

Sermones sancti
Augustini ad
heremitas

Tabula

I ncipit tabula sermonum sancti Augustini episcopi ad heremitas.		De vita solitaria et prelatia	ser. 40
De institutione regularis vite	ser. 1.	De observantia clericorum	ser. 41.
De pace	ser. 2.	De vita clericorum circa obseruan-	
De silentio	ser. 3.	tiam	ser. 42.
De prudentia	ser. 4.	De vita et moribus clericorum	ser. 43.
De obedientia ad presbiteros suos	ser. 5.	Item de obedientia	ser. 44.
De misericordia	ser. 6.	De modo querendi christum	ser. 45.
De obedientia	ser. 7.	De pietate et charitate	ser. 46.
De perseverantia	ser. 8.	De penitentia	ser. 47.
De ira.	ser. 9.	De angelis et hospitalitate	ser. 48.
De puritate conscientie	ser. 10.	De sodomis et gomoreis	ser. 49.
De compunctione et lachrymis et		De cura anime	ser. 50.
presentia	ser. 11.	De miseria carnis et falsitate presen-	
De superbia	ser. 12.	tis vite	ser. 51.
De fortitudine	ser. 13.	De salute anime	ser. 52.
De iusticia	ser. 14.	Sermo super psalmum deus deorum locu-	
De fide.	ser. 15.	tus est	ser. 53.
De inobedientia	ser. 16.	De communi vita clericorum ex sui	
De ociositate vitanda	ser. 17.	dispositione	ser. 54.
De invidia	ser. 18.	Item de communi vita clericorum	
De vigilia natiuitatis christi	ser. 19.	ex sui ordinatione	ser. 55.
De natiuitate domini	ser. 20.	De tenenda obedientia et euitanda	
De genere monachorum egyptiorum	ser. 21.	superbia	ser. 56.
De recessu sancti Augustini ab or-		De obitu valeriani episcopi cartagi-	
dine heremitarum	ser. 22.	nensis	ser. 57.
De ieiunio	ser. 23.	De admonitione sancti Augustini	
De sancto Hieronymo quomodo fu-		episcopi per quam ostenditur quod	
it cardinalis et quomodo relinquit		bonum sit lectionem diuinam le-	
cardinalatum	ser. 24.	gere et quod malum sit ab illa vel eius	
De ieiunio et ubi fuit institutum	ser. 25.	inquisitione desistere.	ser. 58.
De murmuratione	ser. 26.	De vanitate huius seculi	ser. 59.
De filio prodigo.	ser. 27.	De sancta Anthonia matre sancti	
De sermone in cena domini	ser. 28.	Augustini episcopi	ser. 60.
De lingua dolosa	ser. 29.	Calistus de conuersione sancti Au-	
De confessione	ser. 30.	gustini episcopi	ser. 61.
De vanitate et superbia	ser. 31.	Sigibertus in epistola ad macedo-	
De leprosis	ser. 32.	nium.	
De superfluo potu	ser. 33.	Extractum est de chronica venera-	
De sancta obedientia Loth.	ser. 34.	bilis Bede.	
Ad iudices et procuratores	ser. 36.	Extractum est de chronica Uien-	
Ad presbyteros de vita eorum	ser. 37.	sis episcopi.	
De non vedendo sacra	ser. 38.	Extractum est de chronica archie-	
De sacra scriptura	ser. 39.	piscopi florentini antonini.	

FINIS.

De institutione regularis vite Ser. I.

Incipiunt sermones sancti Augustini ad heremitas et nonnulli ad sacerdotes suos et ad aliquos alios. Et primo de institutione regularis vite. Sermo primus.

Matres mei et letitia cordis mei corona mea et gaudium meum quod estis vos par vobis et charitas cum fide

semper inter vos adimpleatur. Quia me putatis matrem esse animarum vestrarum: ideo desidero ita nos componere: ut in nobis neque macula neque ruga possit ante tribunal iudicis apparere. Animabus. n. nostris non solum ornamenta: sed etiam medicamenta desidero providere. Studeo enim diffusa consuere: et percussa sarcire: vulnerata curare: abluere sordida reparare perdita: et ea que sunt integra spiritualibus margaritis ornare. Ego. n. margaritas de paradisi patria vobis donare cupiens: nullam mercedem in seculo opto recipere. Nisi quod vobis insinuare intendo: patienter audire: et cum dei adiutorio secundum vires operibus adimplere semper studeatis. Sed ante omnia fratres carissimi quos iterum parturio donec reformetur in vobis christus diligatur deus deinde primus: quia ista precepta sunt principaliter nobis data. Et ideo fratres dilectissimi commorantibus vobis in heremo in nomine dei nostri placeat secundum apostolicam vitam unum sentire et omnia com-

muniter possidere. sicut scriptum est in actibus apostolorum. Quia erant eis communia omnia. et distribuebatur sicut unicuique opus erat. In hac autem vita permaneamus ut nos ipsos in ipsa deo auxiliante fortiter teneamus. quia qui perseveraverit salvus erit. Si quis autem de seculo ad nostram congregationem venire desiderat. Primo precipio ut probetur an voluntas ex deo sit. non. n. deus esse violenta. Non fieri coacta non mollis: sed sempiterna virilis. constans et omni spiritu charitatis plena. atque perfecta. Tunc ei proponatur quo modo abneget voluntatem propriam et sponte sequatur me. Nec volo quod cogiter amplius quid necesse ei fuerit. Scit enim pater celestis. quibus indigemus. Queramus igitur primum regnum dei et hec omnia administrabunt nobis. In oratorio nemo aliquid agat. nisi ad quod est factus. unde et nomen acceperit. Orationibus iusta te a mane usque ad sextam tantum circa missarum solennia. Et sexta vero usque ad nonam. omnes vacent lectionibus et pater noster. Ad nonam vero redeant ad codices. et secundum nature conditionem sine tumultu reficiantur audientes verbum dei. Postquam autem refecerint siue in hereto siue in heremo vel ubicunque necesse fuerit operentur. Nil enim dei servus ociositate peius. Operentur ergo in nomine domini sacrum ordinem non habentes usque ad horam lucernariam: nec aliquis tamen ex opere suo aliquid appropriet: apostolica enim vita optamus vivere. Si quis autem contrafecerit furti iudicio condemnatur: et si corruptus non emendaverit de vestra societate projiciatur.

Non enim hoc fit crudeliter: sed misericorditer ne cogitatione mortifera plures ex vobis perdat. Cum. n. aliquid sit per vos caute ne cum murmure fiat: ne murmuratores in conspectu dei vocemini. Illi qui vobis preest: post deum omnes sicut decet dei famulos honorate. Ipse vero qui preest super omnia sollicitus sit de vestra salute de quibus debet reddere rationem: dominica autem die qui volunt vinum cum dei gratia bibant sed qui antiqui sunt et debiles vinum bibere compellantur carnem tamen domantes: quantum valitudo permittit. Quando. n. necesse est ut aliqui ad seculum vadant caueant ne vadant minus quam duo vel tres. Et si oculi seruorum dei eiciantur in aliquam feminarum. caute ne in ullam figantur. deus autem qui habitat in vobis etiam isto modo custodiat vos ex vobis. Nemo cum secularibus extra monasterium manducare vel bibere nisi aquam presumat vel aliquid manducare etiam intus extra horam casus infirmitatis accideret. Qui vero infirmatur ex vobis cum omni diligentia pertractentur: etiam si de humilima seculi paupertate venerint. Nec debet sanis molestum esse si aliter tractentur in victu: sed magis congratulentur gratias deo exhibentes quod valent quam non valent ipsi. Si vero ut fieri solet ab hereticis supervenerit incursio repentina: vel ab infidelibus aut hostilitas. ita ut necesse sit fratribus fugam arripere. si deo fauente euaserint mox ad nemus cum Helya redire festinent: cogitantes quod nullo modo poterunt separari: quos dei charitas coniunxit. Siquis autem contumaci animo hic observare con-

tempserit: capiatur et subiiciatur monasterii discipline. Hec autem que dico vobis: sepe per vos legatur ne oblivioni tradatur et ubi hec omnia servaueritis: vobis non parva letitia de filiorum salute erit. Hec igitur sunt que ut observetis precipimus in monasterio constituti: propter quod in unum estis in heremo congregati: ut unanimis habitetis in domo et sit vobis anima una et cor unum in deo et domino Iesu christo: qui vos dirigat ad perficiendum mirabilia delege sua.

De pace. Sermo. ij.

Ratres carissimi o si sciretis quanta sit virtus pacis. et quantum vobis in solitudine demorantibus necessaria sit. Tanta. n. est virtus pacis quod in eius dignitate apostolus omnes suas epistolas scribebat. dicens pax vobis et gratia a domino deo nostro. Hanc autem salutandi formam nobis primitus donavit Christus dicens pax vobis. Hanc pro testamento Christus apostolis dereliquit tanquam summum bonum: et sine quo nullus vivere debet. Sic otium pater celestis elementa et planetas cetera que insensibilia ordinavit ut vinculo pacis simul complecterentur sic etiam ordinavit gloriosus exercitus angelorum: ut post eorum descensum nulla esset inter eos discordia sed pax plena atque perfecta. Hec ista gloriosa. pax que fluctibus malarum cogitationum eructat: mentem fluctantem illesam rescruat: conscientiam purgat. Qui pacem cordis oris et operis non habet christianus dici non debet. Qui in hac non

Sermo.ii.

sperat in lubrico vitam et pedes ponit: in tempestate nauem collocat. in precipitio se illaqueat: in harena semen seminat. Hec est illa perfecta pax que mentem a vitijs purgat: vermem conscientie rodit. O pax heremitarum mater: cenobitarum pater monachorum soror: patriarcharum vinculum. Tu prophetarum ierusalem: tu apostolorum refugium. tu martyrum solatium: tu confessorum balneum: tu virginum tripudium: tu viduarum speculum: tu conjugatorum spectaculum: tu malorum presidium: tu tyrannorum odium: tu latronum suspendium. O pax dei edificium: te non possunt destruere principum fulmina: insultus demonum te in nullo ledere possunt: tu pauperem diuitem facis. tu diuitem mendicantem perducis tu contenta in cunctis tu ditior vniuersis. tu homines dei filios facis. O pax sine te regna non valent. nunquid sine te orationes elemosine ceteraque bona nobis prodesse possunt: absit. O monache habero pacem in cunctis nam si fratri irascaris. si proximum odis tibi contradicis in oratione dominica. Clamat. n. monachus. Dimitte nobis debita nostra. sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. O monache si paces non diligis proximum odis. quo iure quo pacto. qua fronte tibi petis dimitti qui proximo rancorem non dimittis: habete ergo pacem cum omnibus: omnium tamen vicia odientes habete in ore in corde in opere pacem. Nam si cayn pacem habuisset in corde non irruisset in fratrem. Si absalon paces habuisset in ore non impugnasset patrem. Si iudas habuisset paces in opere non fugisset ad laqueum. O

quod bonum. O quod iucundum. O quod diuinum est habitare fratres in vnum. ut vnum sit cor. vna voluntas. vna omnium anima et forma viuendi. nam diabolus intrare non potest domum vel mentem in qua pax dominatur. O quod ergo iucundum habitare fratres in vnum. Tanta. n. est supereminentia istius virtutis. quod de ea propheta prius miraretur quaz ostenderet quid esset vel quid utilitatis haberet. O quam grauem admirationem preposuit quando dicit. O quam mirabilem utilitatem predicauit quando subiunxit quod bonum et quod iucundum. Sed scire debemus fratres mei quod quedam sunt bona: que non sunt iucunda: quedam iucunda que non sunt bona. Verbi gratia bona sunt ieiunia: vigilie: macerationes. et similia. hec. n. bona sunt sed non iucunda: quia caro in his non iucundatur sed leditur. Iucunda quippe sunt comestationes: ebrietates: sed non bona. Hec agentes letantur cum malefecerint: et exultant in rebus pessimis. O monache vir poteris inuenire in presenti vnum quod sit bonum et iucundum. Lupis tamen illud vnum inuenire. perquire pacem et amplectere eam. Hec est enim sola virtus: que bonum habet et iucundum. Hec est illa bonitas: que nos habitare facit vnius moris in domo et simul viuere simul quaz mori semper optamus. In presenti enim simul habitamus: in futuro cupientes brauium iucunditatis eterne. O pax tu mentis serenitas. animi tranquillitas. cordis simplicitas. amoris vinculum. charitas consortium. Hec est illa summa felicitas que simultates tollit. bella comescit. iras comprimit. superbos calcit. hu-

De pace

miles amat. discordes sedat inimi-
cos concordat cunctis placere cun-
ctis optatur: Sed a cunctis malis
illa que bona est pax submergitur et
oditur: ut mors. O pax tu non scis
extolli ignoras inflari. Beatus qui
te habet maledictus qui te odit et qui
te impedit et frangit inter homines
quoniam antiepiscopus est et filius
perditionis. O pax qui te habet: te
neat qui te non habet perquirat. qui
te perdidit requirat: si filius dei esse
peroptat. O pax tale bonum es in
rebus creatis: tam mirificum: tam
gloriosum: quod nil dulcius solet audi-
ri: nil delectabilius concupisci nil
utilius possideri. Spiritus enim hu-
manus sicut nunquam vivificat mem-
bra nisi fuerit unita: sic spiritus san-
ctus nunquam nos vivificat nisi pace
uniti fuerimus. Nemo enim est ut dixi-
mus qui non velit pacem habere.
Interroga omnes si pacem deside-
rant omnes una voce dicent hoc ama-
mus: hoc optamus. hoc concupimus:
hoc volumus. Si ergo fratres ho-
mines pacem amant: ament et iusti-
tiam quia due sunt amice carissime.
Iustitia: enim et pax ipse se osculan-
tur: sed si amicam pacis non ama-
ueris nunquam ipsa pax te ama-
verit: absit. Elimate igitur pacem dili-
gentes iustitiam. Nec enim pax ho-
minibus bone voluntatis datur ab
angelis. Nunquid prave voluntatis
pacem offerunt angeli: absit. Et qui
sunt prave voluntatis tantum quan-
tum illi qui superbo oculo et insatia-
bili corde nunquam dicunt sufficit. Ta-
les nunquam possunt habere pacem.
Propterea fratres mei ex quo mun-
dum calcare cepimus et frena cun-
ctadespicere divitias non appeta-
mus: nec nos qui pauperes in here

mo ad superbiam divitiarum ex-
tollantur. Nullo enim modo decet nos
in hac vita solitaria ubi senatores
sunt laboriosi: fiant opifices ociosi:
et quo venimus relictis qui sumus
prediorum omnino hic simus rusti-
ci delicati. Illi denique fratres vere
pacem habet qui nil appetit de se-
culo possidere. hic tranquillus est
hic gaudet de bonis cunctorum pa-
gano illo dicente. Quietissimam vi-
tam agerent homines in terra. si hec
duo verba a natura rerum omnium
tollerentur meum et tuum. O bea-
ta paupertas verberibus pacis plena
ubique secunda. ubique illusa. ubique
cunctorum amica. Nam qui te amat
veram pacem amat. qui te non amat.
tranquillitatem omnem ignorat. Sed
dicet quis servorum dei ecce divi-
tes video superbos elatos impios et
omni bonitate perfecta carentes unum
tamen apparet quia pacem habent
adinvicem. quid ergo nunquam gau-
dere debeo de eorum neque concordia
nescio vel tristari. O monache scias
quod sicut multum nocet discordia in-
ter bonos ita valde dolendum est:
vel quando pax est inter malos tunc
enim augentur omnia pessima que
fieri vel cogitari possunt quando ma-
li pacifice vivunt. sed dum in discor-
dia vivunt. tunc mundus aliquan-
to tranquillatur. nam sicut concor-
dia malorum contraria est bonorum
ita optandum est quod boni pacem ha-
beant et mali discordes sint nam per
discordiam aliquando mali optimi
efficiuntur cognoscentes quid sint
et quid erunt. nam dum tribulantur
et eorum facies ignominia replen-
tur aliquando querunt nomen do-
mini quod tamen tempore pacis in-
venire non possunt. O quam abomina-

Sermo.iii.

bile erat in corde eorum. Orandum tamen est ut et bonum in bono teneantur usque ad finem et mali conuertantur et nunquam ad finem perueniant. Vos autem fratres adinuicem pacem amate que quidem pax custodiat corda vestra et intelligentias vestras que exuperat omnem sensum. Amen.

De silentio sancti Augustini episcopi de vita heremitica. Sermo.3.

Silentium fratres carissimi inter cetera vobis in heremo summe necessarium est. omne enim quod non edificat in periculum vertitur dicentium et audientium. lingua. n. nostra sensum nostrum sequitur et rationem non voluntatem. non enim debemus tantum oculos clausos seruare sed et linguas infra dentes seruare illesas. sermo enim vanus vane conscientie iudex est. qualis enim es tales sermones loqueris. talis et mens comprobatur. et qualis fueris in rebus talis comprobaberis in verbis. stultus. n. valde est qui non prius verbum ducit ad linguam rationis quam reducat ad linguam oris. qualis est homo in mente: tales verboritas depingit in ore. verboritas hominem conducit in ioculatorem humane nature dignitatem depouit. honores sibi rapit. inimicos infinitos acquirit. inflammat denique lingue mobilitas in adolescentia ad iocosam virili etate ad fraudulentam: sed in senili ad detractoria. Restrungenda est igitur hec praua famula ne in magnam vertatur flammam. surculus ne crescat in syluam. gutta ne crescat in fontem. Maius

est denique fratres linguam refrenare quam capere ciuitatem quia id insultat exterius. sed istius interiorius. hic sumuntur arma contra te ipsum. sed ibi de alieno. Summa tamen verecundia est et depressa delectio non posse linguam refrenare et vie non posse ligare membrum. ecce linguam egredi querit motum perquirat. tu vero o monache per temperantiam ipsam refrena. appone ei pesulum rationis. circuncide eam maturitate discretionis. O lingua tu periculum imminens. tu luctum producis: discordiam sepe spargis et proditoris venenum et detractionis parit. et ad infernum qui tibi credunt conducis. O monache cognosce linguam nequam. fuge eam. despice eam. si potes confunde eam. sed volo te insuescere tantam linguam bene loqui. vis bene loqui. da ei moderatum modum. preciosa enim lingua non nouit nisi bona diuina semper construere. O quam sanctus est os unde semper celestia erumpunt eloquia. O monache considera te rediturum rationem de omni verbo ocioso. et tanto maiorem quanto magis es obligatus. non enim in foro sed in cella habitare debes. non familiam sed familiarum animas oratione pascere debes non igitur tibi necesse multum loqui nec inter homines conuersari nec mercantias pertractare ut viuas nam mercantiam in monacho usuram occultam existimamus. Alma igitur o monache solitudine multitudinem fuge ne comprehendatis verbo ac et profundaris in singula respondere breuiter quam diutius in morando verba criminosa plius extendere. Verboritas. n. quod aliud

De prudentia

est q̄ semen quod fructum non fac.
O verbo te erubescere et considera tuam
grandem miseriam. qd. n. aliud es q̄
tal infatuatū qd ad nullum valet cō
dimentū: vere infructiferus et infru
ctiferos facis qui te libenter audiūt.
O verbose mendax. q̄ veritatem ra
ro dicere voluisti. O eloquax cogno
sce teipsum nam loqui nunq̄ erube
scis nec consideras quid sed quantū
discere possis non mensuras verbo
rum sententias: sed tantum ut satie
ris. O verbose erubescere. qz omnino
cognoscetis quid agis. Nam tua cō
ditio est occulta manifestare nota in
conuenientibus predicare. sed si ne
scis somnias in audita fingis te sci
re quod nescis: ut libenter audiaris
a cunctis. O artifex mendationum
o faber fabularū lege quod debes qz
vir linguosus non dirigitur nec dili
gat in terra promissionis. O mona
che et tu diligenter attendas. Nam
qui non refrenat linguam suam hu
ius vana est religio. qui non custo
dit linguam suam monachus non
est: qui autem modera linguam su
am prudentissimus est verusqz mo
nachus est. Eia ergo fratres mei
amate silentium. Ponite custodi
am ori vestro. Estote solitarij. ut si
tis angelis societari. estote rustici ut
sitis cines sanctorum et domestici
dei. Estote muti ut sitis loquaces.
Loquimini deo ut sitis veraces. Cō
template in heremo ut contempe
mini a sanctis in celo. Eleuate capi
ta ut eleuemini corde. Extēdite bra
chia ut extendamini toto corpore vo
lantes ad celum. ad quod perducatur
nos christus deus noster. Amen.

¶ Sermo sancti Augustini episco
pi de prudentia. Ser. 4.

Patres carissimi non so
lum silentium tenere de
betis in heremo: sed pru
dentiam rapere festina
te. Prudentia enim vobis necessa
ria est: quia docet quid fugiendum:
et quid tenendum sit. Prudentia
enim docet te ut non superbias: nec
miseris de rebus transitorijs: cum
sit caduce: et ea que possides tanquā
aliena possidere aduertas. Pru
dentia docet te ut que non potes
perpetuo tenere fructuose permit
tas abire. Prudentia docet te ut in
cunctis semper idem sis: tam in pro
speris q̄ in aduersis: sicut manus
que eadem est: et cum in palmam
extenditur: et cum in pugno restrin
gitur: Ipsa te docet quomodo repre
hensibilis sit nimia laudatio. et im
moderata vituperatio. Illa quidem
adulatione: sed ista suspecta ma
lignitate. Prudentia testimonium
veritati: non amicitie reddit. Pru
dentia cum discretionē promittit: et
promissa accelerat: et amplius q̄ pro
misit prestat. Prudentia docet quo
modo presentia ordines. quomodo
preteritorum recorderis: et quomo
do futura prouideas. O beatus qui
prudens est. O felix: et felix qui
prudens inuenitur. Nam si cun
cta que habet amittit. clamat om
nia mea mecum sunt. Que sunt il
la que sunt mea: nisi Iustitia: Tem
perantia: Fortitudo: et Prudentia:
O beate prudens omnia que eripi
possunt bona non esse putas. Cum
igitur prudens sic in se contentus sit:
omnia secum habens in omnibus
sufficiens est. Imprudenti vero nō
sufficit: quia in nullo contentus est:
quia omnia sine fine sperat posside
re: ideo in omnibus eget. Estote igit

Sermo. iiii.

tur fratres prudentes sicut serpentes. et simplices sicut columbe. Duo enim sunt: que connexa adinvice sunt: ut vnum sine altero aut parum aut nihil omnino sufficiat. Simplicitas enim sine astutia stultitia reputatur. Astutia sine simplicitate superbia approbatur. Astutia enim serpens in quattuor dividitur pro artibus. Prima est quod totius corporis venenum in gutture colligit: et ibi prudenter docente natura servare studet: ut si aliquando necesse fuerit in promptu habeat: unde se defendere possit. Sed in hac parte serpens quandoque decipitur. Mustella enim semper serpenti adversatur: et ante foramen caerne serpentis se ponit: et eum provocando tam diu umbra caude sue solenniter illudit: donec ipsum egredientem agnoscit tunc vero mustella desuper ascendit insidias tendens: ut cum serpentis caput viderit capitalis: vinctam sumat de hoste quem nunquam diligere potuit. provocatus ita que serpens extra caerne foramen caput emittit et cum nihil deorsum videat verso gutture respicit sursum. Sed mustella cernens tempus optatum dentes imprimit circavenenans: sicque absque periculo inimicum occidit. hec est enim prima serpentis astutia in qua fratres mei mundi sapientes vocantur quorum prudentia non in celestibus sed in terrenis tota versatur quibus diabolus in umbra invisibilium rerum illudit. illudendo decipit. decipiendo occidit et ne forte valeant aspirare in ipsis terrenis cupiditatibus sepe eos cogit. expirare. Secunda prudentia in serpente est quod quando in aqua descendere cupit venenum reponit in loco tu-

tissimo: sed recedens ab aquis iterum resumit venenum. Hec enim vestigia serpentis multi sequuntur qui post contemtionem mundane conversationis post habitum sancte religionis post iuramentum sancte professionis post agnitionem veritatis reuertuntur ad venenum prave consuetudinis quibus melius esset veritatem non agnovisse quam post agnitionem retrosum abire. In hoc enim fratres vno imitari debemus serpentem: quia venenum deponit: sed non: quia iterum venenum resumit. Tertia prudentia serpentis est quod quando veterem pellem per singulos annos exuere didicit quod depositurus angustum foramen inquit. per quod transiens cum dolore pellem relinquit sciens quia pelle deposita pulchrior apparebit per hoc enim fratres mei datur intelligi ut et nos pellem vitiorum deponamus et per foramen signatum Christi transeamus et tunc pulchriores apparebimus. Per hoc foramen viues ille zachaeus intrauit quando omnia bona sua pauperibus erogavit in hoc foramen maria illa meretrix in domo simonis meretricis habitum deposuit. et plorans ad pedes saluatoris vestem sibi innouavit. Quarta serpentis natura est quod dux ledi queritur in capite. ut vitam conservet totum corpus ad percussione non exponit. quia licet corpus percutiatur. si caput illesum reservare poterit: damna tamen mortis non patiatur. Sic et nos cuncta nobis adversantia amore capitis substinere non timeamus: ut in beata vita quiescere valeamus. Sic enim fecit petrus pro eo in cruce suspensus sic et Bartholomeus vivens de-

De prudentia

coriatus. Sic et paulus capite trun-
catus. Sic et stephanus lapidibus vul-
neratus. Sic et laurentius in crati-
cula affatus. Sic est virgo illa san-
ctissima rectora in pectore que glo-
rianter. sic amputata. sic vulnerata
sic afflicta perducebatur ad carcerē
et quasi ad epulas inuitata precib⁹
domino agonem suum solenniter
commendabat. Estote ergo fratres
mei prudentes. et vigilemus in ora-
tione. patienter omnia tormenta
portantes amore illius in quo sa-
lus vita et resurrectio nostra consi-
stet. Stemus prudenter in ratione.
Nam sicut angeli pure laudant de-
um in regione viuorum. ita et nos
qui die et nocte psalmus domino:
debemus cum sanctis angelis puri-
tatem habere: quia sicut angeli per-
agunt in celis ita et nos monachi fa-
cere debemus in terris in hac igitur
fratres mei solitudine constituti to-
to affectu orare debemus et pati. pa-
tienter enim portare debemus om-
nia: nec dicere presumamus. ecce le-
gumina ventosa sunt: caseus stoma-
chum grauat: lac capiti nocet: aque
potum non sustinet pectus: caules
melencoliam nutriunt: colerae por-
ri accedunt: pisces mihi non sapi-
unt. Nolite hec dicere fratres mei:
nolite vel cogitare non enim seculū
reliquimus: ut delicate pasceremur.
In heremo: et licet in heremo non
semper comedatis: lac butirum cau-
les legumina: licet non sumatis nisi
tantum diebus solennibus: et illis
quibus visitamini a sancto sene epi-
scopo valerio licet cunctis diebus
alijs herbas crudas. panem ordea-
tium et aquam sumatis: non sufficit
tantum corpore abstinere: sed et me-
tem illam seruare debemus. Eia

ergo fratres mei dilectissimi quo-
rum vita ut puto sancta est ut mul-
ti ex vobis viderunt et audierunt
veni ad ciuitatem yponensem: et se-
cure perueni: quia ibi episcop⁹ erat
sanctus homo ille valerius: non enim
credebam episcopari. ideo secure
perueni cum carissimis meis ami-
cis: Enodio Simplicio Nebradio et
Alleppio. nil mecum diuitiarum por-
rans et dei gratia me coadiuuante
fauoratus non modicus a predicto
sene valerio qui mihi dedit ortulum
in heremo a gentibus segregatum
ubi multo labore fatigatus edifica-
re cepi monasterium. et cum lon-
giori anxietate congregaui in vnu
seruos dei per nemora habitantes.
et sic vobiscum pariter viuere cepi
secundum regulam apostolicam om-
nia communiter possidentes. De-
inde placuit ei qui me segregauit
de utero matris mee mihi dicere
ascende superius et cum magna mo-
lestia factus sum episcopus presby-
ter. Et quoniam vobiscum esse hic
non poteram: in domo episcopi pre-
sbyteros mecum habere volui et
cum eisdem pariter viuere cepi.
Vos vero tales inueni: quales desi-
derauimus: castos benignos: modestos
humiles voluntarie pauperes: obe-
dientes: solitarios misericordes: mu-
dum cum sua potentia calcantes.
Sed quid hec omnia sine perseue-
rantia Estote ergo prudentes per-
seuerantes in bono: et vigilate in ora-
tionibus: quia diabolus aduersari-
us regnat: a quo vos liberare dignetur
dominus omnipotens Amen.
Supplico enim fratres ut non tur-
bemini de recessu meo. Deceue-
ram enim diu inter vos. consolari
et vobiscum habitare usque ad festum

Sermo.v.

dominice ascensionis : sed quia ad
uersarius noster fortunatus ad par
tes peruenit. ideo redire yponissem
omnino compelloz cupiens illum
videre: et cum eo pariter disputare.
Ipse enim toto affectu dissipare co
natur filios quos peperit in visceri
bus charitatis. Orate p me fratres
et nolite deficere: ut fortunatum sicut
publice sancte fidei insidiatur: ita et
nos ipsum cum suis dei gratia co
adiuvante publice superare et con
vertere ad vias veritatis possimus.
Amen.

¶ Sermo sancti Augustini epi
scopi ad presbyteros suos quando
reversus fuit a fratribus habitan
tibus in heremo quando fortuna
tus presbyter monachorum venit ipo
niam. Ser. 5.

In omnibus operibus ve
stris sacerdotes dei altissi
mi per memores estote
mandatorum dei et in om
nibus sitis obedientes: ut digni re
promissione per eius gratiam inue
niri possitis. Scientes quod sine obedi
entia omnia vacua: et cum obedi
entia omnia plena charitate reperun
tur. Obedire igitur nobis necesse est
non tam bonis et modestis: sed etiam
discolis et malis. non tamen quia
mali sunt: sed quia bona observare
precipiunt quibus obedire debemus
o venerabilis sancta obedientia sa
lus omnium fidelium custodia om
nium virtutum: tu celum aperis et
infernum claudis: tu etiam filium
dei ad terram posuisti: et venit inter
homines. non ut faceret volunta
tem hominis: sed voluntatem pa
tris eius qui eum misit. Voluntas
enim patris fuit: ut redimeret hu

manum genus: ut reconciliaret ei
creaturam suam que perierat: et ut
hec voluntas perficeretur: filius fu
it obediens usque ad mortem. Ut
ergo esset nobis obedientia exitum
presentis grauis vite saluatos per
obedientiam terminauit. Iure er
go obedientia omni sacrificio pre
ponitur: quia de potestate dyaboli
nos eripuit: quod nullum legale sa
crificium facere potuit. Nec mi
rum si nos peccatores obedientie
in hac vita subiungimur: quando hac
mediator dei et hominum etiam in
morte non deseruit: et ei se subiecit:
qui per omnia erat patri equalis.
Nos autem propter peccatum alijs
hominibus subiecti sumus. Nam
natura omnes equales genuit: sed
inequalitas que accessit ex vitio: est
ordinata ex dei iudicio. Unde nos
oportet obedire hominibus. Sed
per obedientiam nunquam debet fieri
malum. et si angelus vel archange
lus cherubin vel seraphin hec fie
ri tibi precipiat: nec etiam ipse de
us: qui est benedictus in secula: po
test nobis precipere quod toto affectu
eum non diligamus. Sed scire de
betis sacerdotes dei. quia propter
obedientiam aliquando debet bo
num: quod agimus intermittere. ve
rum quia nonnunquam nobis istius
mundi prospera: nonnunquam iuben
tur aduersa. propterea sciendum
est quod obedientia aliquando si de suo
aliquid non habeat: minima est.
nam cum huius mundi prospera
precipiuntur. cum locus superior
imperatur is qui ad hec precipien
da obedit: virtutem obedientie
sibi euacuat si ad hec ex proprio
desiderio anhelat. Rursum cum mu
di despectus precipitur proba con

De obedientia

humiliter iubentur: nisi ex se semetipso
animus appetat: obedientie meritum
sibi inuit qui ad hoc qui in hoc mun-
do despecta sunt: inuitus nocensque
descendit. debet ergo obedientia in
aduersis ex suo aliquid haberet et in
proprijs ex suo aliquid non habere
quod bene ostendimus. si duorum
amicorum dei facta in medio profe-
ramus. Moyses. n. deo iubente ut
israelite plebi precesset: apud se hu-
milis fuit. et gloriam tanti regiminis
considerans et expauescens: ne hoc re-
ciperet: se humiliter excusauit. Sed
paulus apostolus dei reuelatione ad-
monitus ut Ierusalem pergeret. nec
ignorabat ea que ibi pati debebat:
unde cum infideles vellent eum tenere:
clamauit ego alij non solum allegari
sed et mori paratus sum pro nomi-
ne Iesu: ecce ierosolimam pergit:
per reuelationem aduersa cognoscit:
et tamen hec libenter appetit. Moyses
autem ad prospera de suo nihil
habuit. quia precibus supplicauit: ne
populo precesset. paulus etiam ex suo
voto aduersa suscepit. quia mala im-
minetia cognoui et ad acriora se pre-
parauit: moyses autem gloriam voluit
sustinere. Ergo utrorumque seruorum
dei virtute instrumur. ut si obedi-
entiam palmam comprehendere nitimur
prospera mundi ex sola visione sus-
cipiamus: et aduersa ex deuotione
conplectamur. Ego sacerdotes dei al-
tissimi ut multi vestrum videre et au-
dire potuerunt. veni ad hanc ciuita-
tem cum carissimis meis amicis.
Enodio Simplicio. Aleppio Nebr-
dio et Anastasio. securus denique veni
quia sciebam presula sanctum senem
valerium. Propterea securus. acces-
si. non ut haberem in vos potestatem:
sed ut abiectus. essent in domo domini

omnibus diebus vite mee. Nec ut
ministrari deberem. sed ministrare.
et pacifice viuere optabam in solitu-
dine. Nihilque diuitiarum mecum de-
tuli sed dei gratia coadiuuante fa-
uos atus est a sancto senepiscopo
valerio monasterium in heremo age-
tibus segregatum multo labore fan-
gatus edificauit et cum longiori anxie-
tate seruos dei per nemora habitan-
tes in unum congregauit. et cum eis
pariter viuere cepi secundum mo-
dum regulam sub sanctis apostolis
constitutam omnia communiter ha-
bentes et possidentes. viuentes in vi-
gilijs. et orationibus ultra id quod
explicare possumus. Quorum fama
ad aures sancti episcopi. Valerij p-
uenit. et placuit sibi nos in heremo
visitare: et stetit nobiscum. 13. diebus
donans mihi ortum amenitatibus
plenum in planitie positum. Et quia
agentibus segregatus erat. locus li-
benter illum suscepi. ut edificarem
etiam monasterium fratrum quos
tales inueneram quales inuenire de-
sideraueram. Quo edificato. placu-
it ei qui me segregauit de utero ma-
tris mee. et vocauit me per gratiam
suam mihi dicere. Ascende superiorem
Et sic cum molestia et cum grandi
anxietate factus sum episcopus pre-
sbyter. Et quia cum fratribus meis ut
hactenus feceram. semper corpore
habitare non poteram propterea in-
fra domum episcopi vos clericos ha-
bere volui et mox vobiscum secundum for-
mam apostolicam viuere cepi. Placu-
it autem vobis omnibus unum
in deo sentire: et omnia comuni-
ter possidere. Nec autem facere vo-
luistis non coacte sed sponte et usque
ad mortem viuere sine proprio pro-
fiteri voluistis o presbyter attende:

Sermo. v.

et vigilanter attende: quod promittere tuū fuit: sed dimittere non est tuum: Alligatus es uxori: noli iam querere solutionem: Absolutus es ab uxore noli quere uxorem: quia tecum habes causam. Ligasti te mihi. nunquid te compuli? Nunquid te rogaui ut venires. Nunquid applausi promittens hec et illa? Etsi sit oīno. Igitur estote fidelis: et dabo tibi coronam vite. Noli mihi resistere. sed esto usque ad mortem obediens. Noli mihi resistere: quia omnis potestas a deo est: et qui potestati resistit deo resistit. Non tamen veni ut super vos potestatem haberem: sed tantum ut cum fratribus meis viverem in solitudine. Et ecce nunc episcopus sum: et pauperem me esse non erubesco. Quare? quia pauper paupertatem servare promisi. Cauete ne pauperem relinquatis. Pauperes mecum esse voluistis cauete a diuitiis capiamini. Voluntas mea fuit ut semper toto affectu pauperes simus. Quod et si non fuerimus hec paupertas quam foris gerimus. non paupertas sed grandis miseria estimanda est. Nolite ergo mihi resistere: quia omnis potestas a deo est. Non enim contemnenda est potestas siue mundi siue ecclesie sit. Potestates enim omnes deo ordinate sunt: nam dominus dominum leprosos curasset. eos ad potestatem misit dicens: ite ostendite vos sacerdotibus. Et ad Samuelem cum sperneretur a iudeis: ait dominus. non te spernerunt sed me. Et ad Moysen: homo quicumque fecerit superbiam in sacerdotem: aut in iudicem: morietur. Cauete ergo sacerdotes ne aliquis vestrum audeat insurgere contra prepositum: vel presbyterum: qui omnium vestrum curam gerit. Ipsi

positi sunt in ecclesia ad nostram veritatem. ut provideant quid agere debeamus: ut etiam pro nobis rationem deo reddant. et unitatem ecclesie custodiant. de qua dominus nos voluit esse sollicitos. ne tanquam oves non habentes pastorem per diversos errores ab unitate fidei diuisi essemus. Sicut enim unus est dominus: et unus pastor sit et unum ovile esse voluit. Propterea noluit dominus scindere tunicam inconsutilem que integrata erat: quia non patitur ecclesia violari unitatem. Ideo Paulus ait. Obsecro fratres per nomen domini Iesu christi ut non sint in vobis scismata: sed servate unitatem spiritus in vinculo pacis. Nam sicut multi radii procedunt ab uno sole et tamen unum lumen: est ita et nos multi ab uno capite procedentes et omnia pacifice et communiter possidere debemus. Insurgunt enim frequenter inter nos tempestates inimicorum volentium concordias rumpere: et discordias seminando unioem pacis extinguere. aggrediuntur vos frequenter leones terremini. Ut caput feriendo membra saltem moueantur terrore. et quod grauius mihi est: non solum a malignis spiritibus sepe mala patimini: sed etiam a domesticis dilaniamur. et frequenter peiora sunt: intestina bella: quibus non cauetur: quam forissecas: que preuidentur. Ecce enim abel iustus a domestico fratre occiditur. Esau fratrem fugientem persequitur: Ioseph a fratribus venditur. Et a discipulo saluator traditur. hec omnia facta sunt mala. quia obedire neglexerunt. similiter accidit Ianuario nostro: qui columna obediencie: et paupertatis inter nos esse videbatur. cuius perditionem frequenter fle

De obedientia

re et ululare debemus: nam ad nos cum lachrymis venit et paupertatem quandiu viueret: seruare promisit: et tamen vineas et agrum nobis ignorantibus in seculo possidebat. O possessio mortifera. O proditoria promissio: ore dicebat et corde odiebat. sanctus credebamus: qui omnibus peior erat: et sic annis. 12. et amplius Ianuarius noster ut vidistis male vixit: et male moritur. quare vel quomodo male vixit. nisi quia quod suum non erat secrete tenuit. Quomodo etiam male moritur. nisi quia in fine se non cognouit et obstinatus in suo sensu: nobis ignorantibus: testamentum fecit: et filium quem habebat in seculo ditauit. O vitam saltem in fine hoc nobis dixisset. ut orantibus nobis veniam inuenisset. sed nec confessus fuit: nec eum fecisse penituit. propterea de meis non est: nec dum viueret erat. Ligate igitur nummos cadaueris eius ponentes in pariete ligatos extinctos quos in pariete cellule retinebat: silentes et dicentes. Pecunia tua tecum sit in perditione: non enim licet seruis dei eas collocare: vel ponere in victu vel in vestitu: vel in ope monasterij: quia precipium maledictionis est. Eia igitur sacerdotes dei: cauete ne deficiatis in temptationibus. Cauete ne rebelles mihi sitis publice vel occulte. Sitis mihi fideles. sitis obediētes. et si vobis graue est et molestum: egredimini foras. pergite ad fratres meos. et discite ab eis: quia mites sunt: et humiles corde: pauperes spiritu et filij obedientie. egredimini foras. et quid estis. et quid ipsi sint considerare vos volo. Nunquid et vos tales estis quales ipsi sunt. vos. n. voratores estis. et ipsi visus hominum fugiunt. vos

impudici et ipsi casti. Vos derisores et ipsi feruentissimi oratores. Vos pellibus cuniculorum vel variorum ornati inceditis et ipsi omnino colore ingerrimo asprimoque induti sunt. Vos delicate pasci summe curatis carnes varias affectantes et ipsi postquam heremum intrauerunt nunquam carnes sumpserunt. Vos vina electa speciebusque inebriata queritis et ipsi semper paulillum aque recipiunt. Vos balteis militum mundo apparere desideratis et ipsi zoni camelorum renibus succinti more Helye et Joannis sunt decorati. O vinea nostra electa ego te plauravi. caue te deprecor ne conuertas in amaritudinem ut me pauperem dimittas. Et Ianuarium diuitem sequaris. O vinea mea felix cuius betrus sum. me pertimesco ne sit in furto amarissimus. O quid faciemus tunc in die illa calamitatis in qua deus pater dicet filio voca operarios et redde illis mercedem. tunc ante iudicem audietur vox rebellionis vestre quid promiseritis et quomodo ea seruare nolueritis fugere mundum et que sua sunt contemnere promiseritis. et ecce iam rebelles totis affectibus in mundanis preoccupati estis. Cur ergo murmurastis si in his pascalibus diebus presentialiter vobiscum non fui. Placuit enim mihi segregare me a vobis pergere ad fratres meos in solitudine quos ut frequenter dixi tales inueni quales inuenire desideravi. Cur ergo turbamini. nunquid ipsi vere pauperes. Nunquid obediētes. Nunquid mundum et pompas eius conculcauerunt. Nunquid in forma viuendi vos multo tempore precesserunt. Nunquid vere fratres

Sermo. vi.

mei et patres sunt. Nunquid per eorum exempla ad viam veritatis perueni. Nunquid eos semper dilexi. Et eorum sanctam conuersationem semper desideravi. Nunquid etiam per Simplicianum liguriensem in fide instructus sum.

Ergo murmuratis. Facite que placita sunt mihi et tunc ubicunque fuero vobiscum ero usque ad consummationem seculi. Deceueram. n. cum eisdem rusticis in charitate humiliter habitare usque ad festum sancte Ascensionis domini nec ad eos redire optabam quousque vos emendatos esse cognouissem. Sed quoniam fortunatum aduersarius ad partes occulte velut lupum peruenisse iam sentio: ideo compulsus reuersus sum ad vos cupiens illum videre et cum eo pariter disputare: et illum conculcare domino auxiliante qui totis viribus dissipare conatur et iugulare filios quos peperit in visceribus charitatis. Orate igitur. et nos vobiscum orare volumus deficientes de mea absentia amplius litigare. Orate et nolite deficere: ut fortunatum manicheorum presbyterum sicut publice sancte christiane fidei insidiatur: ita et nos cum suis dei gratia coadiuvante publice eum superaret possimus. Orare sine intermissione: ut manere possitis in vocatione clericorum qua per gratiam dei vocati estis ut dum vocabimini mercedem in die nouissimo accipere mereamini et non sicut ficus absque fructu maledicamini et succidamini et in ignem immittamini tanquam destructores legis terram occupantes in iniquitatibus vestris. Adiuvet autem vos ipse deus ad perficiendum mirabilia de te

ge sua qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

De misericordia. Sermo. 6.

Ratres carissimi annuntio vobis gaudium quoniam fortunatum manicheorum presbyterum dei gratia superauimus. et obstinatus in suo sensu velut alter filius perditionis a plebe nostra recessit confusus. Post cuius recessum baptizavi fere. 40. paganos qui sibi equaliter adhibebant. Et ecce modo reuersus sum ad vos. cupiens perficere opus quod incepti. Beati igitur misericordes: quoniam misericordiam consequuntur. O si diligenter consideremus misericordiam dei in nobis possemus habere miserendi formam. O fratres: quid christum incarnauit: nisi misericordia? Quid eum subiecit nostre misericordie: nisi sua clementia? O beata misericordia: que sola commercium nostre salutis agnouit. Sola enim misericordia ad deum dirigit hominem. Sola ad eum deducit hominem. Sola deum deducit ad hominem. Hec est sola mediatrice auersos consolans. Hec disiunctos copulat. Hec solum deum humilians nos sublimat. O quam pia fuit dei descensio: ut et nostra esset gloriosa assumptio. O grandis misericordia. O infinita. tu sola potuisti trahere deum de celo ad terram: de ex illo nos ad regnum. O magnum misericordie vinculum. quo deus ligare voluit et potuit. Et homo ligatus vincula iniquitatis dirumpit. O monache si tuas considerares misericordiam: et opem dei erga te non inuenires nisi misericordiam. Ad misericordiam est si flagellat: ut emendet: si a peccato per tribulationem

De misericordia

liberat: si hypocritas: et tyrannos regnare permittit. Hec omnia enim cum misericordia facit: cupiens nobis vitam eternam donare. Attendite ergo fratres mei attendite: nam in pastore debent esse simul misericordia et iustitia. Misericordia. n. sine iustitia destruitur: et in crudelitatem conuertitur. Et iustitia sine misericordia nunquid accepta est apud deum: absit. Iustis enim et iniustis beatis et damnatis misericordiam iustitia semper agit omnipotens deus: quia dat gloriam quam non merentur habere quibuscumque bonis committis. Estote ergo fratres mei misericordes: sicut pater vester misericors est. Estote misericordes peccantes quanto Moyses in misericordia floruit propter populum. pro cuius salute petijt de libro vite: et quanto iterum zelo rectitudinis obtinisset veniam apud populum ponat vir gladium super femur suum. Ecce qui vitam omnium cum sua morte petijt: paucorum vitam gladio destruxit: igne amoris et foris accensus zelo iustitie et sanctitatis. Utrobique fortis legatus causarum populi apud deum precibus: et causam dei apud populum gladiis allegauit. Studeam igitur fratres mei misericordiam dum vivimus: rapere. cibetur a nobis esuriens: vestiat a nobis peregrinus: consoletur per nos pupillus videtur a nobis infirmus: sepeliatur a nobis defunctus. ista enim sunt opera misericordie de quibus interrogari debemus in dei nouissimo: sed dicetis ecce in heremo sumus: pauperes videre non possumus: sed pupillos et viduas quomodo consolari valeamus: mortuos sepelire quomodo possumus? O fra-

tres mei bene scio vos in heremo esse nec pauperes vos videre credo: nec vos monasterium exire cupio: ut matrem consolari possitis. quam plures enim cognoui pro hac causa monasterium exiisse: qui tamen ad monasterium nunquam reuersi sunt: sub specie boni multa mala fiunt. Ecce enim diabolus dicit. O monache an ignoras tuam matrem dolere. ecce nuper maritum amisit. filium sepeliuit: possessionem perdidit infirmatur ad mortem: veller forsitan confiteri. Quid in heremo agis? Quid cogitas. Surge velociter: exas monasterium. ingredi ciuitatem: penetra domum parentum exercere in eis opera misericordie. Hoc enim deus vult: hoc fieri precipit. Dum enim seruus dei hoc cogitat aliquando erit monasterium credens benefacere. Et ecce. n. dum appropinquat mater filium osculatur: pater amplectitur parentes applaudunt dicentes. Noli nos derelinquere fratres. n. sumus pater noster antiquus est. tibi incumbit familiam regere. Quid ergo amplius ad monasterium redire presumis. et sic audito consentit et consentiendo remanet. et in seculo remanendo omnibus peior efficitur: et quicquid boni fecit amittit. Cauete igitur fratres mei cauete a malitia diaboli. Exercere tamen vos volo opera misericordie. et si in seculo non habitatis nec inter gentes exercere tamen opera misericordie bene potestis. orando obsecrando et deprecando pro orphanis et pupillis. et si hec non videntur vobis sufficere pensare debetis quomodo centum et plures in monasterio simul habeatis et sepe infirmamini. sepe a diabolo affligamini. sepe patimini nunquid

Sermo. vii.

et sepe morimini: exereere ergo potestis: et inter vos opera pietatis. Sed dicet quis ex vobis patrem in seculo habeo et ego usque ad mortem in monasterio vivere deo promisi. ecce enim pater infirmatur non potest sine me vivere. quid ago. Exire debeo. Votum frango. Sed stare patrem non permitto. Quid ago. O fratres mei attendite. quid agere debeatis sicut nunc mihi occurrit. Nam si pater alicuius sine monacho filio vivere nullatenus potest procurare debet filius quomodo de bonis monasterii patri subueniatur. et si monasterium impotens fuerit filius toto affectu videat quomodo patri non deficiat. Et si non viderit cum dei benedictione monasterium de licentia maioris exeat. et verbo et opere patri subueniat: ut non deficiat ex negligentia nec vorum frangere credat. quia si post patrem eius vivendo remanserit. statim ad pristinam vitam redire non pigeat. sancte et iuste vivendo. sicut uncederat. et tanto fortius quanto senserit. se plus in paterno misterio ultra necessitate gravatum. nullus igitur erit qui se a misericordia excusare poterit nec dives. quia habet nec pauper quia saltem calice aque frigide non caret. Nec monachus quia saltem orare debet. O homo qui crudelis es in alterius iustitia teipsum prius agnosce. Nam si bonus es o monache cadere faciliter potes. si dives es donum fortune est: non naturer. Si sanus es ecce infirmitas instat. Si sapiens es non habes constantiam. igitur circa omnes res sapientes quam insipientes. res circa sanos quam infirmos. res circa nobiles quam ignobiles misericordiam habe. o homo quid de te erit si saluator tuus clemens et pius fuerit. et tu miseri-

cordiam ignoraveris. Nascatur fratres mei misericordia inter vos non tamen ex negligentia. non ex pusillanimitate. non ex indiscretionem. non ex alia infirmitate. sed omnibus modis sit circumspecta ut sic suum retineat proprium. quod iustitie non auferat debitum. o monache vide sancti ioseph misericordiam que fratrum suorum est oblita iniuriam. Legite fratres david clementiam qui filii persecutis deflebat clementiam. o monache si clauderis viscera misericordie indigenti. omo claudetur tibi ianua christi. Hec est enim porta domini. et iusti intrabunt in eam. Hec novum testamentum illuminat. et veteris rigorem extenuat. Hec est lignum quo moyses aquas dulceravit. Hec est sal quo belueus aquarum sterilitatem exterminavit. Hec est farina quam beliseus mortem que in olla erat extirpavit. hoc est oleum quod samaritanus infudit vulnerato. hec est aqua iordanis qua curat lepra naaman syri. Hec sola virtus que dividit inter regem et tyrannum o monache ubi esses si tibi dei misericordia non subvenisset. Si enim deus tecum ageret districta sententia non posses cogitare penam que responderet tuis meritis. omnia enim attribue dei misericordie. et a simili misericordiam expendas in usum proximi. ut non sis avarus in miserando cum sis expertus largitatem in deo. Elmate ergo fratres mei misericordiam. quia nunc vidi piis homines mala morte finire quam misericordiam faciat nobis deus. amen

De obedientia sermo. 7.

Ratres mei dilectissimi obedire oportet deo in omnibus si saluari cupitis si beremo et si difficile no

De obedientia

bis videtur considerare debemus obedientiam fili dei. et nostram deponere contumaciam non deferamus. Ipse. n. dei filius obediens fuit usque ad contumeliam crucis. et nos contemnimus dei obedire preceptis. Christus. n. obediens fuit usque ad mortem non pro sua sed pro nostra utilitate.

Estote ergo non pro sua: sed pro nostra utilitate in omnibus sibi obediētes. Ecce. n. fratres angelus in omnibus obedit deo. et tu qui cinis es et vmis contradicis deo. Insensibilia obediunt deo. sed et tu rationalis resistis deo. Sol a sua semita non deuiat nec luna: nec stelle. omnia. n. clericis suis indulget officiis. tu vero dei voluntati in omnibus quasi resistis. Eld nutum dei campi floribus decorantur. terra imbribus fecundatur. Frondibus crispatur sylua. in nemoribus citibatur auicula. Omnia deo obediunt. solus homo dei voluntati resistit. o monache lege quod dicit. Melior est obedientia quam victime. Que causa est: nisi quia in victimis aliena immolatur caros: sed in obedientia voluntas propria religatur. etiam caro macerat. Estote ergo obedientes: ut deum placare possitis de peccatis commissis. Tanto. n. citius placat homo deum quanto repressa arbitrii sui supbia. gladio precepti se immolat. Cauete in obedientiam fratres. Sub ipsa. n. potest latere scilicet draconis sub specie mellis. lupo sub pelle ouina. In potu dulci venenum sepe latitat: et in olla sepe mors ponitur. Attēdat ergo qui precipit et qui obedire intendit. quod obedientia sit honesta. et omni discretionē decorata. Nam si discreta non fuerit crudelitas existimanda est. Si honesta non fuerit nullatenus obedire debemus. v. g. fratres. Si precipit quod deum diligamus

vel quod deum odio habeamus: non quod obedire debemus. Nunquid vel ipse deus hoc precipere potest? Honesti igitur fratres debent precipi et iusta: et si honesta vel iusta non fuerint: nullatenus obedire debemus: nisi apostolus nobis hoc indicauerit. Tene igitur fratres mei: et in cordibus alligate. quod obedientia sine discretionē casa est et vana. non ex parte obedientis: sed precipientis. etiam obedientia honestate priuata supbia est ex utriusque parte precipientis et precipiens: et in dei nouissimo pari pena puniuntur. Custodite quod precipitis. Nam quoniamcumque obedientia honesta et iusta non fuerit toties ad irregularitatem deuenisse pastores se agnouerunt. Obedientia igitur fratres tunc vera tunc sancta. tunc meritoria est quanto ditata est discretionē honestate: iusticia: et humilitate. Ista enim sunt socia sancte obedientie sine quibus omnino obedientia vana est: et inutilis hec est illa obedientia: quae concordiam preseruat in angelis: pacem nutrit in monachis. tranquillitatem generat in ciuibus. Hec est illa obedientia: sine qua res publica stare non potest sine qua familia aliqua regi non potest. Quod enorme vitium: quod obedientie peritium fuit. Per hoc dyabolus celum perdidit. per hoc homo paradysus amisit. Per hoc Saul regnum. Per hoc Salomon amorē diuinum. O sancta dei sponsa obedientia. tu perfecta scala. qua celum ascendit: tu quadriga: qua Helyas vectus est in paradysum. tu porta paradysi fidelium: et clausura reorum inferni. O sancta obedientia tu humilitatem nurris: tu patientiam probas. tu mansuetudinem examinas. Estote ergo fratres

Sermo. viii.

eum Abraam obediētes. reddentes que sunt cesaris cesari: et que sunt dei deo. Tunc vero reddimus cesari debitum quando obediētiā prestamus in reuerētia. in rerum exhibitiōe. et dilectione. hoc autē facere debemus non solum pastoribus. sed et sanctis dei. et tunc reddimus per obediētiā qui sunt cesaris cesari. sed tūc reddimus q̄ sunt dei deo quando in laetitia perseueramus. Hec enim soli deo conuenit: hec. n. consistit in oratione: et gratiarum actione. cultus exterioris exhibitiōe: et interioris mentis deuotiōe. Quod facere et perseuerare ipse deus dignetur in eternum. Amen.

De perseuerantia.

Sermo. 8.

Ratres mei sic ait apostolus: nō potest coronari nisi legitime certauerit. Nullus. n. legitime certat: nisi qui in campo usq; ad finem certat: et si certat usq; ad finem legitime certat. ideo merito coronatur. Non est igitur magnum bonū inchoare: quod bonum est: sed consummare hoc solum perfectum est. Multi. n. magna aggrediuntur. sed deficiunt in via. multi exeunt desertum. sed pauci perueniunt ad terram promissionis. O fratres mei nō redeat recipere magna: nec fastidiat tenere inchoata. Scientes q̄ perseuerantia informat meritum: colorat boni propositum: remunerat curretem. coronat pugnantē: ac ducit ad brauium. conducit cunctos ad portum. hec est tūca talaris sancti Ioseph usq; ad finem cōtingens. Hec tunica sacerdotalis usq; ad pedes perueniens. Hec est cauda hostie: quam tenemur reddere deo: et offerre. Hec calcaneum bone operatio-

nis quod contra serpentis morsum debemus obuiare. Hec est virtus: q̄ deum ligat. Hec est que omne bonū informat. Hec est perseuerantia: qua laureantur martyres: qua virgines coronantur: qua sacerdotes sublimantur: et confessores. Hec est vestis sine ruga: tunica sine macula: bonitas sine malitia. O monache: qui bene incepisti caue ne cadas. Caue ne ad tempus vireas. in tempore afflictionis marcescas. caue ne in seno comperieris: quod nunc nascitur et statim marcescit. Laborem⁹ ergo o fratres. et laborem⁹ perseuerem⁹. laborem⁹ ut perseuerantiā habeamus. laborent monachi: ut retineant. laborent virgines: ut se informant. Laborent vidue: ut in ipsa perseuerent. Attēdite tamē fratres. Nā diabolus quēq; seruos dei ad hoc irritat et cōducit. ut de bono graui⁹ eliciat malū. Cōtra hunc diaboli insultum valet sola perseuerantia. ut bono fine concludantur initia. Ne primum medio mediumue discrepet primo. Bonum enim inchoare et malo fine concludere: quid aliud est quā monstruosas res conficere: Illa enim actio quasi chimera est: qui vitium habet a ratione: sed finem a sensualitate. Cum enim sic agitur humano capiti reruicem pictor equi: nam iungit: et sic inducit inflectuosas plumas. Caue ergo o monache ne actio tua monstrum maneat. Enormis enim erit fetus: quidam enim habent initium bonum: quorum vita monstrum mirabile quasi hominis pretendens caput sit. Ad medium in luxuriam descendit: ventrem ouinum: et ad ultimum in rapacitatem lupe pe-

De perseverantia

deus ostendit. O monache quid tibi prodest bonus incubare: et non sine concludere. Bonus virtutis amittis. Damnum in curris: et grade supplicium promereri. O qui tibi melius fuisset via veritatis non agnoscere: quam post agnitionem retroire. Per inconstantiam tuam o monache levis reputaris. Apostasia cum iuda incurris: mentis stabilitatem postponis: deum amittis amicos spiritus perdis odio a cunctis haberi et velut omnibus peior apostata comprobari in vita. O monache attende quoniam nisi perseveraveris morieris. Igitur si incepisti edificare perfice si non incepisti incipe. Si obtulisti florem iuventutis tue diabolo saltem feceris senectutis tue immolare non differas christo: ipse enim misericors est et recipiet te libenter et dabit tibi stolam candidam et annulum in manu tua et calceamentum in pedibus tuis. Tunc inveterate olim diebus malis renovabitur ut aquile iuventus tua durans in eternum. Incipite ergo fratres mei et perseverate reducentes vobis ad memoriam a quanto bono recessit iudas et quomodo serventer bene agere cepit lingua vobis exprimere nullatenus possem quoniam tamen perseveraverit scitis. Ecce enim Salomon per inconstantiam corruit. sic et Saul sic: et multi alijque multorum incipere fuit sed perseverantium parvus est numerus. Caveate ergo quoniam caute ambuletis considerantes quod quod existimat stare caueat ne cadat. Felix ergo est qui bene faciendo perseverat usque in finem quod donum perficitur ille

Rap pro nobis mori dignatus est.
De ira Sermo. 9.
Fratres mei dilectissimi
sicut omnium habere

memoriam: et in nullo errare non humanitatis: sed deitatis solum est ita turbari obliuisci et pati solum humanitatis est et non deitatis. Nam deus non mentitur ut homo: nec ut filius hominis mutatur humanus est ergo fratres mei turbari et irasci et iram currere bonorum et malorum coram est conditio sed in ira perseverare diaboli cur est. ideo vos qui spirituales estis. maxime attendere debetis ne ira in sinu stultorum requiescat. Fatuus enim statim iram suam indicat. Forte tamen spiritus irascibilem continere magne prudentie est et perfectionis. O monache noli irasci nam nomen et habitum sancte religionis in hac vasta solitudine portamus. Custodite igitur vos ab omni turbatione non enim decet servos dei turbationem incurere. Numquid enim proderunt nobis nostra ieiunia. nostra sacrificia. Ab ira denique fratres mei procedit rancor. a rancore odium quod est ira inveterata in alio. Unde nascitur homicidium etsi non opere saltem in voluntate. Unde contumelia: unde detractio inde insurrectio et iniuria que sunt opera carnis et diaboli. O monache iram deponite destruite rancorem mitiga furores. ne filius perditionis efficiaris. O qui melius esset monacho in seculo vivere pacifice. quam in monasterio cunctis bonis ornatus in ira et furore litigare et odium in corde tenere. Nec deum laudare. nec ab eo exaudiri mereri qui odium servat in corde. Qua fronte o monache. quo affectu qua devotione a deo potes veniam postulare? Si fratrem dum odis: petis quod tibi dimittat debita: sicut et tu debita dimittis. Crede igitur mihi: quod tantum tibi dimittet: quantum et tu dimittes

Sermo.ii.

alteri. Dimittam⁹ ergo fratres mei iras que recte significatur per Lazarum quadriduanus fetidus: quia qui iram in corde portat: infamie fetor statim eius corrumpit. Si ergo ira in animo nascitur. mox refrena eam alii de eas ad petras: suffoca eas exemplo tui saluatoris: qui percussus in una maxilla mox prebuit alteram. Nam si hoc prior ipse non fecisset: mihi nunquam facere precepisset. Eia ergo discite fratres ab illo qui dixit se esse humilem et mitem. discite opere: quod sepe legistis ore: Sol non occidat super iracundiam destram. Si enim frater tuus in te peccauerit: vade ad eum: inuita eum ad pacem da ei osculum: et lucratus es fratrem. Tu vero ad quem effecisti non differas pergere. Non differas fratrem reconciliare: vade ad eum: pete veniam: et si verbo offendisti: et tu verbo reconcilia. Si vero facto: quod deus auerrat: placa eum facto. Sic enim decet seruos dei facere: sic decet demones expellere et sanctos angelos introducere. Nam ubi ira regnauerit ibi omnino princeps diaboli erit: nec inde aliquid boni exire poterit. Fugiamus igitur iras fratres quia rationem suffocat mensuram iustitie ignorat: soles iustitie nescit: amicitias rumpit: de facili aufert pacem mentis. sapias calcas: sapientes insatuiat: monachos deuia: sacerdotes suffocat: castitate euacuat: grauitate in pastoribus dilacerat. Nec ira repletus consilij potest esse capax. O monache intue re caput tuum. Nam in cruce positus pro suis crucifixo-ribus exorauit. Et promicerius martyr stephanus pro suis lapidatoribus genua flectendo clamauit: ne statuas illis hoc peccatum: sed si non tante perfectionis sumus ut bonus pro

malo solum: saltem pro malo malo non reddamus: non tamen per pusillanimitatem remittende sunt iniurie: sed per sapientiam que est in christo Iesu. O quanta fratres mei huius peccati labes. O quam grandis et lata miseria tam corporis quam anime. Nam corpus quietem somnium et alacritatem amittit: sed et anima vitam perdit eternam. Veniunt enim et reuertuntur ad nos per iram pristina peccata: et sic confundimur et damnamur. Nos vero fratres qui christiani veraciter sumus: relinquamus vindictam illi: qui ait. Mihi vindictam: et ego retribuam. Quicquid enim pertinet ad te: illi dimitte. Nunquid et ipse mirabiliores vindictas quam facit nos imaginari non possumus: non tamen hoc sibi petere debemus: nec affectare: sed pro eis mente et puro corde orare. Nam dum nostras iniurias facere perimus: quod dei est usurpamus. Orare tamen sine intermissione debemus ut vindicet sanguinem suorum seruo-um: non ad damnationem: sed ad correptionem: qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

De puritate conscientie ser. 10.

Ad spirituale gaudium hominum dierna die fratres dilectissimi intendo vos iutare. Quod quidem gaudium non operatur diuitiarum copia. non fallax mundi gloria. non proles fecunditas. non corporis sanitas. sed tantum conscientie puritas. O felix conscientie puritas. O felix sancte conscientie incunclitas. Que vermem interiorum excludis: que a carcere doloris liberas rationem: que omni immunditia purgas mentem. O mens sancta: paradisi deliciarum: varijs bonorum operum virgulis consistat

De puritate conscientie

varijsq; virtutum floribus purpurata celesti gratia irrigata. Hec est fratres paradisus: in qua plantatur lignum vite celestis sapientie. Hec est thalamus dei palatium Christi habitaculum sancti spiritus. Hec est tronus Salamonis: lectus sponsi celestis: in quo ipsa conscientia bona optime delectatur: et requiescit cum sponso suo. O conscientia in te et tibi occurrit Rebecha cum Isaac venienti de agro. In te delectatur Jacob cum Rachelis coniugio. In te sumantis abisaac regem David iucundis fouet amplexibus. O conscientia sancta: in terra adhuc es: et in celis habitas. Gaude o anima sancta: sancta conscientia decorata. Gaude celesti et eterna gloria. In ea fratres carissimi Magdalena illa signifera Christi preciosa offert unguenta. Ibi Maria optimam partem elegit: que non auferetur ab ea. Eia ergo fratres si ad hanc gloriā cupimus peruenire predicam nostram conscientiam diligenter discutiamus: et ibi litterarum luxurie perlegamus apicem superbie: notam auaritie. Lece inuidie perspiciamus: et deleamus ea per concisionem per cordis contritionem. per veram satisfactionem. Et tunc merebimur per gratiam adipisci gloriam illam: quam nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit. O fratres mei: et letitia cordis mei festinemus ingredi hanc sanctam sanctorum. Tunc enim habebimus bonum: quod non perdemus. Tunc accipiemus perfectum bonum: quod non amittemus. Timae tamen te benius si ad hanc gloriam perue-

nire cupimus: tentationes: fames: tribulationesque singulas. Nam sicut in fornace purgatur aurum: sicut lima purgat ferrum: sicut flagellum superat a grano paleam: sic et fornace tribulationum patientia exercetur. Fortitudo roboratur. Constantia solidatur. Spes ad celestia inuitatur. O spes sanctorum et turris fortitudinis eorum tu non confundis: sed illuminas non famelicas: sed reficis. O felix spes celestis: tu timorem seculi expungas. consolationem non extirpas. Per te timor non augetur. Per te falsa cupiditas non somniatur. Per te luxuria conquassatur. Per te superbia auellitur. Per te inuidia non dominatur. Per te cuncta vitia terminantur. O spes celestis cure: in te regnat charitas que credit omnia que ad salutem pertinent. Omnia sperat: que promissa sunt. O fratres mei quis hominum potest mentem seruorum dei infirmare: si apud deum spes celestis pro eo allegat: in quo nocent tyrannorum fulmina. Fortune precipitia quid agent. O spes tu cogitationes dirigis. tu in charitate altitudinem ponis: ut in ea perseueremus usque ad mortem. Tu in charitate latitudinem extendis usque ad inimicum. O spes celestis glorie per te patriarche mala patienter sustinuerunt. Per te apostoli ad mortem gaudenter perrexerunt. Per te martyres afflicti sunt. Per te virgines combuste sunt. Per te confessores vituperati sunt. Per te vidue castitatem astringunt. Per te maritate lumbos precingunt. Per te pupilli languentes et orphani sperant ridere. Per te pauperes confi-

Sermo.xi.

dunt gaudere. Per te peregrini sperant terminum. et ad finem laboris peruenire. O spes: omnia tu portare facis dulciter et suauiter. Eia ergo fratres hanc amate: hanc tene: non tamen sine timore: qui sperat et non timet: negligens: est qui autem timet: et non sperat: depressus est: et descendit in profundum quasi lapis: a quo descensu liberet nos ille qui de celo descendit: et vobis vitam donaret: et ascensus christus deus noster. Amen.

De compunctione et lachrymis et penitentia. Sermo vndecimus. feliciter incipit.

Citote fra

tres carissimi: quod post mundi gaudia sequetur eterna lamenta: quia nemo potest hic: et in futuro gaudere. Necessarium est ut

vnam amittat. qui alias voluerit possidere. Si ergo o monache hic gaudere cupis scias iam te exulem esse patrie celestis. Sed si hac ploraueris: iam patrie celestis ciuis constitueris. Beati inquit qui lugent quia consolabuntur. Sed dicet quis: quid flere debemus et oportet. Ego autem figlioli: et fratres dico. quod flere debemus peccata: que commisimus. Iste enim fletus sit panis noster. quem quotidie comedere debemus die ac nocte. Flere enim debemus populorum peccata. sicut nostro vulnera. Sic enim paulus faciebat dum clamat.

Quisquis infirmatur et ego non in-

firmor. Flere etiam debemus de dilatione regni eterni. quod bene ostendebat ille dum dicebat. Heu mihi quia in collatus meus prolongatus est. Iste enim sunt tres misericordie: die quibus teritur liber Jeremie prophete quibus plangit peccata anime insultum misericordie. et dilationem patrie. Horum fletuum imbibus debemus irrigare terras mentis nostre ut pariat fructus bonorum operum diuersos flores virtutum. Iste quoque fletus sunt tres fluctus. per quos filij israel transierunt ad terram promissionis. Utere peccatores ex Egypto vitiorum exeunt. Mare rubrum transeuntes dum submerguntur hostes et vitia suffocantur. Utere cantant domino gloriose dum intrantes celestem Ierusalem. deposita corruptibili veste sanctis angelis sunt sociati. O monache fac igitur ut mens tua sit liber quem vidit Ezechiel. in quo scripta erant lamentationes et ue. O monache ad has lamentationes te conuertas. Nos dolores amplectere cunctis diebus vite tue. Fleas tua cunctis diebus vite peccata. non solum ut diximus tua: sed et proximi. Laue tamen ne fleueris mortem corporalem alicuius. Nec substantiarum amissionem nec corporis infirmitatem. Omnia enim necessaria sunt: omnia hec valde communia. Ponas ergo te in dei voluntate. relinque sibi omnia ipse te reducet et conducer. quicquid tibi acciderit: libenter suscipe. deum in omnibus lauda. omnem honorem: et gratiam sibi exhibeas solummodo quotidie fleas que commisit. et que committere proximos vides. quasi tua sint vulne-

De compunctiōe ⁊ lachrymis. ⁊ penitentiā.

ra. Sic etiā peccatrix illa maria nō solus in domo simonis: sed etiā post aduentū sancti spiritus hoc idē ar denter perfecit. Semper enīz dole bat. semp in vita sua flebat que cō miscebat. Sic fecit ⁊ Maria mater dñi. naz dūz iuxta crucē staret. Non sua peccata flebat qz nullus peccatū habebat. flebat non tantus etiā filij passiōē: sed ⁊ iudeorū dānationē. Sed dices mortuū fratres vel ami cum video. Nam his infirmitas me inuitat ad plenus. Ego aut dico tibi monache. tempera luctus tuū. Non enim tuū est mortuos flere. sed file re. Nō tamē pbibeo lachrymas na turales: quas naturalis necessitas exprimit. Nā multi lachrymas fun dunt: ⁊ quis natura nos. ad hoc fre quenter inuitet. aīus tamē sapiētis immobilis perseuerat. O tu qui sapi ens videris esse in seculo. caue ne cō sentiat aīus tuus mortuos deplora re. stude ut victus vincatur ab ani mo. Caue ne sorbeat aīus ab infir mitate mentis extenuet spiritus car nem. i. sensualitatez. O monache si mors liminet: noli dolere prepara te ad mortē per mentis cōstantiā. Ta lem te prepara ut mortē timere non possis. ut post mortē viuere icipias: qui ante mortē moriendo vivebas vel viuendo moriebaris. Lupis er go. O monache semp viuere: depōe fletus pro terrenis. noli plorare que mundi sunt: ⁊ q necessaria sunt eue nire. Depone. oīno fletus pro terre nis ⁊ assume lamentū pro celestib⁹. Beati inquit qui lugent. Beati qui fletus: qz ridebitis. Diligamus igit lachrymas: qz suaves sunt diligen tibus deus. Delectemur igitur sem per in hac īfima vita fratres mei in fletu ⁊ lamento. Simus tanto pxi

mi ad lamentū ⁊ fletus. quanto fui mus ad culpā audaces. Qualis fuit nobis intentio ad peccandū talis sit ad penitendū deuotio. Grauiā pec cata grauissimis lamentis indigēt. Accipite fratres mei cōpunctiones qz sanitas aīarum est. Remissio pec catorū est. Sacrificiū spirituale est qd deo summe placet. holocaustum medularū est. cor peccatoris humi liatum quotidianis lachrymis riga tum O monache lachrymis punge oculum mentis. ut lachryma prode at cōpunctionis. O compunctio. q sancta ⁊ mirabilis predicator. Tu spirituale lauacrum es. tu flagellus dei es. per quod deus mutatur. Tu stimulus per quez deus ad hominē inclinā. Tu ligamen per quod de⁹ foriter astringitur. O cōpunctio san cta ⁊ immaculata. sine qua adultus nō valet baptismus. sine qua ad iu dicium dñi corpus recipit: sine qua infructuosa est oīs cōfessio: sine qua oīs satisfactio inanis est. O cōpun ctiō lachrymosa o lachryma mentē purgans: intētiōez secundans: cō fessionez irrigans: aīas sanctificās. Hec est lachryma sancte cōpunctio nis soror. qz motus illicitos extin guit paradysus aperit. infernū clau dit. mundūqz dispicere in cunctis facit. O felix lachryma tu carnales cognitionē extinguis peccatorū mor bum expellis virus culpe eucemis. O felix tabula. o vitalis nauicula. p quas naufragus redire pōt ad por tū salutis. O aqua salutaris: p quas omne pctā destruit o via per quas ad paradysum gradimur. O spiri tuale conductū: per quod de inuis ad viam transiit. o felix lauacrum penitentie lachrymarum: qd toties vales ad purgandum quotiens pur

Sermo. xii.

gatione indiget cor humanū. Hoc ē fratres mei herba celestis illius ful-
lonis: qua vestes suorū deturbatas a
sorde quotidie purgat. Hoc est cele-
ste nitrū quod de rore diuine gra-
tie cōfectum abstergit maculas pec-
catorū. Hoc est līxiuū quo interio-
ris hominis caput optime abluatur
o lachryma: tu contra ruinas homi-
num suaue solatium passiōis Lbri-
sti vicaria contra peccatū ponis re-
mediū. vt per te toties cogatur xp̄us
mori quoties labit homo in abissiū
peccatorū. O mōache ergo a lachry-
mis quis cōtinere se poterit? Intre-
mus obsecro cōscientias nostras. di-
scutiamus eas. et si risum in iuuen-
tute: saltem in senectute fleam. co-
gitantes quid xp̄o: et quid diabolo
tempore nostre iuuentutis pro solui-
mus. Et si anteq̄ ad heremum per-
uenimus visus nos incurruat p̄ cō-
cupiscentias si guttur per gullam. si
auditus per enormitates verborū
vel spontaneas detractionis audien-
tias. si lingua claudicauit in verbo.
si olfactus errauit in odoramento: si
tact⁹ in suauitate. si gressus ad fur-
tum. si in his vel in aliquo istorum
inueneris culpabilē abluē culpaz p̄
lachrymaz iuxta quantitates sordis
mensuras lachrymaz copiā assūmē-
do penitentiam q̄ mater est oīz bo-
norū. Timor etiā que penitentia cō-
cupiscit. contritionem parit. Peni-
tentia enim illa digna et bona est. q̄
peccata peracta deplorat et deplora-
ta iterum nō cōmittit. quid ergo pe-
nitētia est nisi ante acta deflere et flē-
da itē nō cōmittere. Nā qui sic pec-
cata deplorat. vt itē peccata cōmit-
tat adhuc penitentiam agere igno-
rat. Nunquid et dissimulat. Irrisus
est et non penitens qui ad hoc agit

q̄ penitet. Penitentiamini igitur
fratres mei. et penitentes penitētiā
agite in fletu et lamento: vt digne ri-
dere possitis in gloria beatorum.
Amen.

De superbia.

Sermo. 12.

Ratres carissimi vbi su-
perbia fuerit. ibi discor-
dia et contumelia dem-
nabitur. non ergo decet
seruos dei in heremo constitutos su-
perbos esse sed humiles. nō elatos:
sed mansuetos. castos. benignos: et
omnib⁹ virtutib⁹ ordinatos. Caue-
te enim fratres et vigilanter semper
attendite. ne superbia inflentini de
bonis cōmissis scientes q̄ superbia
ex angelis constituit. Superbia glo-
riam de celis deiecit angelicam sed
humilitas ad celos ascendere fecit.
infirmi-tatem humanaz. O fratres
mei caue-te. ne orantes vel legentes.
vel stantes. vel sedentes. vel vigilan-
tes dicatis ore vel corde. habitantes
in cinere et cilicio cū phariseo. Gra-
tias tibi ago dñe q̄ nō suz sicut cete-
ri hoīes. Nec. n. solitariā vitā ducē-
tes diabolo instiganti sepe cogitat.
sepe hoc dicere: tentant ab inimico
seruorū dei. Poti⁹ volo vos heremū
exire q̄ talia dicere vel cogitare. Sz-
dum tentamini hoc asserere vel de vo-
bis ipsis hoc cogitare. mox clamate
mox ululate. et dicite. Ego sum ver-
mis et non homo opprobrium ho-
minum et abiectio plebis. Et cū pu-
blicano dicite quibuscūq̄ virtutib⁹ si-
tis ornati. deus p̄piti⁹ esto mihi pec-
catori. Attendat igitur cantis vestra
quid dixerit veritas nostra. qui ma-
ior est nostrum fiat sicut minor: et
qui precessor est sicut minister.

De fortitudine

O monache quanto maiores humi-
lia te in omnibus et inuenies gratia
coram deo et hominibus. O sancta ve-
nerabilisq; humilitas. tu filius dei
de sinu patris descendere fecisti in ute-
rum sancte Marie virginis. tu eum
fecisti inuolui vilibus panniculis. ut
nos indueret virtutum ornamentis.
Tu circumcidisti eum in carne. ut nos
circuncideret in mente. Tu eum pe-
rimisti corporaliter flagellari. ut nos
liberaret a flagello peccati. Tu eum
coronasti spinis. ut et nos coronaret
eternis rosis suis. Tu eum infirma-
ri fecisti. qui medicus cunctorum erat et
solus sanabat vniuersa. ut nos infir-
mos sanaret. O sancta humilitas:
quod dissimilis ex superbia. Nam ipsa su-
perbia fratres luciferum de celo deiecit. sed hu-
militas dei filium incarnauit. Ipsa
adam de paradiso repulit. sed humi-
litas in paradysum latronem introdu-
xit. Superbia gigantium linguas con-
fudit. sed humilitas cunctos congre-
gauit dispersos. Superbia nabucho-
donosor in bestiam transmouit. sed
humilitas Ioseph principem
israel constituit. Superbia pharaonem
submersit. sed humilitas moysen
exaltauit. Hec est illa sancta humi-
litas que fecit nos solitarios que fecit
nos priuatos seculo que fecit nos in
conuentu solitario omnibus virtuti-
bus florere per sanctos. hec est illa sancta
humilitas que per sanctos tradidit in re-
probum sensum. excecavit iudeos.
suffocauit paganos. inflammat christia-
nos. Punit obstinatos. deiecit po-
tentes in sede exaltatos. sed superbia
fratres mei non sit. Sed quid. nisi quod
platos percutit. diuites timorosos
efficit religiosos decipit. hec homi-
nes cecat ne se agnoscant quid sunt
hec enim fructum perdit opis. men-

tem hominis ligat: quod ab ea pandit
omne malum. Hec est illa. feruens
olla: quam Ieremias vidit. in qua de-
coquuntur omnes principes et pasto-
res tenebrarum: sectatores bonorum
temporalium. venatores diuitiarum
qui primas cathedras appetunt in
synagogis: et saluari sibi foro: et vocari
rabi. hanc ollam succedit diabolus:
dum corda patrum inflat ad altiora.
Isti sunt quattuor venti: qui totum
orbem perflant. Errogantia sibi ascri-
bens quod non habet. Insolentia si-
bi approprians: per alios debet. Signu-
ra superbie qui multa de se credit.
ultra quod verum sit. Contumacia se er-
rigens in plantum. Isti sunt quat-
tuor fabri qui totum mundum con-
cutiunt: et corda filiorum dei dissi-
pant: a quibus nos custodiat de-
us. Amen.

De fortitudine. Sermo. 13.

Quia hac vasta solitudi-
ne dei gratia sumus in
vnum congregati. ut vni-
tates habitemus in do-
mo. sint nobis omnia communia. propte-
rea inter ceteras virtutes fortitudi-
nez oportet nos rapere sequi et imi-
tari. Nam si hanc virtutem amplexi
fuerimus fratres. Iacula fortune
non timebimus deridebimus diabo-
li blanda. et spernemus irrita. O fra-
tres mei ligate hec in cordibus ve-
stris quod qui fortis liber est. non erit
seruit fortune non varietati munda-
ne. o fratres mei et letitia cordis mei
considerate quanta fuit in matribus
fortitudo: qui velut impassibiles tor-
menta despiciunt: tyrannos confun-
dunt. cunctaq; mundi despiciunt: quod
licet decorari licet combusti: licet in cu-
ctis membris afflicti: licet in omni

Sermo. xiiii.

bus corpore sint proleci: nō tamen legim⁹ mente eos mutatos. Sed sci re debitis fratres q^d multis modis dicitur fortitudo ipōcritarū: videlicet phorum: et bonorum. f. delium. ipo crita deniq³ multa sustinet: multa portat: fortis in cūctis apparet. S³ ve ipocrite: q^d v^eando mundi glori am: eternā penam meret. hic sic tra dit gloriā: q^d nō habeat gloriā. hec n. fortitudo non virt⁹ sed vitiūz nō magnanimitas sed infirmitas: non bonitas: sed ibecillitas appellatur. Hanc pretendunt heretici hanc rapiunt falsi fratres. de quorū numero dei gratia vos nunq^m esse cognoui. q^d dam etiam fortitudinis. est in phis calcauerunt diuitias: honores: pom pas: dignitates: et aliquādo mēbra p^{ri}orum corporum: sed hec fortitu do insufficiens erat ad eterne vite meritūz: quare nisi q^d curebāt chari tate et timore dei. Ipsa deniq³ chari tas est forma oīs bone actiōis. Q^d q^d tus rigor fortitudinis fuit in Pla tone. Q^d quot et quāta patiebant cō traria. sed q^d fundamento fidei ca ruit propterea spes eaz fortitudinē non erexit. Charitas nō perficit. iō virtutis meritum: oīno amisit. Sed est et alia fortitudo qua boni quoti die errant vsq³ ad mortem. Tales sunt fundati in deuz: ideo vt supra dixim⁹ fratres. nec verba nec impio ruz vbera timent. Hec est illa mira bilis fortitudo qua moyses asperi tatez vie deserti vicit hic est panis celestis. qui Elyaz in deserto paut. Hec est fortitudo que mortem sper nit. hec est clavis qua dom⁹ dei pa tescit et apit. Hec ē que habēas volu ptatis sub freno rationis iacere co git. hec est in qua ioānes in deserto decoratur: hec ē i qua Paulus here

mitarum forma beatificat. hec an tonij aliorūq³ sanctorū patrū lori ca et zona qua p^{ri}cincti et armati in ex celis indefessa voce quotidie clama re nō cessant. O fortitudo hereticarū: baculus cenobitarū: cingulus mona chorum oīumq³ sacramentū. tu cō tra paupertatez vales vt non fran gatur aīus paupertatē amantis: sed amplior si interius et magis durescat in mente: et q^dto minus abundat in rebus fortune tanto plus valet forti tudo cōtra mundi insultū. O forti tudo si dolorem pateris in omnib⁹ gratias agis. Tu in tribulatione di uitias spirituales et delicatas iuenis vt potius morbi cedant in mētis cō modū q^d corporis d^{ri}rimētū. O fortitu do oēs crudelitātē euacuas: carcerē respuit: eculū aplecteris. Optas vi cula: spōtanea sp⁹ curris ad morte. O mōache nihil v³ curs⁹ tui brauij nihil tua opatō nisi colūna fortitudi nis coherez nihil v³ edificiū bōi opis nisi colūnā fortitudis amplexeris: s³ colūna fortitudis fracta totū edifici ūz bonorū opus ruit. Hāc si dauid re iunisset: hōicidiū et adlteriū n. p^{ri}mis set si Sālon hāc suasset: seīs cū inim cis n. tradidisset. Si salomō hāc dile xisset: adola n. adorasset. Si perr⁹ hāc tenuisset: ad vocē ācille fidē nō negas set. Si filij isrl hāc hūisset: mie i des to murmurasset. Eia igr f^{ri}es estote fortes i bello tēptatōuz: triblacionū: ifirmitatum: iniuriarum: et pugna te cum antiquo serpente et accipie tis regnum eternum. Amen.

De iustitia. Sermo. 14.

O bene nostis f^{ri}es caris simi: tria mōasteria ap⁹ ipōn. dei grā merui lau dabil^r ab honorē scē trinitatis p^{ri}struere. Quorū p^{ri}mū ē in q^d

De iustitia

iam annis multis modico pabulo contenti hilariter commoramur: bestiis associati. auiibus ministrari: ciborumque serpentes delicias: visus bosum fugientes. et ideo non ego miser: sed vos sepe angelorum assueti estis colloquijs. Aliud quoque monasterium in orto: quem sanctus noster pater Valerius dedit edificatum est. et quoniam postquam presbyter episcopus factus sum: nec semper hic vobiscum habitare potui: nec cum fratribus qui in predicto monasterio positi sunt. propterea infra domum episcopi mecum habere volui monasterium clericorum et cum eisdem pariter vivere cepi secundum apostolicam traditionem. Ad vos ergo in pertinet qui in heremo laudabiliter habitare voluistis: verbum illud: audite et intelligite: atque operibus adimplete quo dicit. Diligite iustitiam: ad fratres aut nostros qui in urbe habitant: quibus etiam expedit predicare quotidie verbum dei: pertinet non solum iustitiam quo ad se ipsos sed etiam iudicare: reprehendere obsecrare: increpare in omni patientia: et doctrina populum electum dei. Et licet fratres mei collocati sunt in orto sancti episcopi Valerii: sed satis distent ab urbe eorum: tamen fama diuinitus divulgata est. ordinauit verbum dei populo salubriter predicaret. Amiceque fidelium suam doctrinam et exempla audiendo et videndo sponte rediret ad illum qui ex nihilo cuncta creauit. Ecce quo terram iudicat: ligant et soluant qui volunt: semper deo fauente. Vos vero qui segregati estis a seculo qui etiam vitam tutiorem eligere voluistis. audite quod in cunctis maxime iustitiam diligere deberis. O fratres mei et letitia cordis mei: vultis scire quo solitarij iustitiam diligere deberis. Cauete ne

sic ab alterius oculo festuca efficiantur ut in oculo vestro trabem non videatis nec alteri velitis reuelare lapsum ut vestrum non videatis casum nec si alterius curare deberis morbum: et viuos ipsos post ponatis egrotos nec cuiuslibet vestrum dicat medice cura primo te ipsum. Cura primo o monache ut curatis tuis alterius vulnera curare possitis. Audite fratres mei audite quod dominus dixit phariseis adultera accusantibus. Quis vestrum sine peccato est primus in illam lapidem mittat. O monache in qua alium iudicas te ipsum condemas. Qua fronte fratres mei poterimus arguere alios quod in nobis grauius inuenimus. Ad nos igitur fratres pertinet mundos esse et sanctos. et si tunc fratrem nostrum deuicare videmus. reprehendere eum cum omni mansuetudine sine mora debemus. ne per negligentiam pereat. Caritas enim non odij non rancoris: sed zelo iustitie gladium correctionis euaginare debet. Tamen semper misericordia ligata sit in cordibus vestris. ne velut iudas ille qui peccauit despatus ad suspensum pergit. hoc autem ad vos maxime pertinet fratres. Sed quod ad fratres in urbe habitantes pertineat audiamus. Certe non solum hoc sed et expectat ne iudicium odio exaspent ne in crudelitate inflammet. ne amore pecunie emoluantur: quia pauperes vere sumus et spectaculum facti sumus angelis hominibus. te timore iustitiam relinquantis. Ne vos moueat res purpurea: nec diuitiarum vana sed sacus pauperis orphani et pupilli vos mouere debet iustitiam cum labore exercere. Regia vita qui terram iudicant incedere debet nec declinare ad dexteram moliendo iudicium nec ad sinistra ex

Sermo. xiiii.

a sperando supplicium. Non. n. crudelitas est punire reatu iustitia non tyrannicum: sed diuine rectitudinis iudicium. Non tamen volumus nec consilium damus ut mor iudicent. sed cum omni maturitate incedentes: et inuenta discussa qz rei causa in nomine iudicent delinquentes. Et si publice peccauerunt publice puniant: ut et ceteri iustitiam diligentes fortius diligant: et iustitiam odientes metuant et caueant ne derelinquant. O sancta laudabilisqz iustitia sub te et per te pudicitia regit. pax per te triumphat. Securitas et dignitas per te florent: et fructus afferunt in patientia. o iustitia qui te amauerit: qui te struxerit. cum ad moyse mare mundi vitiorum sanguinem rubricam sicco vestigio pertransibit. Hec est virga qua petra percussa manat influentia: qz lapidea subditorum corda iudicio iustitie tacta: virtutum exuberant flumina. Hec est virga aaron: que frondeuit et fructus peperit: qz iustitia quasi fronderet: inde meritum concipit. Floret. n. dum materialiter exerceat: fructificat. dum subditus corrigit. Hec est ventilabrum quo granum diuidit a palea: Sanies a morbo eicitur. qz contra morbum peccati opponendus est mordax emplastrum: ne ibi in maius vitium tabes exuberat incuruata: et et in augmentum facinoris reducet iniquitas impunitatis. Hec est mensura: qua debemus metiri pena et merita ponderare. Attendite tamen fratres attendite pastores qui terras iudicare debetis: qz aliquando iustitia reuelanda est per scandalum multorum aliquando exagrandanda: ut sit cautela reliquorum. Tunc vere iustitia dicitur gladius qz utranqz partem hominis defendit:

corpus. ab exterioribus iniuriis: animam a spiritualibus molestiis. Hec est medicina vitiorum: arido ruz peccatorum: hec est pugio: quo sinees transfixit coeuntem cum ad diantide iudeum: et cessauit quassano. hic est lapis quo David percussit philistinum: et a seruitute israel liberauit. Hec autem sine discretionem gladius est in manibus furiosi hec sine prudentia est mors et bonorum persecutio. Hec sine misericordia gladius est in manu tyranni. Cum summa. n. discretionem fratres mei tenenda est iustitia: cum summa deliberatione inferenda est pena: non iudicando ex suspicionem: sed ex omni certitudine veritatis. Attendite fratres mei et ante probate: peccata recte iudicate. Non secundum faciem: sed recto iudicio. o qz facile est iudicare: sed o qz amara est qd iudicatum est retrahere. Ideo non puer: non insensatus: vobis preesse debet annosus: prudens. castus. sobrius: ut in progressu et statu sal terre et lux mundi cunctis appareat. Talis iustitiam non poterit ignorare. Tunc enim regnum romanorum pacifice tam diu perseuerauit: qd diu sapientes regere permisit. Sed dum iuuenes in expertos regere vel regnare permisit: tanqz iustitiam ignorantes: acceptores personarum facti sunt: et sic iustitiam perdentes dominum olum terrarum perdidit. Iuuenes ergo imprudentes duces: vel ecclesiarum pastores non constituendi sunt: ne ipsi cum populo pereant. Tales. n. si presunt: non solum preterita et futura non cogitant: sed audire qd beatum est aures suas obdurant. Tales et non solum iuuenes sunt: sed et antiquati iam diebus malis hoc facere frequenter minime dubitant. Quia enim pastoris omnibus debet

De fide vt alta sapiant

peffe. Et quō hoc quis facere poterit: si iustitiam ignorauerit: et regnare in eternum crediderit? Isti memorari nouissima sua non possunt: quia in eternum viuere credunt. o fratres sicut frequēter dixim⁹: pastores et principes romanorū scientiam de preteritis habebāt: in quib⁹ et certificari optime poterant: et de futuris aliquid scire semper procurabāt. hoc autē exercitiū eorum cōsistebat et iustitia vsq; ad mortē: et pro ea mori moriendo felices se reputabāt. Tu vero o monache qui prees: obsecro memorare quid es: quid fuisti: et quid eris: Tunc iust⁹ reputaberis a deo: et in eternū non peccabis. Nec autē fratres mei sit semper nostra exercitatio. Et si fecerim⁹. vere fideles et iusti erimus. Sed sunt aliqui: licet dei gratia non inter nos: qui in spiritu libertatis viuere volunt: superbi: auari. discoli: gulosi: adulteri. Et si ab aliquo aliquādo reprehenduntur: latrant vt canes: mordent vt serpentes: deuorant vt leones ululant vt parturiētes: dicentes malum bonum et bonū malum. Tales aperta facie vnoq; sermōe negare iustitiā presumunt dicentes. Ecce quō me persequitur ipocrita: qui iustitiā tenere videtur. Talis denique frēs omnibus peior ē: et meli⁹ fuisset si in seculo remansisset. et ideo si in nostra congregatione aliquem talem inuenimus: quid deus auertat: qui sic iustitiam calcare voluerit: non tenendus est sed expellendus tanq; vinere volēs in spiritu libertatis. Et quib⁹ tamen nos libere deus sicut hacten⁹ fecit per gratiam: vt nostra sancta et immaculata religio de bono ad meli⁹ augmentetur: per Iesum xpm saluatorem nostrū. Amen.

De fide vt alta sapiāt sancti Augustini. Sermo. 15.

Scriptū est fratres carissimi: quod non debemus loqui sublimia tanq; sapientes mundi gloriātes. Bit. n. propheta. Nolite multiplicare loqui sublimia. Hoc autē verbū ad vos maxime dirigit qui rustici estis in syluis habitātes: licet ciues sanctorū et domestici dei vos esse nullaten⁹ dubitare dēm⁹. Nolite igitur multiplicare loqui sublimia que sunt illa sublimia de quib⁹ non licet multū loqui nisi d. dei omnipotentia. de vnigeniti eius coeternitate de sancti spiritus magnificentia: O frēs mei et letitie cordis mei si volumus scire q̄ tū pater imensis sit apprehendere non valem⁹ si rimari cupimus quō filius coetern⁹ sit et consubstantialis. mens humana oīs naturaliter succūbit. Si scire desideramus qualiter spūs sanctus omnia continet et nō cōtinetur omnis humana ratio deficit. Ideo hec oīa discutere non curem⁹. Quare non. Nisi quia nullo modo valem⁹. Propterea fratres mei sciatis quod vbi q̄ritur de vnitāte trinitatis magis adhibenda est cautela quia nec periculosius alicubi erratur neq; laborios⁹ aliquid q̄ritur nec fructuos⁹ aliquid inuenit. Veniat igitur contravolentes scire ultra id quod necesse est. scūs ille salomon. et reprehendendo atq; dicendo dicat. Altiora te ne quesieris. et fortiora te ne scruteris. Surgent et paulus colūna fidelium et lumē orbis terre. et sua voce confundat oīs philosophicantes. nomē xpi portantes. volentes sapere oporteat. Non tamen dico frēs quod oīno nō queratis sed quōnes in diuinis vos q̄ grossi

Sermo xv.

estis multiplicare nō debetis. Que-
rite tantum vos qui spūales estis quō
pcepta dei seruare possitis. quō dia-
bolus in heremo debeat superare
quō patiētia quā xp̄s docuit ample-
cti possitis. Nec. n. seruus dei semp
legere et adimplere debet. Natura de-
niq; vestra fragilis est et tamē rōne
cōprehendi non debet. P̄ huc etiaz
Aristoteles annie multis insudauit
naturā apis inuestigare nec finaliter
potuit. Quō ergo nos trinitatez ca-
pere valem? Cur miramur o fra-
tres qui lutei sumus et ventrē sterco-
bus plenū portantes si nescire possi-
mus dei naturā. Nunquid et angeli
ipsam in celo inuestigare possunt.
Errū est qd non. Quid enim sciunt
nisi qd deus trinus est et vnus omnia
sine labore et pena creauit et guber-
nauit. Nolite ergo fratres loqui sub-
limia nolite sapere plus qd oportet
sapere. In die enim iudicij non dā-
nabūtur xp̄iani. nec rationē reddēt
qz philosophiaz vel dyalecticā astro-
logiam vel musicam ignorauerunt.
Nec de hoc quod naturam dei scire
non potuerunt. Sed ideo dānabun-
tur. qz deo obedire neglexerunt. Nō
scitote fratres qd melius est pie con-
fiteri ignorantia qd temere scientiaz
vendicare qz temeritas penam hēt.
sed ignorantia promeretur veniaz.
Sufficit nobis scire de misterio tri-
nitatis tantum quantum dominus di-
scipulis exposuit nemo enim nouit
sic de natura sua dicere sicut ipse qz
ait. Baptizate gentes in nomine pa-
tris et filij et spūs sancti. Tres aper-
te pronunciat personas. sed vnitatē
ostendit. dicens in nomine. non. n.
dixit in nominibus. Trinitas enī di-
uiditur iusibiliter et cōiungitur di-
similiter. Singulariter enī vna que

qz persona deus est et vna. vel destas
indiuisa opere: cōcoris in voluntate.
par in potentia. eq̄lis in gloria. nec
minorat̄ i singulis. nec auget in tri-
bus. Sancta ergo trinitas vnus deus
est ex quo oīa per quem oīa in quo
omnia sunt. Et ne tres deos putare-
mus esse. ait apostolus. ipsi gloria.
nō ipsis. Illi qui dixit gloria sp̄s fit.
qz ait faciamus hominem ad imaginem
et similitudinem nostrā cuz. n. singu-
lariter dicit imaginē ostendit vnā
esse naturā ei⁹ ad cuius similitudi-
nez hō fieret. Cuz vō pluraliter dixit
nostrā demonstrat deum nō vnā esse
personā ad cui⁹ imaginē homo fie-
bat. Si. n. eētia patris et filij et spūs
sancti vna esset psona: nō dixisset no-
stram sed meā. nec faciamus sed fa-
ciam. Si vero in illis tribus perso-
nis tres essent essentie. non dixisset
nostrā sed nostras. Et ideo cuz di-
cit ad imaginē nostrā indicat vni-
tatē trinitatis ad cuius imaginē fa-
ctus est homo noster iterior qz simi-
litudinē sancte trinitatis rennet. Si-
cut. n. pater deus. filius deus. spūs
sanctus deus: nō tamē tres deos cre-
dimus sed vnū deū: tres personas
habentē ita aīa intellect⁹. aīa et volū-
tas. Anima memoria non tamen
tres anime in vno corpore sunt: sed
vna anima que licet vni⁹ sit substā-
tie et nature: tres tamē habet digni-
tates. intellectū volūtatē et memoriā.
Et sicut ex patre generatur filius: et
ex patre filioqz pcedit spiritus san-
ctus ita per intellectū generatur vo-
luntas. et ex his duobus procedit
mēoria. Sine his trib⁹ aīa pfecta eē
nō p̄t nec horū triū vnū aliqd sine ali-
is duob⁹ itegz p̄sistit. Nec solū suffic-
itell⁹. nisi volūtas in amore. nec hec
duo nisi addat mēoria. qz sp̄s i men-

De fide: ut alta sapiant

tes intelligentis et diligenter manet eligens. Uniuersitatis enim conditor deus: omnes in omni aetate ad bonum facit intellectum ut intelligamus quod iubet. voluntatem ut sit in amore eius memoriam ne obliuiscamur quod imperat. Eia ergo fratres mei et corona matris mee. nolite discutere nisi quantum vobis necesse est ad salutem. Nolite sapere nisi quantum oportet sapere. Quid enim oportet sapere. nisi quod deus trinus et unus est. quid aliud necesse est nobis. nisi ut bona cognoscamus et mala? Quid aliud necesse est vobis nisi declinare a malo et facere quod bonum est? Bona ut sciamus rapere. Mala ut sciamus ea deuotare. non est igitur malum scire malum. quia nisi cognoueris. quomodo vitare poteris? per legem namque peccatum non cognoui ait apostolus: quia ante legem peccatum non cognoui. sed postquam per legem datae quid tenendum quid vitandum erat cognoui. Malum scire non esse malum. sed malum operari: malum esse: quis paganorum vnquam dubitauit? necesse est ergo scire: quia superbia mater est et caput omnium vitiorum. Ab ea autem descendit inanis gloria inuidia ira tristitia auaritia voluptas carnis: in qua continetur gula atque luxuria. Ascendit quis fratres mei ad sapientiam huius mundi: et dum considerat honores sibi a discipulis exhibitos. extendit alas suas ad terminos orbis terre. et de se premeus gloriatur: et sic superbiendo mox inanis gloriam presumptam aggreditur: dum ab alijs querit gloriosus videri. Et dum sic querit a quibusdam considerat et videt se despici dicentibus non est quod a multis creditur. Plures namque sunt eo acutiores. Plures eo meliores non dubitamus.

Inflat vero ille qui se putat omnia scire. vel singula possidere videns quosdam altiores se mox eum inuidia aggreditur: cuius vestigiis ira imitatur et non valens ira opere perficere tristatur. et querens consolationem tristitia auaritia tangitur. ut habeat unde transcendere valeat omnes. Et ecce dum diuitias aggregat et acquirit. statim in gulle et luxurie foveas cadit. Sed o grandis misericordia saluatoris: spiritus enim pietatis per contemptum mundi ordinavit ut expelleret auaritiam. sed abiecta auaritia: sepe mala comprimuntur: tristitia datur spiritus scientie. que ostendit que sit bona vel mala tristitia. Sic ergo scientia bonam tristitiam adducit. que surgit a dolore peccatorum: expellit tristitia seculi. quia mortem operantem. sed quia multi sunt istis omnibus carentibus sicut sunt iracundi ideo datur spiritus fortitudinis. qui per temperantiam refrenat iracundiam. Talis fortis est immo fortior qui vincit animam quam qui capit urbem. Sed quia adhuc inuidet fortius imperanti: datur spiritus consilij: qui per amorem proximi eiecit inuidiam. Sed quia per tantis meritis sepius vult laudari. ideo datur spiritus intellectus: per quem intelligit sit. sed quia inuenit nihil se esse. ante deum humiliatur: et sic per humilitatem. spiritus intellectus eiecit inane gloriam. Sed quia aliquando non curat extrinsecus. solet tamen sepe de se intus gloriari. ideo datur spiritus sapientie: per quem incipit deum cognoscere. Eius autem dei bonitatem et misericordiam quae cognoscens ipse toto cordis affectu diligit. sic sapientia per charitatem expulit superbiam: quia expulsa per gratiam efficimur templum dei et habitaculum spiritus sancti. Amen.

Sermo.xvi.

De inobedientia. Sermo. 16.
Ratres mei dilectissimi in omnibus operib⁹ vestris semper memento- te: q^o omnes stabim⁹ ante tribunal Christi ut referat unusquisq³ prout gessit in corpore. Cavendum est ergo ne ante illud terribile tribunal vacui vel denudari appareamus. Non enim tunc sancti nobis subvenient. q^o tempus miserendi & misericordiaz ipetrandi etiam fugiet a gēma paradisi maria oēs. n. contra nos erunt & Abraam contra inobedientes. & Isaac contra impatientes. & Jacob cōtra negligentes. & Joseph contra incontinentes. Q^o dure reprehendentur inobedientes fratres mei per venerabilem patrem obedientie Abraam: q^o fortiter: q^o turpiter. Ideo fratres mei attendite. & parati semper estote ad obedientiam mandator⁹ dei: paratas semper habentes aures aditui linguam voci: pedes ituros festinate: manus ad operam: sine mora: parate corde iucundo serena facie ore risorio: & oculo ornato sanctitatis splendore non tamen amore scruii vel metu. sed omni charitatis affectu: sanctā obedientiam servare vos opto. tūc enim ante tribunal Abraam nō vos condēnabit sed p̄mendabit. nō vos a se expellet sed convocabit. non vos maledicet. sed sublimabit in eterna patria. negligētiā etiam oēs depōnere vos deprecor fr̄es ne p̄tra Abraam vos cōmendantes consurgat ille sanctus Jacob in die novissimo. fugite fratres fugite negligentiam. nam sicut in vno quozq³ ope bono mater ē diligentia: ita vniūse doctrine & discipline nouerca est negligentia. S³ & si habuerimus obedientiam. & ne

gligētia oīno carebimus: adhuc nō sufficit nisi & cū Isaac patiētiā habeamus. nam sicut per impatientiā omnia destruuntur bona: omniaq³ suffocantur optima sic & per patientiam oīa generant⁹ bona: omnes iniqtates demerguntur in profundū. Qui vero fratres mei patiēs nō est: monachus non est. Sed & si habuerimus obedientiam cum Abraam: patientiam cum. Isaac: diligentiam cum Jacob: & castitatem non seruemus cum Joseph. quid. n. hec omnia nobis p̄derunt: amare ergo demus summe castitatez: sine qua nostra opera nihil valent. O castitas ornamentum nobilium: exaltatio humilium pulchritudo vilium: solamen merentium: argentum pulchritudinis: decus sancte nostre religionis: minoratio criminum multiplicatio meritoy. Veni amica Christi: angelorum cognata: patriarcharum vita prophetarū corona. apostolorum cingulum: martyrum auxilium cōfessorum: virginū spectaculum: viduarū refugium & cunctorū bonorum gaudium & solamen: S³ quidam sunt fratres mei: qui in iuuentute sua luxuriose viuere volunt. tū ad senectutem perueniunt gloriāntur dicentes se continentes esse. tūc enim eligunt seruire castitati: quando libido eos seruos habere cōtemnit. Nunquid tales continentes dicendi sunt absit. Tales enim premium non habent: q^o laboris certamen nō habuerūt. S³ illos v̄e expectat sempiterna gl̄ia: q^o fortes fuerūt gloriosa certamina deportare. amē.

De ociositate vitāda f. 17
Postolus Petr⁹ fr̄es dilectissimi de v̄ra salute sollicit⁹ vos dulciter ad-

De ociositate vitanda

monet: et ad vigilandum nos exorta-
tur: inter cetera dicens. Vigilate fra-
tres: quia aduersarius vester diabolus
querit: quem deuoret cui resistere de-
bemus per fidem: sed fides querit ora-
tionem. Oratio autem optat prudē-
tiam. Quid ergo: nisi quod prudens si-
mus in fide fundati et vigilemus in
orationibus? Quare in vigilijs ora-
re fratres debemus nisi: quia si non vi-
gilauerimus et ociosi permāserimus
quid aliud quam tepidi in hac solitudi-
ne apparebimus? Et si tepidi erimus
incipiet nos euomere saluator de ore
suo: de consorcio suo de plebe sancta
sua eo quod nec calidi nec frigidi sumus.
Vigilate ergo fratres ociositatem de-
ponentes in cunctis. quod enim otium est
nisi vini hominis sepultura. ut ait paga-
nus ille sanctissimus apostoli amicus
carissimus per ociositatem fratres rigo-
rem sancte solitarie religionis fasti-
dius. Per hanc heremus tentamus
exire. per hanc accendimur frequenter
ad luxurias: per hanc animamur ad su-
perbiam per hanc ducimur ad mundi glo-
riam. per hanc tentamur delicate pa-
sci per hanc suffocamur preciose vestiti
per hanc ad superfluam dormitatio-
nem trahimur per hanc ad verba se-
cularia ducimur libenter audire.
Hec est illa ociositas pessima que fre-
quenter sanctorum conuentus destru-
it pariens in eis luxurias: nutrienda
in eis gulam: seminans inter eos zi-
zaniā: generans in eis homicidia:
et omnia que sunt carnis: nunquam quod cuius-
celorum erit: si ociositatem amauerit.
Ergo frater qui in heremo habitas: si
vis perfectus esse. fuge ociositatem: quia in
seruis dei nihil peius reperit. Sur-
ge ergo si dormis o rusticane mi mi-
care: surge tu qui in heremo habitas: si
clausos mentis oculos habes. Surge

tu qui nec ad alta virtutum oculo mentis
prehendis. nec ad videndum quod necessa-
ria sunt tibi: oculos mentis aperire va-
les. Fugite otium et semper aliquid facere
memento frater. Semper occupatos
vos esse desidero: ut brauius salutis
per gratiam dei recipere mereamini.
Hanc fugere cupiens sanctus monacho-
rum pater Antonius clamauit ad
dominum in heremo et dixit. O samarita-
ne dominus meus: o anima et corporum vere
custos: suscita in me gratiam tuam.
et infunde seruo tuo misericordiam
ut in heremo collocatus in tuo conspe-
ctu ociosus non maneam. Et audiuit
Antonius. Antoni cupis deo place-
re: ora: et dum orare non poteris ma-
nibus labora: semper aliquid faciendo:
fac quod in te est: age quod potes et non de-
ficiet tibi auxilium de sancto: quod ergo
diffidis o monache. nunquam idcirco deus
est. nunquam et per te est crucifixus est.
Fuge otium quod mors est. Elige igitur
quod bonum est: aperire oculos mentis
et corporis videbisque singulas creatu-
ras ad officia singula deputata. Ecce
sol cursum anni perficit: luna est
mensuris et vicissitudinibus discor-
rit et ceterae stelle. Dies enim sibi deputa-
ta officia sine quiete exercet: nunquam
est animalia bruta et sue nature industria
otium fugiunt. nunquam est semper labo-
rant ut conseruentur in esse. nunquam
in suis necessitatibus deficere et pi-
grescere vidimus absque. Dies enim obe-
dientia sunt omnia agunt quod agere de-
bent. Solus enim homo miser: accidia so-
poratus a suo officio frequenter re-
cedit. dei imaginem in se derumpis
soporatus accidia pseuerat. Erube-
sce o christiane et abscondas te a facie
saluatoris tui. quoniam iumentis insi-
pientio: et fornicis hodie factus es
coprobaris. Uade enim ad fornicem et

Sermo. xviii.

considera semitas eius et discite ab ea miser qui capite eleuato pambulas et semper astra celorum iam ascendere credis. Considera semitas eius: quia cum preceptorem non habeat. tanquam de salute sua sollicita in estate grana colligere non desistit. quibus viuere possit in hieme: Non enim solum seculares hoc attendere debent sed et nos qui dei gratia in heremo sumus. et in hac vasta solitudine habitamus formicarum condiciones debemus attendere et eas summope imitari. Laborare enim sine intermissione debemus: ut fructum bonorum operum acquiramus in estate presentis vite. tamen misericordie et gloriose ut tempore hyemali tempore frigoris et iudicii non fame pereamus. sed bonus cunctis ornati eternallyter reficiamur in patria. Eia ergo fratres dilectissimi corona mea: et gaudium meum quod estis. omnem ociositatem expellite. semper aliquid boni facite et quod tedit orare psalere non desistat. quod tedit orare vel psalere laborare manibus non differat. Cogitantes quod diu dauid exercitauit se in militia non insultauit sibi luxuria. sed postquam in domo ociosus remansit. Laborauit adulterio. et homicidium commisit. Sanson dum cum philisteis pugnauit non potuit capi ab hostibus: sed postquam domuit in sinu femine. et ociose cum ea remansit. mor capitis et cecit ab hostibus. Salomon dum occupatus esset in edificatione templi non sensit luxuriam: sed recedens ab opere presens insultus luxurie: et perficiens femina instigante idola adorauit in thalamo vitulum aureum. Vigilate ergo fratres mei: vigilate et nolite deficere: quia nec sanctiores dauid: nec fortiores Sanson: nec sapientiores Salomone vos esse cognosco. Depositis omnibus accidia:

quod sermonem nudum reddit bonis omnibus nos prouat: virtutem vestimento nos es plorat. o fratres mei bonesto opere semper occupatos vos esse desidero: et quod perdidistis in seculo per preteritum recipiatis laborando in heremo in futuro. Et si aliqui sunt ex vobis: qui per annos. 70. et amplius in heremo sunt sanctissime conuersati: iugo sancte obediencie. paupertatis: et castitatis de coram iam gaudent: expectantes beatam spem et aduentum domini. Isti enim. ut videmus qui amplius ieiuniis et orationibus et opibus monasterij insistere non possunt. fecerunt. Propter ea figlioli mei si modo non faciunt ea que facere consueuerant non sit vobis molestum. Si quiescant: non miremini. Si venerant a me ut presbyteri: non tristimini: quia ipsi digni sunt. Non enim dolere debetis: quia charitas non cogitat malum: sed gaudet de alterius bono. Ego volumus et in christi nomine ordinamus: ut et ipsi. c. annorum: et amplius sunt: presbyteri sedendo in lecto dicant: et diligenter eis sine murmure seruiant: et ipsi pro nobis intercedant in celis: quorum habitatio iam ibi est: quam obtinere faciat nobis ille qui est benedictus in secula. amen.

De inuidia.

Sermo. 18.

Res mei desideratissimi nolite huic inuide: sed studeat unusquisque deo et cunctis placere. Inuidia enim. omnes virtutes percremat. omnia bona dissipat omnia mala generat. Sed dicetis: nos quidem grossi sumus: peccata optine scimus: sed vitare peccata vel a peccatis refugere ignorantes et fragiles sumus: quomodo ergo inuidiam habentem vel nos ipsam habentes cognoscere poterimus? O fratres mei cupitis vos ipsos si inuidi estis cognoscere. cupitis et fratrem vestrum inuidiam habentem corrigere. attendite quod ille inuidus est: qui alienum bonum suum facit: et si facere non

De inuidia

potest: clamat per vicos et plateas: et velut canis latrat et ardet: sed primo seipsum more phœicis occidit. Quid enim agit phenix. nisi quod dum senescit partes calidissimas volat: ligna siccissima congregat: et congregatis: aliis ligna percutit: et sic ignem accendit: in eodem se comburi permittit: et quibus cineribus vermiculus nascitur: et postmodum phenix alia efficitur. Sic et Hypocrita facit. sic et inuidus agit cunctis diebus vite sue intus et extra seipsum comburens: seipsum primo in festans: primo seipsum vulnerans et verans. O inuide quod paucos habes amicos et forsitan neminem habes: de cuius bono non doleas: et de cuius malo non gaudeas. Ad merito omni amico prouari debes: eo quod nullo amicorum bono gaudere probaris. O inuidia omni vitio peior: et omni peste deterior. O inuide qui nunquam quiescere potes: an ignoras quod omnis malitia habet aliquam felicitatis umbram. sed tu ipsa inuidia nequissima pestis. tormentum sine refrigerio. morbus sine remedio laborem sine respiratione penam sine intermissione famem sine saturatione semper habere videris. O inuide vniuersis mortifere: quod in hederatione quotidie nasceris igneus serpens quo israel pugnavit. Hic est enim fratres brucus quo fructus terrarum depascitur. Legimus enim dilectissimi fratres mei quod filiis israel manna celitus datum est quo reseruato scaturiebat multitudo vermium. Sic et celesti gratia fidelis collata occasionaliter in animo superbi inuidia nascitur et quantomagis celesti gratia fideliter solidatur: tanto magis superbi mens per inuidie vermem resoluitur. Legimus enim

vermes ex hedera nacti: cuius umbram. Jonas a calore defendebat tandem hedera corruit: et funditus destruitur per vermem inuidie. Filios etiam israel in egypto peregrinantes. Legimus igneos serpentes pugnasse. Sic et vos heremi sacri cultores veri filii israel dum inuidos vestros et vobis susurrantes auditis: exultate quoniam filii dei et sanctorum patrum effici meruistis. Exultate orantes prout reprehedentes et ostendentes eis quod illa inuidia est illa pessima tinea que purpuramenta virtutum demolitur. erugo que thesaurum sapientie depredat. brucus qui terre virentia comburit. quod quicquid boni operis virescit in homine pleno pestis inuidie perdit. Hec est que angelum de celo proiecit que homines de paradiso exulauit. que filios israel in deserto percussit. que contra Ioseph fratres armauit. quod Baniellem in lacum leonum construxit. que caput nostrum cruci affixit que iudam suspendi fecit. Scitote fratres mei dicit atque predicate super tacta quod inuidia est illa fera pessima que fidem tollit concordiam dissipat ternitatem linguarum multiplicat iniustitiam dissipat et omnia mala generat. Hec est que Elbel occidat. Elda oneravit vel exulauit. Pastorem suspendit: Petrum iugulauit. dum Christum negavit. Paulum decolauit et Joannem. Stephanum lapidauit. Boliam prostravit. David recepit. Aduros Ierusalem euertit. Romam depopulauit. Et multa mala per hac feram pessimam in orbe terrarum facta esse legimus. O frater mi o rustica ne amade. O dimicidium anime mee cur inuidiam non deponis. cur eas diligis: nunquid morres diligis: nu

Sermo.xviii.

quid ad suspendium pergis nunqd in lacum te projicis? O inuide qui nunq̃ quiescis: sed semp cū Saulo seruos dei psequeris eos ligatos ducens ad principes sacerdotuz. Ecce enim alios laboras tenere. Sed tu teneris ab illis. Alios ligare procuras: sed ecce cadēs in terram audis cum Saulo. Cur me persequeris? Alios tenere sollicitas: sed ecce teneris a cūctis. Alios fraudare pcuras: et ecce nequiter defraudat^r mor de portarīs ad tartara. Eia ergo fr̃es deponite inuidiam: et si quos inuidos habere videtis: orate pro eis: qz torrens moriuntur: quotiens videt vos bonis operib⁹ refulgere. Cupitis ergo eos torquere: nunq̃ enim melius inuidos torquere poteritis: q̃ virtutib⁹ et gloria seruendo. Tūc enim latrant vt canes: deuorant vt leones: facie palescunt capite minantur. oculi sintillant vt sydera: man⁹ cancellatas astringunt dentib⁹ strident et sic aīa et corpore moriuntur. aut benefacite non tñ vt eos ad furorem accendatis: sed vt deo placētes orare pro persequentib⁹ et calūniantib⁹ vos: dolentes de malo corporis. sed fortius de aīe perditione: quod concedat nobis xps: peccatorū cōtritionē et proximi amorem infundat: q̃ est bñdictus in secula. Amē.

De murmuratione. Sermo. 19.

O morantibus nobis inherēo fratres dilectissimi murmuratores detractores vel susurratores nullatenus esse debemus: scientes q̃ tales regnū dei non consequentur. Nō igitur stulta loquamur lingua dolosa: sed cum dei adiutorio: si ne cuius voluntate et nutu soluz arboris nō mouetur. Omnis murmu-

ratio vel detractio procul sit a nobis cōsiderātes qd Asarie sorori Moy si murmuranti acciderit: nam murmurauit: qz Moyses vxorem ethiopissam duxerat: et ea murmuratiōe iratus est dominus valde: eo quod Moyses erat mitissimus: similiter omnes qui morabantur in terra: et ait dominus ad Aaron et ad Asariam sororem suam: egredimini foras ad tabernaculum federis: quibus peruenientibus ait dominus. Quare non timuistis detrahere seruo meo Moysi: cui loquor facie ad faciem? Seruus meus est. et in domo mea fidelissimus. Et ecce statim Asaria repleta est lepra cadens super eā quasi nix: quam videns Moyses exclamauit dicens. Deus obsecro sana eam. Cui domin⁹: separaretur septē diebus extra castra et postea reuocabitur Asaria ad pristinam sanitatem. Ideo attendite fratres q̃ Asaria hēc que peccauit: animaz. subditorum et discipulorum signat: quando suo preposito obedire recusant: et recusando murmurāt: et murmurando leprosa efficitur q̃ bene apparet: dum culpa eius publicat. sed bonus pastor oīum nostrorū curam gerit. querit salutes aīarum compatitur peccanti. et auxiliū diuine gratie precibus postulando impetrat et in defessa oratione pro omnib⁹ clamat. Deus sana eam obsecro. o de⁹ sana cōtationes eius: qz cōmota est. Sana aīam subditorū. quia lepra murmuratiōis infecta est. Reuoca eam. qz a consortio fidelium tuorū separata est. Et ideo fratres attendite ne murmuratores inheremo sitis. nam sicut lepra pprium: corpus deuorat et aliqua sibi adherētia inficit et occidit. sic et murmuratio. Nō igitur

De vigilia natiuitatis xpi.

tur decet heremi cultores murmuratores esse. Nunquid vel loquaces. nō igit decet nos loquaces eē. qz heremi cultores sum⁹: qz clerici sum⁹ qz xpiani sum⁹. Nō ergo decet xpianum esse loquacem: s; veracē. Raro enim vidim⁹ loquacem veracē: qz in supfluo elogo p̄m̄ de eē non pōt. nec oīnoverita e adesse. Q̄ q̄ grande piculum est. non solum dicere falsa: s; z vera ubiq; z oī tpe p̄dicare. dubium est z penosum. Quapropter o fr̄es loq̄ces laudare nō audeo: sed tacētes z paciētes beatos p̄dicare oī nō p̄sumo. Et iō attendite o fratres mei ne simul cum presbyteris meis murmuratibus capiamini. nam ad vos pueni. z in diebus pascali⁹ vobiscum in hac solitudine esse volui z murmurauerūt z Augustino ep̄o detraxerūt presbyteri sui. z qz noluerunt dñicis obedire mādatis. leprosi facti sunt. z immūditia peccatorū pcussi sunt. z a domo ep̄i expulsi sūt qz vocari nō fuerūt digni mecum p̄seuerar. Iō separati sunt qz sine murmure stare noluerūt. Vos aut̄ fr̄es quorū offm̄ est semp orare. feruenti⁹ nunc orare vos dep̄cor. vt tanq̄ tentatos ad cōtionem iponēis ecclesie reuocare gaudenter possimus illos quos tales inuenire credidi quales nō potui. Hec aut̄ expulsio meorum presbyterorū. non ad perditionem est sed ad salutē. nō ad dānationem: s; ad correctionē erit. Sic. n. expulsus est Adam de paradiso vt in hoc exilio miserie corrigere. Ut in hac ēt pena tpalia p grām adipisceret eternam pmissionem. nā lz Adam peccauerit. dñs tñ non deseruit: sed ad penitentia eum z suos semp inuitauit. Scitis. n. fratres mei: qz postq̄ Adam peccauit. latere se voluit. z

abscondidit se a facie dñi. qd̄ signus erat doloris z erubescētie. Sic. n. nos facere cupio fratres: nā z si aliquādo murmurastis. erubescite: z abscondite faciem vestrā a facie saluatoris p̄ dolorem z humilitatē: vt dum vos p grātam visitauerit z vocauerit dicens Adam vbi es. tūc p̄siderate i q̄rā misia positi estis. amē.

¶ In vigilia natiuitatis xpi. f. 20.

Aleungimini filij potentes z estote parati quia die crastina delebitur iniquitas terre z regnabit sup vos mundi saluator. Crastina die tenebrarū caligo. minuet. Crastina die lux oculis fidelium z credentibus reddeat. Crastina die mundi suā reparationem amplectet. Crastina die conditor syderū redemptorq; oīum p̄diturus est ad vbera sancte Marię virginis. Crastina de ille q̄ eternaliter precedit volubilitatez seculorū ingerere se in incipiet cursib⁹ annorū. Crastina die solutis nature legibus ex solius diuinitatis potentia in virginis Marię viscera secundat z ex riuulo suo flumens magn⁹ oriet z fructus apparebit optimus. z ex virgulto suo radix p̄fectorū bonorū p̄cedet tanq̄ sponsus de thalamo suo. Crastina die o monache suscipies infantulum Iesum q̄ ante oīa secula factus ē. Para igit te: qz ipe dignat̄ videre te osculari te astrigere te z nunq̄ dimittere nisi tu primo dimiseris. Aspiciate ergo fratres oculis mentis z corporis z videbitis dei potentia venientē z p̄cedentē a p̄re tanq̄ sponsus de thalamo suo quem aspicietis quem tenebris quē adorabitis pura mente z mūdo corde. Ipsum fortiter tenete totum in mundo z totū in celo. Totū in mū

Sermo.xx.

do ad redēptionem. Totum in celo ad glorificationem. Totū in mūdo ut educat peregrinantes. Totū in celo ut recipiat peruenientes. Totū in folio p̄ris. Totum in gremio gloriose m̄ris. Sic. n. crastina die patebunt signacula figurarū. fulgebunt oracula p̄phetarū. apparebunt miracula naturarū. stillabunt spiracula gr̄arū quia nasceſt Iesus x̄s filius dei viui in bethleem iude. Buz enim venerit videbimus rubum ardere: sed non consumi. virgā aaron frondentem et fructum facientem. Elccingēini ergo filij potentes et esto te parati ut videre possimus cū ezechiele portam sacratissimā p̄petuo clausam. Crastina. n. de videbimus etiam cū Daniele puero sancto lapidem angularem. Crastina die videbimus regem regum mētalibus oculis et humanis sub forma panis visibilis panem inuisibile alimoniam celestem refectionem beatā cibū eterne vite. pignus nostre redemptionis hostiam salutarem quam die Crastina toto affectus mendicare debemus. Iste est ille panis et cibus dat⁹ israelitico populo manna dulcissimum habens in se oēm delectationem et saporis suauitatem. Iste est ille cibus quem vidit pharaō in quo spice pulchre et formose erāt. Iste ē ille panis datus helye in cuius fortitudine ambulauit. 60. diebus et puenit vsq; ad mōtē dei. Iste est ille panis: quo cibant angeli: quo saginantur apostoli: quo reficiunt martyres quo pascunt p̄fessores: quo nutriuntur virgines et faciunt electi oēs. panem at hunc si q̄s digne māducauerit non moriet in eternum. qm̄ spiritus vite et ipse vita est. hic est panis q̄ de celo descēdit quem virgo no-

bis cras p̄ntabit: quem in gremio pos-tauit: quem in ventre baiulauit sine grauiamine: quem et peperit sine corruptione. Cuius m̄r inuenta est virgo ante partum virgo in partu virgo post partum: ipsa quem genuit adorauit: s; prius mēte q̄ v̄tre. prius quā filius in vtero conciperet. Leuate ergo fr̄es mei. leuate in hac vasta solitudine capite vestra. ecce. n. iam est in porta redemptio vestra. O q̄ magna magnalia dñs p̄ nos operat. Ecce. n. iam est in porta redemptio vestra. Ecce. n. quō nos amauit. Ipse enim deus homo factus est. creator creatura. ditissimus pauper. Conditor legis destructor legis p̄ nos appellat. Amavit. n. nos ut reciperet. nos. humiliavit se: ut exaltaret nos in se. Inclinauit se ut erigeret nos ad se. Ecce. n. quō nos amauit. qz descēdit ut nos exaltaret. exinanīuit se ut nobis p̄tatem donaret. Elccingēini ergo o filij potentes et esto te parati: qz dei crastina videbimus irreuerberata acie fidei in vno eodēq; dō et hoīe diuinitatem incarnatam maiestatem subiugatā: libertatem captiua tam: virtutē infirmatā: eternitatem terminatam virginitatem secundatā: vitam infirmatā. Elccingēini ergo et esto te parati. mente pura et fide integra charitate sincera ut dum veniet ille sc̄us scōr et pulsauerit confestim aperiant ei. non igitur redeat modico tempore carnem vestrā domare ieiunijs et abstinentia eice et potus. qz ecce remunerator adueniet. reddens unicuiq; s̄m opa sua. Saluatorem igit expectantes. sobrie iuste et caste viuētes in seculo. et expectantes beatā spem et aduētum domini. ut digne cum eo gloriari possimus in celis. Amen.

De natiuitatis domini

De natiuitate domini. Ser. 21.

Ratres dilectissimi homo non solum per sapientiam dei factus erat ut esset. sed et ad sapientiam dei factus erat ut beatus esset. ut illa ut frueretur eo sensu: quo percipi sapientia poterat. Sed quia peccando sensum amisit quo sapientia frui debuisset. quia oblitus est comedere panem suum. et refectionem illam qua viuunt anime: in corporalem permutauit delectationem. Terrenis igitur et corporalibus sensu et affectu immersus: non potuit: sed ad spiritualium cognitionem sine amore erigere. quia sola ea que carnis sunt agnoscens. spiritualium iucunditates non agnouit. Ideo ipsa dei sapientia cum sursum esset. deorsum hodie venit ubi homo erat. ut eum reuocaret unde ceciderat et ecce verbum caro factus est: ut deus et homo iter habiles esset et sic conuersus est panis ille in lac: ut a paruulis hominibus sumi posset. Sapientia ipsa sursum erat: et eadem ipsa sapientia deorsum lac erat: indiuitate ipsa sapientia panis erat: et in humanitate panis de celo descendens hodie lac factus est: ut tanquam infantes per lac nutriti: homines roborati: ad panem deitatis accedere possent: ut idem ipse reficeret et reficiendo languidos ad incorruptionem repararet. Vedit ergo reparandis ad incorruptionem alimentum incorruptionis paruulis quidem immaculatam carnem quam sumpsit de uirgine nostre: perfectus uero incorruptibilis diuinitatem quam habuit de eterno patre. Istis ne iter deficeret in via. sed illis ut reficerentur: et perficerentur in patria. Istis ad consolationem: sed illis ad glorificationem. propter hoc ergo dei filius pro redemptione hominum homo ho-

die factus est: ut caro per carnem liberetur et humano generi de suo sumeretur precium redemptionis ut inde remedium fieret. unde vitium pertractum fuerat: et in eodem monstraretur: et peritiam medici: et iustitia redemptionis: quoniam de suo et sonando inuenitur remedium et precium redimendo: quia uero a corruptione liberandum erat ideo precium redemptionis incorruptum esse debuerat propterea Maria mater electa est et super omnes creatura prelecta omnibus gratijs fecundata omni uirtute et sanctitate in utero matris repleta ut de mundissima matre mundissimus nasceretur et filius et sicut in celo filius habuit patrem immortalem: et eternum sic et in terra haberet matrem omni corruptione carentem. Igitur in celo qualis est pater talis est filius et in terra qualis est mater talis est secundum carnem filius. In celo cum pater eternus est et immensus incorruptus et sublimis est. Et in terra cum matre hodie in presepio humilis et corruptibilis apparet et in celo imago patris apparet et in terra marie filius ostendit: in celo siderum factor et cunctorum ostendit: sed in terra hodie per matrem inter bouem et asinum collocat. Mater uirgo est et in humilitate exultat: sed eius hodie filius humilitatem facit commendat: per uirginem hodie venit ad nos. et per uirginem precessit nos per incorruptionem uenit ut peccatum tolleretur. Per incorruptionem precessit ut uirtutem demonstraret. Uenit ad nos hodie iste nazarenus Iesus ut conferret remedium: precessit ut daret exemplum. Non enim potuit arbor bona malum fructus facere: quoniam omnis arbor ex fructu suo cognoscitur. Radix integra et ramus incorruptus est. Saluatoris igitur nostri

Sermo.xxi.

aduentus gabriel nuncius missus ē
 ut nouam in carne natiuitatem filij
 dei predicaret in qua forma fui do-
 mino sociata hostem potentem de-
 uicit fortis in prelio non tamen vio-
 lenta ad inferendam iniuriam: sed
 efficax ad iustitiā obtendam. Pro-
 pterea Gabriel missus est vnus de
 maioribus celorum angelis. Sed
 ideo Gabriel dicitur: qz fortior cun-
 ctis erat. Gabriel. n. fortitudo interp-
 tet. qz ipsa ē firmitas fortitudo fuit
 qm in ea superatus fuit inimicus.
 Et capta preda a violento reducta
 est. Tres. n. perierant: et subsequit^r
 est quartus redemptor eorum deus.
 Primus sine masculo et femina: vt
 Adam. Secundus de masculo sine
 femina: vt Eua de Adam: quia ipse
 tulit vnam de costis eius: et repleuit
 carnes pro ea. Tertius de masculo
 et femina: vt Abel. Quart⁹ de femi-
 na sine masculo: vt saluator mundi
 qui de Maria virgine pro nobis ho-
 die nasci dignatus est: quia primus
 auctor culpe dictus est per feminā.
 Ideo auctorem gratie sine masculo
 pcepit et pepit hodie famā Maria
 virgo. Hec est femina totius mundi
 domina que virgo permanēs pepe-
 rit hodie filiū. stella protulit solem.
 creatura genuit creatorem. Filia cō-
 cepit p̄rem et filium simul in vnum
 diuitem et pauperem. Ipsa filia ipsa
 est mater. ipsa ancilla et domina ipsa
 genitrix et genita. ipsa cum integri-
 tate peperit et cū virginitate pcepit.
 et post partum vt supra diximus vir-
 go p̄mansit. ipsum que genuit ado-
 rauit mox cuius adorationis et gra-
 tie parriceps nos faciat ille qui cū
 patre et spiritu sancto viuūt et regnat
 in secula seculorum. Amen.

De gñe mōachor̄ egyptior̄. ser. 22.

O nobis per lras decla-
 rauit sanctus p̄r Hiero-
 nymus fr̄es dilectissimi
 tria fuerūt in egypto ge-
 nera monachor̄ quorum duo opti-
 ma sunt: sed tertium omnino repi-
 dum et omni affectu vitandū. Que
 sunt illa duo que optima predicant
 nisi heremitarum atqz cenobitarum
 genus et ordo quorum vita clarissi-
 ma: et sancta congregatio tempore
 predicationis apostolice sumpsit ex-
 ordiū. isti sunt illi viri perfecti qb⁹
 frequenter adhuc si tempore error
 meor̄ per quos etia3 illuminari me-
 rui quor̄ etiam sanctitatis fama ad
 aures meas puenies baptizari non
 diu distuli. Et pia matre me instigā-
 te apud Mediolanum vt ad prias
 remearem eos habere in visceribus
 charitatis et cum eis pariter viuere.
 ad virum illum simplicianum qui
 a iuuentute sua deuotissime deo vi-
 xerat in omni charitate perrexi de-
 precans cum fletu et gemitu. vt mi-
 hi quosdam de suis seruis dei dona-
 ret. Et donauit eos mihi paterne.
 Quare paterne eos mihi donauit.
 quia sciebat me velle monasterium
 in aphyrica edificare. Et assumptis
 mecum Anastasio sabiambo severo
 Nicolao dorotheo Isaac nicostrato
 Paulo cirilo Stephano Jacob: et
 Vitale pauperculo: qui pecunie sac-
 culū apud Mediolanū inuenit: et
 non rapuit: de quo iā sermonē feci-
 m⁹: qz iuenit et non rapuit: nec post
 aux abire voluit. Igit̄ istis mecum
 assumptis imitari cupiebā cū caris-
 simis meis amicis Enodio Elipio et
 Pōtiano: q diu mecū fuere: et cum
 cetis. 12. quos nup̄ assumpserā: illos
 quor̄ famā et scūs p̄sbr̄ Hieronym⁹
 mihi descripserat. Et sic perueni ad

De genere monachorum egyptiorum

africam pia matre defuncta: et edificavi ut vidistis monasterium: in quo nunc sum in solitudine et agentibus segregatus. Et placuit deo ceterarum numerum fratrum mihi donare: illuminans corda nostra non solum sanctissimos patres solitarios imitari: sed etiam in hac solitudine more apostolorum omnia communiter possidere: vos servare: sed postea docere: et per me nobis precipere voluit. Sicut enim vidistis quod ante me multi fuerunt patres: quos sequi et imitari debemus non tamen sicut et e converso secundum apostolicam vitam alios vivere docuerunt. Caput igitur omnium vestrum secundum apostolum. 5. me dicere non erubescio: non tamen pigeat eos sequi et imitari in omnibus attendentes tamen omnia communiter habere: quia in celsitudine paupertatis viventes non licet nisi ut unum sit cor. una sit anima. et omnia communiter possidentes. Unde agros precia ponebant ante pedes apostolorum: tanquam pedibus conculcanda. quia ipsi sancti apostoli et amici dei indignare putabant agros precia manibus contractari. unde etiam in veteri lege levitis precipiebatur. nihil in terra eorum possidere: Non ergo habere debemus temporalia ad possidendum. nec e converso qui episcopus sum habere debeo nisi tantum ad dispensandum quia bona ecclesiarum patrimonium pauperum sunt. Unde e converso qui episcopus sum summe cavere debeo ne res pauperum quas iponensis ecclesia conservare videtur divitibus largiatur quod bene feci hucusque. Nam consanguineos habeo. et nobiles se esse dicere non erubescunt ad me episcopum veniunt dicentes et aliquando cum minis blandiatis. et vobis aliquid pater. caro enim tua

sumus. et dei gratia et vestris orationibus mediantibus consanguineum aliquem me predicasse non recolo. Caro res eos mihi reputo pauperes quam divites: quia habentes victum et vestitum fideles omnes contenti esse debent maxime nos clerici in cuius rei signum capilla tonsa et rasa habere debemus. ne divitiarum capilli occupent mentes servorum dei. Eia ergo fratres mei estote pauperes non solum verbo sed et opere et veritate attendentes quod vobis dicat qui nostrum se fecit precium in ira crucis qui et noster est advocatus in celo. dicebat enim ille discipulis suis. Dicebat illis quos de toto mundo perlegerat: ut essent sal terrae: lux mundi. rectores ecclesie militantis: magistri et senatores ecclesie triumphantis. Aut enim beati pauperes spiritu non beati qui sub dura et grandi necessitate patiuntur. Tales enim murmurant: detrahunt. invident habentibus. rapiunt et furantur. sed si non opere saltem voluntate se adimplere conantur. Non tales beatos non appellat salvator: quia non pauperes sed miseri sunt predicandi. Quare: quia de angustijs temporalibus educet ad eternas miseras deputati sunt: ubi non solum beatitudinem habere non poterunt: sed nec gutta aque invenient. Beati ergo pauperes spiritu: sed non paupertatem similes. Tales sunt hypocrite paupertatem foris predicantes. nullam tamen necessitatem portare volentes. Tales in cunctis operibus suis sperant reverentiam hominis: gloriam laudis a mulieribus metui et venerari ut deus: sancti ab omnibus vocari desiderant: sola voce paupertatem et abstinentiam predicant: sed digito suo non cogitant ea monere: corpora despectis vestibus tegunt foris:

Sermo. xxi.

sed intus ad carnem purpura induuntur: cinere predicant se iacere: sed excelsa pallacia non despicunt: angelicam faciem foris ostendunt: sed lupinam habere non dubitant. Tales fuerunt illi sarabaitae: de quibus tertio nobis scripsit pater Hieronymus: quorum genus est omni affectu vitandus. Ipsi denique in egypto erant. In foraminibus petrarum habitantes induti porcorum et bouum pellibus cincti funibus palmarum. spicas ad calcalnea portantes ad cingulum ligatas discalciati et sanguine cruentati. Cavernas exeuntes ad festum scenobegie pergebant ierosolimam. et sancta sanctorum intrantes paupertatem et abstinentiam predicabant omni affectu seruare. barbas postmodum in aspectu hominum sine redemptione euellere festinabant: et sic acquisita fama et lucro ad propria remanebant solitarie gaudentes et epulantes supra id quod explicare possumus. Nos fratres mei et filii mei quos quotidie parturio in visceribus charitatis nolite obsecro imitari: quia non beatos sed damnatos eos esse predicamus. Amate igitur paupertatem. Amate eam omni affectu et nolite deficere: ut sitis genus electum: non obiectum. gens sancta: non obstinata. Populus acquisitionis: sed non perditionis. Regale sacerdotum: sed non venale precium: Vos estis illa apostolica forma sanctaque congregatio a mundo corde et opere segregata: qui dei virtute iam percussistis duces Ananias: sarrapas et tyranno ierusalem: et egyptiorum hypocritas iam vulnerastis ad mortem. Vos estis vinea mea electa in medio ecclesie paradisi plantata: christi redempta sanguine et irrigata. Ad hanc vineam ego

solus dei virtute vos congregavi: et operarios meos vos feci: ut laborantes in ea usque ad finem dignum fructum recipiatis in tempore suo. Ad hanc vineam vos elegi. ad hanc dei hereditatem vos convocavi: licet fauoratus a sancto episcopo valerio qui de bonis episcopis ut monasterium in heremo edificare mihi multa donauit. meum vendere nisi etiam ipse coadiuualet. Ad hanc igitur congregationem vos elegi. non vos me elegistis: sed ego elegi vos. Et ecce postquam episcopus factus sum. Vitalis Nicolaum Stephanum Doroteum Paulum Iacobum et Cirillum frequenter rogavi. ut me solum in episcopatu non dimitterent quia licet episcopus essem non tamen credebam paupertatem despiciere. sed cum Abraam Isaac et Iacob inter diuitias viuere et veram paupertatem seruare optabam. ut de numero eorum essem de quibus ait apostolus. Tanquam nihil habens. et omnia possidens. Igitur hos frequenter rogavi ut venirent non ut essent rebelles heremi sed ut voluntarie et in ciuitate viuentes habitare possimus in palatio sancto. Sed ecce noluerunt venire tanquam de ipsis timentes ne a seculo ceperent. Noluerunt venire. quia: noluerunt: non quia non digni: sed: quia non solum pauperes esse voluerunt sed et supra id quod in speculo nostro edimus facere noluerunt. calcantes per omnia seculum et populum eius de quo munere summum gaudium omnes habere debemus: quia facere voluerunt ea que deo et mihi facere promiserunt. et quia solus stare non poteram episcopus. ideo rogavi sanctum senem Valerium qui mihi potestatem predicandi et obsecrandi in populo dederat: ut infra domum episcopi monasterium clericorum constituerem: et placuit sancto episcopo

De ordine recessit

mibi condescendere: et sic cum eis de-
in omni paupertates vivere cepi: non
māducans carnes: nisi dum hospi-
tes veniunt: sed tantum olera et legu-
mina absque alio vel butiro: sicut an-
te vobiscum cum gaudio facere con-
sueveram. Igitur fratres mei licet in
cathedra episcopali me videatis:
paupertatem mibi caram sponsam
tenere congratulo: quia ipsa est etiam
christi sponsa sanctorum possessio bea-
torum vita fidelium securitas clericorum
ornamentum monachorum vita nobilium
pulchritudo divitum magnificentia.
Hec enim est illa sancta paupertas
quae qui tenet et amat: nulla indige-
ntia laborare potest. Nec mirum fra-
tres: quia sibi dat omnia dominus possidere.
Ipse est. n. sperantibus in se: thesau-
rus in paupertate: solatium in solitudine
gloria in abiectio: bono in contem-
ptu: umbraculum in omni protectione.
Estote igitur pauperes fratres mei
quia exaudiuit pauperes deus et
deprecationem eorum audiet auris sua.
Tunc enim vere pauperes eritis spi-
ritu. tunc vere beati: tunc benigni.
tunc obediētes: tunc veraces: tunc
nunc ficti: nunc omnis mali ignari. Si
vero corde et ope pauperes in venie-
mini: quam gratiam nobis impetrare
dignetur beatus promicerius Ste-
phanus qui pro suis persecutori-
bus exoravit dominum nostrum Iesum
Christum qui cum patre et spiritu sancto
vivit et regnat in secula seculorum amen.

¶ Quia recessit de ordine. Sermo. 13
Fratres mei et lentia cor-
dis mei tempus est ut re-
uertar ad eum qui est et
qui misit me ad vos. vos
vero nolite contristari: nec turbetur
cor vestrum. rogabo enim patres ut
ipse vos custodiat. et maneat vobis-

cum in eternum spiritus veritatis. Ite-
rum etiam dico nolite de meo recessu
amplius contristari: sed semper ora-
te pro invicem ut saluemini. Valde.
n. servis dei et solitariis est necessa-
ria ipsa oratio. per quam deus placatur
per quam deus inclinatur ad nos.
Adoraverat enim populus iudaicus
vitulum conflatilem. et ait dominus
moysi. Dimitte ut irascatur furor me-
us contra eos cui Moyses. Queso
o domine quiescat ira tua. et esto pla-
cabilis super malitias populi tui. Et
ecce placatus est dominus. O quam gra-
dis est in ipsis orationibus eam. O quam
grande misterium. Ecce Moyses
orabat in monte. et iosue amalech
devincebat. per orationem ezechias
sanatur et salutes anime et corporis
adipiscitur. per orationem saulus effi-
citur paulus. et doctor gentium et p-
dicator orbis terre. obsecro ergo fra-
tres ut oratis pro invicem ut salve-
mini. Deprecor fratres mei cum apo-
stolo primum omnium fieri obsecratio-
nes orationes postulationes cum gra-
tiarum actione. Orate et nolite desi-
cere: si et possibile est lachrymas su-
datis. O quam magnum vespertinum
sacrificium deo obtulistis lachrymas
cum oratione effundere. Brevis enim
scriptura aliquando ad gaudium nos
inuitant. Sepe. n. dicebat salvator
discipulis suis. Beati qui lugent in
hac vita: quia gaudebunt in eterna vi-
ta. prius. n. dolendum est: sed post do-
lorem gaudium subsequetur quia beati qui
lugent. Sed postea dicit salvator: gau-
dete et exultate: quoniam merces vestra
copiosa est in celis: quae quidem mer-
ces vestra per lachrymas et orationes
acquirat. Orate igitur fratres mei li-
beremini: orate nolite deficere. nam si
canis proprium est canibus latrare ita

Sermo. xiii.

proprium est heremi cultoribus orare. Honor. n. oratio: locutio est ad deum. quoniam enim serui dei legunt. deus sine dubio eis seruenter loquitur. Sed dum orant. cum deo suauiter loquuntur. Ipse. n. sapiens est. quia sub paucis verbis multa comprehendit: et quicquid necesse est ilariter tribuit. habundantius et perfectius quam homines sciunt vel valeant cogitare. O fratres mei dilectissimi clamate in heremo. Ululate in hac vasta solitudine. vociferare non quiescatis. clamare orando. et nolite deficere. clamate non solum voce sed maxime mente. Ecce sp audistis aues in deserto cantantes et laudantes deum factorem suum et si cantare non potestis: quia senes multi iam estis. mente tamen nolite tacere. nam et tacentes exaudivit dominus. nec tantum locus queritur quantum sensus ecce enim Jeremias confortatur in carcere. Daniel inter leones exultat. Tres pueri in fornace tripudiant. Job in sterquilino nudus triumphat. paradysum de cruce latro inuenit. Susanna inter senes defendit. Stephanus de torrente in celum suscipitur et inter lapidantes pro saulo exauditur. non est igitur locus in quo non debeamus orare: quia deus ubique nos exaudire dignatur. Orate igitur semper in omni loco ut saluemini. non solum unusquisque pro se sed pro omnibus orare debemus. Nam ut ait pater Ambrosius si pro te tantum rogaueris. solum tuum meritum possidebis. Sed si pro omnibus rogaue- ris. omnes pro te rogabunt. O oratio sancta columna sanctarum virtutum deitatis scala viduarum maritus angelorum cognata: fundamentum fidei: monachorum corona: coniugatorum. lamen. beatus qui te frequenter. Bea-

tus qui te astrinxit: sed beatorum qui te pseruat. Beatus qui tecum lachrymas fundit. quoniam holocaustum sancto deo et immaculatum offerre non dubitamus. Silecte igitur fratres orando et nolite quiescere. ut digni efficiamini gratia dei. Sed dicetis. ecce multi sumus et preter Enochum alepium et Pontianum: qui de scriptura sancta multum non erunt. omnes grossi et idiote sumus. igitur doce nos orare. O fratres mei licet grossi sitis et subtilia non capiat. non tamen obliuiores vos reputato sed cariores ignaros et humiles quam sapientes. Elatos et superbos. Dei tamen gratia pro vestra salute sufficit quod habetis. Licet enim medullam scripturarum non intelligatis. sicut Enochus alepius et Pontianus: qui romae diu mecum commorati sunt. tamen scripturarum cortice vos intelligere non dubitamus. diximus. n. primo vobis quod psalere orare et manibus laborare debeatis quoniam necesse fuerit. et si vobis tempus superfuert. dicere pater noster non differatis. Ipsa enim dominica oratio appellatur in qua septem petitiones reperiuntur. in quibus omnes species orationis comprehenduntur. quibus deum interpellamus pro appetendis bonis et pro vitandis malis aut pro dolendis promissis. Tres enim prime petitiones pertinent ad eternitatem. Reliquae vero quatuor ad hanc vitam temporalem pertinere videntur. quia et panis quotidianus scilicet spiritualis licet sit sempiternus ad hoc tamen tempus pertinet in quantum ministratur anime. quibusdam signis dicitur: vel scriptis. et ideo panis dicitur. quia laborando et differendo discitur. et ita quasi masticando deglutitur. Nunc quoque peccata dimit-

De ieiunio sancti augustini

est nobis. et nobis dimittere alijs: quod
petitio est iter quarta et sexta. Et nunc te-
rationes que nostram vitam infestant
et ipsa liberatio a malo ad hanc vi-
tam pertinet. quod dei iustitia mortem
incurrimus. unde dei misericordia
liberandi sumus. que cum ita sint: ap-
paruit petitionum verba diligentius per-
tractanda sunt. ut intellecta maiorem
generent cordis affectum. et quod pe-
titur ad velociorem perducatur effectum.
Orate igitur fratres dicentes pater
noster referentes gratias largito in
omnium bonorum: qui dulcedo nostra
est vita et resurrectio nostra est. spes
nostra est et lumen oculorum nostrorum.
baculus senectutis nostre. donas no-
bis sensum ut eum agnoscamus. et secre-
ta secretorum suorum intelligamus.
Ipse enim nobis dedit efficaciam in
opere gratias inter electos affectum
in suis et suorum preceptis. Solamen
et constantiam in aduersis cautelam
in prosperis et timorem et quocumque
vertimur sua grandis misericordia
nos preuenit. O fratres mei non ne-
gligamus orare non carnem doma-
re non vigilare. Et tamen quid ei re-
tribuamus qui non permisit nos sub-
mergi cum in mare magno essemus.
Ecce. non consumpti eramus et nos li-
berauit. Errantes eramus in seculo
et reduxit nos ad viam. Ignorantes
eramus: et docuit nos veritatis vi-
am. Non igitur teneat nos orare
quod non familiam regere sed tantum deo
placere debemus. Et ut bene psalle-
re et orare possitis absque magno cor-
poris impedimento: de bonis episcopi
ecclesie iponensis L. L. vestimenta
cum calciamentis vobis dilectis fra-
tribus deportari precepi: ut tempore fri-
goris quantum necesse fuerit unus
quisque recipiat: reponentes ea et cu-

studiente in cōi vestiaro cum omni
diligentia et charitate scientes quod
ra charitas non querit que sua sunt
sed que dei. Sic autem facientes non de-
ficietis. Deus autem pacis qui eduxit
de mortuis pastorem magnum omnium
in sanguine testis eterni dominus nostrum
iesum christum apert vos in omni bono
ut faciatis voluptatem eius faciens
in vobis quod placeat coram se per christum
iesum cui est honor in secula seculo-
rum. Amen. Orate pro nobis fra-
tres et ante meum recessum cupio vos
salutare in osculo. sancto.

¶ Sermo sancti Augustini de ieiunio.

Requenter audistis fra-
tres carissimi quod ieiuni-
um est res sancta opus
celestis. ianua regni: fu-
turi seculi forma: quod si quis iuste pre-
cerit dei socius estimabit. sibi con-
iungitur: et spiritualis efficitur. per ie-
unium carres mei prosternunt vi-
tia: augmentatur virtutes humiliat
carnis: diaboli deueniuntur virtutes.
O sacrum ieiunium. tu corpus refre-
nas ne surgant. Tu reus illuminas
et sanas: ut viuas. O ieiunium tu sua-
ue es bonis. tu odibile es malis. tu di-
lectabile es sanctis. sed detestabile pra-
uis. O sacrum ieiunium. tu diuina mi-
steria pandis: quod sapientie et prudentie
sunt agnoscis: recordari preterita fa-
cis: ordinare presentia non negligis:
et preuidere futura festinas. Sed ca-
uete fratres mei: ne ieiunando sup-
bi efficiamini: ne cupidini ne auari-
tia vel ipocrisi pleni. Nam sepe audi-
stis. quod babilon ciuitas magna et po-
pulosa est inimica christianis idolis
seruiens: diuersis erroribus mancipa-
ta. quam ut dicunt aliqui gigantes
eam edificauerunt: sed superbia in

Sermo. xxiij.

Statim fecerunt in medio turrem: que vocata est babel. Postea vero venit nabucodonosor et amplificauit eam et dixit: et inflatus superbia clamauit et dixit. Nonne hec est ciuitas babilon quaz ego edificaui in domum regis in robore fortitudinis mee: et in gloriam decoris mei est: et dux rex sic exclamaret: vox irruit super eum dicens. Tibi dicitur rex regnum tuum transiet a te ab hominibus eicietur et cum bestiis ferisque erit habitatio tua: fenum ut bos comedes et septem tempora super te mutabunt donec scias quod excelsus dominatur in regno hominum. et sic videris quod superbiendo regnum terrenum amisit et sensum quod cum bestiis habitare volebat. Babilon hec fratres mei mundus iste est qui plenus est confessione plenus erroribus: iniquitatibus: et veneno malitie. Ecce nunc fratres mei quod totus mundus in maligno positus est: ecce quod diabolus regnat in eo. dum regnat ambiguo. dux dominatur perfidia: dux conculeatur simplicitas. Et ideo fratres hec omnia agnoscere caueamus a cunctis malis: scientes quod per solam humilitatem omnia mala vincere valeamus. sine qua nostra ieiunia nobis non proderunt: hec est per quam ad vitam intrare poterimus non ergo extolli debemus si ieiunamus semper se humilitatem fruantes philosophari non desistamus. Quid. n. est philosophari nisi mortem premeditari? Ad regnum. n. celorum non conducit nos gloria mundi: non multitudo diuitiarum non nobilitas generum non scientia: non sapientia: non facundia verborum: sed sola gratia christi et virtute et opera. Eia igitur fratres considerate ad quid huc venistis: ad quod heremus concupiscitis quid agere voluistis quod officium habere de

siderastis. Omnes vno ore dicetis: deo seruire optamus. Et quia sic est propterea ea attendere feruente debetis. quod vestrum officium est non solum carnem ieiuniis abstinentia esce et potus aspicere: quantum validudo nature permittit. sed etiam mundum contemnere: peccata despicere et non doctoris appetere cathedram: sed in cinere et cilicio perseverare in heremo usque ad mortem debemus. Adiuuet nos christus filius dei quem credimus ieiunasse quadraginta diebus et quadraginta noctibus: qui est benedictus in secula. Amen.

Sermo sancti Augustini. epi de sancto Hieronymo quo fuit cardinalis et quo reliquit cardinalatum. 6125.

I Egimus enim fratres carissimi sanctum patrem Hieronymum cardinalem fuisse in ecclesia sanctis Laurentii martyris: et quia romanos de auaritia et fetida luxuria fortiter reprehendebat ab eis per vestem mulieris: ut iam audistis: eum proclamare in populo voluerunt: sed deo auxiliante sanctitatis fama minime diminuta: romani tandem egressus est: et cum Paula et Eustochio: quas in fide Christi nutrierat: earum patre rogante. ut nobis per epistolam scripsit: asperimam vitam sanctus pater Hieronymus duxit: in tantum ut neminem legere audiam fidelium modernorum austeriore fuisse. Itaque fratres etiam nos: ut vidistis: mundum deserere volumus: et ad nemora cum Hieronymo fugere concupiscimus: et perseverare secundum apostolicam vitam deseramus: propterea diligenter attendamus ut sancte et iuste in

De ieiunio

heremo cōuiuamus. Scire enim de
betis. q̄ de morantib⁹ in solitudine
ieiunius valde necessarium est. Sz
primo videamus quid sit ieiunium.
Quid enim est ieiunium nisi cun-
ctorum membrorum debita satis-
factio: mēbra enī satisfacere debent
ppter peccata que cōmiserunt. Un-
de quis in gula peccauerit satisfaci-
at ieiunando: nam qui solus est si-
ne culpa: solus est et sine pena. Sed
quoniam nullus est sine culpa: ideo
nullus sine pena viuere debet.
Oculus enim meus frequenter pec-
cauit: qz euz mors intrauit in aīam
meaz. Claudatur ergo oculus et pa-
tīat ne q̄ eū delectat videat: sic. n. de
singuli corporis mēbris faciendum
est fratres. Tunc enim magnum.
tunc deo acceptum: tunc sibi deuo-
tum ieiunū reddimus: dum ab ini-
quitatibus et voluptatibus abstine-
mus. hoc est magnum et perfectum
ieiunium. Sic enim agentes sancte
et iuste et pie uiuete dicimur. Pie-
tas enim est cultus deo reddere qđ
debet. Sic talis iuste viuere dicitur
et quādo deo reddit qđ reddere de-
bet et cesaris cesari. Impietas quid
aliud est q̄ idolatriam cōmittere?
Multi tamē dicunt qđ impietas est
qñ pauperib⁹ hoīb⁹ sua non elargi-
tur. Propterea fr̄es mei scire vos
volo: q̄ aliud est flagitium: aliud fa-
cimus: aliud impietas. Flagitiū est
dum peccādo nos ipsos offendim⁹.
Facinus quando proximum. Im-
pietas quando idolatriam cōmitti-
mus. Similiter aliud est misericordia
aliud ē clemētia. aliud pietas. Mis-
ericordia aliud est clementia erga
iustitiam: sed pietas erga deum ver-
satur. Et quia grossi estis fratres: ve-
niat verbi gratia. Misericordia est

dum siqs viuendo aliquem iuste dā-
natur duci ad suspendēdū naturā
mouet ei qz cōparatur: et ita motus a
suspendio eū liberat. Similiter siqs
rapuit pauperi aliquid boni et veni-
at alius et raptorē eripiat ea: et pau-
peri reddat: talē dicimus hēre mise-
ricordiā. Clementia vero est vt siqs
iniuste hominem punitum videat:
obiiciat se periculis vt illuz eripiat.
Talē dicimus clementiam posside-
re. Pietas autem quid aliud est: q̄
deum pura mente colere: q̄ alio no-
mine latrā nuncupat. Bene. n. tūc
dicimur ieiunare: qñ pietate. mise-
ricordia: et clementia refloremus.
Adiuuet nos xps: qui cum patre et
spiritu sancto uiuit et regnat in secu-
la seculorū. Amen.

¶ Sermo sancti Augustini de iei-
nio: et vbi fuit institutū. Sermo. 26.

Scite namqz debetis fra-
tres dilectissimi q̄ hoc so-
lemne ieiunium qđ alma
mater ecclesia hodierna
die precipit obseruari a creatione
hoīs: an ipso mundi primordio pre-
cepit deus in paradiso Ade et Eue
vt a fructu arboris abstererēt. Hoc
etiam ante legem Moyses sanctus
obseruauit: et legē suscepit. Hoc sub
lege helyas astrinxit: et ad celū in
currū volauit. Eua q̄ diu abstīnuīt.
virgo fuit: et in paradiso permansit:
sed dum ieiunium violauit: in mi-
seriā corruit: libidinis corruptiones
permansit. sub domino cōstituta re-
mansit et de paradiso expulsa fuit.
Moyses et post ieiunium cū deo fa-
cie ad facies locutus est qui ante iei-
uniū deum videre: nec ad eū acce-
dere ausus fuerat. Ierosolima Eze-
nachib tpe Ezachie regis et Sisa-
re p ieiunius liberat: et. 180. quinqz

Sermo. xxvi.

millia celitus interfecti sunt in nocte una. et ne feterent eorum corpora: incinerati: et in puluere. redacti sunt. Tēpore etiam Ione ieiunium predicātis in cinere et cilicio veniam impetravit. Nunquid Josue naue filius ieiunavit plusq̃ per diē et cursuz solis et lune tēperavit? O ieiunium cōmuniū aīarum: beat⁹ qui te amat: sed beator qui te frequētat. Qui. n. ieiunat ut bonus appareat ut cōseruetur ut sanior fiat et ut ne corpore nimis impinguescat non beatus est ille qz ieiunium qd facit non virtutis est sed attenuationis. Ideo non mūdo sed deo ieiunare debem⁹. Sic enim sancti patres in veteri lege faciebant. Decimas. n. deo dabant et p̃mitias de omnibus bonis suis. Sic et nos deo p̃mitias dare debemus quas tunc p̃mitias deo dam⁹. qñ corpore quidem a cibis elemosinas dando et mente a vitijs ieiunamus. Et tunc deo tales p̃mitie acceptę sunt. Sed scitote fratres mei q̃ antiquitus patres nostri fideles ieiunare cōsueverunt in vigilijs magnarum solēnitatū vsq̃ ad noctem qd laudandum erat et bonus. Sed hoc non solum sed etiam vigilabant per noctem et ad ecclesiā ludendo et corizando cōueniebant quod detestabile erat et maluz. Tales non solum romani erant non solum papienses et rauenates sed etiam mediolanenses. De qua turpi cōsuetudine dolebat mediolani mater illa q̃ me carne et spiritu in xp̃o regenerauit. et institutū est ipsa instigante a patre nostro Ambrosio ut vigilie cassarentur vel cassarent a cūctis: ut homicidia et fornicationes a fidelib⁹ deponeretur. Solum tantū ieiunium mentis et corporis cum elemosina mediola-

nensis ecclesia fidelib⁹ reliquit. Sed dicentis nunquid in vita nostra semper ieiunare debem⁹. O fratres mei legem meā recepistis et audistis frequenter inter cetera q̃ carnē vestrā dometis abstinentia esce et potus q̃ tum valitudo permittit. Nolo enī meipsuz ligare. Nolui onera vestra portare: sed hoc soluz super vos ponere volui ut ieiunetis et abstineatis quantum facere deo fauente potestis. Nolo tamē q̃ diebus dñicis ieiunetis: hoc. n. heretici et infideles faciūt. Omne aut ieiunium exceptis diebus dñicis bonum est et laudandū: si bene sit. Aliquod tñ est ieiunium deuotionis: ut ieiunare vigilias sanctorū Cipriani p̃patriote nostri: et Verusij et Prorsij: et similia. Aliud est ieiunium institutionis ut assumptionis sanctę Marię et natiuitatis sancti Joānis Baptiste: Mathei et Andree et Jacobi maioris. istorum. n. vigilias ieiunare semper debemus: ut sicut ieiunando cum eis pariter gloriemur. Sed max mibi fr̃es dicetis: cur festum natiuitatis Joannis celebratur. Nūquid in peccato cōceptus est. Et ideo attendite q̃ pri⁹ seminatur homo: postea concipitur in vulua: et ibi caro formatur deinde post dies. 47 creat anima et corpori infunditur: fm sanctum patrē et martyrem Ciprianum: cui in omnibus compelloz credere: qz per spiritum sanctum optime locutus est. Celebratur tamen natiuitas sancti ioānis Baptiste non prima: sed secunda. Prima. n. natiuitas fuit in utero: quando aīa in corpore fuit infusa. Alia vero ex utero quando venit ad lucē: et hec sine peccato fuit: et sanctificatus fuit in utero. Hec autē festiuitas non soluz apud fideles sed

De murmuratione. s. Angu.

apud infideles vigiliam hēt. in hoc festo maxime pagani infideles. ad ecclesiam suam conueniebāt vigilātes vt supradixim⁹. Sed destructis vigilijs illis adhuc tamen antiquitatis nomē tenem⁹: qz dum ieiunamus. vigiliam nuncupam⁹. Vel aliter dicamus fr̃es. Nam dū illa scā Elisabeth que fuit filia sancte ismael: que quidē ismarasoror fuit carnalis sancte Anne matris domine nostre: dū grauida esse de iohanne. Ante aduentu virginis. sanctificatus iohānes nō fuit: sed salutata Elisabeth a virgine: mox iohānes sanctificatus fuit in vtero. Merito ergo eius natiuitatē celebrare debemus. Sed nunc de apl̃is: quorū vigilia non habetur. dicamus. s̃ estū enim Philippi et iacobi ieiūiū nō habet: eo q̃ inter pascha et penthecostē est: quod t̃pus est gaudij: letitie: et exultationis qz saluator surrexit a mortuis. iacob⁹ etia3 zebedei apostolus apud quosdā vigiliam nō habet: eo q̃ occisus fuerit dieb⁹ azimorū: nec diem mortis eius celebramus: sed potius translationis Bartholome⁹ etiam vigiliā non videtur habere eo q̃ vna dierum fuit decoratus: et sequenti die obijt: et sic si haberet vigiliam: oporteret q̃ esse in tertia die ante: quod est contra normā aliorū ieiuniorū. Thomas: autem vigiliā non habet: eo q̃ in aduentu venit. Barnabas ieiunium non hēt: qz de duodecim non fuit. Mattheus ieiunium non habet: eo q̃ tempus ieiunij est. iohannes euangelista ieiunium non habet: eo q̃ in gloria in excelsis sumus: et gloriam in excelsis deo canere debem⁹. Rogo tamen vos fr̃es l3 ieiunia ista suare nō teneam⁹ pro remissione peccatorum vestrorū

vel pro periculo hostium ieiunare non desistatis carnez domantes q̃tum portare potestis. Adiuuet vos xps filius dei qui pro nobis nasci et mori dignatur est. Amen.

De murmuratiōe sc̃i Augustini ep̃i ad fr̃es suos. habet et iste sermo et supra: s3 nō ita p̃lect⁹ sic hic. 27.

O morantibus nobis inheremus fratres dilectissimi murmuratores detractores vel susurratores nullatenus esse debemus licet scientes q̃ tales regnū dei non consequentur non igitur stultitia loquamur lingua dolosa: sed cū dei adiutorio sine cuius voluntate et nutu in oliu arboris nō mouet. oīs murmuratio vel detractio p̃cul sit a nobis. p̃siderātes qd marie sorori aarō moysi. qz murmurauit acciderit. nā murmurauit qz moyses vxorē ethiopiā duxerat. et ea murmuratione iratus est dñs valde eo q̃ moyses eet mitissim⁹ super omnes homines qui mirabantur in terra. Et ait domin⁹ Alaron et marie. Egredimini foras ad tabernaculum syderis. quibus peruenientibus ait domin⁹. Quare nō timuistis detrabere seruo meo moysi: cui loquor facie ad faciem. seruus meus est et in domo mea fidelissimus est. et ecce maria repleta est lepra. cadēs super eam quasi nix. Quam vidēs moyses exclamauit ad dominū dicens. Deus obsecro sana eaz cui respondit dominus. separatur septē diebus extra castra et postea reuocabitur maria ad pristinas sanitates. Ideo attendite fratres q̃ maria hec que peccauit animam subditorū et discipulorum significat. quādo preposito vel p̃bytero obedire recusat et recusando murmurat. et murmu-

Sermo.xxvii.

vando leprosa efficit. quod apparet
dus culpa eius publicatur. Sed bo-
nus pastor qui omnium vestruz cu-
ram gerit querens salutem anima-
rum compatitur peccatrici. et auxiliū
diuine medicine precibus postulat
infirmanti: clamatque quotidie inde-
fessavoce pastor bonus. qui animas
suas ponere non desistit pro ouib⁹
suis dicens. Obsecro domine sana
eam. sana contritiones eius quia com-
mota est. Sana eam quia lepra mur-
murationis plena est. reuocat eam.
quia a consortio fidelium tuorum se-
parata est. Igitur fratres attendite
ne murmuratores in heremo sitis.
nam sicut lepra propriū corpus de-
uorat. et sibi adherentes inficit. sic et
murmuratio non solum seipsam de-
struit. sed etiam cunctos audientes
occidit. Ideo fratres attendite ut nō
loquaces simus sed veraces quia insu-
perfluo eloquio peccatus de esse nō
poterit. nec omnino veritas adeē. Quod
grande periculum est non solum di-
cere falsa sed et vera predicare peno-
sum et dubiū est. Loquaces denique
laudare non audeo sed tacētes bea-
tos predicare presumo. attendite o
fratres mei attendite ne simul cum
presbyteris meis murmurantib⁹ ca-
piamini. nam ad vos perueni et in
diebus paschalibus vobiscum in hac
solitudine eē volui. et murmurauerūt
et augustinus detraxerūt presbytero.
et noluerunt diuinis obedire prece-
ptis. Ideo leprosi murmurando fa-
cti sunt. et immunditia peccatorum
perculsi sunt. et a domo mea expulsi
sunt. quia vocari nō fuerunt digni me-
cum perseverare. Ideo separati sūt
et expulsi. quia nō potuerunt sine mur-
mure stare. Vos autem quorum of-
ficiū est semper orare ferventi⁹ nūc

orare deprecor ut tanquā sanatos ad
cōmunionem ecclesie iponēsis reuo-
care gaudenter possim⁹ illos quos
tales inuenire credidi quales inuenire
non potui: hec tamē expulsio est ad
salutem nō ad perditionē ad corre-
ptionē non ad damnationē. sic. n. ex-
pulsus est adam de paradiso uti in
hoc exilio miserie corrigeretur ut in
hac pena corporali per gratias adi-
pisceretur eternā promissione. Nā
licet adam peccauit. dñs tamen eū
non deseruit. sed ad penitentiam eū
et suos semper iuitauit. Postquē enī
adā peccauit. latere se voluit: et ab-
scudit se a facie domini quod erat
vnum doloris et erubescētie. sic. n.
volo vos facere. nam etsi aliqui mur-
murastis vel peccastis quod est condi-
tio cunctorum viuētiū: erubescite
et abscondite facies vestram per hu-
militatem a saluatore. ut dum visi-
tauerit vos in solitudine paradisi. et
vocaueit vos dicens cuiuslibet adam
ubi es. Considerate in quāta pecca-
torum miseria positi sitis. per hoc.
n. quod vos proprio nomine vocat signū
dat quod penitentiam vocat. per hoc quod
dicit ubi es. ostendit quod viam pecca-
toris ignorat. nō tamen quod ignoret.
sed ut reprobet. Post meridiē. ap-
paret ostendens quod domin⁹ ab amo-
re peccatorum refrigerat quia per pec-
catum in homine refrigeratus est
amor charitatis. Hoc enim pensa-
te et cum adam peccasse cogno-
scite et dicite. domine audiui vo-
cem tuam in heremo et timui eo quod
bonis opibus nudus essem et abscondi
me per humilitatē. cognoscens quod pec-
caui in celis et coram te. Sed et con-
trarium facientes. murmurantes
detrabentes proximo suo et mala
portantes in cordibus suis expeller

De murmuratione

eos dñs de paradiso. s; tñ faciet eis
dñs misericordia motus tunicas pel
liceas ne tēpore frigoris ppetuo mo
riant. O grādis Dei misericordia. o
sfinita di clemētia. o magna & admi
rabilis eius dilectio circa nos. ecce.
n. quotidie peccam⁹ frequenter cū
offendim⁹. & tamen nos derelinque
re non vult. sed tunicas pelliceas cō
tritionis & venie nobis quotidie do
nat & largitur. ecce quanta est mise
ricordia nostri sa'uatoris. Igit⁹ fra
tres mei & letitia cordis mei. redea
mus ad mentē. & eas diligenter dis
cutiam⁹. scientes q; nūc in paradi
so penitentie & delictiarum positi su
mus. & in ecclesijs eius positi & collo
cati sumus. dedit enī nobis pcepta
vt toto corde & tota mente eū diliga
mus. & proximū nostrum. Sed: quō
eum diligere possumus: si susurra
tores: & stratores in heremo facti
sum⁹: O q; pestis nīsa & mortalis
est ipsa murmuratio. O q; veneno
sa est: que cōuentus clericorum & ci
uitates multas destruxit. & q; grāde
periculū est iter murmuratores ha
bitare ideo expellendi sunt tales ne
ceteri corrūpan⁹ per eos. Tertia. n.
lingua multa mala cōmittit ideo si
semel correcti non emendauerint.
de vestra sācta & singulari societate
expellātur. Nec crudele hoc esse cre
datis nec illi qui expulsi sunt ad tē
pus: de hac expulsiōe dolere debēt.
sed cū omni humilitate eam susci
piant. dolentes tamē & silentes q; nū
dum intellexerunt apostolū dicēte.
Siquis se putat religiosum esse nō
refrenās linguam suam. huius va
na ē religio. Melius est. n. a cōgre
gatione presenti expelli ad tempus
q; a celesti regno ppetuo exulare. sic
enī vt supra diximus expulsus est

adā de paradiso non ad damnatio
nē sed ad correctionē. Correctus ve
ro & emendatus frater qui peccau
rit & qui pmo detraxerit. volo vt
inter vos fraterne recipiatur. Mel
lius est. n. vt redarguamur de mise
ricordia. q; de crudelitate in die no
uissimo. Nam pūz hōiem quando
perijsse legim⁹ ignoro. Sed ipsum
& crudelem frequenter perijsse au
dio. Igitur o fratres mei & o letitia
cordis mei obsecro. vt nō peccatis.
vt ī die nouissimo nec crudeles nec
numis misericordes inueniri possi
mus. depōite murmurationes. clau
dite infra dentes linguā ponite cu
stodiam ori vestro & silete nō solum
a malis: sed etiam quādoq; a bonis
silere laudabile est: ait. n. sanctus p
pheta filii a bonis. Nam omne bo
num vbiq; profere nō debemus: sed
tps proferendi agnoscamus in cun
ctis. Estote igitur fratres nō loqua
ces: sed veraces. Calcate murmura
tiones: & fugite eas: vt mortē. Nam
murmurate detrabere vel dispicere
ipocritarum cōditio est & ignoran
tium. Murmurare deniq; ipocri
te est. nō satiat de omnib⁹ maledi
cens: vt ipse solus a cunctis predice
tur beatus. Dia iudicat: vt nemo sit
qui euz audeat iudicare. omnia de
spicit vt ipse solus sit qui ab omni
bus respiciatur. O ipocrita caue: ne
ad mensam 'meam peruenias. nā
ibi anteq; aliquid summas: lectio
mea pmo tibi legetur. Quid enī
pmo in mensa mea descripsi: Quid
pmo in ea habere. el audire desi
dero: quid pmo in eam seruare p
cipio. nisi q; si quisquis amat dictis
absentium rodere famam. hanc mē
sam indignā nouerit esse sibi. Qua
propter fratres siquis murmurare

Sermo. xxvii.

desiderat: non solus ad nostras apostolicam congregationem: sed nec ad mensam nostras accedere presumeret. Non enim ad heremum peruenimus. ut murmurarem: sed ut mundanis omnibus concultis: in heremo pie sancte et iuste vivere voleamus. Quod si non fecerim: quod deus auertat: melius fuisset quod nati non fuisset. Quare fratres mei melius fuisset. nisi quod melius fuisset non esse. quam male esse et inquit melius est carere esse quam esse: et perpetuo cruciari. Nam non esse quid possit obesse ignoro. Sed herere esse et perpetuo cruciari: nam quid aliud est quam mortem sine morte semper habere? Verum et indubitanter verum vobis fratres mei dicere audeo. melius esset non esse: quam cum esse perpetuo affligi vel eternaliter cruciari. Studeamus igitur fratres semper bene vivere: ut semper bene esse possideamus. Esse enim dei gratia habere scimus: sed semper bene esse omnino ignoramus. Propterea taliter linguas ceteraque corporis membra restringam. ut mediante diuina gratia ad perpetuum malum non perueniamus. ne de nobis dicatur: quod de iuda proditore discipulo dicit. Adhuc erat illi si natus non fuisset homo ille. quare illi melius fuisset si natus non fuisset. Nisi quod melius est omni esse carere quam in inferno iacere. Ibi denique et si erit ibi correctio voluntatis: ut nullatenus a damnatis possit diligi vel desiderari iustitia. Ideo illi diuiti qui in inferno cruciabatur quis curam de viuis fratribus genere videretur. non tamen cum iustitia erat. quia iustitiam nullatenus diligere possunt qui in inferno sunt. Facebat tamen diues et sepultus erat in inferno. et quid de fratribus suis

esset: ignorabat: nesciebat omnino: et in curas de eis videbatur habere: sicut et viuentes de mortuis et quis quid agant utique nesciam. Itaque fratres caueamus ne peccemus: ne ad illam flammam perueniamus. Ipsa denique concrementationem habet. sed lumen nullum habet. Quare: nisi quod quos gebene flamma cruciat: visione veri luminis cecat: ut et foris eos dolor combustionis cruciet: et intus pena cecitatis obscurer: qui creatori suo corde et corpore deliquerunt: corpore simul et corde puniuntur et utrobique penam sentiant: qui dum viuerent prauis delectationibus seruiebant. Ecce fratres quos puniunt peccatores: quibus unus ignis omnibus est: non tamen uno modo omnes cruciantur: sed quanto quis in deliciis plus permanserit: tanto fortius cruciabitur in eternum. unus igitur ignis singulis est: et corpore est: ut seuiosissimos peccatores corporaliter cruciet: nec studio humano accenditur: nec lignis pice vel oleo nutritur: sed post peccatum semel accensus: in eternum durare nullatenus dubitare debemus. O inferne tu latus es: et mensuram non habes. profundus es et nullus fundum te habere cognosco. insatiabilis es: quia omnes tamen pauperes quam diuites te libenter suscipere audio: plenus ardore incomparabili. plenus fetore intollerabili. plenus dolore innumerabili. Ibi omnis miseria: ibi tenebre: ibi nullo ordo: ibi horror eternus: ibi nulla spes boni: nulla desperatio mali: sed omne malum quod estimari potest: damnatis in eternum erit. Ibi o fratres mei demones flere et clamare non cessant: peccatores nunc delistunt: nunc superbum: nunc elatum: nunc gloriam

De filio prodigo

mundi plenum: nunc luxuriosum: nunc pditores: nunc homicidā: nūc fenatorem: nunc v̄bosum: nūc adulatorem: nunc mendacē: nunc detractor, est. Ecce quō clamabūt: sed qd clamabunt: nisi pcute delacera interfice: sine morte occide: velociter spolia: depreclari festina: fer prunas: picem: para: aurum ⁊ argētū liquece: vt qz dum vixerunt deus intelligere noluerūt. ⁊ si in eternū vixissent semper male facere voluissent. Nō sine redemptione merito in eternū cruciabunt. Itaqz fr̄es obsecro: vt non peccatis. Custodite linguas vestras: seruate eam. Cludite eam: recte ferreo: quoniā sermo vanus in vacuū nō ibi: sed de oī verbo ocioso in die nouissimo reddituri sumus rōnes. Adiunet nos christus de⁹ noster ad perseuerandum in oībus bonis: qui cum patre ⁊ spiritu sancto viuit ⁊ regnat in secula seculorum. Amen.

De sancto Augustino ad fratres suos in heremo habitantes de filio prodigo qui patrimoniu suū cōsumpsit luxuriose viuendo. Ser. 28.

Per vobis fratres dilectissimi qui optimā partem euz adaria elegistis dū mundū ⁊ pompas eius ptemnere voluistis. Nouistis. n. frena despiciere: saniori p̄filio. n. sancto ruz Ambrosij ⁊ Simpliciamini patrum vitā tutiorē aggressi sumus cū Paulo mundū fugiente: timēs ne caperet ab eo. In heremo dñiqz sumus iucunditatē cōicationis ⁊ fractionis panis in eligentes: clamantes euz ppheta. Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iucundum habitare fratres in vnū. Tutior. n. hec vita ē ⁊ dulcior. Ubi

vnus alium cohortat vbi alter alterius exemplo inflammat. O vita sancta herētica: vita solitaria: vita p̄ceptorū vita angelica nō humana: vita penitentiū: vita p̄tra mundū pugnatium: vita ad deū fugientiū: vita dei ca non humana: vita filiorū ad p̄res redeuntiū. hec est domus vbi reconciliat patri filius q. portionem substantie p̄sumpserat luxuriose viuendo. Hanc fr̄es mei si Ianuarius noster cognouisset aurum nobis ignorantibus nō tenuisset. hanc si dilexisset vineam agrum ⁊ pecuniā tenere erubisset. Quare. qz paupertatem asperiores p̄byteris meis vos sponte tenere vidisset. Nam sicut filius ille qui peregre p̄fectus est in regionē longinquam ⁊ ibi dissipauit substantiam suam luxuriose viuendo: sic ⁊ ipse vel quinqz peccator: dum carnales voluptates diligit a domino peregrinat: ⁊ quāto peccando fit dissimilior. tanto magis a deo elongat. Substantia. n. hoīs est oē qd viuit cogitat: sapit: loquit q deus eque diuidit quez substantiā peccator consumit dum conscientiā ⁊ vitam ⁊ cogitationes ⁊ v̄ba in malis actionibus impendit. De filio etiam isto dicit: q̄ ceperit egere. ⁊ ideo adhesit vni ciuium regionis: ⁊ misit eum in villā vt pasceret porcos: ⁊ cupiebat implere ventres de siliquis quas porci māducabāt: ⁊ nemo illi dabat. Eget. n. peccator cū cupit implere ventrem non pane vite: eterne: s; glandibus q porcorū cibus est. Ideo adhesit vni de principib⁹ mundi: sub cui⁹ fauore pascere porcos. i. demones valeat: porcus. n. imundus aīal est ⁊ de sordib⁹ saturat ⁊ delectat. Silique. n. sunt nō solū glādes: sed et omne turpe ⁊ immūdū q porcus comedere

Sermo.xxviii.

delectat. Iste denique filius sunt fornicatio ebriositas. isti. n. sunt demonum cibi: quibus peccator repleti desiderat: sed nemo dat illi ad sufficientiam peccator. n. semper famescit semper deuorare querit: nunc luxuriando: nunc et alia faciendo semper delectari desiderat: sed visitante domino prepergram passionis sue penitet miser peccator. Voleat iam pascere porcos cogitat et cogitando surgit pergens ad patrem et dicens. pater peccaui in celum: quia assumpsi frequenter nomen tuum et sanctorum in vanum. peccaui et coram te: quia in tua humanitate peccaui: quia non cognoui ope tua infirmitatem quam pro me passus es. peccaui coram te: quia deus et homo es. Peccaui in celum: quia in patrem et in spiritum sanctum. Non igitur sum dignus vocari filius tuus. Sed quod fecerit prius pater audiamus. Nam misericordia motus videns illum venientes occurrit. Videns lacrymantem lacrymatur. Videns eum denudatum stolam iubet parari. Videns eum discalciatum calciat. Credens eum debilem et famelicum: occidi iubet vitulum saginatum. O quam grandis misericordia tanti patris. O quam infinita eius pietas. O quam dulcis o quam pia miseratione. Ecce. n. filius peregre fugit: et tamen patienter expectat. Dia bona destruxit: et tamen ad se reuocare festinat. Porcos pascit: et ei iam vitulum parat. Fame iam fere moritur: et epulari iam clamat nudus apparet bonis operibus priuatus: et ecce stola pristinae gratie saluatoris: quam in baptismo recepit induit: et annulus fidei desponsationis dat: ne amplius valeat pascere porcos: qui a domo patris fugit: sed tanquam ciuis sanctorum et domesticus dei fundet in domo diuine maiestatis in eternum

et ultra. Quod bene ostendit ille misericordie pater: quia videns: misericordia motus est: occurrit: et brachia extendens super collum eius osculatus est eum: dicens seruis suis. Adducite vitulum et manducemus. Hic filius meus mortuus erat et reuixit. perierat et inuentus est. Similiter hoc enim fecit saluator Petro quando eum negauit: quando illum respexit quando respexit mentem eius: tunc fleuit amare. Occurrit peccatori saluator: quia per se non potest ad dominum accedere: nisi ei subueniat nisi mentem eius respiciet. Sed postquam eum respexit flebitur super collum eius dicens. Beate a me quia mitis suus et humilis corde. Tunc stola induitur: dum anima indumento virtutum vestitur. Due enim stole sunt una videlicet quam anima in presenti indumento virtutum vestitur. Altera vero immortalitatis est quando corpus in fine seculi resuscitabitur etiam. ideo fratres mei licet in heremo sitis: scire tamen debetis quod due stole sunt due resurrectiones: quarum una est anime: quando resuscitatur a vitijs: in quibus mortua iacebat. Altera enim corporis est: quando corpus configuratum erit corpori claritatis christi: quando in die iudicii reformabitur. Eia ergo fratres mei et corona matris mee scitote quam porcos iam paui cum multo tempore demonibus peccando placuimus iam frequenter eorum filiquas desiderauimus quando mundo placere voluimus quando in eo florere concupiuius quando delectationibus suis toto affectu adhesimus: sed nunc dei gratia serui christi sumus clamare non cessamus. Peccaui domine iam

De ser. s. Aug. in cena domini.

non sum dignus vocari filius tuus. Quorum clamorem audiens occurrit nobis osculando suam pacem donando. stolam donavit quādo animam a vitijs spoliavit. Annulum donavit: quā in fide sua nos roboravit. Calciamenta donavit quā memoriam: mortis nobis impressit. Utrulum occidit quā in sacramento altaris passionem eius in mēte renouavit. Tunc nobiscum pater manducat epulatur: quā in operibus suis perseverando delectamur. Tūc si nobis ornatis precipit angelis deus. ut utrumque prepararet: quia mortui eramus et resurreximus. Pereamus et inuenti fuimus. Cogitate ergo fratres ad quid venimus. Ecce in solitudine sumus a seculo et longo tpe iam mansimus in solitudine ut secundum apostolicam formam remotius vivere valeamus. Locus enim non facit sanctos: sed operatio bona locum sanctificabit et nos. Peccavit. n. angelus in celo: peccavit Adam in paradiso et nullus tamen locus sanctior ille erat. Si. n. loca habitatores tueri possent: nec homo nec angelus a dignitate sua corruisset. Pensate ergo fratres quid vestis nigra quid zona pellicea. quid corona capitis persuadeat. Nigra. n. vestis que vilis est mundi contemptum nobis denunciat et memoriam mortis. Zona pellicea lumborum refrenationem declarat. Capilli rasi de vertice superfluitatem criminum significat ablataz de mēte. Sic. n. mihi sanctus pater Ambrosius quādo me regeneravit in christo anno etatis mee. 30. mihi petenti respondit. Cogitate ergo fratres reprehensibile est sub tali habitu superbia lateat vel luxuria. Summe necessaria est igitur nobis in heremo demorantibus ipsa

humilitas: que designat per vestem castitas que donatur per lumborum percussione[m] obedientia que intelligitur per subiectionem. Porramus etiam baculos per quos intelligitur disciplina sub qua semper parati esse debemus. Deus autem qui nos de tenebris gentium reuocavit ad gratiam confirmet etiam in omni bono ut abidemus in spe et virtute spiritus sancti. amen. De sancto Augustino episcopo ad fratres suos in heremo demorantes in cena domini. Sermo. 29.

Audiuimus fratres carissimi quod cum dominus intinxisset panem ut daret inde quod post bucellam intrauit in eum iatanas. Et ait christus quod facis fac citius. Cum ergo accepisset ille bucellam exiit cornu. Et postea ait figlioli adhuc modicum vobiscum sum. Antequam tamen a vobis recedam. mandatum nouum do vobis ut diligatis inuicem sicut dilexi vos. Sanctis. n. nouit charitas vestras quod tota perfectio nostre vite et edificationis ex euangelio accipitur. Eius verba a summo nostro magistro nobis data sunt ideo preciosi ora sunt et satis nos hortantur nosque edificant quotidie. Ea vobis modo representamus ad memoriam vobis reducimus non quia bene intelligatis sed in heremo permanetis et segregati a gentibus sitis. etiam corporaliter antequam essem presbyter episcopus pariter me videre potuistis. Sed ideo vobis ad memoriam reduco. non ut doceam sed ut et me et vos fratres moneamus in euangelio quod dicitur. quod ad presentem diem pertinet. de patientia et dilectione et humilitate instrui[mur]. Ideo fratres. ut et ego plenius valeam vna vobiscum corrigi et doceri relinquere vo-

Sermo. xix.

huius presbyteros meos. quorum vita apostolica vestra et eorum una est. Et sanctum senem. Valerium et corpore hodierna die relinquere non curamini. cupiens vos docere et a vobis doceri. ut fructum aliquem deo in die tante solennitatis offerre digne pariter possimus. Ideo fratres ad expositionem sancti euangelii accedens primo audire et scire vos volo. quod dominus Iesus discipulum iudam multis modis multis sacramentis et exemplis et planctu volens eum corrigere et predictis modis ad correctionem inuitare. Ad ultimum eum manifestat in damnationem et ruinam iam esse paratum dum in cena dixit. Qui intingit mecum manum in parasidem. Hic me sedet. Cum enim iudas pravam suam vitam nulli patere putasset. magistrum audiendo erubuit. sed non penituit. Multo enim. an passionem dixit non ne. 12. elegi et unus ex vobis diabolus est. Et post cenam ait. vos mundi estis: sed non omnes. hoc autem magister dicebat. volens discipulum probo corrigere. Ecce quo verbis timoris eum corrige. Sed videns dominus quod verbis eum corrigere ipso nolente non poterat studuit eum corrigere: et sibi timorem eternum incutere dum ait. ve hominibus propter quos tradar ego: melius ei fuisset si natus non fuisset. Sed dominus cor discipuli nequiter induratum ad dilectionem sacramenti dulciter inuitavit: dicens sibi post petro et ceteris. Accipite comedite. hoc est corpus meum. Sacramentum enim. illud ideo hominibus datur: ut corpus in terris capiti coadunetur. Sicut enim. multa grana unum panem faciunt et ex multis racemis unum vinum extrahitur sic ex multis hominibus christi corpus conficitur. Obluit autem dominus discipulo

suo et sacramentum unitatis: ut eum inuitaret ad humilitatem dilectionis: sed etiam propter alios discipulos humilitatis exemplum tribueris tamen onem perditam recuperare valde cupiebat. Sed videns eum nequiter obstinatum: surgit a cena et vestimenta deponit linteum se percinxit: et ad principem apostolorum. primo ut arbitror fratres pervenit. Ante eum se genu flexit. deitas incarnata deus ante hominem creator ante creaturas magister ante discipulum rex ante piscatorem: doctus indoctum: sapientia ante ignorantiam pulchritudo ante deformitatem. Ideo Petrus deitatem incarnatam videns ante se inclinari. expavit: exhorruit: et per cenaculum velut insensatus cucurrit et clamavit non lauabis mihi pedes. Nam inquit Petrus. Domine iam dixi quod tu es filius dei vivi et tu mihi lauas pedes. Sed notandum debetis fratres qui in heremo habitatis. Cur inquit cena facta dicitur. cum post abluitionem pedum dicatur bucellam panis inde dominum porrexisset. Non debemus intelligere cenam finitam cum dicatur panis esse adhuc super mensam. Adhuc enim cenabatur quando dominus a cena surrexit: et tamen cena iam facta dicitur. Intelligere hoc namque debetis quod non facta erat. sed parata. et ad convivantium mensam usum perducta. Ideo Joannes aquila grandis. istam dicit cenam. Dia diligenter attendens. prius nostri salvatoris celsitudinem voluit commendare. dum ait. Sciens Iesus quia omnia dedit ei pater in manus et quia a deo exiit et ad deum vadit. Magnam dei potentiam exprimit Joannes cum omnia patris ei dedisse affirmat. Magnam celsitudinem Christi predicat

De ser. s. Aug. in cena domini

sum eum adeo exiisse asserit. Et tamen hodie audimus qd ille qui habet oia in manu. vestimenta dponit. Sed quid mirum. si p discipulis vestimenta deponit qui etiam carnes pro inimicis assumpsit? Et quid mirum si more famuli precinxit se linteo. qui formas serui accipiens. habitu inuent⁹ est vt homo. Quid mirum si fudit aqua in peluum. qui dignat⁹ est fundere sanguines pro nostra redemptione? Et ait Ioannes. venit ergo ad Simonem Petrum. Uidet deniqz quibusda. sicut fuit martyr ille sanctissim⁹ et doctor Lyprianus ante Petrum ludam laua⁹ set. Volens dominus predictu discipulum reuocare. Sed non videt ratio ponderosa. Ex quo et iam Petrum cunctoz caput fecerat. ad eu accessit primo in honore: vt ceteri postea similiter facerent. I^o sic intelligendu est cuz summa rei bene transcripisset dicendo. Lepit lauare pedes et linteo tergere. reddit postea ad ordine rei ostendendo dices. venit ergo ad Simonem. Quid est etiaz qd dominus postea dicit. qui lotus est no idiget nisi vt pedes lauet: sed est mundus tot⁹. Si mundus est totus quare necesse est vt pedes lauet? Ideo fratres attendere debetis qd hac mentione facis dominus de ablutione baptismatis. Qui ergo lotus est in baptismo totus no est necesse nisi vt pedes venialium peccatoruz lauet. A quib⁹ peccati humana me⁹ obstat re no potest nec infans cuius vnus diei vita regnat sup terra. Peractis deniqz et consumptis sacre cene sacramentis: factis et ordinatis in eadem cena apostolis sacerdotibus. coicatis et lotis eorum pedib⁹ iterum inerauit mensam. et ait. Scitis qd fece-

rum vobis. Si ergo ego dñs et magister laui pedes vestros: et vos debetis alter alteris lauare pedes. Si sum magister. discite a magistro. Si dñs erubescat hec despiciere seru⁹. Si iam peccip⁹ p⁹ditori. et vos parcere studeatis. Si ante eu genu fletu me. humiles ante aduersarios estote. Si me ab eo p⁹missi osculari: et vos maxillas prebere dignemini. Si proditorem amicum vocaui et vos amicu inimicum vocare corde et opere non dedignemini. Quia no est seruus maior dño suo. Et post pauca de filio perditionis dolore ostendens et dolens. turbatus in spiritu et contristatus ait. vn⁹ vestru me tradet. Q⁹ voluit domin⁹ discipulo p⁹dito. Q⁹ studuit euz ad se reuocare. voluit qz no potuit eu corrigere. Voluit: qz obstinatum iam esse eu diabolo cognoscebat. Voluit qz super eu sniaz eterne damnationis daturus erat. Et videntes discipuli facie: quam angeli aspicere desiderant ee turbatus dixerunt quis esset ille querentes aut quis eoz esset maior. Sz quare hoc nisi: qz arbitrati sunt vt hoies ille q maior est vt dominari possit magistrum p⁹dere procurat. aliq tamen de Petro forte suspicabantur. qz plus et plura se facturum iam promissu magistro suspicantes quod ficto corde sic totiens loqueretur. tu es fili⁹ dei. Sed quia Petrus Innocentem se sciebat innuit Joanni vt peteret. cui dominus cui panem intinctum porrexero. ille est. Sed caue ne Petro dicas. Et cum intinxisset Iesus panem dedit Jude. No est ergo credendum quod dominus alta voce dixerit. quia si Petrus hoc sciuisset dentibus proditorem dilacerasset. Nec etiam est putandum quod Iu-

Sermo. xxix.

das tunc Christi corpus sumpsisz. quia iam dominus omnes discipulos communicauerat: et Iudam sicut Lucas euidenter ostendit. panem inunctum tamen dominus discipulo porrigere voluit. ut cor inunctum veneno significaret. et post bucellas intrauit in eum satanas. Nunquid satanas tamen ante cor eius intrauerat. omnino fratres ante bucellas cor Iude intrauerat. sed affectu et voluntate tantus: sed post bucellas intrauit satanas effectum et opere tamen bona fuit bucellam quam christus discipulo dedit. Bonum etiam sacramentum quod ei tribuit. sed aliquando bona obsunt et mala quandoque prosunt. Corpus enim domini quod bonum est malis malum est. Et carnis stimulus malus est. et tamen Paulo bonus est. et quod malum est. sibi profuisse cognoscimus. Sic et supra diximus fratres. Panis iste porrectus a christo et indigne recepit a Iuda. fecit ex merito christus et maior esset licentia super eum diabolo post manifestationem. Iam grauiorem vindictam in eum fecit. Subtrahit enim gratia eum dominus ad malum diuisit et dimisit eum secundum desideria cordis sui. et iuit in adinuationibus suis. Et permittens eum in propria voluntate et arbitrio: ait discipulo. quod facis fac citius. quasi dicat dominus. quia non possum te reuocare timore verecundie: nec mortis eterne nec amore. do tibi potestatem: ut agas factum quod iam voluntate fecisti.

O iuda quid facis attende antequam facias. Nam post factum forte gratiam penitendi habere non poteris.

O Iuda cupis tradere: quod tibi multa peccata pepercit: nunquid a morte te sepe liberauit: nunquid tui amo-

re preem tuum sanauit a lepra et matrem cum qua concubueras a paralyli etiam liberauit: nunquid te discipulum constituit. Nunquid bursarium fecit. Nunquid in furto te sepe inuenit. et semper tibi pepercit. Nunquid te post Petrum ut plurimum honorauit. Nunquid semper christus iuxta se te habere voluit. Nunquid ad pacem: postquam te proditurus cognouit: sepe reuocauit. Nunquid tibi suum sacramentum corpus donauit. Nunquid ante te se genui flexit. Nunquid pedes lauit. Nunquid te osculatus est. Cur ego perdere vis magistrum: a quo tot bona recepisti. Sed hec omnia non considerans recepta bucella exiuit continuo: quare a deo et a consortio discipulorum dei exiuit. Et erat inquit euangelista notum. Merito nos discipulo proditori data erat quia cecitas mentem eius caligauerat. Qui discipulus postquam ab eis recessit nocte mox magister. xi. congregauit. et ait figlioli modicum tempus adhuc vobiscum sum. Ideo mandatum nouum do vobis. Nouus. n. erat homo quia quatuor modis generantur homines. aut sine patre ut Eva. aut sine patre et matre ut Adam: aut ex patre et matre ut homines. aut sine patre ex matre tantum ut christus. Bene ergo nouus erat: quia deus et homo erat. Nouum etiam regnum promittebat quod nemo unquam promiserat celeste regnum aurum erat. Ideo nouum mandatum dedit. in legem autem veteri dictum erat. diliges amicum tuum et odio habebis inimicum tuum. Sed christus nouum mandatum dedit. quia ut amicos diligere mandatur. Ceterae namque virtutes fides. s. oratio: elemosina: uirginitas et ceterae virtutes: coes. et fidelibus esse pos-

De ser. s. Aug. in cena domini.

sunt. Sz inimicum diligere tñ chri-
stianorū virtus est. Et ideo magi-
ster veritatis dixit. in hoc cognoscet
homines q̄ mei estis discipuli si di-
lectionem habueritis scitote tamen
fr̄es: q̄ talis ordo in diligendo ser-
uandus est. Primo deniq̄ super se
et sup oīa deum diligere debem⁹: de
inde animā nostrā: que nostra pri-
ma est: deinde corpus: q̄ factura dī
est. ideo apostolus dicebat. Nemo
carnē suā odio hēat. ideo nutrir de-
bemus corpus nec ipsum occidere:
sed sustentare debemus cibo et po-
tu: quātum validudo p̄mittit. sic vult
apostolus: sic et vobis fratres mei p̄-
cepi. ideo fr̄es hortor vos et moneo
atq̄ fieri precipio: vt tñ carnē do-
metis: q̄tum natura portare pote-
stis. Nam cum videam inter vos
quosdā sexagenarios quosdā septua-
genarios quosdā centenarios vi-
dens eos dei amore feruentes corpo-
ra eorū crucifigentes vnum ēi non bi-
bentes. timeo ne potius deus offen-
dant q̄ placent. Talibus in xpī no-
mine precipi vt saltē diebus domi-
nicis et solennibus vinum vel cerui-
siam bibant. iuvenes autem qui for-
tes sunt. et iam triumphare de in-
mico ceperunt in xpī nomine peni-
tentiam agant ne deuincat ab hoste
Sic. n. volo. sic. n. sepe precepti serua-
re. sic non occidemus corpora n̄ra:
sed seruiēt creatori suo. Deinde dili-
gere debemus primum sicut fratrem
nostrum amicum nostrum vel inimicum.
ideo attēde q̄ si inimicum videris esu-
rire: ciba illū: da illi potum cooperi-
as eū et carnē tuā ne despexeris. Bile-
ctio. n. spūalis bonorū ē: q̄ oīs hīs eā
bon⁹ ē. Nunqd etiā odio aliqui para-
disum quis intrauit ad infernū ire
odium habentes sepe legisse memo-

ro: sed ad celum nunq̄ volare conce-
dam. Lupinus ergo fratres esse ci-
ues celestis ciuitatis seruem⁹ nouū
mandatū noue ciuitatis. illa nunq̄
ciuitas habz pacem precipit pacem
et diligit diligentes pacē. sequamur
ergo pacem sine qua deum nemo vi-
dere pōt. Queramus pacem: et po-
stea sequamur pacem. in ipsa deus
habitat: in ipsa quiescit et pausat: q̄
factus est in pace locus eius. Nō er-
go habemus contrarium odio: ne
filii iudo proditoris simus: ne cum
eo suspēdamur et a diabolo pariter
cum eo trahamur ad tartara Qui
odiu in corde habet secundus dia-
bolus est: et qui pacē impedit anti-
christus est. Et qui ordinat iter bo-
na reuera filius dei est. Attēdite fra-
tres. ad ariam: quoniam multū dile-
xit: dimissa sunt ei peccata multa.
Quid etia petro dixit dominus ni-
si petre amas me: et q̄ amauit me-
ruit et amari. Ad eruit et audire pa-
sce agnos meos. Quid discipulo ait
qui diligebat christum et quez chri-
stus diligebat. Dilecte mi veni ad
me: q̄ tempus est vt epuleris. Pa-
cem ergo habeamus fratres. si pacē
cum christo habere volumus. Si vis
amari a christo: ama inimicum p̄
christum: si vis ergo amari ama: hanc
amplectimini: hanc diligite hanc pa-
cem et concordiam vsq̄ ad mortem
seruate. si vultis cum deo pacem ha-
bere. Pax. n. oīum custodia et cu-
ra virtutum est. Hanc pacem annun-
ciari in suo ortu angelis precepit.
Pacem annunciauit sepe apostolis.
Pacem predicare precepit homi-
nibus. Pacem pro testamento apo-
stolis reliquit. Pacem in cruce pen-
dens postulauit. Pacē in sacrificio
tenens in populo pronuciari volu-

Sermo. xxx.

It. Nulla denique dabitur venia nisi
pacifico viro. Pellite ergo a vobis
hoc odij mortiferum venenum. Pa-
cem inter vos habere: quia estis fratres:
quia in hac vestra solitudine simul
in unum estis congregati. Uno. n. pa-
ne. vno indumento nigro colore vna
aqua omnes simul. participamus.
Reducamus igitur fratres ad nostram
memoriam quod dominus ab inimico
osculatus est et tamen amicum vocat
illum proditorum. Amice inquit ad quid
venisti. Date igitur reconciliationis
pacez. sed non osculum proditoris.
Qui. n. fidei inimicum osculatur vel ver-
bo blanditur iude proditoris fratrem
et socium et similem sibi esse quis du-
bitare poterit. sed qui amore christi
verus filius est. Vos. n. fratres quo-
rum vita lux mundi est licet mundus
vos non videat tamen mundi lucez
vos appello et sal terre. Ideo quia lux
estis luceant opera vestra bona. nos
qui videmus gerere corporis nostri
habitu figuram crucis et nomen reli-
gionis sancte habemus nigram eti-
am vestem humilitatis portamus
sonis etiam pelliceis precincti appare-
mus. Caueamus ne simus sepulchra
dealbata que foris pulchra et specio-
sa apparent. sed intus plena sunt os-
sibus mortuorum occultis. Proui-
deamus ne nobis dicatur ve vobis
qui clauditis celorum regnum an-
te homines. Timeo. n. satis ne para-
disum intremus nec alios intrare per-
mittamus. hoc autem dico fratres non
quia credam vos malos esse: sed quia doleo quod
fratre nostro perditio simplicitatis quod ad
hunc locum et ad hanc sanctam co-
gregationem cum tanto feruore per-
uenit et audiendo patres interfecit
esse a nobis recessit et mundum in-
trauit. ut patris vindictam vindicare

posset: quia ergo se existimat stare vigi-
lat attendat et videat ne cadat. et si
homines videntes illos qui colunt
sanctitatis esse videbant tamen nequiter
cadere non solum ipsis regnum ce-
lorum claudunt: sed in seculum demo-
rantibus. Nobis denique fratres qui
nomen et habitus sancte religionis
portamus: vita mala periculosior omni-
bus quam in seculo demorantibus. plo-
remus ergo fratres peccata nostra et fra-
tris vestri amissi. Diligamus et nos
inuitum: quia charitas ex deo est. Non
erubescat alter alteri veniam postu-
lare: quia non erubuit Christus inimicos ad
pacez in cruce reuocare. Non erube-
scat facere seruus quod primum fecit et do-
minus. Dominus autem qui habitare facit nos
vnius moris in domo qui est vera pax
qui fecit utraque unum nos in vera pa-
ce perseverare faciat.

De lingua dolosa.

Ser. 30.

QUo pio vos scire fratres caris-
simi quod sit lingua dolosa a
qua eximus propheta
vir postulabat a domino libe-
rari dux dicebat domine libera animam
meam a labijs iniquis et a lingua dolo-
sa. Et ideo scitote fratres quod non solus est
lingua dolosa illa quae seminat inter fra-
tres discordias quae suscitatur lites. quae i-
cit furor. quae et quentus conturbat.
Sed et illa dolosa lingua dicimus quae
te laudare adulando procurat. dicens in
facie te esse quod non es. A talibus autem
deus deprecari debemus: ut vos li-
beret et liberemur. Quare ab his li-
berari debemus petere. Quare eos
ut mortem fugere debemus nisi quia adu-
latores sunt inuitores: quia diaboli fra-
tres: quia veritatis destructores: quia pu-
ritates deuiatores: quia odiorum inuitores:
quia diaboli ioculatores. quia satanae
mediatores. quia dei persecutores:

De confessione

q̃z alarum infectores. ⁊ oīum malo-
rū inuētores. ⁊ Del in ore etiā por-
tantes: ⁊ venenū aspidum insanabi-
le in corde hominum conspuentes
Ecce propter qđ a domino libera-
ri postulare debemus. **O** iniqua lin-
gua dolosa. **O** iniqua perditio. **O**
pessima diaboli astutia. **O** grandis
malicia non solum p̃ amara verba
sed etiā p̃ dulcia homines illa q̃a
re procurat. vt secum eos perducatur
ad tartara. Nam si homo ab homine
leditur opprobria cōtūmelias. ⁊ in-
iurias patitur. inimicus reputatur
ab eo credo qđ me nō diligit oīno oꝝ
me custodire ab eo dicet homo. Sꝫ
si deo placere volo oportet alteram
maxillarum sibi prebere ⁊ totū por-
tare in patientiam vel malum pro
malo non reddere. Ecce quomodo
ad talia remediū est. Sed si homo
beatū me p̃dicet. ⁊ verba adulatio-
nis non cognouero. quod remediū
habere potero. Ideo fratres non so-
lum lingua dolosa est illa: que mala
inter fratres cōmittit. sed ⁊ illa: que
adulatur. Siquis verbo tamen non
offenderint. hic perfectus est. Sed
q̃z nemo perfecti⁹ in via. ideo neces-
se est vt alter alteri⁹ onera portem⁹.
Nemo tamen alterius onera porta-
re potest nisi qui habet charitatem.
sed qui charitatez nō habet. nō solū
onera proximi portare non valet sꝫ
nec etiam sua. Quid enim facere de-
bet qui charitatez nō habet. ecce sta-
tim de festuca trabem pro facto. re-
putans. factū fuisse putat. Et sic do-
let. clamat tristat. minatur vitā p̃xi-
mo dilacerare: ⁊ sic consumit ille q̃
charitatem nō habet. ⁊ onera alteri-
us portare nescit. mori etiam frequen-
ter desiderans sed mori non potest.
Nos vero fratres non sic: sed si ver-

beramini a lingua: non turbato ani-
mo. non corde inflato: sed humili ⁊
tranquillo dicite. Dñe libera animā
meā a labijs iniquis ⁊ a lingua dolo-
sa. Sic in hoīe charitatez habente
excitatur frequentius amor charita-
tis. Inflammatum etenim cor ⁊ ar-
det reuiuiscūt viscera pietatis: ⁊ sic
clamare non cessant qui tangunt a
lingua dolosa. Deficit in dolore vi-
ta mea ⁊ anni mei in gemitibus.

De confessione. Sermo. 31.

Oscere solēt hoīes fr̃es ca-
rissimi: deus cuncta no-
uit. apud eum nec prete-
ritum nec futurū est: om-
nia videt: ⁊ omnia ponderat: oīa nu-
da ⁊ aperta sunt ei. Quare igit vult
vt confiteamur hoībus peccata no-
stra: que negtur gessimus? Nunqđ
non melius est cuncta mala tacere
q̃ ea predicare in reccis. Ecce. n. qđ
dicet: peccaui super oēs hoīes. Sed
si cuncta hominibus predicauero:
oībus hominibus peior reputabor
a cunctis: exēploq; meo multi mul-
ta mala cōmittent. Quō ergo confi-
teri debet homo alterutruz peccata
sua. **O** homo an ignoras qđ omnes
peccatores sumus. Et si dixerimus
qđ peccatum nō habemus nos ip̃os
seducimus: ⁊ veritas in nobis nō ē.
Omnes peccamus. omnes cuz pec-
cato nascimur: omnes in peccatis d̃
mergemur: etiā infans cuius est vn⁹
dies vita super terram: Cur ergo ti-
memus peccata p̃fiteri. Tamē op̃z
cōfiteri deo: qm̃ bonus est: ⁊ in eter-
num misericordia eius. Vult enim
deus qđ confiteamur: non qđ ignoret
peccata nostra sed vt diabolus audi-
at qm̃ cōfitemur ⁊ penitet nos pec-
catū ⁊ peccatis confessus cum dolo-
re ⁊ lachrymis non habet amplius

Sermo. xxxi.

unde nos inensat. Ecce enim fratres diabolus vult ut taceamus: deus vult ut confiteamur: et cui magis obediendum sit: certe constat quod deo: quod salutaria precepit. Non enim sufficit cessare a malo nisi peccata que fecimus confiteamur cum dolore. Nec soli deo sufficit confiteri: sed alterutrum peccata nostra confiteri debemus. Non igitur tardes confiteri deo. Non tardes confiteri ad deum: nec differas de die in diem. Subito enim veniet ira dei: et tempore vindicte destruet te. O fratres mei qui usque nunc dormistis convertimini ad deum in toto corde vestro: ieiunio plactu: et fletu. ecce enim quod dicit in toto corde: nos decet propheta quod in corde est fons penitentie: fletus vero ad oculum planctus autem ad os: sed ieiunium ad totum corpus refertur. O homo ne tardes converti ad deum discute mentem tuam: prospice singula secreta cordis considera ante quam ad confessionem accedas quod cor peccavit mala appetendo: oculus vanitatem videndo: os falsitatem dicendo: auris mendacia audiendo: manus verbera et homicidia perpetrando et si non opere saltem voluntate. Quis se excusare poterit pedes etiam veloces ad malum igitur. O fratres mei sicut exhibuistis membra vestra servire immunditie et iniquitati: ad iniquitatem illa et nunc exhibete membra vestra servire deo in sanctificatione. Primo enim cor quod mala cogitavit et concupivit peniteat et doleat: et oculus flet: os sine intermissione oret: aures audiant verbum dei manus elemosinam: porregant peregrinos suscipiant: infirmos foveant: nudos induant: pedes veniant ad ecclesias: genua flectantur et laborent: quia si

cut nullus fuit membrum quod peccando deo non displicuerit ita nullum sit membrorum quod penam non patiat condignam dedit enim nobis deus membra: ut sibi serviamus non mundo. Sed heu fratres celorum ciues et domestici dei facti sunt amatores mundi fortius diligentes terrena: quam celestia transitoria plusquam eterna res suas quam seipsos. Non sic fratres mei non sic quia iam tempus prope est: ecce iam nobis minatur. Surgite ergo qui panem doloris comeditis: ad ecclesiam pergere festinemus et flentes peccata nostra cum dolore confiteatur. Sed prima talis ordo tenendus ut peccata premitemur: ut proferendo taliter modum circumstantiam peccatorum deo et sacerdotibus confiteamur: ut a pedibus suis non onerati sed alienari discernere valeamus. et nolite fratres mei differre confiteri peccata vestra. nam qui usque ad ultimum diem quadragessimae vite sue distulerit confiteri dat signum quod libenter non facit. Non gratiose: non puro corde: sed coactus hoc facere videtur: sed coacta servitia quantum deo hominibus placerent considerate. Non ergo de die in diem differamus pandere cordis secreta. Promisit enim deus veniam penitenti sed non promisit usque in crastinum. differenti igitur non differamus. sed cum ad confessionem accesseris tu homo vel femina caue ne rideas vel ornate incedas ne fabulas primo proferas: sed cum humilitate capite et dorso cinere et cilicio infuso confiteamini alterutrum peccata vestra. sed deus cor te. O homo ut confiteri non paucas frequenter. n. diabolus cor tuum astrigit ne confitearis dicens quomodo confitebor

De vanitate et superbia

hec et illa. O homo quicquid hoc presen-
seris diaboli temptationez esse non
dubites. cupit te astringere nequiter:
ut peccatis positus sine magna tem-
ptatione semper agas que placita sunt
ei. Nolite ergo timere peccata confiteri o
fratres nam illud quod per confessio-
nem scio minus scio quoniam illud quod
nescio. Cur confiteri times peccata.
Peccator est qui audit peccata sicut
et tu et forsitan maior. homo est nihil
differt a me nihil alienum habet a
me. Cur ergo times o homo pecca-
tor homini peccatori confiteri. Eli-
ge quod vis. si non confessus lates. Con-
fessus damnaberis. Ad hoc enim de-
us exigit confessionez. ut liberet hu-
mitem. Ad hoc damnat non confi-
tentes. ut superbus puniat in eternum.
Confitemini o fratres mei et nolite
differre sacram mentem confessionis
accendere festinate. hec est enim sa-
lus animarum dissipatrix vitiorum.
Restauratrix virtutum. oppugnatrice
demonum. pauor inferni obstaculum
diaboli. Angelorum tunica ecclesia-
rum fiducia. Salus dux baculus lu-
men et spes omnium fidelium. O san-
cta atque admirabilis confessio. tu
obstruis os inferni. et aperis para-
di si portas. o confessio sine te iustus in-
ducatur ingratus et peccatorum glo-
ria tu sola necessaria es peccatori et
nihilominus iustus si quis reputa-
bitur te astringere: et frequentare
debet. nihil denique remanebit in iu-
dicio quod fuerit per confessionez pur-
gatum. O confessio illibata tanto po-
dere ad pensum est tantumque valuit
apud deum. quod homo nouit appendere
latroni qui in cruce confessus est domino. cru-
cifixum quod si fuisset pro domino cruci-
fixus. Ecce quod profuit brevis con-
fessio peccatoris. Sed nos qui sacer-

dotes sumus et utinam boni simus caue-
te nobis vigilare necesse est et solici-
te quatenus sic delinquentium cordi-
bus tanto moderamini verbum timo-
ris et contritionis infigamus ut eos
nequaquam a verbo confessionis exten-
reamus. Sic corda aperiant ut ora
non obstruamus: sed nec absolueri de-
bemus et compunctum nisi viderimus
confessum. Quoniam quidem corde cre-
ditur ad iustitiam ore autem confessio
fit ad salutem. Qui ergo verbum con-
fessionis in ore habet et in corde non
habet. aut dolosus est aut vanus.

Qui vero in corde et non in ore. aut
superbus est aut timidus decet igitur
sacerdotes esse tales: ut cognoscant
et sciat quam quale et quantas infirmi-
tibus exhibere debeant medicinam
adiuuante domino deo qui cum pa-
tre et filio et cetera.

De vanitate et superbia. Ser. 32.

Scriptum est fratres caris-
simi mundus non diliga-
mus quoniam mundus tra-
hit et concupiscentia eius.

O munde imunde qui homines il-
laqueare non desinis. quiescere non
permittis. rapere omnes appetis. occi-
dere omnes queris. ve qui tibi credit. bea-
tus qui tibi resistit. sed beatorum qui a te ille-
sus recedit. O munde proditor. cum
cuncta bona promittis: sed cuncta mala pers-
promittis. vitam: sed donas mortem. promit-
tis gaudium: sed largiris merorem. promit-
tis quietem: sed ecce turbatio. promittis
florem: sed cito vanescit. promittis stare:
sed cito recedis. non ergo es diligen-
dus quam omnino transis et concupiscentia ve-
lut sumus euanescent. Alloquantur om-
nes amatores tui. o munde imunde
quibus alijs florem serenissime iuuentu-
tis prestare voluisti vitam diurnam diu-
tiarum copiam familiam abundantiam: pa-

Sermo. xxi.

eis amenitatem. Dicant omnes lo-
quantur cuncti. Surgat venerabi-
lis pater Adam cum omnibus filiis
suis et vno ore loquantur. virum in
hac vita gaudium habuerint sine do-
lore. pacem sine discordia. quietem sine
metu. sanitatem sine infirmitate. lu-
men sine tenebris. Panem sine dolo-
re. risum sine fletu. Nolite igitur fratres
mundum diligere: quoniam transit et con-
cupiscentia eius. O munde imunde
fallax et proditor. Nunquid non pericu-
losior es blaudus quam molestus. nunquid
non magis timendus dum allicis quam
dum spernis. Nunquid non magis odi-
endus dum diligere dissimulas quam
dum odire te ostendis. O munde imun-
de. In te habitare et non dolere impos-
sibile est. In te sperare et non timere
vanum est. In te tua amare et non pic-
tare impossibile est. O fratres mei noli-
te ergo eum diligere: quoniam transit et con-
cupiscentia eius. Sed ecce mundus
transit et nos turbat et amat. fallit et fi-
delis reputatur. occidit et velut vita de-
sideratur. flectit et amplectitur. O mun-
de imunde et si flozeres quid facerent
amatores tui. Sed vere non flores sta-
bilitatem nullam habes. Sed mella tua et
dulcedo tua asperitatem habet. Incon-
sistentiam falsam certum dolorem. incer-
tam letitiam. durum laborem. tundi-
dam quietem. rem plenam miserie. et spe-
beatitudinis inanem. Nolite ergo dili-
gere mundum: quia omne quod est in mun-
do: aut est concupiscentia carnis: aut
concupiscentia oculorum: aut superbia
vite. Argamus fratres si possumus ho-
dierna die de singulis. Voluptas. n.
carnis dicitur quam per modum illiciti
miseria caro appetit: et gulosis
ebrietas. luxuria. nimia dormitio.
et vanus risus. Et quia caro vicinior est.
per vicia eius primum nos aggreditur.

Mundus. n. quanto familiarior est ta-
to periculosior est. et multi per vicia
eius corrumpuntur. Ecce Adam per gulam.
Loth per ebrietatem. Salomon per luxu-
riam. Ideo fratres gulosis et ab-
stinencia occurrere festinanter debe-
mus. Considerate quod non propter potum: sed
propter pomum homo primitus mortem in-
uenit. Esau non propter gallinam: sed propter
lenticulam primatum suum perdidit.
Scio. n. Noe de genus carnis quod ci-
bo esset visum manducare conces-
sum esse. Elyam cibo carnis refectum
legimus. Joannis mirabiles absti-
nenciam predicamus. Sic nos facere
debemus. Sed non sicut Esau lenti-
culam concupiscentia deceptus. Non sicut
David pro aque desiderio reprehensus.
Sed sicut rex vester qui non de
carne sed de paupertate: terrores
superavit terribilium. O magna et
admirabilis abstinentie virtus per quam
homines filii dei excelsi efficiuntur. per
quam vicia expelluntur et demones. per
quam non solum animarum salus agi-
tur: sed et corporum sanitas possidetur.
ecce. n. fratres concupiscentia car-
nis qualis quanta est. Ipsa. n. fomen-
tum et mater altarum voluptatum
est quia qui bene comedit. libidines
carni frequenter sentit. dormire que-
rit. inde verboritas. et rixae que sunt
opera carnis inde consumptio pecu-
nie. Nolite ergo fratres diligere mun-
dum: quia in eo summa concupiscentia
est carnis. Sed quid aliud nisi con-
cupiscentia oculorum. O fratres mei
fecit. n. deus nobis oculos videntes.
qui fecit magnalia ut toto corde eum
laudemus plorantes si qua mala fe-
cimus. Ecce in miseria sumus et in
miseriis non ridere: sed flere debe-
mus. Cum enim nascitur puer. non
ridet sed plorat: quare plorat. nisi quia

De vanitate superbia

voce testatur et confiteretur plorando se ad miseriae deuenisse. Nascuntur enim filij Adam ad labores et dolore. quia iugum graue positum est super filios adam a die exitus de ventre matris eorum usque in diem sepulture eorum. Non igitur ridere sed flere debemus attendentes et scientes quod dominum nunquam risisse sed fleuisse legimus. Sed quo modo fleamus peccata quomodo eleuamus oculos ad montem unde veniat auxilium audiamus iohannem. quid enim dicit. nisi quod omne quod est in mundo est concupiscentia oculorum: concupiscentia oculorum dicitur quia per oculos desideria auri et argenti possessionum et cunctorum terrenorum intrinsecus anime intimantur. ideo summe custodiendus est oculus quia ianua cordis est et nuncius: nam claude oculos. et voluntas habendi non erit. cesset voluntas et ecce infernus clauditur. ecce enim fratres quot mala per oculos fiunt et quot bona per eosdem possumus adipisci. Si enim Dauid oculos clausisset feminam non vidisset adulterium non commisisset. Si iudas pecuniam non vidisset magistrum minime tradidisset. et si sodomites oculos clausissent iuuenes non vidissent nec petissent. Claudamus igitur oculos. ne videant vanitatem custodiamus ianuam cordis nostri ne latro qui quotidie procurat intrare veniat et cuncta bona valea depredari. Claude enim oculum et amittis vitium. claude ianuam et latronem occides. claude oculum et voluntas non erit habendi. claude oculum et infernus clauderis in eternum. licet tamen multi ceci mali sunt sed peiores eos esse non dubitamus si hec que mundi sunt viderent. Ipsa enim visio. causa cupiditatis est et principium appetitus. Claudamus ergo ianuam. ne mors intrare possit per se

nestras nostras. Quid enim aliud in mundo esse legimus nisi superbiam. O superbia cunctarum virtutum nouerca quis te creauit quis te ad nos misit. quis te ad conuertum diuitum et pauperum tam mirabiliter introduxit. Scio quod deus te non fecit nec te ad nos misit. nec ad conuentum monachorum pauperum vel diuitum introduxit. nec te dum carnem assumpsit assumere voluit. Sed tua inimica humilitate dignatus est habitare inter boues et asinos. et subditus esse voluit. Marie et Joseph. quid ergo agis inter vos. Nam te natura non ostendit vno modo generatur. vno modo viuunt et moriuntur omnes. Quid ergo agis inter seruos dei. quid ostendis eis. Cur eos inflas. Cur eos inflare demonstras. Nosti quod eis eternam vitam prestare non poteris. Quid eis demonstras. propter quod eleuenter super astra celorum cupientes esse sicut deus et super cum ascendere vellent si possent. O superbia nouerca virtutum. mater vitiorum porta inferni magistra erroris caput diaboli. vitiorum principium quod inter homines facis quid eis permittis quod te: tamen diligere demonstrant. Ecce amatores tui. tam cito de altitudine cadunt. Ecce enim nabuchodonosor quem tamen diligere videbaris et tantum te diligebat tam fortiter te astrinxit ut credere ei faceres quia nullus eo maior esset in orbe et ecce mor defleuitur cadit. et demergitur in profundum: et quasi bos senum comedit. Ecce quid accidit te diligentibus. Sed te non amantes destituerunt penitus eleuantur et collocantur cum principibus populi domini solum glorie honoris et dignitatis tenentes in scientia. Eia ergo fratres discite humilitatem habere discite super

Sermo. xxxii.

biam cōculcare: discite et eam deui-
tare ut mortē eam conculcare. **O** q̄
difficile diuitibus: o q̄ penosus. o q̄
morsiferum. Estote ergo pauperes
non vere humiles esse cupitis: nam
destructis diuitijs et conculcatis fa-
ciliter sancta perfecta q̄ humilitas
acquiratur euz quibus fere poterūt
habitare. **O** diuitie dulcissime et sua-
uissime hominib⁹ insipientib⁹ ap-
parens: sed omni veneno mortali-
ores estis: oīno. venenū enī qui sume-
re poterit: nisi fuerit aliqua dulcedi-
ne copulatum. sed cōmixtum dulce
dini faciliter sumitur. sic enim qui
recipit moritur. sic q̄ diuitias amat
dulcedinem videtur gustare. sed ec-
ce mors inter diuitias latens homi-
nem superbū et elatum diuitem in-
flatum aggreditur et aggressus occidi-
tur: occisus ad īfernū perducitur.
Ecce quantū profunt noīs diuitie
mundi huius per quas occidimur
per quas muramur quotidie p̄ q̄s
insidiamur frequenter per quas ele-
uamur in vanitate per quas venera-
mur mēdaciter q̄s animā superbas
ad infernū diabolus sp̄ spectat con-
ducere. Tollite ergo fr̄es mei diuiti-
as ut facili⁹ supbiā: tollite diuitias et
īfernus nō erit. Date elemosinas et
oīa mūda dabūt vobis. **O** fr̄es mei
an ignoratis q̄ paupib⁹ nō dare: tu-
lisse ē. et merito q̄n q̄s pōt esuriētib⁹
subuenire si n̄ pascit. merito vitā ex-
tīguit et eos mori p̄mittit. Pudeat
et erubescat xp̄ian⁹ tollere paupib⁹ q̄
b⁹ iubemur sp̄ offerre. Ultra oēs mi-
gratē ē diuitē velle fieri et exeguitate
paup̄r v̄l viduā. Itaq̄ fr̄es amā-
da sunt hōesta lucra. s̄ horreant dā-
nosa p̄pēdia. Nullus audeat ide tol-
lere vbi d̄beat collecta disp̄gere. Ad-
dēdo p̄dit: q̄ retinēdo collegerit pau-

peritatē poti⁹ ad se erigētū pecuniā
nō repelit. **O** fr̄es mei veniet dies il-
la veniet et nō tardabit. q̄n nobis di-
cetur esurim⁹ et nō deditis mihi mā-
ducare: et vltio dicet illis ite maledi-
cti in ignē eternū. o fr̄es si in ignem
mittent illi q̄ nō sunt largiti. nec q̄
cū labore lucrati sunt paupib⁹ do-
nauerūt. qd dicetur illis q̄ aliena ra-
pere nō timuerūt. Cū diabolo ardēt
q̄ nudū nō iduerūt vbi putam⁹ ar-
suros q̄ viduas et orfanos spoliave-
rūt. Nō ergo spoliare dēm⁹ paupes:
ut dñadati abūdem⁹ i supbia vite: s̄
elemosinas dare ut paupes et hūiles
sim⁹ nō differam⁹: s̄ hec nō solū fa-
cere nobis sufficit: s̄ et p̄ximū ē ad
hec iducere festinem⁹ dicētes potesta-
tē h̄nib⁹ et terrar̄ rectorib⁹ q̄ n̄ solū
elemosinā porrigāt: s̄ et q̄ regna sua
i pace custodiāt. Sciētes q̄ rēota iu-
stitia: regna latrocinia efficiuntur.
Multi enim sunt rectores sed pau-
ci iustitie amatores inueniuntur.
Nam cum quesitum fuisset a So-
crate ridente: cur sic fortiter ride-
ret. Respondit: video magnos la-
trones ad suspendium duci facere
paruos: et alta voce clamasse refer-
tur. **O** quam digniores estis su-
spendi qui in cathedris et domibus
habitis latrocinia maiora com-
mittentes: quam qui in syluis cum
tremore quotidie demorari viden-
tur. Quapropter fratres nolite ra-
dere: nolite fenerari: ut abunde-
tis in supbia vite. Sed diuitie
affluant nolite cor apponere: sed
dispergite eas: ut humiles sitis et
imitari valeatis illum qui sequen-
tibus se dicet. Venite benedicti pa-
tris mei possidere regnum quod
vobis paratum est ab origine mun-
di. Amen.

De leproso

Ad leproso Sermo.

33.

Ratres mei dilectissimi scio q̄ percussit vos de⁹ ⁊ leprosi facti estis vsq̄ ad diem mortis vestre. Ideo obsecro vos in dño nostro Je su xpo cuius precioso sanguine redē pri estis vt non deficiatis in tribulationib⁹ que sunt pro gloria vestra. Sciētes q̄ per carnis affectionē mē tis infirmitatem occidimus. Spiritus. n. deficit: dum misera caro gaudeo quiescit. Ergo si paupertas vr gear: si luct⁹ mestificat si stomachus doleat si pectus vel venter infletur: si toti⁹ corporis dolor vos inquirat. si calamitas vos vndiq̄ verat semp nos lectificet in omnib⁹ laboribus ⁊ periculis vite huius amor vester in deus ⁊ pia patientia: ⁊ certa spes supernorū despiciam⁹ ergo diuitias corde ⁊ erimus locupletes. Despiciamus inimicorū supplicia ⁊ erim⁹ subuictoriosi despiciamus corporis sanitatem ⁊ eternam quietē ⁊ sanitatem recipiemus. Igitur vobis infirmantibus ⁊ languentibus patientia summe necessaria vobis est. Nullus. n. beatus esse poterit: nullus celorū eius efficitur. Nullus amicus dei constituitur qui iter mala patiens non inuentus fuerit. O patientia: tu omnia vincis aduersa non colluctādo sed sufferendo nō murmurādo sed in oībus gratias agēdo. Ipsa. n. patientia est que fecē toti⁹ voluptatis astringit. Ipsa que lipidās aīas deo reddit. Ipsa est nauis q̄ ad portum cunctos suos amatores perducit. Ipsa est per quaz infernus claudis ⁊ paradysus aperitur suis amatoribus. Ipsa est per quā oīs ⁊ sine qua nullus iustificabitur. O si grane vobis est q̄ leprosi estis patientiaz

in cūctis habete. Elenate capita vestra ⁊ corde aspiciate vulnera saluatoris nostri in ligno pendēis pena morientis: preciaz redimentis cicatrices resurgentis quid aliud videri poterim⁹ nisi caput inclinātū ad vocandum ⁊ parcendum cor apertus ad diligendū brachia extēsa ad amplexandū totū corpus expositus ad redimendum. hec quanta sint cogitate vos qui doletis. hec i statera vestri cordis apendite vt totus nobis figit⁹ i corde q̄p nobis toti⁹ fir⁹ fuit i cruce. Et qd plura saluator nṛ p nobis sustinuit: qd plura patienter portauit? Tota. n. vita sua plēa fuit dolor tādē ad crucē pueniēs ⁊ per passionē ludibrijs exponitur q̄ est vē palma victorie Spinis coronat⁹ qui spinas peccatorum venit confringere. ligatur qui sine labore ⁊ pena soluit cōpeditos. ligno suspenditur q̄ erigit elisos. Elceto potatur fons eterne vite. disciplina ceditur vulnerat⁹ salus vita moritur. Occidit ad tempus vitā tam mors vt in perpetuis ad vitam occidetur mors. Ecce fratres christi patientia ecce christi bonitas ⁊ clementia ⁊ si placet etiam plura audire possumus ⁊ adhuc plura de xpo p̄dicare. Non igitur tedeat vos audire. Nam etsi fatigaremini vobis nō amplius predicare. Lupio. n. cōsolari vos ⁊ non trīstari. Naz si tediuz est dicite. Si vero gaudiuz audire. Ecce. n. venit saluator regēs sydera ⁊ suggere voluit vbera ipse q̄ panis est esurie voluit. Ipse fōs sitire. Ipse lux dormire. ipse quies fatigari. ipse veritas occultari. ipse index viuorū ⁊ mortuorū a mortali iudice condemnari. Ipse iustitia ab iniustus iudicari. Ipse vnitas mutari nihil. n. tam salutiferuz nobis est q̄ quon

Sermo. xxxii.

die cogitare quanta pro nobis protu-
lit. Deus et homo. Ecce. n. saluator
passus est leprosus in cruce factus e-
pariens factus est nobis relinquens
exemplum ut sequamini vestigia ei.
Quod si feceritis: non solum infir-
mitatem non moleste portabitis. sed cum
propheta clamare voce et opere non
desisteris: efficiat in dolorum vita mea et
anni mei in gemitibus. Sed dicitis
o quod graue o quod inhumanum o quod forte
est iter homines habitare non posse:
ecce. n. separatio sumus ab urbibus
gentes nos spernunt: parentes nos
odiunt: consanguinei fugiunt: ami-
ci nos defecerunt: separati sumus a
castris ac si ex hominibus nati non esse-
mus. O fratres mei attendite parie-
ter et nolite turbari: nam verum est quod
dicitur: sed nolo vos ignorare quod le-
gitis. Elit. n. dominus Adonisi: habi-
tabit in domo mea plenius leprosa. Cur
ergo turbamini si inter homines habi-
tare non potestis. Nunquid mundi
cives hoc prestare nobis potuerunt.
Nunquid domum dei aperire vobis
potuerunt. Nunquid per eorum con-
uersationem efficiemini meliores.
An ignoratis quid dictum fuerit sa-
cto viro Antonio. Si cupis saluari
fuge homines: fuge mundum et pro-
pas eius. Cur ergo turbamini si in-
ter homines conuersari non potestis.
Ecce. n. sanctus Job iustus: sapiens
diues rectus. et timens deum: et tamen
leprosus efficitur: non conqueritur: extra
castra proiecitur ab omnibus despicitur:
ab uxore blasphematur: tamen non con-
quiritur: nec labijs suis contra deum
mortaliter locutus: considerans aliam
vitam cito esse venturam. Non ergo
turbemini: sed considerate quod propter
peccata vestra percussit vos deus vel
ut examinet vos. ecce. n. Adaria quod

murmurauit in fratrem suum Adon-
sem leprosa est facta. Ezechias rex:
quod presumpsit leprosus factus est. Et
Siez qui simoniam commisit. et Ma-
mam quia se glorificauit. Vos estis
quocumque modo percussi estis patien-
tes estote et gratulanti animo suscipite
illam: pariter hic et in futuro eterna
tormenta patiamur. Confortamini
ergo et nolite timere. Ego vobiscum
esse credidi. tertia die pasce: sed quod
Valentinus noster migravit a secu-
lo: propterea vobiscum esse non potui.
Sed nunc factis argenteis vasis de bo-
nis ecclesie iponensis vobis in neces-
sitatibus et pro captiuis prouidere vo-
lui. Consoletur autem nos deus qui su-
os consolatur in omni tribulatione. Amen.
De superfluo potu. Sermo. 34.

Don miremini fratres ca-
rissimi si odie ter sermo-
nem deo auxiliante per-
fecero. accidit hodie ter-
ribilis casus omnes audistis propter quem
non solum ad ecclesiam iponensis om-
nes antiquiores habere volui. sed et
omnes feminas et infantes in unum
congregari precipi: quibus congre-
gatis cum dolore et anxietate vobis
enarrare intendo: tanquam pater in ple-
be. Quid accidit preclarissimo cum
nostro iponensi Cirillo. Ecce. n. ut sci-
tis potens erat inter nos opere et in
sermone et fere dilectus ab omnibus.
Filium ut scitis habebat et eum unicum pos-
sidebat: et quod unicus erat eum super-
flue diligebat: et supra deum. Ideo
superfluo amore inebriatus filium
corrigere negligebat: dans etiam po-
testatem faciendi omnia que placita es-
sent illi. O dolosa libertas. O gran-
dia filiorum perditio: o paternus amor
mortiferus. Ecce filios se dicunt di-
ligere quos lugulare procurant. di-

De sancta obedientia

cunt eos amare: quib⁷ iam suspen-
dia parant: dicunt p^res filios se nu-
trire: sed ecce iā pater et filius ambo
in foueam cadūt: quare pater cum
filio cadit in foueam: nisi q^z pater
cecus est: q^z malus et quia salutem
suam et filiorum suorum videtur ne-
gligere. Quo et quomodo pater hec
neglexerit. nisi quando filio liberta-
tem donauit quādo eū corrigere ne-
glexit quando virge pepercit. quādo
ei semp serenā faciem demonstrauit.
Lupitis audire nunc quomodo pa-
ter et fili⁹ in foueam cadunt. licet. n.
sciatis: tamen quia necesse est vtros
quādiu viuitis timeatis. Ideo que
hodie scā sunt iterum dicere nō eru-
besco. Ecce. n. cirillus vester filium
habebat vt scitis quē corrigere negli-
gebat et luxuriose viuendo consum-
psit partē bonor⁹ suorum: s^z ecce ho-
die ebrietate perpeffus m^rem p^rgnā-
tem nequiter oppressit sororē viola-
re voluit: p^rem occidit: et duas sor-
res vulnerauit ad mortē. o magna
diaboli dominatio p^rez quem post
deus reuereri debebat m^rem a qua
portabat p^rgnantem oppressit soror-
es quas tenerimine diligebat volu-
it violā et duas vulnerauit ad mor-
tem. O dolosa ebrietas oīum malo-
rum mater oīs luxurie soror: oīs su-
perbie pater. O ebrietas tu mentes
cecas: iudicio recto cares: consilium
nullum habes blandis demones ve-
nenum dulce es: peccatus suauis es.
O ebrietas nunqd id non per te ifla-
tur stomach⁹. Nunqd nō per te pu-
trefcit anhelitus: nunqd non ocu-
los cecas? Nunqd non cuncta mem-
bra debilitas: nunquid non mortē
acceleras: nunqd non bursam eua-
cuas: nunqd non dominus recipis
a b homine nunquid bestialem et ir-

rationabilem te diligētem tecus du-
cis. O ebrietas. discant te diligētes
agnoscere: discāt te deuītare: iterum
discat te deuītare discāt te velut mor-
tem effugere: qm̄ qui te dilexerit re-
gnum dei non consequet^r. Ergo oī
deles abstinete et nolite inebriari vi-
no. non. n. sufficit abstinere s^z absti-
nentes alios abstinere doceatis.
Bocētes quō Loth inebriatus cum
filia⁹ iacuit. Sanson et vino reple-
tus per meretricē inimicis tradit^r.
Audite fideles audite Isaiam dicē-
tem ve q^z consurgitis mane ad ebrie-
tatem sectandam et potandus vsq^z
ad vesp^ras: vt in vino estuetis. In
vet^ri et lege p^rceptum erat q^z sacer-
dotes cum ingrederent^r templū mi-
nistrare d^rno. oīno vinum non bibe-
rent. Si ergo hoc erat dum templū
tm̄ ingrederentur. et qd nos miseri
facere debemus. O q^z plures sūp^r
nobis q^z prius tabernam visitāt quā
templum. prius corpus reficiunt q^z
animam. prius demonē sequunt^r q^z
deum. O fideles non fides. q^z vobis
cum vino. nunqd vinum factum ē
vt deficiatis. maledicētes nomē do-
mini. Abstiete ergo a superfluo po-
tu ne rebelles efficiamini. q^z diu. n.
Eldam abstinuit. tam diu obediens
fuit. tam diu bon⁹ sanctus et iustus
permansit. Sic et Elyas tam diu mi-
racula fecit quādiu pane et aqua re-
fectus est. sed postq^z carnes come-
dit. et vinum bibit in saturitate mi-
racula non legitur fecisse. Eia ergo
fideles. casum superius assignatum
inter cetera considerate consideran-
tes deum timeate et timentes eū fer-
uenter rogare vt ab his et ab omni-
bus malis liberet nos semp. amen.

De sancta obedientia. Ser. 35.

Sermo. xxxv.

Audistis fratres carissimi qd loth nepos abrae inter pessimos sodomitas et gomoreos. sancte et iuste moratus est. quas ciuitates volens subuertere dominus ad seruum suum Loth angelos misit ut cum malis non periret. Qui cum exiret dixerunt ei angeli salua animas tuas vxor vero Loth: qz retro respexit. mox mutata est in statuam salis. Igitur fratres mei quicunqz scripta sunt. ad nostram doctrinam scripta sunt. ut inde fructum aliquem capiamus. In Loth. n. et vxore sua duo signa hominum designantur. i. mundum delinquentium quorum vnum perfecte deserit. aliud quoqz tepide et respiciendo retro venit ad mortem. Sodomam quoqz que cecitas vel mutas vel asperitas interpretatur. mundus est in quo sunt homines muti et ceci. ad quos mutantur sancti angeli et sancti predicatorum ut dicant salua animam tuam. et in monte te saluum fac. Fugere. n. sodomam quid aliud est quam incendium libidinis luxurie superbie et auaritie fugere. quibus et precipimur non retro respicere: qz victor mundi et montem sancte religionis ingressus. non de retro respicere. quare. qz melius est viam veritatis non agnoscere. quas post agnitam retro abire. Quid est dicere nisi qd melius est qd in vita seculari et laicali mansisset qd post modum solitariam vitam desereret. Apostatare enim nequam est. mortale est. cum damnatione semper viuere est. Tales enim femine et vxori Loth comparantur quia morientes retro aspicientes conuertuntur in statuam salis Loth precipit ut in monte se saluum faciat. per quem contemplatiua vita designatur.

Tu homo ascende in montem penitentiae. ascende montem diuine contemplationis. in hunc montem te saluum fac in hunc montem volando transmigra sicut passer: et ibidem salua animas tuas. curis et seculi dignitate denudatus. sic. n. fecit gloriosus ille adolescens nathanael de quo legitur. Erit n. magister. qd faciam ut habeas vitam eternam. Cui dominus si vis ad vitam ingredi sua mandata. Cui adolescens. Que sunt mandata. Cui dominus. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo. Non homicidium facies. non adultum rabilis. non facies fur. non falsus testimonium dices. Honora patrem tuum et matrem tuam et proximum tuum sicut teipsum. Hec omnia ad tuam vitam pertinent. Cui dixit adolescens. Domine hec omnia custodiui a iuuetute mea. qd mihi deest. Si vis perfectus esse vede omnia que habes: et da pauperibus et sequere me. et secutus est Iesum adolescens ille. nunquam retro post modum respiciens. relinquens patrem et matrem vxorem filios: et sorores: et animam suam. Tunc prudens adolescens montem dei ascendit. sodomam et gomoram reliquit incendium libidinis fugit. curam seculi suffocauit. et montem summe contemplationis ascendens emit in agro thesaurum absconditum. charum eum tenens in vita sua. Similiter hoc idem fecit Petrus quando voluntarie omnia deseruit omnia relinquens et secutus est Iesum. Sic et Maria illa Lazari soror. cum Lazaro fratre suo et Maria virgine prudentissima quando omnia vendiderunt et precium ante pedes apostolorum posuerunt. Sic et Elie facere placuit. et Joanni Zacharie filio: quando heremum intrauerunt. Sic et Paulus cum Antonio. quando annis multis heremum coluerunt. Sic et fratres

De iudices: et procuratores

mei qui sanctorum patrum vitam et exempla imitari et sequi voluerunt. Nunquid nos et hoc idem optamus? et enim in seculo sumus semper tamen ut incepti vobiscum in solitudine esse desideramus et ostendimus opere quoniam episcopali ecclesia grauati non fuimus. Eia ergo fratres pro deo iugo dei summissi estis ut sublata licentia peccandi cathena obedientie in proposito bono retinere possitis. Sed attendite fratres mei letitia cordis mei quod nihil proficit bene operari ex coactione nisi ex voluntate libera faciatis. Qui enim bene faciunt coacte deo non sunt accepta que faciunt. Et Simoni cireuco quem iudei angariauerunt ut crucem Christi portaret optime operant. Ecce Simon crucem portat cum dolore quia non libenter portat angariatur sed non moritur in ea. Ideo non perseverando fugit et sine fructu a cruce recedit quia nihil boni dicitur nisi usque ad mortem in bono perseveretur. Sic et nos crucifigamus corpora nostra verberibus vigiliis abstinentia esce et potus. Sed timeo ne coacti hoc agamus et corpora macerantes mundo saltem voluntate vivamus. Non fratres in hunc montem obedientie ascendamus et quod deo promissum attendamus. Nihil est enim maius obedientia nihil peius in obedientia. adam perijt quia in obediens fuit christus resurrexit quia patri obediuit. Jonas inobediens a pisce absorptus est Saul in obediens a demone correptus est a qua correptione liberet nos ipse christus ut digne ad montem contemplationis volare possimus. amen.

Ad iudices et procuratores
Sermo.

36.

Rogatus a vobis o iudices licet confortato manicheorum presbytero longa dispositione gravatus sermonem vestra dilectione deinceps facere deo auxiliante non distulimus. Ecce. n. nunc congregati estis in domo episcopi. Conuenistis omnes in unum non ut sophismata audiat non ut poetarum curiositatem intelligatis. non ut beatos vos esse predicet sed solus ut quid pro vestra salute necessarium fuerit audiat et audientes operibus adimpleatis. Vos. n. reputati estis ab hominibus duces populi. Iudices terre orphanorum patres viduarum mariti. Iustitie zelatores rei publice amatores. Cavete ergo ne corrumpamini odio amore precio precibus vel timore. Decet igitur iudices non solum que diximus adimplete sed cum dei adiutorio calcare superbiam adhorreri luxuriam adhorreri falsitatem despiciere auaritiam que nouerca dicitur esse et summa inimica iustitie. Ipsa enim que patrem nescit matrem ignorat amicos perdit et se ipsam relinquit. decet igitur iudices non auaritiam sed largitate sectari et amare paruulos. pusillis et orphanis faciem serenam non solum verbo sed opere demonstrare. Non. n. auertere faciem debent a paupere nec priores dedignent conservare fideles nec cervicem erigere debent quosdam despiciendo scientes quod moritur pariter doctus et indoctus. decet igitur iudices gratiam quam diuinitus receperunt sollicita mente custodire fidei ostendere. zelum rectitudinis conservare. decet et iudices clementie esse cultores detestatores senitiae cunctis benignos ad iram tardos ad misericordiam festinos in aduersis firmos in

Sermo. xxxvi.

*prospiciamus humiles et cautos et quibus
 cumque dignitatibus sublimatos se ip-
 sos agnouerint caueant ne suos in-
 feriores despiciant. Decet et iudices
 sapientes esse et in lege doctissimos
 ne dicere valeant tamquam legem sanctam
 ignorantes bonum malum et malum bo-
 num. Decet et iudices plus deum time-
 re quam homines plus de salute animarum cu-
 rare quam corporis plus honorem dei quam
 marsupia plena diligere. Sed ve vo-
 bis o iudices ve vobis in eternum et
 ultra quia non est in vobis veritas non
 misericordia non pietas non iustitia
 nec scientia dei in vobis potest inue-
 niri. Quid. n. iter vos regnat? Aua-
 ritia mendacia clamor apparentia
 perversio sacre legis dicentes malum bo-
 num bonum malum. ecce acceptio persona-
 rum. non est. n. veritas in vobis. Di-
 minute sunt a vobis veritates. O pa-
 tres pauperum o vere non patres.
 sed predones. Quare non patres? quia
 ubique per vos opprimunt. nec est qui
 miseratur populo dei. Sed si diues
 locutus fuerit mori tacuistis. causas su-
 as usque ad nubes perduxistis. O iudi-
 ces scientias et iustitiam mundi ama-
 tes. attendite quid agitis. Nam sci-
 entiam mundi pleni estis. et in ipsa
 moriemini. Que est. n. scientia mu-
 di nisi thesaurum congregare. lucrum
 terrenum acquirere. decipere et ximum
 mentiri iurare? iustitias caute per-
 uertere et similia in cunctis agere.
 Ista. n. est sapientia huius mundi. In
 istis fere quasi tota nostra vita consistit.
 Et ideo attendite qui iudicatis terram.
 quia sapientia huius mundi stultitia est
 apud deum. Sed dicitis o episcopo
 hanc scientiam non amamus furtum
 non committimus proximum non deci-
 pinus nec offendimus. quare? Quia
 mihi aliud recipimus nisi quantum*

nobis donare voluerit. Ego autem dico
 vobis quod tantum fecistis quantum facere
 potuistis. non plus vobis datum. Quod
 non plus recepistis. quantum potuistis.
 Leues causas magnas fecistis. Nam
 etsi vi. non rapuistis et proximum in
 via non depredati fuistis. latrones
 tamen esse potestis. latro. n. timer ma-
 lum. et ubi non potest non facit. et tamen la-
 tro est. deus. n. cor interrogat et non
 manum lupus. n. venit frequenter ad
 ouile: et querit rapere oves: querit la-
 cerare querit et deuorare: vigilant tamen
 pastores: latrant canes: et ac lupus
 timendo fugit. Nunquid non tamen
 lupum non esse dicimus? absit. Sic et
 vos faciatis quantum potestis: si plura
 possetis plura faceretur. Eia igitur
 o iudices attendite ne cum falsibus
 iudicibus susane confundamini. Sus-
 citabit. n. dominus spiritum. Daniel.
 et ponit spiritum eius et sapientiam pue-
 ri sui Danielis. in mentem alicuius
 iuuenis. Sicut fecit in susane iudi-
 cibus. et perfundet omnes falsos testes cum
 iudicibus. Et tunc scient quid pro-
 fuerit sibi sua scientia. Considerate er-
 go o iudices terre quid per oseam ser-
 uum suum loquatur. Alit. n. visitabo. n.
 populum meum et iudices et vias eorum
 et cogitationes eorum reddam eis
 o quam horrendum est incidere in manum do-
 mini: O quanta ultimo: o quanta mise-
 ria malis erit in die nouissimo. Ex-
 pellentur enim mali mercatores. fal-
 si iudices de domo domini exulabunt
 a domo dei expellentur a paradiso et
 ibunt in locum ubi semper erit fle-
 tus et stridor dentium. Ideo attendi-
 te ad consilium meum aperite cordis
 portas surgite qui dormistis legite
 isaiam prophetam sequimini cum
 non cras: sed hodie non tamen hodie: sed et
 nunc. Alit. n. propheta derelinquas

De vita eorum ad presbyteros

impus vitam suam et vir iniquus cogitationes suas et reuertat ad dominum et miserebitur eius: quia misericors est. Currite iudices ne iudicemini ad partem misericordie querite veniam reddite quod precipistis illicite. Querite veniam quam prope est omnibus iuocantibus eum in veritate. Ipse est qui sanat contritos corde et humiles spiritu et corde tribulatos saluabit. Ambulate dum lucez habetis dum dies est. Ecce o iudices venit iam nox quia venit iam mors in qua non erit licitum ambulare. Cogitare quid estis quoturi estis. Parentes. n. vestri predicant mortui. Sepultura clamat: infernus ululat: demones expectant. Sacerdotes predicant. quid superbis terra et cinis. O iudex qui deum non agnouisti dum iuxta tumulos patrum tuorum transis scias quod mortui clamat terra es et in terram ibis. Homines enim fuerunt sicut et vos diuitias possidendo. ubi modo ipsi sunt sic et nos erimus. ubi superbia eorum. ubi scientia. ubi cathedra magistralis. ubi honor discipulorum. ubi indumenta serico et pelle decorata. o cinis et puluis o iudex quid es et quid eris considera. non ergo tardes peruenire ad deum: et ne differas de die in diem. subito enim venit ira eius: quia iuxta est dies perditionis et ad se quidem necesse est: et festinant tempus. Nemo ex vobis tamen desperet nemo diffidat de dei misericordia. Sed attendite: quia nulla culpa tam magna est que non habeat veniam. Et ne aliquis desperet. Adariam illam peccatricem dominam luxurie vaneglorie matrem sordis Adar et Lazari in exemplum assumite que postmodum apostolorum apostola meruit nuncupari. Adiuvet autem nos ipse deus et homo qui pro nobis na-

sci et mori dignatus est. Amen.

Ad presbyteros de vita eorum. ser. 37.

Ratres carissimi ut novit charitas vestra oportet manum mundam esse quod poluti vasis maculas debet purgare ne polluta deteri possit coinquare cum sordida sordidum tractat. Propterea sacerdotes altissimi dei. vobis dicit mundamini qui fertis vasa domini. vos. n. estis qui vasa domini ferre debetis quibus datum est nosce misteria regni dei. vos estis sal terre lux mundi lucerna accensa civitas in monte posita columna templi. lignum scientie in medio paradisi positum patroni et rectores terre: angelorum et paradisi cives. prophetarum filii patriarcharum cognati apostolorum successores. Mundamini ergo ut digne cum patribus ferre possitis vasa domini. vasa. n. non solum aurea et argentea: sed et illa pro quibus redimendis dominus mori dignatus est. propterea attendat charitas vestra quales esse debetis: ut digni vasa domini portare possitis. Erit. n. apostolorum episcopus sine crimine esse tanquam dei dispensatores non protervi non iracundi non violenti non percussores: non turpis lucris appetitores. hec autem non solum ego episcopus servare debeo. sed et vos una mecum deo auxiliante servare debetis per omnia sine crimine sicut episcopum. Ita iubet esse presbyterum. id est. irreprehensibilem: ut non querat uxores non diuitias non honores ne secularis dicatur: non enim decet quod aiarum curas gerit transire de domo in domum non frequentare forum cum rusticis non mercantias acquirere: non commatres procurare: non tabernas intrare: non discutere: nisi necessitate

Sermo. xxxv.

cōpulsus. Sic. n. faciētes irreprehē-
sibiles sunt apud hoīes. Sic. n. vasa
domini digne portare poterunt. S; si
cōtrarium fuerit: q; domin' auer-
tat: q̄o poterit auferre malū de me-
dio oīum si in dilecto similiter simi-
li corruerit vel maiori. Non. n. talis
dispensator dicitur: sed poti' dissipa-
tor. Aliud est. n. dispēsator: et aliud
dominus dispensator enim seruus
est. Non. n. licet dispensatori percu-
tere seruos: non occidere: non iracū-
diā portare quia dominus eius hu-
milis benignus et misericors ē. Nō
ergo licet dispensatori furiosum eē.
Nihil. n. fetidius: nihil dānosius: ni-
hil leuius: nihil turpius in pastore
furiositate. Attendat igitur pastor:
attendat et dispensator: qd regis: ser-
uum dei non oportet rixari. sed hu-
mitem ad oēm esse patientem: do-
ctorem in mansuetudine erudiētes
eos qui contra mouēt. Discāt ergo
pastores si offenduntur patiētes eē.
Et vt ego patientiam merear: opor-
tet presbyteros etiā non solum absti-
nere a rixis: s; ab ebrietate cauere.
Non. n. licet clerico extra horā bibe-
re: vel aliqd māducare: v' de domo
in domū transire et prandiu vel ce-
nam ordinare. Attendite presbyte-
ri mei attendite et si veritatem dico
nolite turbari. Nā valde despicitur
clericus: qui sepe vocatus ad pradi-
um nō recusat: etiam necessitate ali-
qua compulsus. Sepe. n. in cena v'
prandio vbi magna extitit multitu-
do: rixe et ebrietates nascuntur: et ea
que sunt opera carnis. Ideo sume
cauere debet clericus ne extra do-
mū suam vel episcopi prandere au-
deat: vel in eadem et audeat secula-
rib' preparare. Quid. n. aliud habe-
re debemus: nisi q; turpis lucri ap-

petitores nō simus. Omne. n. lucrū
remotū a presbyteris esse debet. Nā
non seculi sed eorū que dei sunt ne-
gociatores sumus seculares ad nos
venire non possunt. Nunquid vel
intelligere. abst. Simonem vestruz
audire voluistis: et dimisso dentius
dolore volui habere vos: non vt bo-
nos vos eē audiatis: s; vt vitatez lo-
quendo vestram misericordiā intel-
ligatis. Quid. n. estis dicitis pasto-
res sum'. Ego aut dico q; pastores
estis: vix est quod dicitis. S; q; pa-
stores vel quales dicere non audeo:
q; simul vobiscum mēdax. Dēs pec-
catores sumus. oēs in peccatis viu-
mus. Expedi tñ vt verum dicam:
q; episcopus sum: q; pastor sum: q;
pro vobis aīam ponere paratus sū.
Tacere igit non debeo: q; lz pecca-
tor sim aīam tñ pro vestra salute po-
nere iam decreui: iam me parauī:
verū tamen dicam: et oē qd vix est a
quocūq; dictum a deo est a p're et fi-
lio et spiritu sancto est. Dicere expe-
dit nō occultare. Nā si vix tacerem:
esset vobis similis in cūctis qd nō
lo. Si ergo de' mecum quis contra
me. Nunqd fortuna tuis vel ratiū
cum suis insidijs. Nā q; verum eis
dixit in heremo insidias mihi posue-
runt volētes me cōprehendere: et oc-
cidere: et tamē deus me liberauit.
Libēter tamē suscepissēz martyriū:
et etiam pro veritate mori semp pa-
ratus sum. Audite ergo rebelles.
Audite lupi rapaces. Audite vos de-
risores. Veniat etiam ille sanctus
Ezechiel qui portam clausam vide-
rit in domo dñi surgat et vobis ape-
riat visionē quam vidit et palpauit.
Dic dic o sancte Ezechiel dic pre-
sbyteris meis. Aut sibi dominus fili
hominis propheta de pastoribus

De vita eorum ad presbyteros

israel: dicq; ad eos. Ue pastorib⁹ q⁹ pascebāt semetipsos. Nōne greges pascunt a pastoribus. Lat comedebatis: lanis operiebamini: qđ gras sum erat occidebatis gregem autēz mecū non pascebatis: qđ infirmum erat nō p̄solidastis. z qđ egrotū erat non sanastis: z qđ perierat non q̄sistis: sed cum austeritate imperabatis eis: z cum potentia: z dispse sunt oues mee. Sz ego sup pastores req̄ram gregem meū de manu eorum: ecce qūo de vobis querit dominus qz non estis pastores: sed lupi rapaces: qz oīa quasi que facitis. Non solū que ecclesiā sunt queritis: sed z que mūdanoz. ecce. n. discutiamus mentes: perquiramus veritatem. Nunqd missam cantare: nunqd baptizare: nunqd mortuū sepelir: sine precio vel promissione dignamini. Nunqd non oriū mortē diuinā q̄ corporis salutem desideratis. Uide te ecce qūo lupi estis: ecce qūo oī simonia infecti estis. O sacerdotes qđ agimus. qđ sum⁹ cur tm̄ dormim⁹. ecce latro semel furat semel fenum p̄ximi tollit vel rapit: sed si capitur blasphemāt verberat: furtū imponit. z tanq̄ latro iudicat ad mortē. O sacerdotes mei: si fenum in laico crimen iudicat: si pp hoc mori d̄z z cōdemnat ad mortem. quid de vobis erit in die nouissimo quid de vobis faceret mundus: si super nos p̄tēz haberet. Quapropter tenere iustitiā nolite lucrū facere: sz habētes victū z vestitū contenti per oīa eīe debetis. Sz qui laborat vel p̄dicat vel baptizat: vt inde lucrum acquirat: bonis celestibus de facto se priuat. Ecce. n. romani principes quantū necesse eis fuerat de diuitijs suis tantū recipiebāt. Aliud quoq; paupe-

ribus errogabant: iustitiā mirabilem conseruabant in cunctis pp que z alia bona que faciebāt z obseruari volebant meruerūt magnifico imperio sublimari: z timeri a cunctis in orbe. Ecce. n. pagani erant z stultissimū putabāt p̄ deo colere crucifixum z tamē deū suū timebant. Et nos q nomen xp̄i in fronte portam⁹ qđ aliđ q̄ simoniā z latrocinia quotidie procuramus. Ego ē in fidelis eram: z non solū a carthaginensib⁹: sz a romanis acutissim⁹ reputabar a cunctis. Copiosa turba circundabat frequenter: z me transire videntes z audientes manū ori suo ponebat: ciuez romanū tribunoz caput me fecerant z vxorē Pontiani filiā mihi equalem parauerunt. Audeo enī dicere audeo hoc asserere in nullo me mutātū fuisse oīa contemnēs cuncta que p̄miserant spernens diuitias abhorrens ciuitatē caute relinquens fugiens. Ad edictanū vxorē non querens cogitans nihil perhibere q̄ consortiū mulierū z societatem. Nec oīa seruis iniquitatum mearūz facere nolebam qui tamē nunc seruis xp̄i ea que diximus z maiora temptor habere frequenter. Nos aut fratres q in pugna semp sum⁹. lz tēptemur ad mundū redire vxori negotiatori delicate viuere cathedrā etiā ascendere caueamus ne cū mūdo damnemur. vos. n. estis dii excelsi in quoz sinagoga deus deoz stare desiderat. vos estis eius vicarij: qui vez eius geritis vos estis filij excelsi omnes: qbus dat potestas ligandi aperiendi ē celūz z infernum claudiendi. Eia ergo sacerdotes dei excelsi: apite aures cordis vestri. Quiescite iaz agere peruerse dicite benefacere pascite oues vbo z exemplo.

Sermo. xxxviii

Nolite eis celus claudere: clauditis dum non corrigitis clauditis dum male vivere eis ostenditis oculus si vis ceco et pes claudis. Tunc. n. oculus estis ceco cum eius tenebras effugatis ignorantie: et pes estis claudis quando via veritatis demonstratis vel quando fides eorum roboratis. Sed si fides vestra pro vobis roborare nescitis quomodo aliorum fide roborare poteritis. Et ideo attendite nec turbe- mini nisi veritatez dico vobis. Scio enim et bene scio quod vobis amara est veritas. Quare nisi quia si veritatem dico non creditis mihi in melius etiam non mutamini. Amara ergo veritas et que amant vel predicant sepe replent amaritudine et dolore. Tacere tamen non audeo nec vobis placere intendo: quia si hominibus malis placerem servus dei non essem. Vultis ut placeat desideratis ut diligam. tamen non vultis ut corrigam. Obsecro tamen vos ut vitam emendetis. concupiscentes avaritiam despicientes luxurias vitantes superbiam Simoniam odientes pauperes amantes populum huius seculi tenuentes. et pro nobis intercedentes sine intermissione orantes ut et ego una vobiscum vasa domini digne per gratiam merear portare: et si quis de me murmuraverit sciat quod per patrem episcopum murmuraverit parcat illi et oret pro eo.

De non vendendo sacramenta.
Sermo. 38.

Ratres carissimi sicut actuum apostolorum narrat historia apostatante Iuda a consortio apostolorum divina providentia ad structuram ecclesie providens fundamenta que secundum Joannem sunt. 12. nomina apostolorum beatum Mattheum vocavit ad apostolatum. Et sic susce-

pit Ionas principatum et surrexit. loco Jude. Sic etiam nos suscepimus principatum in ecclesia dei: et per gratias suas suos ministros facere voluit et in palatio suo nos constituit et elegit ut essemus gens sancta populus dei sal terre lux mundi et angelici et homines absque peccato. Ministri etiam dei sumus et servi. servi. n. domini non qui ad oculum serviunt. sed qui voluntati domini in omnibus fideliter obediunt et tunc in tantis familiaritatibus domini moventur quod non amplius servi: sed amici vocantur. Ideo tota mente nos exhibeamus in multa tribulatione in scientia in charitate non ficta in vigiliis in carceribus et plagis in verbo veritatis. Et sic nihil habentes omnia christus possidendo sumus possidentes. Hec est. n. beatorum vita. Hec est sacerdotum salus. Hec est servorum dei requies. Hec est amicorum eius voluntas. Hec est enim sanctificatio nostra ut in omnibus exhibeamus nos metipsos sicut dei ministros in multa patientia in tribulatione in necessitate in castitate in abstinentia in scientia in suavitate in charitate non ficta in verbo veritatis nemini dantes ullam offensionem ut non vituperetur ministerium vestrum. christi. n. servi sumus: tunc christianorum ministerium vituperat servus nostra despiciunt quando ea que christi sunt despiciunt et opere adimplere negligimus. Sed ve vobis fratres mei ve vobis: quia falsum nomen christi portamus falsum nomen dei gerimus: quia opere non adimplemus quod adimplere debemus. Discutiamus sacerdotes mentem nostram: et sciamus si servi christi sumus. Sciamus enim quod facere debemus ne servi inutiles sumus quod. n. certe nihil aliud nisi quod ex-

De non vendendo sacramento

Oramus nos metipsos sicut dei ministros in multa patientia. Sed vobis quod nullam patientiam habere videmur. Nam pauperes esse debemus quod membra Christi sumus et ministri dei. Sed si paupertas aggreditur vel aliqua corporis necessitate turbamur et affligimur et dona sancti spiritus videre procuramus. O sacerdotes mei nolite hoc malum facere memoretote quod gratis acceptis reddite ne cum Simone mago damnemini. Cui dixit petrus pecunia tua tecum sit in perditione. Qui et precium recepit de sacramentis gregizita est et plenus lepra. Nam cum elysus mandasset naaman principem syrie in iordane a lepra rediens naaman obrulit prophete multa munera sed ille noluit recipere. Qui cum recessisset locutus est ei greci discipulus prophete petens principi syrie munera acceptis propheta omnia per spiritum novit et videns eum redarguit percutiens eum lepra. Sic etiam percutiunt omnes qui pro sacramentis pecuniam petunt sed dicetis. Nunquid non scriptura dicit. Qui altari servit de altari vivat. O sacerdotes hoc quod dicitis omnino negare non audeo. Sed scitis quod deus intuetur corda hominum. Nam si sacramentum dare distuleris et si fueris omni paupertate vallatus. Non pastor es non minister Christi es sed mercator. non igitur petas non etiam ratum pro baptismo recipias si cum Simone perire non velis. Nam facto sacramentum vendidisti et salvatorem tuum perdidisti cum iuda. Spontanea et sincera voluntate porrigere sacramenta nihil petendo nihil aspectando nihil de premissis desiderando sed si tibi datur iuste recipis iuste possidere potes. Admemoro tamen quod pauperem vitam sacerdos gerere debet. Et ideo

si superbia habes si magno beneficio gaudet preter victum et vestitum quod superest pauperibus dare non differat quod omnia pauperum sunt. verbum autem illud quod negare non debet fidelis qui alteri servit de altari vivat verum omnino est: quod non licet sacerdotibus manibus operari ligonizare ferrum fabricare. et similia. hoc autem propter reverentiam et tanti sacramenti dignitatem. Illud autem magis ad seculares quam ad sacerdotes pertinet ne ipsi sacerdotes dei fame pereant vel nuditate. Non dignum est ut qui altari servi de altare vivat. Similiter fratres qui sacramentum emittunt vel ecclesiam vel prebendas vel ecclesiarum introitus vel secularis potentia hoc pro se procurant sciat quod Simeon et iuda iam damnatus est leprosus factus erit iam de templo domini expellendus est quare: sic quod qui non intra per hostium introitum sed ascendit aliunde fur est et latro. Ideo reprehendendus est quod emittentes et vendentes dominus eiecit. de templo repellendus est quod leprosi eiei iubetur. Non intrat per hostium ad ecclesiam qui per laicalem porta intrat. Non enim laicis spiritualia dona tradita sunt sed domini vicariis Vicarij domini sunt qui vicem apostolorum tenent. Castella autem et villas suas laici dispensent. bona autem iponensis ecclesie vigilanter attendant ne tangant. Duces enim raro vel nunquam pauperibus sacerdotibus prebendas procurant et si procurant non dei amore procurant sed ut cum uxore et familia de bonis ecclesie gaudere valeant. Et ideo sciat sacerdos quod timore vel amore defraudari a diute se permittit quod impunitus non remanebit et si non in presenti saltem in futuro igne eterno non carebit. Redeamus

Sermo. xxxviii.

figitur ad propositum fr̃es ⁊ sciam⁹
quō poterim⁹ nos exhibere sicut dei
ministros. Lupitis enim scire. Ecce
si p̃secutionis veniunt nō deficiam⁹
sed patientiaz habeamus. Si neces-
sitas paupertatis cōtingat nō despe-
ramus sed in domino cōsideram⁹.
Si blasphemamur non respodeamus
sed parcamus. Si colaphis vel ala-
pis cedimur aliaz partes parare nō
differamus. Si verbo vel murmure
p̃cutimur taceam⁹. Si occidimur
gaudenter ad mortez p̃gam⁹. Qua-
re. q̃ nō est seruus maior dñō suo.
Si. n. me persecuti sunt ⁊ vos per-
sequetur ait dñs. Ita. n. patientia or-
nari debem⁹ si ministri Christi esse
optamus. Sed quid ali⁹ nisi q̃ in
charitate nos metip̃os exhiberē obe-
mus. Nec est illa virtus sine qua q̃s
est factus oīz reus. Nec est illa vir-
tus q̃ nos deo cōmēdat que nos an-
gelos facit que nos sup̃ sydera volā-
do conducit. Nec est illa virtus sine
qua vasa domini ferre non possu-
mus. Nec est illa sancta virtus quā
astringere nos decet apostolus. for-
nicatio ⁊ omnis immunditia non
nominetur in vobis vt mens vestra
colloquijs malis possit corrumpi.
Ideo o fratres attendite q̃ non so-
lum a vobis remouenda est fornica-
tio sed etiam omnis suspitio falsa.
Non decet clericus cum mulierib⁹
sedere vel fabulari vel domum ei⁹
frequenter ne suspitio mala inde p̃-
grediatur. O quam vilis o quam mis-
⁹ ⁊ pusillanimus reputatur clericus
qui frequenter cum mulieribus cō-
uersatur. Inspiciēs valde est ⁊ in ex-
p̃ertus qui amicitias mulieruz pro-
cura. Et ideo vos qui estis lux mun-
di ⁊ ciuitas in monte situata. sic fa-
mam vestram custodire debetis. vt

nō erubescant de detractionib⁹ lau-
datori. attendite et fratres. Attendi-
te q̃ dicit apostolus fornicatio ⁊ im-
munditia. Fornicatio enī est natu-
ralis mulierū concubitus sed illicit⁹
tus. Fornicatio est cū meretrice age-
re. Mulier siue adultera siue cōcu-
bina meretrix vocat⁹. fornicatio. n.
ideo clericis interdicit⁹ q̃ cum sim⁹
ministri domini membra meretri-
cis nō efficiamur. o q̃ turpe clericū
a meretrice duci captiuū. Qui enī
adheret meretrici vnum corpus ef-
ficatur. Et ideo scire debem⁹ q̃ ma-
lum est fornicari. Nā si coniugium
sacerdotib⁹ prohibetur q̃to magis
crimē fornicationis in nobis estima-
bitur. Ecce. n. fr̃es laicis coniugatis
pus abstinere precipitur vt vacent
orationi. Et sacerdotes quos corp⁹
dñi consecrare omni die oportet cō-
cubinas in domo tenere non erube-
scunt: ecce quō vasa vestra possidere
in sanctiōe scitis. Scitis. n. fratres
q̃ die quadaz Dauid venit ad Elī-
malech sacerdotē ⁊ ait Dauid esu-
riēs da mihi ali⁹ cibi ⁊ respōdit nō
habeo panes laicalis ad manus: s̃
tū panē sanctū. ⁊ iō die mihi o Da-
uid sunt mūdi pueri tui a mulierib⁹
bus. ait sunt ab heri ⁊ nudi⁹ terti⁹.
Et sic dedit sacerdos eis sanctifica-
tuz panē. Si ergo iterrogauit sacer-
dos vtrū serui Dauid mūdi eēnt p̃-
pter panes p̃positionis accipiēdos
qd̃ facere nos debem⁹ miseri sacer-
dotes p̃ corpus dñi capiēdi. O fra-
tres mei ⁊ sic sacerdotes pagāoz dñi
offerre debent dijs suis incensa ab
oī malo: vt possunt abstinere. Ecce
ego iam episcopus iponēsis erā ⁊ cū
quibusdā suis Christi ad ethiopias
perrexi vt eis sanctum christi euan-
gelium predicarem ⁊ vidimus ibi

De sacra scriptura

multos hoīes ac mulieres capita nō habētes: sed oculos grōs fixos in pectore cetera mēbra equalia nobis habentes. Inter quos sacerdotes eorum vidim⁹ exuratos tante tamen abstinentie erant q̄ licet vxorē sacerdotes omnes haberēt. nunq̄ tñ nisi semel in anno eas tangere volebant qua die ab oī sacrificio abstinebāt. Vidim⁹ et in inferiorib⁹ partib⁹ ethio pie homines. vnū oculuz tantuz in fronte habentes quoz sacerdotes conuersationib⁹ hoīum fugiebāt ab omni libidine carnis se abstinebāt et in septimana in qua dñs suis thura offerre debebant ab omni libidine carnis abstinebāt se et nihil sumebant nisi matre tam aque per diem et sic contenti manentes digne sacrificium dñs suis offerebant. O grandis christianorū miseria. Ecce pagani doctores fideliz facti sunt et peccatores et meretrices precesserunt fideles in regno dei. Non ergo sic fratres non sic dominum non tantum diligam⁹ ore: s; ope et veritate. Tūc veri ei⁹ ministri erimus si sobrie si iuste si caste vixerim⁹. Qui est benedictus in secula. Amen.

De sacra scriptura. ser. 39.

Scriptū est fratres carissimi q̄ moyses posuit in tabernaculo labiū eneū in quo lauarentur Aaron et ei⁹ filij cū ingrederent⁹ sancta sanctorum. Ideo attendite: qz qcquid sub lege antiqua in tēplo dei efficiebat: aliquid futurū presignabat qd in ecclesia nostra sub figura tegebat: sic ait apostolus. Quaecunq; scripta sūt ad nostram doctrinā scripta sunt. Non. n. sancti patres curassent tot et tanta scriptis memorie commendare nisi alij legentes: alios per exem

pla edificarēt. Legite ergo ffrs mei scripturā sacrā. legite eā ceci fietis et duces cecorū. legite sacram scripturā in q̄ quid tenendū: et quid fugiendū: plene inuenietis. legite eaz: qz oī pane dulcior est: oī melle suauior: oī vino clarior inuenit⁹. Et pprehēdite eā et inuenietis quomodo de⁹ deorum sit longitudo pp eternitatem. quō sit latitudo pp charitatem: quō sit sublimitas pp maiestates quō profundū pp sapientie imēsitatem: querite scripturam sacrā et inuenietis: quō de⁹ deorū nat⁹ de Maria virgie et homo factus: amat: et charitas quō nouit⁹ ut veritas: sed ut equitas quomodo numerat⁹ ut maiestas. Legite scripturam sacrā: et inuenietis: quō Nazare nus ille Iesus regit ut principum: quō tuet⁹ ut salus: quō operat⁹ ut virtus: quō reuelat⁹ ut lux quō assistit ut pietas. et ideo o fratres mei q̄ diu in hac firma et vana vita fuēim⁹. Hāc sapientiā discere et rapere tota mente curem⁹. Quid. n. hō sine lris reputat⁹: quid. n. est. Nunquid non pecus vel hedus. Nunqd non bos vel asin⁹ nunqd nō equ⁹ vel mulus? qb⁹ non est intellect⁹. Eia igit⁹ fratres q pastores rōnaliuz ouīū nuncupamini: festinate rapere non sophismata paganorū: nō carmina poetarū: nō fallacias philosophorū: de qb⁹ et auditores redituri sunt rationem. S; illam dulcissimā sapientiā sapientiarum que hereditas dei et filiorū ei⁹ cara possessio nuncupat⁹. Hec est. n. doctrina super oīa diligenda. Quaz pphete predicauerunt quā patriarche diuinitus hauerunt: quam dei fili⁹ postq̄ in terris visus et cū hoīb⁹ conuersatus est aperuit et declarauit: et qd tenendum et quid vitandum ē aptissime demonstrauit: et p suos apo

Sermo. xxxix.

Colos nos ipsos dicendo illumina-
uit. Nec ē q̄ docet nos amār celestia
et terrena despicere. hec est mater fi-
deliū q̄ quotidie docet nos quō cre-
damus deum esse oīpotentem: quō
ipsū videbimus in sede maiestatis
venientes: quō bonis bona et malis
mala tribuentes videbimus. hec est
lucerna pedum nostrorū et via salu-
tis nostre in qua instrumur. quō de-
um super oīa diligamus. quō aīam
nostram postmodū: sicut quid pro-
pinqui. quō postmodū animā pro-
ximi. quō postmodū corp⁹ proximi:
velut nostrū diligamus. Iste est p-
fect⁹ modus: deum nos: et proximū
diligendi. Nec est illa sacra sapiētia
que q̄ ex ore altissimi prodij: philo-
sophis: sophisticis: astrologis: curio-
sis: ac dialecticis quib⁹ abscondita: s;̄
grossis et rudibus pastoribus reuela-
ta. Nunquid nō et hodie ē solū par-
uulis reuelatur. hec oīum sapientia-
rum et doctrinarum magistra et do-
mina. Que etiam nos docet exteri⁹
blandos: et interius fraudulētes co-
gnoscere. Nec est scientia scientiarū
angelorū ferculum: archangelorum
pulmētū apostolorū gloria patriar-
charum fiducia: prophetarum spes
martyrum corona: virginum forti-
tudo: monachorū refectio: episcopo-
rum vagatio: sacerdotū coculariū:
puerorū principium: viduarum do-
ctrina. Coniugatorū pulchritudo
mortuorū refectio. hec est per quā fi-
de ornatur spe cōfirmamur et cha-
ritate roboramur: hec ē quā qui in-
uenerit inueniet vitam: hauriet sa-
lutem a dño. Nec est labium vel pel-
uis quam Moyses posuit in taber-
naculo in quo lauariētur aaron et fi-
lij eius cum ingrederent in sancta
sanctorū: sed dic quid per magnum

sacerdotum intelligere debemus. vi-
co. n. vobis fratres. q̄ pro aaron sū-
mum sacerdotem: intelligere debe-
mus. s. christus et per filios eius. ali-
os sacerdotes minores p labiū enē
legez dñi intelligo. in qua omnes tā
magni sacerdotes q̄ parui studētēs.
et legendo et docendo et opere adim-
plendo: per munditiā corporis et
per cōpunctionez mundari debem⁹
vt ad sancta sanctorū. s. ad secreta
dei sanctarū scripturarum penetran-
da: per purificationē digni inuenia-
mini. Et ideo fratres mei attendite
et considerate q̄ vas paratum habe-
mus in quo oportet mentis fedita-
tem abluere: et munditiā mentis in
eo pparare. Ecce. n. lex scā et scriptu-
ra immaculata parata est: vt virtuti-
bus decoreremur. Sed ve vobis: quia
debem⁹ esse exemplū correctionis.
et ecce iam sumus exemplū erroris:
vnde hoc. n. iō qz ceci sum⁹ igno-
rantes legem. et eā legere fastidimus
et tamē cathedram tenere: et aīarū
curam quotidie gerere pcuramus.
Quid ergo mirū si cadit sacerdos.
quid mirum si non subleuat delin-
quentes. quid mirū si dux cecorū est.
Ecce legem dñi conculcavit: despe-
xit eam vt mortē: Sed qui dilexit q̄
procreauit qui toto affectu cōcupi-
uit vxorem vel cōcubinam caute te-
nere equos vel mulos i stabulo pos-
sidere: canes pro pro venatione nu-
trire: accipitres custodire: et tñvelut
equus et mulus est: quib⁹ nō est in-
tellectus. Lupi honorari in cenis
ab omnib⁹ vocari rabi. ecce quō ca-
dit sacerdos Ecce quō viuit. Sed si
cadit qui colūnaz videbatur esse in
tēplo: q̄to magis populus peribit.
Si deus in angelis suis reperit pra-
uitatē: quanto magis in his qui ba-

De vita solitaria: et contemplatiua

bitant domos lautas et qui terrenū hnt fundamentum. Discite ergo legē sacerdotes ne surdo maledicatis. Tunc surdo maledicatis: quādo cōsiliū ppter ignorantiam dare nescitis. Tunc ceco offendiculum ponitis: qm̄ falsa pro veris ostenditis. Itaqz fratres nolite pigrescere: sed legite scripturam. Discite eam filio li: sepe eaz legite. qz lenior oleo: sublimior auro argento purior. Hec est que precipue in deum prouocat: indigentem inuitat: corda illuminat: linguā purificat: cōscientiā probat: aiam sanctificat: fidem cōfortat: diabolu reijcit: peccatū spernit: animas frigidas calefacit: lumen scientie oñdit: tenebras ignorantie expellit: trīstītiā seculi extinguit: letitiaz sancti spiritus accendit: sitiēti potum tribuit. Hec ē scriptura sacra lex nostra imaculata que de insipientibus sapientes facit. Primos de nouissimis ponit. Magnos de minimis efficit. Nobiles de ignobilibz mutat. animam frenat. prohibet leuitatez. repat dolorē. confert spem. coronat senes. docet iuuenem. mitigat dignātes. instruit errātes sanat egros roborat infirmos. brutos facit sensatos. mentis stabilitatem donat. excitat somnolētos. occisos increpat. pigros incitat. credentibus gratiaz dat. reges humiliat. hūiles exaltat. rectas vias indicat. elemosinam imperat. Hec est scientia scientiaz que sapiētiā dat. gloriam exaltat. honores multiplicat. humilitatem et charitatem lenitatem obedientiā et māfuetudinē docet. et intellectus est oibus beneficientibz et diligentibz deum. Hec est que abstinētiā: castitatem: largitatē: et voluntariam paupertatez conseruat. Postremo: doctri-

na hec oibus felicitatem. suauitatē: et gaudiū confert. stabilitatem corporis: compuncti onem mentis. veram humilitatē charitatem fraternam implet et timorem dñi accendit. Quāobrem fratres mei qui hāc sapientiaz diligit: leges implet. maximus vocabitur. in regno celorum: et principatū ecclesie possidebit. et p̄mia et munera copiosa recipiet i die nouissimo. Amen.

De vita solitaria et p̄tēplatiua f. 40.

Pax vobis fratres: et charitas cum fide vobis nō deficiat. Pax vobis fratres qm̄ electi estis ante mundi cōstitutionē in hac vasta solitudine vt sitis cum helia paulo ilarione antonio et iohanne sancti et immaculati in conspectu dei. Pax vobis quoniam nō estis genus abiectū: sed electuz non venale sed regale sacerdotium: non gens obstinata: sed sancta: nō populus perditionis: sed acquisitionis. Pax vobis qui non cōuersionem hominum: sed angelorum in spluis et nemoribus adamatis. Pax vobis: et vera apostolorum charitas: tanq̄ nihil habentes et oia possidentes. Pax vobis fratres mei et filij mei dilectissimi quos quidie in xpo p̄turio in visceribz charitatis. Pax vobis illa in quā xpi: que recuperat oēm sensum: custodiat vt opramus corda nostra et intelligam⁹ nostras. Pax vobis fratres qui mundū calcatis: mūdū desperistis: nō laudem mundi vsqz nūc adamastis risuz hominū fugistis: vt sanetis agminibz et colloquijs vacar⁹ possitis. Pax vobis quos in filios et fratres elegit vt consortes et parricipes vos hēaz intēptationibz meis. Ad hāc aut vitā iuxta apostolicā formā viuere volētes

Sermo. xxx.

nō me elegistis: s; ego elegi vos. Segregavi vos a seculo isto maligno: & eduxi vos p singula heremi loca: per speluncas & cellas vt velut apostoli ipsi modico cōtenti pabulos de moretis. Stem⁹ ergo hic fratres in bello pugnātes quotidie cū antiquo serpēte. Stem⁹ fortes in bello restringentes & precingētes lūbos nostros. lucernas ardentes charitatis iustitie pacis & tranquillitatis. Ad hec. n. nō me elegistis. sed ego elegi vos & posui vos in vineā penitētie quas genūq; dissipare presumpserit. mordebit eū terrimus inferni coluber. hec est vinea illa fertilis: quā plantaui anno etatis mee trigesimotertio velut seruis dei noe: quā cupim⁹ tota mente deo duce sanctis exemplis & sanctorū documentis ornatē: & ornatam taliter custodire: vt a nemine transeuntū possit vendemiari: nec aper de sylua possit eā exterminare. nec alieni possint deripere labores eius & fructū. Hec est illa vinea quā plantaui velut paterfamilias quam sepe paupertatis: charitatis: obediētie: & castitatis: vta a Simpliciano carissimo viro didici circūdedi: ad quam velut paterfamilias exiens pmo mane: vos conduxī in oparios: vt afferatis fructū quinquagesimū: sexagesimū: & centesimū: secundū abundātiā glorie plenitudinis xpi. Hec est illa sancta religio imaculata cuius sanctitas per totū orbes terrarum diuulgatur quorū cōuersatio a cunctis miratur. quorū vita non solum a xpianis sed a iudeis & paganis poti⁹ angelica: quā humana reputatur. Hec est illa amenissima paradisi sus. quā deus a principio plantaue rat: in qua posuit gratiā & donū meritis matris mee boiem vt operaret

virtutem patientie. ernditionez doctrine. corporis castitatē assiduitatē precū cōfessionē delictorū. abundantiā lacrimarū. Hec est illa paradisus de q̄ erēūt flumina sapientie & veritatis cōtinentie & castitatis. in q̄ de⁹ delectat sicut in oībus diuitijs. Hec est illa norma apostolica. vga directionis & equitatis q̄ tpe apostolice p̄dicationis sumpsit exordiu quorū aīa vna & cor vnus erat in dño: nec qcq; eorū q̄ possidebāt aliqd suū esse dicebāt sed oīa erāt cōia. & distribuebāt singulis prout cuiq; opus erat. Nunqd non & nos fr̄es mei sic vsq; ad mortē viuere p̄misim⁹? Hec est ergo religio apostolica & mūdo corde & corpe segregata. q̄ pcutit duces moab interfecit satrapas & tyrannos Iherusalē. & egyptiorū ipochritas vulnerauit ad mortē. Hec est vinea sermi Dei Noe. i medio paradisi situata. xpi sāguine redēpta & irrigata. quā sarabaptay p̄ncipes hereticorū pastores. velut aper de sylua tpe illoꝝ magnorū monachorū & heremitarū pauli v; & antonij destruere q̄suerunt. cuius sepe cōburere cuius gyrū lapideū supplātare cuius fructus vires & flores incidere. cui⁹ planictem v̄tutum zizania seminare & replere q̄ fierūt. S; dei v̄tute circūdata minie potuerūt. Ad hāc aut vineā fratres mei: vos cūctauī: & oparios vos feci meos. vt laborantes vsq; ad finē: dignū fructū recipiatis in tpe suo. Ad hāc nō me elegistis. vt supra dixim⁹ fr̄es: s; ego elegi vos s; p⁹ anū fact⁹ sū ep̄us: n̄ tñ vos reeliquēs. S; p̄pulsus iter gētes habitā mōasteriū presbyterorū: & clericorū ordiaui intravit dimouē ep̄i: vt cōiter cū eis viuerē: sic & vobiscū antea vixeram⁹: n̄ igit me elegistis sed ego elegi vos: a quo fra

De vita solitaria: et contemplativa

tres mei maxime hoc dictum sit: et sci-
tis a domino dictum est: et discipulis domini
dictum est. verumtamen non tamen est il-
lis: sed etiam nobis dictum est: quos vo-
cavit in partem solitudinis et glorie
eorum sicut dignatus est revocare per
gratiam etiam participes eos fecit
ex orationibus: sic et vos. delicatus
enim qui vult uti parte: et admini-
stratores partem dissimulat ex rara me-
rito se privant honore. qui honorem
affectat sine honore vobis ergo qui
pastores estis: in animarum vestrarum loqui-
tur pastor bonus qui tertia die ut audi-
stis animam suam posuit pro omnibus suis. di-
cens non me elegistis: sed ego elegi vos:
non istam tamen desertam habitationem de-
serendo: sed de virtute in virtutes pro-
cedendo fructum afferentes: et fructus ves-
ter maneat. In his quattuor fratres
mei accedere debemus. scilicet dignitate.
officium cautelam. et constantiam. dignitate: quia
dicit elegi vos. officium. ut eatis caute-
lam ut fructum afferatis. constantiam: quia fru-
ctus vester maneat. Est ergo digni-
tas in electione. officium in fatigatione.
Laurela in fructificatione. et constan-
tia est in fructificatione magnam est enim.
quod elegit quod non fallit dum elegit. Ad a-
liud est quod dei est opus ad quod elegit.
Sed maximum quod iter electos prelegit.
Est enim sensus talis non vos me elegi-
stis: sed egistis. sed ego omni modo eli-
gendi elegi vos. Sunt enim tres modi
eligendi. Electio. subiectio. et prele-
ctio. Electio est quando de multitudine
bonorum et malorum elegit bonum. si-
cut de torculari oleum separat. Sub-
electio. est quando de bonis electis
eligunt meliores postea quam de melio-
ribus optimi eligunt preelectio: est
in hunc ordinem electus est Aaron et
filij eius ut sacerdotio fungeret coram
domino. primo enim dominus ex omni natione que

sub celo erat israel elegit in populum
peculiaré sibi. de his autem subelegit fi-
lios levi. qui tanquam ministri spirituales in
tabernaculo domini ritu perpetuo deser-
varent. de quibus etiam preelegit filios
Aaron in sacerdotes qui precibus et ob-
lationibus suis indagacionem domini in
populum placarent. Ad hunc sane
modum elegit vos. Subelegit cum in
sortem sanctorum vocavit nos et in or-
dinem clericatum. Sed cum in statu he-
remitarum promouit nos. Cum per aquam
baptismatis lauet nos. Et in dispen-
satione familie sue dispensatores suo-
rum ministeriorum preelegit nos.
Ad magnum est enim fratres. quod ele-
git nos. Ad aliud est quod subelegit. Sed
maximum quod prelegit. vere ergo ele-
git nos et prelegit nos dominus in he-
reditatem sibi. Nam ad elevationem
manuum nostrarum regum capita incli-
nant munera offerunt. etiam pres-
vos profitentur: expectantes vos esse
cum Helia. et Paulo heremita. et in-
tercessores apud deum. ut tamen in
heremo habitantibus. si inter malos
piscis foras in die novissimo proij-
cientur. ut pastoribus ovium si inter
hedos numerandi sunt. Quid ulte-
rius fratres dicatur audire. Posui
vos ut eatis: nam quattuor sunt ho-
minum positiones. Recubitus. ses-
sio. Statio et ambulatio. Vis enim ho-
mo. sic est in loco positus quod aut iacet:
aut sedet: aut stat: aut ambulat. hec
autem tamen inter se differunt in hunc
modum. Nam cum homo iacet omnes par-
tes corporis quiescunt. Cum vero se-
det. inferiores partes corporis qui-
escunt: quia sedere videntur. sed superio-
res laborant. Cum autem stat. totus laborat
homo erigens se. quia generaliter pon-
dere suo laborat. Cum vero ambulat.
addit labori gravis ex motu fatiga-

Sermo. rrrr.

no. Adhunc modum fr̃es. quattuor sunt hominū gradus. et status in ecclesia dei. Fidelium. n. alij boni. alij mali. Numerus malorum fr̃es non distinguim⁹: quoniam multiplicatus est super numerum arene maris. Boni vero sic ordinē recipiūt sic et distinctiōez. Sane bonorum aliqui sunt actiui alij contemplatiui. alijque vtriusque prelati. Et sic vnus malorum genus. et tria bonorum genera. Quattuor. n. sunt fidelium genera. Alii autem sunt iacentes: qui in mundo gescunt tales totam spem et fiduciam ponunt in numero diuitiarum quorum de⁹ venter est. Tales in lecto iacentes loquuntur anime sue et sepe dicunt. O anima mea habes multa bona reposita. epulare et bibe. opprimie pauperes. despice vicios. renue natos. dilata te. extende alas. ascende super sydera. non sit pratum quod luxuria tua non pertranseat. dic anime tue castrum seruat: qui se ipsum ab omni malo preseruat. O fratres tales prostrati iacent nocte dormiunt. ebrii sunt. Et ecce mor eos iacentes et dormientes aggre dit mors. et sicut fauilla statim deficiunt. Talibus autem quotidie clamabat apostolus dum dicebat. fr̃es scietes: quia iam hora est iam nos de somno surgere. Inter bonos sunt boni coniugati. qui bene vtuntur licitis. sed tales diuisi sunt. quia partim seruiunt deo. partim mundo. De quibus ait apostolus honorat deum de substantia sua operibus misericordie intenti. tamen solliciti sunt ultra modum de vxore. possessionibus. fratribus. filiis. et cognatis. et quia isti partim delectantur in mundo. id est sedere domi: qui in superioribus laborant et in inferioribus gescunt. Sunt et alij contemplatiui. quorum vt diximus supra peruersio in celis est. de quorum numero nos esse dei gratia credo et cer

tus sum. Tales spes omnem in deo ponunt. opprobria famem nuditatem preiuras amore christi sustinere semper desiderant. Quibus viuere mori est et mori lucrum clamantes cum apostolo dicentes. Quis me liberabit de corpore mortis huius. Tales sunt velut milites: et celorum ciues. Isti laborant super terram et quotidie ab angelis sustentantur. Sunt et alij qui ambulant. Istis ambulare incumbit. non tamen vt et nos de virtute in virtute. sed plusquam vos inter diuersa hominum genera ambulare discurrere et examinare quod agat. Isti sunt pastores et prelati. quibus incumbit nunc exortari. nunc increpare. nunc mirari. nunc consolari. nunc docere. nunc predicare: nunc legere orare. quibusdam ridere. quibusdam flere. quibusdam applaudere. Quosdam fugere. quosdam mente et litteris visitare quosdam presentia intueri. Tales sunt prelati. vtriusque pastores. ambulantes velut magister Iesus qui ambulans iuxta mare galilee. vocauit discipulos et ait illis. Item in orbem vniuersum. predicate euangelium omni creature rationali. Tales sunt omnes ecclesiarum pastores. quibus a christo dicitur. Ite quia periculosum est vobis tamen stare. et pastoribus medicis animarum. Ite ergo. quia perniciosum est sedere. et peremptorium est iacere. Ite excitate iacentes. et dicite iam de somno surgite: quia diu dormistis. Clamate pastores. et predicatores veritatis. et exaltate vocem vestram: vt in omni terram audiat sonus vester correctionis. increpationis. charitatis. et sanctitatis vestre. Nunquid non magister. quadriduanum mortuum volens resuscitare. voce magna clamauit vigilate ergo. et excitate dormientes.

De vita solitaria: z contemplatiua

z minas cum terroribus eis adhibete. Deinde ad sedentes transite. z exortates eos vt ad meliora pficiat. z dicite sup flumina babilonis sedete z flete dñ recordamini sion. porrigite manū pauperi. ne obliuioni detur dexteravestra. Frustra. n. manus a deum tēdit. qui posse suo manus ad pauperes nō extēdit. Si vero q sedet. aliquñ stare voluerit apponite manū. z dicite surge postq federis. q manducaſti panem doloris. Stantib⁹ aut dicite qd pmissus est. Sedebitis vos sup sedes. 12. iudicātes duodecim trib⁹ israel. Istis aut necessaria est psolatio: q multū laborāt. Dicendū ergo eis. beati pauperes spiritu. qm̄ vestrū est regnū celoz. Beati q nunc fletis. qz ridebitis. Beati q nunc famescitis: qz saturabimini. Beati q hoies fugitis. qz angelis sociabimini. Beati solitarij. qz celoz ciues efficiemini. virilr ergo agite frēs mei. z confortetur cor vestrum ex expectat dominū. quia veniet z non tardabit. modicum erit: z videbitis remuneratorem militie vestre. pro qua penurias z anxietates sustinuiſtis. Regnum enī celorum vim patit z violenti multi possidebūt illud. hic est. n. labor officij nostri. Iste. n. mūdus frēs mei mari sepe comparat p quod multiplex est transit⁹: nā qdā trāseunt vado quidā nauigio quidā ponte. quidāz submersi natant in fluctu isti sunt illi. 4. stat⁹ quos nominauim⁹. Jacentes enīz submergunť: z descendunt in profundū quasi lapis. Coniugati vado mare transeunt. medijs fluctib⁹ isti saluabunt igne purgati. Contemplatiui aquā maris ponte trāseunt. securiores viā eligentes. q b⁹ mundus mortu⁹ ē. Isti sunt mū-

duz despicientes. q sicco pede z vestigio mare magnūz vt experientia didicim⁹: z occultata fide pbauim⁹ transeunt in fame z siti nuditate: z frigore. in vigilijs multis: z in laborib⁹ plurimis vos autez frātres mei estis qui mecum permāſistis in tentationib⁹ meis: z mare magnū ponte trāsimus. Nobis vere incumbi teris subuenire. ne descendāt in profundūz quasi lapis. Subuenire vos oēs orationib⁹ vestris. omnes ieiunate. hoc mare magnūz transeunt. qz oēs in periculo positi sunt raz nauigantes q submergentes z tam vado mare hoc transeunt in periculo sunt. Nunqd etiā z nos qui p pōtez trāsim⁹. Nunqd non: z pons aliquādo cadit. Oīandū est oīno frēs: ne de ponte cadam⁹: nā si de ponte caderem⁹: q de⁹ auertat citius morerent. qz de loco sublimiori cademus. Porrigam⁹ ergo man⁹ de pōte ad submergentes ne moriantur. z laboremus. ne etiāz puteus inferni aperiat⁹: z claudat super nos os suum. Nūc vero frēs de cautela audiamus: z audientes aduertatis z videatis quomodo caute ābuleris. Caute aut ambulandum est: vt fructum afferatis. Tres. n. fructus domini memorat in euangelio: trigemū sexagesimū. z centesimū. Centesimus est virginum. Trigesimus subditoz. Sexagesimū platorum. i. fructus duplicat⁹. non enī prelato sufficit seipsum imaculatū seruare: sed expedit vt bonos quantum in se est: faciat vita z exemplo relucere. Ad hoc. n. significādūz data ē nobis tunica talaris vt bene facientes z lucernas bonoz operūz tenentes. perſeueremus vsqz in diēz. vocationis nostre ne dicatur nobis

Sermo. xxxi.

hic homo cepit edificare: et non potuit consummare. aduertere namque debent canonici nostri et presbyteri. quod quanto pre alijs maior dignitas in honore tanto maior in reddenda ratione difficultas: quod quot graduum culmen ascendunt: tot rationum vinculis erunt alligati. Quis. n. tot vinculis alligat. quot sacerdos: bos vel asinus latro vel leo captus: o sacerdos cum te ipsum induis primo amictu faucibus circumdatis ligaris. albam postmodum ponis subcinctorio vel cingulo renes astringis: ac si tibi dicat astringe fauces ponendo custodiam ori tuo: stringe funiculum ad mitti potius ne cor tuum mala medietur. Stringe tenes: crucifige carnes tuas abstinencia esce et potus: quantum validudo permittit. Nec fratres mei dilectissimi facientes viuetis et bene eritis et bene vobis erit. Ueritatem orate illum sine quo nihil potestis facere: ut sicut elegit vos de mundo et conduxit vos ad hanc singularem et apostolicam vitam et societatem. sic vos inuete et edatis super mensas in regno patris sui. pensate tamen fratres mei quod quamdiu vixerim: in periculo gradus posui sum. ideo de bonis suis nemo confidat: sed cogitet sicut quod dicit apostolus. quod cum quis existimat se stare caueat ne cadat. nunquid fratres mei non lucifer sic decoratus cecidit: Nunquid non etiam Petrus: aut qui inter discipulos christo familiarior iuda et quod de se confitendo nec in bono perseverando permansit cecidit et crepuit et mortuus est. Rogate igitur fratres illum sine cuius voluntate folium arboris non nouerunt ut usque in finem taliter vos in hac solitudine regat et dirigat ut ea usque et fructus afferatis et fructus ve-

ster maneat amen. Non turbeamini fratres dilectissimi si compello vos vinum bibere: et panem tritici cum betis butiro mixtis simul comedere. Nam hodierna die credimus filium hominis resurrexisse a mortuis. id est gaudere et epulari. oportet quia frater noster mortuus fuerat et resurrexit: perierat et inuentus est ad mensam ergo accedentes cum gaudio epulemini quoniam ego sum Jacob pater vester.

De obseruatione clericorum. ser. 41.

Audistis in mensa fratres carissimi qualiter dominus precepit seruo suo abrahe: ut tolleretur filium suum quem super tincta terrena diligat isaac et offerret eum super unum montem quem monstrauerit sibi dominus: quem dicunt nonnulli illum esse montem caluarie in quo crucifixus fuit ille Deus et homo. Series historie nuper simpliciter intellecta. Primo edificat obedientie filios fidelis eius sermo nimis et efficax et penetrabilior omni gladio ancipite. Sed de modo et virtute obedientie: aliquid vobis nunc dicendum est. nam sicut obediendus est libenter sic illariter. sic et velociter. obedientia enim sine mora esse debet. Non placet deo morosa et disceptatrix obedientia que quidem cum precipitur querit cur quare quamobrem precipiatur. Illius obedientia exquisitum nobis hodierna die exemplum proponitur. Abraham pater noster: sic enim dicitur senex fidelis: et prima credendi via. Sanctus igitur pater Abrahama et prima obedientie norma et forma vere obedientie apud omnes esse credat. Ecce fratres precepit ei deus filium immolare: sed quem filium. Audi et obstupesce quod

De observantia clericorum

audis filium dilectum: filiū primo genitum filium magne pmissiois: filium magne generationis: dictū. n. fuerat Abraam in Isaac vocabitur tibi semen: et in ipso erit semen tuū: sicut stelle celi et sicut arena maris in extrema tua senectute. Centenarius. n. erat Abraam dū genuit Isaac de sarra sterili vxore propria de agar ancilla ismaelem sagitariū mirabiliter promissum susceperat mirabilis susceptum religiose educavit. Inter hec tamen nō cōtraxit Abraam: sed nec murmuravit: nec hesitavit: nec facies cōturbavit. Imo tanq̃ pater exurgēs pia crudelitate in filium se armavit: ut mox obediret attēdite vos filij obediētie qui votum fecistis et professionem. vade o tu frater et fac similiter hec semp adimplere cogita hoc semp facie leta fac et viues et erit semen tuū bñdictū vltra semen Abrae verūtin quid maius nescio murmurat quid affectuosius susurrat vox ita in auribus nostris: licet hec tpe tanto ante nos scripta sint que sunt per allegoriam dicta. discuniamus ergo folia vinee ut fructum inueniamus spūalis intelligentie tanq̃ sub cortice nucleum tanq̃ sub palea granum tanq̃ sed terra thesaurū. Verum ut hodiernē xpī solennitati satisficiam⁹ cōsideramus vtrum ea que dicta sunt de tpe Abraam inclinare possimus an ne Augustinum patrem vestruz sentemus super hoc aliqd dicere ad dei laudē et ad nostram aliqualem edificationē. Sed fm̃ ebzeos abraham sub tribus tpibus tria sortitus ē nomina. Prio dictus est Abram: qđ idem sonat quod excelsus cū adhuc esset in caldea in terra et i cognatione sua in domo patris sui. Ascen-

denes autē in terrā canaaz ad vocationem dei dictus est Abraam: qđ interpretat pater excelsus. Tandē in circumcisionis sue tpe tunc dictus est Abraam hoc est pater multarū gentiū. Attendatis fratres et vos in patrem vestrū: nam primo vocatus sum excelsus philosophus. Eras. n. inter oēs magnos nominatissim⁹: et liberalium artium sagacissimus indagator. Excelsus inq̃ eram celsitudine scientie que inflat: non charitatis q̃ edificat. Nam cedrum odoriferum vocabāt me romani principes folijs abundante: sed nō habebā fructum. Excelsus eram et impi⁹ super omnes coetaneos meos: elatus et super exaltat⁹ super cedros libani. Et ecce accessit ad me mater pietate plena: p̃dicatio sancti viri episcopi: vita et exempla sanctorum patrum Pauli et Antonij et Simpliciani et cum his omnib⁹ vox domini cōfringentis cedros cōminuit cedruz libani et hostia preparata ad victimam odorem suauitatis. Et sic factus sum pater excelsus. Deinde ad africā veni mecum ducens decem et nouē ex fratrib⁹ meis simul viuentes in palatio sancto et cupientes separari a seculo. Sanct⁹ pater Valerius cupiens esse particeps fructuz et orationum: locum istū in quo non sum⁹: donauit: et multi nostruz viderunt. Sed loco isto edificato in xpī nomie et sancte trinitatis pontifex iponēsis factus sum: et vocatus sum pater excelsus multorū. Pontifices. n. fratres mei sicut vocat pastores gregis: ita et patres plebis pro cura et patria solitudine: et tunc factus sum sicut oliua fructifera in domo dei. Presules. n. oliue comparatur: propter vim olei triplicem. Nam oleum pu-

Sermo. xxxi.

mo illuminat: pascit: et fessa membra fouet. Sic et presules illuminare debent verbo: pascere exemplo et fouere egentes temporalis beneficio. Ego. n. fratres non dico me hoc facere: sed deo in sacram scripturam exponere. Turrim dauidicam clypeis fortissimis munire: munitas declarare de claratam ordinare. Nam quod per turrim dauidicam nisi sanctorum ecclesiam intelligo? Et sic iam ab ortu et occasu ab aquilone et austro viget nostra doctrina et expositio. Non tamen a me sed de domo dei procedit: et sic non solum pater gentium dicor: sed etiam vitis abundans in lateribus domus dei. Cuius domus sunt latera legentes et orantes et coniugati legentium et orantium et coniugantium. Nam vobis qui estis legentes orantes abundanter propinaui doctrinam: quibus disciplinam apostolicam tradidi. Coniugatis poculum: vite etiam propinaui vobis tamen propinaui. vinum feruoris. charitatis et equitatis. illis vero pacem et patientiam donauimus. Reuertamur ergo ad historiam preteritam: que insinuat nobis tria. scilicet disciplinam regularem progressum et exitum. Dicitur. n. nobis a domino tolle filium tuum: quasi dicat dominus. tu qui monachus es tolle filium tuum isaac qui interpretatur risus hoc est tuam propriam voluntatem tolle: in cuius executione homo ridet et delectatur: et hec est prima oblatio dei quam homo debet deo reddere et offerre super unum montem quem monstrat nobis deus. Nam multa genera montium demonstrat nobis dominus. Sed de quibus nobis mediator dei et hominum homo christus iesus mos dicitur qui erit nouissimis diebus mons domus domini vertice montium: et

verum mons dei mons pinguis et coagulatus. Porro de hoc monte descendit ros et unguentum pro barba aaron. Omnes. n. de christi plenitudine unguentum recipere possumus: apostoli et fratres dicuntur montes: quia fundamenta eius solum ecclesie in montibus sanctis. angeli nunquid non et ipsi montes dicuntur excelsi. Porro iesus qui mons dicitur sedens in monte tabor sermonem discipulis facit enumerans septem beatitudines spiritus. O fratres attendite quantum sit impedimentum quod graue dispendium inferat sancte religioni supfluitas et abundantia rebus longe magis legimus in libro nostre conscientie quam possumus explicare sermonibus. Nunquid non sodomitarum peccatum fuisse legitur abundantia panis et superbie vite. Nunquid non angeli videntes se abundare in pulchritudine et sapientia superbiētes ceciderunt. Nunquid non et patres nostri quasi ratione eodem expulsi sunt de paradiso: Nunquid non et mundus submersus fuit: quoniam abundantes et in suis abundantibus deus non cognoscētes perierunt: Nunquid non egyptij abundantes iracundiam pleni facti sunt et submersi: Nunquid non propter abundantiam idola terre facte sunt. Nunquid non amalech quia abundabat: id est inuidia plenius desinit in manu Saul. Nunquid non tempore david multi interfecit sunt. Nunquid non Saul abundans superbi efficitur et eicitur. Nunquid non herodes ascalonita iugulatur. Nunquid non herodes terrarca sperans in sua abundantia populo satisfacere: quod credebatur iohannem esse sanctum et iustum: ipsam tamen decolauit. Cogitate fratres quod recepit Olofernes: quod Cesar: quod Nero: quod Valenti: quod Constantinus:

De obseruantia clericorum

quid Betius: qd Julianus. Quid ergo valuit. Cesari & Neroni abundantia quid asseuero pecunia. quid Antiocho simulata & palciata penitentia: Colamus ergo xpm pauperem in presenti vt simus diuites in futuro comes ergo diuitiarum. superbia & luxuria e. amemus ergo o fratres summam xpi: & aplozum paupertatem: ne in nra sca religione muret color optimus: & dispergant lapides sanctuarij nri. Sane enim fratres mei ex collatione aliarum paupertatum: commendatio paupertatis voluntarie: plenius inter nos relucet. Sunt. n. quinque genera paupertatis. Prima e infelicitas. Secunda e paupertas cupiditatis. Tertia paupertas superfluitas. Quarta dolositas. Quinta paupertas voluntatis. Prima habz mendicus. Secunda habz auarus. Tertia habz prodigus. Quarta est panes dealbata. Quinta habetur compeditus. Prima est flagellum. Secunda e venenum. Tertia e ventilabrum. Quartum braculum. Quinta edificium. Prima e miseria qz cruciat. Secunda e venenosa qz necat. Tertia e vetosa qz inflat. Quarta dolo dolosa: qz dissimulat. Quinta gloriosa: qz corodat: nec mirum si xpianus amator sobrietatis sobrietatez spūs commendat euz epicurus preceptor voluptatis tā commendauerit dicēs: qd felix paupertas e: si leta e. Super hanc propriam voluntatez offert homo duo tus qz precipue fit in professione obediendi. Sequitur frēs strauit Abraam asinum & duos pueros secū ducēs. Isaac vero ligna cedrina portabat. Abraa aut ignem & gladium venientes aut ad montē. ligat Isaac. super ligna ponit & scita a prē di voluntate

nō apit os suū. Et extendens manus Abraa. audiuit ne extendas manum sup puer. sed p Isaac tolle arietem vnu de cunctis tuis melioribz. quem inter spinas tibi parauit. attendamus nunc frēs. nā quid p asinum nisi carnem nram intelligo. que velut asinus domada e. virga: onere. & pabulo & cinere & cilicio. caro domanda ē ne impinguata. in crassata & dilatata recalcitret. velut asinus q cū dño. velut catellus ludere voluit. Duo nāqz pueri. sunt qnqz hoīs sensus. quos tñ duos dicim: qz ad vsuz & ad excutionē eoz duo ista mēbroz mancipata sūt. Nā & ego velut abraa vobis & cādicis nris. ne caro luxuret. & ne mors p fenestras iteret duobz pueris vos sociam paupertatis. s. & orōni qd mediātibz qnqz sēsus corporis extinguere poteris. Nā p hec pterita mala obliuiscemur. Cogitationes male nō ascēdēt in corda vra affectio cognatorū nō regnabit in vobis. Hec. n. sunt. qz quotidie monachos cribrāt sic triticū. Iste sūt mordaces cure. qz scē viri ppositū enervauerūt. Inter has vir scūs cogitur & cruciatur. Hec sunt monachoz musce mordaces & morietes. qz pāt sanitate vnguēti. Hec sunt volatilia qz comedūt frumētū in aia seminatus vos aut frēs dū hec i corda vra ascēdūt recurrite ad orōnē vel ad opis occupationes ne vos serpentine musce deglutiat. nunqd nō sic fecit scūs p Antonius. qz cū ep̄as a caris suis i seculo moratibz recepisset. nullā legere voluit. s. receptas in ignē picit: dicēs. Carthe fallaces estis. et plene mēdacijs. cōburo vos ne comburati a vobis. Sequitur frēs. ligat Isaac. sic & vos ligamini in hac solitudine tā fortiter. vt psuetudines vite secula-

Sermo xxxii.

ris ignoretis. et suauitate scē religio-
nis capiatis placeat vobis somni so-
brietas. mēris tranquillitas. corporis nū-
ditia: mortis seueritas: et cuncta sa-
lutis expectatio. Soluit Isaac. et in
cūde ad mrem vertit in Bersabee.
Sic et vos vertamini soluti ad ma-
trem q̄ sursum est Ierusalem. Luz
ergo illic perueneritis dabit refrige-
rij sedem quietis beatitudinez et lu-
minis claritatem.

De vita clericorum circa obser-
uantiam. Sermo. 42.

Quam ieiunaueris unge ca-
put tuū. et faciē tuā laua.
ne videaris hoīb⁹ ieiunās
Ieiunātis offm̄ ē. in cine-
re et cilicio sedere. sordidas vestes n̄
tenere. carnē macerare. faciē atte-
nuare. in palore pmanere non ipm̄
lauare. nō ad mēsam opulentā acce-
dere. nō puīna et festa visitare. non
capite inclinato incedere. s; elemo-
sinas dare. castitatē seruā. iuste scē
et pie viuere. vt xpi scām resurrectio-
nem expectās gloriē. Hec aut oīa fa-
cite. nō vt videamini ab hoīb⁹. sed
tm̄ ab illo qui cūcta videt in abscon-
dito. S; si ptingeret q̄ fumus ieiū-
niox spargeret inter hoies. statz fa-
ciē tuā laua. ne videaris hoīb⁹ ieiū-
nās. Tria. n. frēs pponunt nobis ho-
die. s. ieiunare. faciē lauare. et caput
ungere. Hec. n. tria sunt in qb⁹ tota
vita v̄a p̄sistere debz. Que sunt ista
frēs nisi declinare a malo: et facere
bonū: et qđ hēs deo p̄tribuere. Ecce
qcqd p̄inet n̄ra xpiana scā religio.
Quid. n. p ieiunare frēs nisi a malo
declinare. p faciē lauare ē bonū face-
re. p caput ungere ē totū deo tribue-
re. Sed dicet qđ breuis ē hec exposi-
tio. s; et aquam viuā vt cupim⁹ non
ppinasti. attēdite ergo frēs. Nā ho-

stis antiquus v̄ris p̄mis parentib⁹.
Primo in paradiso suavit vt dñm
offenderet. Secdo vt faciē a dō absco-
deret post meridiē. Tertio vt de li-
gno vetito comederet. Nā ibi dicit:
vt caput pingeret. sed hic vt caput
ungeret. ibi abscondēdo faciē latē-
taret. sed hic lauaret. ibi vt et come-
deret: sed hic vt ieiunaret. Credam⁹
illi q̄ mō hec p̄cepit. s; nō illi q̄ con-
traria psuasit. aut. n. p̄ hic est filius
me⁹ dilect⁹. ipz audite. Nā aut hodie
cū ieiunatis. Est. n. frēs quodā ieiū-
niū cōmendabile et qđdā dānabile.
Dānabile qđ videt hoies qđ sit pp
hoies cōmēdabile qđ solū pp deum
sit. S; aliq ieiunāt vt fastidit. Aliq
vt auari. Aliq vt ipocrite. Egrot⁹
ieiūat vt valeat. Fastidit⁹ vt appetat.
Auar⁹ vt pcat. Ipocrita vt appeat.
Ieiuniū egroti ē sanitatis. Ieiuniū
fastiditi ē gulostatis. Ieiuniū auari
ē p̄catis. Ieiuniū ipocrite ē simula-
tis. Hec at ieiūa: z si nō sint p̄ciosā:
vt egroti tñ sūt ifructuosa. Ieiūate
ergo frēs pp deū. flāgatis vocē vt ac-
cipiatis nucleū. p̄iciam⁹ folia vt in-
ueniamus fructum. purgemus pu-
teum. vt hauriamus aquas de fon-
tib⁹ saluatoris. Bit. n. saluator sitien-
tes venite ad aq̄s. Nā triplex est aq̄
saluatoris frēs. Aqua lachrymarū
qñ fleuit sup lazā et sup ciuitatem
aq̄ quā posuit in peluim qñ discipu-
lox pedes lauit. aq̄ que de latere ei⁹
emanauit. primā opz nos h̄re frēs.
si recte ieiunare cupimus. Est ergo.
Prima aqua contritionis. Secun-
da confessiōis. Tertia satisfactiōis.
Prima mentem sanat. Secunda
refrigerat. Tertia secundat. Ergo si
delis si cupis recte ieiunare istas
aq̄s recipe et laua te et mundaberis
lepra. Nam nisi habueris. has

De vita clericorum circa obseruantiam

aquas. ieiuniū tuum modi cū vale-
bit. Ideo vocati hodie ad nuptias
magni regis frēs dilectissimi. orne-
mus nos vestimētis. tubis. et cimba-
lis bene sonantib⁹. Laudem⁹ ipsius
patrefamilie. q ad suas nuptias vo-
care dignatus est. Que sunt nuptie
hodie preparate frēs: nisi isti dies.
quos dñs cōsecrare dignat⁹ est. Isti
enim sunt dies quos obseruare de-
bemus in qb⁹ legem recipere mere-
bimur. Isti sunt dies medicinales.
q aīe et corpori conferunt sanitates.
Isti sunt dies nuptiales. in qb⁹ ve-
stimentis ornati eē debem⁹. cimba-
la et tubas organaqz bñ sonātia so-
nantes. Nec enim sunt in terra. que
in nuptijs quadragesimalib⁹ sonār
debem⁹. nā primo vestire nos debe-
mus virtutib⁹ sanctis expoliatis vi-
tijs. Secundo cūbalū percutiendo
pectora p cōtritiōē sonare debem⁹.
Tertio vt precones clamare debe-
mus suggentes vbera vocando par-
uulos vt ieiunare discant. senes vt
ieiunare doceant: qz ecce nunc tem-
pus acceptabile ecce nunc dies gra-
tie et salutis ecce dies remissionis ec-
ce dies satisfactionis. Tu ergo in-
que. q longo tpe dormisti. surge me-
mento vbi cecideris et age peniten-
tiam. dum tps habes. dum san⁹ es.
dum peccare potes. vt non ex timo-
re: sed ex amore videaris penitere.
Oēs. n. fratres mei. q p penitentiaz
deleuerit peccata sua iam angelice
felicitatis particeps est. Ipsa nāqz
penitētia est medicamētum vulne-
ris. spes salutis p quā peccatores sal-
uantur. p quā deus ad misericordiā
inclinatur. Dñ aut penitentiā frēs
feceritis fundite p peccatis lachry-
mas et cordis corporis. Nunqd nō
lachrymando fratres mei: Petrus

a xpo respicit: nunqd non Martha
lachrymis sanat: nunqd non cana-
nea exaudī: nunqd non Lazarus
ad vitā reuocat. Laua ergo faciem
tu q hodie incipis ieiunare. lachry-
mis percutite pecc⁹. exalta vocē tuā
confitendo: et annunciendo sacerdo-
ti peccata tua. Eludite frēs quid da-
uid p confessionē consecutus est: qd
ait nisi peccaui domine. et Nathan p
pheta ait: o Dauid transfudit deus
peccatum tuū a te. Lauere tamē fra-
tres ne cōfessio sit. Saul q redargu-
tus a Samuele supbiendo dixit pec-
caui q statim audire meruit. transfu-
dit de⁹ regnum tuū a te. Sic et dixit
nos Judas peccaui non dolēdo: s;
diffidendo. Sic et caim maior ē ini-
quitas mea q vt veniam merear.
Ergo frēs ieiunatis facies vestras la-
uat se lachrymis. caput vngite xpm
q caput cunctorū est. ipsum ergo vn-
gite. s. oleo misericordie. elemosynas
dando. et verba contritiōis clamā-
do peccaui domine: s; miserere.
et sic vincti erim⁹ a Christo oleo leti-
tie. sic vinctum Dauid legim⁹. Sic
vinctum Petrum et Mariā prospici-
m⁹. sic vinctos volētes semp specta-
uim⁹ frēs: sed quis dicet. quomodo
vngendus est de⁹. O peccator vade
primo ad Mariā peccatricē. Ipsa
enim vixit pedes et post ea caput. s.
aīaz et postea accedere potuit ad ca-
put. Nā si primo lachrymis xpi pe-
des non lauasset. ad caput xpi acce-
dere vngēdo ausa non fuisset. Ergo
necesse est primo ad pedes lachry-
mas fundere: et postea ad xpi caput
accedere. Scitote tñ frēs mei. q nisi
inimicis vestris corde peccatis: om-
nia que agitis. siue ieiūetis. siue ele-
mosinam detis. siue omnia que bo-
na sunt agatis. omnia vana sunt: et

Sermo. xxxiii.

serui inutiles estis nisi proximo pe-
perceritis. Sed dicetis ego parcere
inimico non possum ex quo ergo mi-
hi bona non valent. sine hoc me afflige-
re ieiunando bona distribuendo non
amplius volo. Ego autem dico vo-
bis. dimittat vobis. Nullum tamen
malum impunitum nec aliquod bo-
num irremuneratum remanebit
apud deum qui nouit abscondita
cordis cunctorum.

De vita et moribus clericorum.
Sermo.

Ratres carissimi scus il-
le Hieremias consideras
sacerdotum et prelatorum
negligentiam. lamentabi-
les voces emittens dicebat. Paruuli
petierunt panem et non est nec erat
qui frangeret eis. Clamabat ergo hie-
remias aspiciens destructionem sancte
ciuitatis: plorat et lamentatur crudeli-
tatem matrum patrum et pastorum qui
deuorant filios perditione: et vobis
pastoribus israel qui quod pingue erat
comedistis quod cum fructu erat non
consolidastis: quod erroneum erat non
reuocastis: quod infirmum erat non sa-
nastis: quod nudum erat non cooperui-
stis. O fratres lupi rapaces hodie
facti sumus iustitiam postponentes:
veritatem et misericordiam ignorantes.
Laete ergo ne vobis dominus hodie
dicat dispensatorem te posui super fa-
miliam meam: et tu panem eis non fre-
gisti. Non ergo dispensator: sed dis-
sipator: non speculator: sed spicula-
tor. o serue nequam mittam te in tene-
bras exteriores. quam pueri tui petie-
runt tibi panem nec fuit qui frangeret
eis. Itaque fratres describendus est
panis et frangendus subditis antequam
fame pereant. nam si morietur de mani-
bus tuis sanguis eius exiret. Distri-

buendus itaque est panis omni sanctita-
te erubescere. est. n. frons panis mu-
dus qui distribuendus est: et frangendus
filiis. Est et alter panis imundus: qui
distribuendus est seruis. Sunt etiam
isti panes conuincti in domo dei si-
cut in area palee cum grauis. Tres ta-
men panes legimus in scriptura pa-
nes pharaonis oblationis et propositio-
nis primi sunt laici. secundi sunt sa-
cerdotes. Tertij vero pastores. Pa-
nes pharaonis diuiduntur in tres par-
tes: in concupiscentiam carnis et concu-
piscenciam oculorum: et superbiam vite. Pri-
ma est luxuria que eneruat. Secunda est
auaritia que cruciat. Tertia est sup-
bia que velut vesica inflat. Luxuria
est proferens iustitiam. Superbia pa-
rit iniustitiam. Luxuria est premens
hominem intra se per pollutionem. Aua-
ritia extra se per auaritiam. Supbia su-
pra se per elationem. Luxuria oppri-
mit hominem intra se: quia cum factus
sit ad imaginem dei velut porcus in lu-
to viuere querit. Auaritia trahit ho-
minem extra se: quia propter terrena di-
mittit celestia. Superbia extollit su-
pra se: ut ponat in celum os suum. Et
sic presens et frons homo per luxuriam in va-
nis cupit delectari. Per auaritiam
in transitorijs consolari. per superbiam
de impietate gloriari. isti sunt pasto-
res quot dominus eiecit de templo vede-
tes et emeres. Isti sunt quinquagenarij
qui per Elyam comburunt. Isti
sunt illi falsi prophete vestiti pellibus
caprinis: qui etiam intrinsecus sunt lu-
pi rapaces. Ergo nos qui pastores su-
mus nominati. Luxuriam frangamus
per abstinentiam. Auaritiam submerga-
mus per elemosinam. Supbiam fugiamus
per humilitatem et per patientiam. nam si
cut impossibile est demonem in malo
obstinatum in paradysum intrare. sic

De obedientia

impossibile et luxuriosis pastoribus
auaris. et superbis subditos castos et
humiles et bonos facere. Quia ne-
cesse est ut tali ut grex: qualis sit et rex.
Est et alius panis oblationis quem quidem
a nobis solum frangere sed et deo offerre de-
bemus. Dauid dicebat: intret o ratio
mea sicut incensum in conspectu tuo.
iste est panis triplex quia oratio deus est
ampla deuota et pura: Amplia ut pro
omnibus etiam rogetis pro calumniati-
onibus et persequentibus vos. deuota
ut non remissum petatis. sed deuote et
dabitur vobis perseverantibus: sed di-
cet quod: qualis debet esse qui petit: quod
petat: pro quo petat. et a quo pe-
tatur. Si petis qualis esse debes dicimus
quod bonus: quia scimus quod deus procores
non audit. Si dicis quod petere debes.
dico quod vitam vel meritum vite vel
apprehensionem meritorum vite. sed si
dicis pro quo petere debes dico quod pro
bene et male viventibus ut bonus per-
seueret et malus convertatur: non pro
scis non pro damnatis: nam qui erat pro
martyre iniuria facit martyri. Qui
orat pro damnatis nullatenus impetra-
bit potens tamen est deus: ut de la-
pidibus istis fiant panes. Sed si ultra
ad huc petis a quo dicitur quod a
patre omnia petere in filii nomine
debemus et sic veri pastores erimus.
Est et alius panis. scilicet propitiationis
et iste est triplex panis angelorum de quo
māducat homo in altari. Panis fi-
liorum id est verborum sancte doctrine.
hic est panis qui cum primo pane
de celo descendit. hic est panis quem
non est bonum sumere et dare cani-
bus hereticis: quia panis filiorum est.
hic est panis petitus: amice accommo-
da mihi tres panes. scilicet vite doctrine
et exemplis. Hic est panis datus Pe-
tro ut pascat agnos. nam ter ait dominus

petro ut pascat oves ut tu pastor in-
telligas oves pascere: doctrina vita
et exemplo vel eucharistia: et doctrina et
vita sancta. et sic. dominus ait Petro ita
ut ceteris apostolis suis. Ergo pasca-
mus oves nostras parulis nostris
panem frangamus: ne deficiat in via
pascamus panem angelico. pascamus
verbo pascamus exemplo ne tota gens pe-
reat. Nam capita gentium sumus cecorum
et ignorantium duces claudorum baculus:
terrarum principes: regum viatores: an-
gelis superiores: sed demonibus peio-
res. dum hec negligenter prospiciamus.
fratres pascamus ergo populum ne
sint velut oves absque pastore. ut de
pascuis solitudinis trahat ad pascua
societatis Iesus christus dominus noster.

De obedientia. Sermo. 44

Ratres mei obedire o-
deo in omnibus si saluari iube-
remo cupimus. et si diffici-
le nobis videtur conside-
rare debemus obedientiam filii dei et no-
stram deponere contumaciam non disse-
remus: ipse enim dei filius obediens fuit
usque ad contumeliam crucis: non ergo
contumaciam eius precepta christus enim obe-
diens fuit usque ad mortem. nec pro sua
sed nostra salute et utilitate. In om-
nibus ergo simus sibi obedientes. Ecce
fratres angeli in omnibus obediunt deo:
et nos qui cinis sumus contradice-
mus deo. Insensibilia obediunt deo:
et nos rationales resistimus deo. Sol
a sua semita non deuiat: nec luna: nec
stella. omnia enim celica suis deo sa-
mulantur officiis. Tu vero volunta-
ti dei quasi in omnibus resistis. Ad nutum dei
capit floribus decorantur: terra imbribus
fecundatur: frondibus crispatur sylua in ne-
more citatur atque vincula omnia deo obe-
diunt: solus homo si voluntati resistit.
O monache lege quod dicitur melius

Sermo. xxxiii.

rem obedientia q̄ victimae: que cau-
sa est: nisi q̄ in victimis aliena imo-
latur caro sed in obedientia volun-
tas ppria et caro mactatur. Estote
ergo fratres mei obediētes ut deum
placare possitis de peccatis p̄missis.
Tantio citi⁹ homo placeat deū q̄to
repressa arbitrii sui superbia gladio
precepti se imolat. Cauete tamē fra-
tres mei in obediētia: sub ipsa. n. po-
test latere fel draconis sub specie mel-
lis: lupus sub pelle ouina in pomo
dulci venenum sepe latet. et in olla
mors sepe ponit̄. Attendat ergo qui
p̄cipit et q̄ obediū itēdit q̄ obediētia
sit honesta et oī discretōe ornata seu
decorata. Nam si discreta nō fuerit:
crudelitas existimanda est: si nō ho-
nesta fuerit nullaten⁹ obedire debe-
mus. Igit̄ si vobis p̄cipitur q̄ deus
non diligatis vel q̄ deū odio habea-
tis: nunqd̄ obedire debetis: Nunqd̄
etiam ipse deus hoc p̄cipere p̄t.
Honesti igit̄ fratres et iusta debēt p̄-
cipi et si iusta vel honesta nō fuerit:
nullatenus obedire debem⁹ et si apo-
stolus hoc nobis indicauerit. Noli-
te igit̄ fratres mei talib⁹ obedire: s̄
caute in cordib⁹ alligate q̄ obediē-
tia sine discretione cassa est et vana:
nō ex pte obediētis sed p̄cipiētis. Et
obediētia hōestate p̄uata supbia ex
pte vtriusq̄ p̄sentientis et p̄cipiētis et
in nouissimo die p̄ter p̄uicē. custodi-
te qd̄ p̄cipitis: cauete et p̄oderate qd̄
ip̄oitis. Nā q̄niscūq̄ obediētia hōe-
sta et iusta nō fuerit: toties ad irrita-
tē vuenisse pastores cognoscāt. Obe-
diētia igit̄ fr̄es tūc est vana: tūc scā. tūc
meritoria: q̄n̄ ē dotata discretōe: hōe-
state iustitia: et hūilitate. Iste. n. sūt
socie s̄acte obediētie: sine quib⁹ oīs
obediētie vana ē et inutilis. Nec ē illa
obediētia: q̄ cōcordiaz seruat in an-

gelis. pacē nutrit in monachis: tran-
q̄llitatē gnat in ciuib⁹. Nec ē illa obe-
diētia: sine q̄ resp. stare nō p̄t: sine
q̄ familia aliq̄ regi nō p̄t. o q̄ enor-
me vitū quod obediētie cōtrariū
fuerit. Per hoc diabolus celū pdi-
dit: per hoc homo paradysum ami-
sit per hoc Saul regnum: per hoc
Salomon amorem diuinum. O
sancta dei sponsa obediētia tu per-
fecta scala qua celum ascenditur. tu
quadruga qua belias vectus est in
paradysum. tu porta paradysi fide-
liū et claustra inferni. O sancta obe-
diētia: tu humilitatē nutris. tu pa-
tientia probas. tu m̄suetudinē exa-
minas. Estote ergo fr̄es cū abraaz
obediētes: reddētes que sunt cesaris
cesari: et q̄ sunt dei dō. Tūc vero⁹ da-
bimus cesari debitū: quādo debita
prelatis nostris reddim⁹. Nec. n. de-
bita consistunt in reuerentia in re-
rum exhibitione et dilectione. Hoc
autem facere debemus non solum
pastoribus: sed et dei sanctis: et tunc
reddimus per obediētiā que sunt
cesaris cesari: et reddimus que sunt
dei deo quando in latrā perseuera-
mus. Hoc enim solum deo conue-
nit. Hoc enim consistit solus in ora-
tione et gratiarū actione cultus exte-
rioris exhibitōe et interioris mētis d̄-
uotione: qd̄ facere nos. perseuerare
deus ipse dignetur. Amen.

De modo querēdi deū. Ser. 45.

Audistis fr̄es mei caris-
simi sc̄ssimos leges deus
diligēter q̄suisse: et q̄ren-
do deū: et hōiez lucisse n̄
dubitamus: et sibi p̄ciosa mune-
ra obtulisse firmiter credim⁹ et p̄e-
dicam⁹. Vos ergo fratres querite
christum querite nazarenum: q̄rite
floridū cādidū ac rubicūdū. queri-

De modo querendi deum

et xpm et hunc crucifixum: quate et in-
uenietis. pulsate et aperiet vobis. cla-
mate et vocate dilectus: nunciantes
quod amo rei laqueis. O vos mundi
amatores qui terrena sapitis: quorum
deus venter est et gloria cum confusione:
quid agitis sine xpo vobis pax esse
poterit: nunquid felicitas vel victoria:
nunquid dignitas vel securitas. fides
vel charitas: spes vel fiducia: stan-
tia vel temperantia prudentia vel scien-
tia: pulchritudo vel fortitudo: olfa-
ctus vel tactus: visus vel auditus sine
xpo vobis esse poterit. O fratres mei
absit. Ergo querite xpm dum inue-
niri potest invocare eum dum prope
est. in xpo denique sunt omnes virtutes:
et thesauri sapientie: et scientie abscon-
diti. querite et inuenietis ipsum pul-
sate ad ipsum et aperiet vobis ps. Di-
rigite viam domini et dirigat vos xpus.
Custodite xps ut custodiat vos xps.
Custodite christum ut custodiat vos
querite xps pauperem ut inuenietis xps
diuitem pascite famelicos xpi ut pascat
vos xpus visitate infirmos christi:
ut visitet vos christus. pacem habete in
proximo xpi amorem: ut vos pacifice
xps. Hunc ergo xpm queram hunc
etiam veraciter cupiam. Hunc reali-
ter ut possum agnoscam. Hunc sem-
per queram et inuentus tam fortiter
tam suauiter: tam dulciter teneam
ut eum non amittam. querendus
est ergo christus: sed non in platea ubi
est magna vanitas. querendus est ergo
xps: sed non in taberna ubi est magna
ebrietas querendus est xps: sed non in
seculo curia ubi est summa falsitas
querendus est xps: sed non in scholis
mundanorum philosophorum. ubi est per-
uersitas: o vos mundi amatores qui
terrena sapitis et pro terrenis hono-
ribus et pompis discere non desistitis

transeuntes montes et alpes inuesti-
gare volentes alta celi lata terre ma-
lis in calore frigore fame et nudita-
te. cur xpm queritis in quo hec maio-
ra perfecte reperiunt: quescite iam age-
re peruersum discite bene facere. O
vos qui celorum mori quod die inue-
stigare curatis: non tamen deum perfectum
cognoscatis: sed ut mundo florent
appareatis. Sapientes igitur et in-
sapientes querit christum. Sed non
cum luxuria in qua est lata deformi-
tas. non cum superbia in qua iacet
eterna calamitas. Non cum auari-
tia in qua est idolorum seruitus et eter-
na infelicitas. Sed beati fratres beati. qui
non est qui speret in eo. Sed miles in
se. Rex in diuitiis puer in poma. Ser-
uus in domino. uxor in viro. vir in
uxore. vetula in parua pecunia. et ru-
sticus in legumine spat. Ecce fratres
ecce quomodo recedit a deo saluta-
ri suo. Ecce quomodo speramus in vani-
tate derelinquentes deum factores
nostrum: et recedentes a deo saluta-
ri nostro. Non sic igitur fratres mei. non sic
etiam si diuitie et honores affluant no-
lite cor apponere. sed solum in xpo sem-
per sperare. quia xpi cura est de singulis
nobis. Queram ergo xpm fratres mei
et nunquam quescam quousque xpm inue-
niam. querite eum dum inueniri po-
test invocare eum dum prope est: sed
quomodo eum queremus: ecce. n. queritur
hodie xps querunt eum pagani. que-
runt eum iudei. O xpiane caue ne que-
ras xpm cum iudeis. sed cum pagano
regibus perquirere non desistas. Nam
pagani querunt xpm adorare. Sed
iudei querunt xpm supplantare.
Pagani hodie ad xpm veniunt: sed
iudei xpm spoliunt. Pagani venien-
do ad xpm laborant. Sed iudei ge-
scendo xpm ignorant. Pagani xpo

Sermo. xlv.

munera offerentes ipsum adorant. Sed iudei iam christi mortem procurant. Pagani christum in adorando et miracula ibidem inueniendo ipsi toto corde magnificant. Sed iudeorum synagoga iam christum spinis coronat. per aliam viam pagani reuertuntur gaudentes. Sed iudei iam incipiunt esse pauperes: ne forte veniant romani et tollant eorum loca et gentem. Erubescite o perfidi iudei erubescite: quia veniet christus quando lapis super lapidem in te non remanebit. eo quod non cognoueris tempus visitationis tue. Erubescite: quia alieni hereditatem vestram aggrediuntur et ad vestrum natum per stellam producant cum preciosa natiuitas fuit ante secula predestinata et prophetis pronuntiata et pastoribus manifesta et sapientibus regibus reuelata. O iudei semper deo rebelles. O ceci et obstinati. Cur non consideratis mirabilia que deus operatur in medio terre vestre: Cur christum non queritis. cur deum et hominem non agnoscitis. Cur enim verum dei filium non adoratis. O fratres mei non solum iudei et mali christiani occidere querunt christum. Quando hec querunt nisi quando precepta sua seruare continent. Non sic magi fecerunt: sed mox christi nato credentes per viam laborare ceperunt et sic perseuerantes aliquando inuenire meruerunt non in preciositate pannoꝝ non in multitudine seruitoꝝ non in thalamo picto non in loco eburneo non in aula regia. Sed per thalamum voluit reclinari in stabulo pro lecto habere voluit fenum per seruitoribus bonum cum asino saluator habere voluit. Eia ergo fratres mei. querite deum floridum candidum et rubicundum: cuius ortum angeli cantant. Sancti exultant sterilis clamat. virgula prophetizat. Simeon senex expe-

ctat. Ioseph cogitat Maria mater reclinat. Bos cognoscit. asinus portat stella demonstrat. Magus adorat. Iste est deus deorum. qui in cherubin apparet terribilis qui in seraphim apparet mirabilis qui in virtutibus ostendit incomprehensibilis. Iste est qui nuper de Maria natus est virgine et homo deus factus est. ut nos deificaret. factus est homo. Iste est qui esurit. ut nos reficeret. qui sitiuit ut nobis vite eterne pocula ministraret. Iste est qui pro nobis tentatur ut nos a temptationibus liberet qui pro nobis ligatur ut nos absolueret. Qui pro nobis humiliatur. ut nos exaltaret. Qui pro nobis expoliatur: ut nos tegeret. Qui pro nobis coronatur ut nos coronaret. Qui selem et acetum portat: ut nobis fontes mellifluos aperiret. qui mortem suscepit: ut nobis vitam eternam donaret. Qui sepultus est ut sepulturam suorum benediceret. Ascendit ad celum. ut nobis celorum portam aperiret. Sedet ad dexteram dei patris ut preces et vota exaudiret. Ecce ergo ad quod natus est christus: ecce ergo ad quod venit christus. ecce propter quod ad nos descendit christus quid igitur agitis o vos mundi amatores: quod vobis cum carne o venerabilis senes. o iuuenes delicati. quod agere creditis. cum nihil sine christo potestis facere. quibuscumque et bonis terrenis onerati estis. Querite ergo o iuuenes christum. ut iuuenes mereamini. querite vos senes christum ut cum omni prosperitate vivere valeatis. querite christum et nolite quiescere: illum christum illum iesum. qui centumviris seruum sanauit. paraliticum solidauit. lazaro resuscitauit cecos illuminauit. Meretricem beatificauit. Cananeam exaudiuit latroni pepercit et paradysum donauit. Hunc christum querite fide spe charitate. Querite christum et nolite quiescere. Querite christum et nolite sperare in longitudine

De quietate: et charitate: et ope misericordie

vite vestre. quia scertus est exitus. Sed attendite ne decipiamini: quia sub specie boni multa mala sunt. Non enim desinit hostis antiquarum figurarum assumere angelorum laqueos deceptionis ubique prehendens. Novit enim ipse malignarum naturas hominum et cui adhibeat cupiditatis calorem. gula voracitatem luxurie seditatem. Invidie calamitatem optine novit. quem merore perturbet. quem fallere possit gaudio. quem metu opprimit quem admiratione seducat. Luctorum discit nos ventilare et perscrutare cunctorum affectum in nullo desistit. et ubi cognoverit quod dlecteris ibidem suum exercitum ponit. Tu ergo fidelis cum tentationes senseris mori ipsum quere mori ipsum invoca et mori tibi auxilium habet. quia fidelis non permittit nos tentati supra id quod possumus portare. Qui est benedictus in secula. Amen.

De quietate: et charitate et opere misericordie. Sermo. 46.

Res mei carissimi nunquam recordor me legisse mala morte perisse illum qui libenter in hac vita opera charitatis vel pietatis voluit exercere: habet et multos intercessores pius homo et ille qui opera charitatis exercet illariter. Quid enim de pijs hominibus dicere poterim nisi id quod frequenter legimus. Opera enim illorum sequuntur illos. Quare: nisi quia multos habent intercessores. Non impossibile est et preces multorum non exaudiantur. Considera ergo o homo quod est ille qui tibi in via occurrit. adverte quod homo est ad imaginem dei factus et tam pauper est nudus miser medicus orphanus et pupillus. Laue tamen ne eum despicias. Laue ne eum percutias ne expellas. Nam et pauper et nudus et famelicus et miser

appareat et doleat et erubescat non tamen expellendus est pauper. Nolite igitur fratres mei eos expellere nec et importune perierint nolite de eis aliquid quando murmurare: quia nunc et inopes non cessant laudari nomen domini. Considera tu dives qui vias ambulans et plateas et recto capite: et collo qui tu simul cum paupere natus es de muliere et brevi viues tempore et et dives sis sepe tamen repleberis amaritudine et doloribus. in sordibus generatus es in tenebris confoveris in doloribus et perit te. mater tua ante exitum matrem graviter onerasti in exitu matrem dilacerasti turpiter fleuisti filium cum paupere et mendico quando vallis plorationis ingressus es. Pares ergo geniti sumus pariter vivimus et pariter moriemur. Considera ergo dives quod pauper et omnis dives pari modo nascuntur. Noli ergo eos despiciere. Noli manum beatitudinis auertere ab eis: eos facie serena suscipe eos consolando verbo et exemplo. Misericordia igitur fratres mei mater nostra fit. nam qui esurientem pane verbi reficit qui nescientem portu sapientie refrigerat qui errantem in domum reuocat qui innocentem protegit qui infirmum fidem et patientiam instruit qui in tribulatione oppressos consolando vel compatiendo eis subuenit. Dic vere pius est verus misericors est amicus dei est nec eum mala morte periturus nullus dicere audeat. O misericordia salutis presidium fidei ornamentum propitiatio peccatorum. Tu iustos probas tu sanctos approbas malos ad bonum perducis et qui sine te cunctis bonis abundare videntur vel castitate apparet decoratus omnino dicere non desistat seruus inutilis sum. Sed attendite etiam fratres mei quod non so-

Sermo. xlvi.

hum pauperib^{us} in via misereri deb e
m^{us}: sed & defunctis cū omni diligē
tia misereri & subuenire studeam^{us}.
Attendite qd Judas machabe^{us} fe
cerit. Dixit enim qd scā est cogita
tio pro defunctis exorare: vt a pcis
soluant^{ur}. Sciebat autem & Judas qd
nemo gloriari poterat castum se ha
bere cor. Considerans qd astra non
erant munda in conspectu dei. Ce
ciderunt. n. angeli de celo: nō mūda
astra nō fuerunt nec ē infans cui^{us}
vita est vni^{us} diei super terram. sine
pcō ē. Quis ergo de nobis dicem^{us}.
Nunquid gloriari poterim^{us} castum
haberi cor: Absit omnino qz omnes
pcōres sum^{us} & in pcis concepti su
m^{us} omnes & nati. Omnes vitaz pec
cabilem ducim^{us} omnes in pcis viu
mus & forsūtā inuenialib^{us} morimur.
Ergo misericordia indigem^{us}: quia
de hac vita omnes migraturi sum^{us}.
Et lz carnē duris maceram^{us} ieiūiis
& abstinentia. lz omnia mala patiē
ter ob christi amorē sustineam^{us}. nō
tamē digne sunt passionēs hui^{us} tem
poris ad futuram gloriam q̄ reuela
bit in nobis. Ergo misericordia in
digem^{us}: quia per nostra merita eter
nam vitam acquirere nū stalem^{us}.
Lupis ergo o homo vt tui misereat^{ur}
domin^{us}: fac vt proximo miserearis
em recipies in alia vita quātum fa
cies in presenti vita. Ora ergo pro
defunctis vt dum fuerint in eterna
vita pro te orare non negligant. Ex
pectant. n. vos vt iuuent^{ur} per vos.
Temp^{us}. n. operandi iam^{us} pro fugit
ab eis. Clamāt igit^{ur} quotidie q̄ iacēt
in tormētis clamant & pauci sunt q̄
respondeant. Ululant^{ur} & nō est qui
consolet^{ur} eos. O q̄ grandis crudeli
tas frēs mei o q̄ grandis inhumani
tas clamāt ad nos quotidie q̄ duz vi

xerunt multa mala pro nobis susti
nere voluerunt. nec eis subueni^{unt} ca
ram^{us}. O ne magna inhumanitas. n.
infirm^{us} iacet & medic^{us} consolaf^{ur}. cla
mat porc^{us} & oēs cum eo clamare. n.
non cessat cadit asin^{us} & oēs cum sub
leuare festinant. Sz clamat in tor
mētis fidel^{is}: & non est qui responde
at. Ecce vestra inhumanitas frēs.
Eia ergo non sic sed memēote frēs
qd scā & salubris pia & felix & suauis
do & angel^{us} est cogitatio pro defun
ctis exorare: vt a pcis quas patiunt^{ur}
soluant^{ur}. Sz dicet qd: ecce p̄rem bo
num & pium: & humilē misericor
dem & castum & omnib^{us} virtutibus
plenum & ornatū habeo: tūc si vera
sunt que lego eū eē beatum non du
bito. cur ergo orare pro eo volo. Cur
elemosinā dare: cur ieiunā: cur scō
rū corpa visitā. Nō ē ergo necesse p
eo orare: qz fidel^{is} fuit prius castus &
humil^{is} & in cunctis bonis ornat^{us}.
Etiam post aurum non abijt nec in
pecunie thesauris sperauit: potuit
transgredi & non est transgressus: &
facere malum & nō fecit. quid ergo
aliud credere debeo nisi quod lego.
Quid enim lego: v^{el} quid predicare
audio: nisi qd q̄ bene operabit^{ur}: bene
remunerabitur. O homo hec qui
dicis: ego nullo modo negare au
deo. Quis enim fidelis dubitat qd
qui bene fecerit bene recipiet: consu
lo tamen vt pro defunctis exorare
non desistatis. Dixi enim supra: qd
nemo sine crimine viuit. Nemo glo
riari potest castum vel mundum se
habere cor. Et quid ergo consulo
quid volo: quid vel deprecor nisi qd
dimittas incertum: & accipias cer
tum: quid est: quod est incertum ni
si qd nescis vtrum pater tuus cru
ciatur: vel vtrum dignus fuerit

De getate: et charitate: et ope misericordie

odio vel amore. Multi reputati fuerunt sancti et tamen in conspectu dei non boni: sed mali inuenti sunt. Ellice ergo quod est certum: et dimitte quod est incertum. certum. n. est quod peccator fuit: et in bonis opibus ornatus fuit. ignoramus tamen utrum eternam meruerit possidere. lege ergo o homo et ope implere festina: quia sancta et salubris est cogitatio pro defunctis exorare: et elemosinam dare: carne affligere et opera charitatis exercere. peregrinationes facere ut a peccatis soluantur. Nam si sunt saluati vel damnati pro quibus rogas dummodo ne scias et a deo reuellatum tibi non fuerit. non credas beatis vel damnatis iniurias facere: quia si beati sunt tunc adiutorio non indigent: et si damnati obtinere non valent: ergo dum certus non sis: quod nec beati nec damnati sint orare pro eis non differas: quia ut supra diximus: bonis tuis non indigent qui beati sunt et mali non obtinent: quia damnati sunt.

Scias tamen et indubitanter credas: quod licet pro defunctis beatis vel damnatis obsecres: bona que facis pro eis non amittis. Sepe. n. predicamus et sepe integra fide docuimus quod nullus malum impunitum et nullum bonum irremuneratum erit apud quem non est acceptio personarum. Oratio. n. tua in sinu tuo conuertetur. Igitur pro defunctis semper orandum est et si non proficiet eis: quia beati sunt: vel damnati sunt: oratio in sinu nostro conuertetur. sic. n. semper boni erimus. sic pii et misericordes: sic mala morte perire non poterimus: quia dominus custodiet nos in tota vita nostra. quam postea deferendo dabit illam quaz nec oculus vidit nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendere potuit. Festinemus ergo o fratres pro defunctis exorare: ut et ipsi festinent nos ad se

vocare. vident enim sanctam trinitatem: tamen esse unam quantum tres simul sunt nec plus aliquid sunt due quam una tres et in se infinite sunt: et singula sunt in singulis: et omnia in singulis et singula in omnibus et in omnia in omnibus et unum omnia sunt. Et si capere non poteris quantum sancta trinitas tres et unum sunt exemplum accipite. unum est sol in celo currens: calefaciens et fulgens. unum est in terra ignis tria similiter habens in terra: motum lucem: et feruorem: nec lux a feruore diuiditur. Sic est sancta dei trinitas: et eius misterium capere non valeamus: bene operari festinemus: ut sicuti est sanctam trinitatem per gratiam videre valeamus. Inhumanum est namque propriam deferere: propriam despicere vel in ea nolle habitare. Bene operari non pigeat. et propriam habitare et ad eam redire valeamus. Tanta est. n. pulchritudo iustitie tanta iucunditas lucis eterne. Hoc est incommutabilis veritatis et sapientie: ut et si non liceret in ea amplius manere quam unum diei hora vel media propter hoc solum innumerabiles anni huius vite pleni delictis et circumfluentia bonorum temporalium recte meritoque contemnerentur hec omnia. O regnum dei gloriosum: o propria nostra desiderabilis: tamen vales quantum habeo tamen emitte de te viduas duobus minutis quantum Petrus qui reliquit omnia: tamen Zachaeus dando dimidiam patrimonij quantum Maria soror Lazari que omnia vendidit: et ante pedes apostolorum posuit. Cur ergo bene operari pigri sumus. Cur pro defunctis exorare negligimus? inuicemur ergo fratres in patria nostra non solum ex hominibus: sed et ex angelis atque archangelis tronis et dominationibus: principibus et potestatibus congregata. Ibi sanctam et indiuiduam

Sermo. xlvj.

trinitatē sicuti ē homo. videbit plus tamen vel abundantius quantū plus in via operando meruerit clarius. Non tñ quibuscunq; bonis onerati sumus pp hoc eam emere valemus: nisi per grām possideat. Tunc enim solus p̄tenti erim⁹. omnes faciles oēs iucundantes. Hec est. n. illa optima pars quā Maria elegit gescendo: et sedēdo ad pedes dñi. Cōtemplabat enim ipsa deum et hoīez. ideo optimam partē elegit. Quare optimā partem dicit: nisi qz p contemplationem eterna vita designat. Optima vita est. n. qz secūra est. qz eterna ē: qz vera ē. qz felicitas nostra ē deum habere deūz videre: deū contemplari. Ideo optima pars est: quā partē non possum⁹ hic possiderē. quare: qz quādū vivim⁹ peregrinamur a domino. et semper in piculo sum⁹: semper in labore hac in vita. cū Aldartha fatigamur. Sum⁹. n. cū Aldartha laborantes hospites ministrantes et recipientes. Hanc partē Aldatham elegit et bona fuit sed nō optima: qz non eterna. Bona tamen fuit. qz perseverando in opib⁹ charitatis et sedere ad pedes dñi in eterna vita cuz sorore meruit. Festinantes ergo opera pietatis exercere cū pro defunctis exorare ut videre possim⁹ et reuerēter salutare prophetas sanctissimos et patriarchas veraces. Isti. n. sunt quoz noīa manent in eternū: qz dō digni sunt: fide preclari: hospitalitate precipui: astuti in sensu sapientes in opere: reb⁹ secularib⁹ locupletes: reparatores opibus orbis terraz atq; rectos crudeli promissionib⁹ angeloz facie ad faciem deum videntes prudenter et virtuosī: quoz impij posteritas non cessavit. xps ex eoz germine p vterū bea

te virginis: que est spes oluz gentiū natus in mundo coruscādo apparuit. Isti. n. sunt scī viri: cum quib⁹ locutus ē de⁹: et oñdit eis secreta sua: ut ea que ventura erant quasi p̄sentia spū scō illuminati agnoscerent. Festinem⁹ frēs seculum exire ut et salutare et videre valeam⁹ scōs: apostolos quoz oculi bñi: qui deum in carne viuentem videre meruerunt: quoz fruct⁹ in p̄ria in eternum manet. Festinem⁹ et frēs mei ingredi scā scōrum ut et valeam⁹ videre sanctos dei martyres: q canem domuerunt: spūm roborauerunt: demonibus imperauerunt: virtutib⁹ corruscat erunt: presentia despererunt et illā p̄riam de qua nūc loquimur voce et morib⁹ predicauerunt. Festinamus igit frēs et ingredi scā scōp: ut videre valeam⁹ scōs dei confessores: q lz persecutoz rabiem nō senserūt: tñ p vite meritū deo digni premio martyrii non priuant. qz martyriū nō tñ effusione sanguinis: sed et abstinentia pctōrum et exercitatioe diuinorū preceptorū perficiūt. Festinamus et frēs mei ingredi scā scōp ut videre mereamur et salutare reuerēter scām dei genitricē cū scīs suis virginibus: que suis exemplis vtriusq; sexus multitudo ei⁹ sequit⁹ vestigia: et relictis nuptiaz copulationib⁹: dimissaq; liberorū ppagine sponso q in celis est: penni mente et habitu et gestu applicare meruerunt. Iste. n. fuerūt virgines sacre deo deuote: q in vita sua fuerunt oronib⁹ instantes: ieiunijs herentes: elemosinas facientes pauperes recreantes: in tribulatione gaudentes: in bello potētes in dānis temporalium rez ideo grās agentes. Festinamus ergo frēs mei istos imitari scōs. Discam⁹ ab

De penitentia

et opera charitatis sine intermissione exercere valenter ut per gratiam suam mereamur ipsum videre facie ad faciem sicut est: quorum nobis concedat ille qui est sanctorum omnium virtus et salus. Amen.

De penitentia. Sermo. 47.

Quoniam penitentes et non eritis deridentes. Penitentes mutare naturam: reconciliamini. n. et vos deo cum cathena illa qua inquit quicumque ligaueritis in terra erunt ligata in celo. Eddis ligaturam et deo potes facere in posturam: penitentiam agis: genua figis: et derides: sublimas: penitentiam dimisisti: penitens es: peniteat te: sed si non penitet te: penitens non es. Et quod est frater carissimè: egrotant homines: ad ecclesiam mittuntur vel portantur et baptizantur: et renouantur: et felices exiunt hinc si permanebunt in penitentia. Qui non accipit baptismum nondum violauit sacramentum: qui autem accipit violauit male et perditur viuendo. Ideo remotus ab altari est ne iudicium sibi inducat et bibat. vitam ergo mutet et corrigat se: et reconcilietur. Sed si non venit dum sanus est: sed expectat etiam reconciliari in presenti: quando incipit mori: experti sumus multos expectasse reconciliari morte appropinquante. Horum salutem proferri non audeo. Hoc autem dico in prospectu dei ad timorem vestrum: et timorem meum. qui autem non timet: non me tremunt: sed malum suum. Audi ergo. sum certus quod homo baptizatus mundus est. sed vitam non audeo dicere sine peccato. Sed si quis vitam sine crimine duxerit et aliqua peccata habuerit et quomodo die dimittunt in oratione dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus

debitum nostris. Nunc si hodie finiuerit. vitam non finit: sed transit de vita ad vitam: de labore ad requiem: de miseria ad beatitudinem: succurrat de voluntate sua ad baptismum siue in periculo constitutus baptizetur: et exeat de hac vita ad deum vadit: ad requiem vadit. Baptizatus autem factus desertor et violator tanti sacramenti agat penitentiam de toto corde ubi deus videt: qui vidit cor Dauid quando increpabat a propheta et grauius increpatus est post comminationes dei terribiles exaudiuit est dominus: et abstulit peccatum. Tamen valent tres syllabe. scilicet. peccaui quod per has syllabas flamma sacrificij: cordis ascendit in celum. Ergo qui egerit penitentiam veraciter: et absolutus fuerit a ligamento quo ligatus erat: et a christi corpore non separatus bene post penitentiam viuerit: sic autem penitentiam viuere debuit post reconciliationem quando cumque defunctus fuerit ad eum vadit ad requiem vadit: regno dei non priuabitur a populo diaboli liberabitur. Si quis autem penitens in ultima etate necessitate egritudinis voluerit penitentiam accipere: et accipiet et mox reconciliabitur. Et hic vadit. fateor vobis non esse negandum illum saluari. qui bene hinc exiit: non tamen hoc plene dicere presumo: ne vos fallam fidelis ergo bene viues. hinc securus exhibet. baptizatus ad bonam: securus hinc exiit. Agens penitentiam et reconciliatus dum sanus est: et postea bene viuens securus hinc exiit. Agens penitentiam ad ultimum et reconciliatus si securus hinc exiit. Ego non sum securus: unde securus sum: do securitatem. unde securus non sum penitentiam dare possum securitates dare non possum. Quod dico attendite

Sermo. xlviii.

te: debeo illis plenius exponere: ne aliquis male intelligat. Nunquid dico dānabit? Nunquid dico liberabitur? Et q̄ dicis mihi nescio. Nō p̄mitto non presumo nescio vis de dubio liberari: vis quod incertū est euadere. Age penitentiā dum sanus es. Si. n. agis penitentiā dum sanus es: et inuenerit te nouissimus dies: cur re et reconcilieris si sic agis securus es. Quare securus es? Quia eo tpe penitentiā egisti. quo peccare potuisti. Si autē vis agere penitentiā ip̄az quando peccare non potes. peccata te dimiserunt nō in illa. Sed unde scis in ouis. si forte deus dimittat mihi vix dicatis: unde scio illud hoc nescio. Nā ideo penitentiā tibi do: q̄ nescio. Nā si scirem nihil tibi p̄desse: nō te admonerem. non te tererē. Due res sunt: aut ignosce tibi aut non ignosce. Quid horū tibi facturū sit nescio. ergo dimitte incertū. et tene certū. Amen.

De angelis: et hospitalitate.
Sermo.

48.

Quia naturis angelicis semp̄ defendimur ne demergamur frēs dilectis simitio de eis ad eorū honore sermonē facere ne pigrescamus. Sed qd de angelicis spūs loquimur cū de eis loquimur di sim: credim' in sane et indubitata fide teneamus diuina eos presentia et visione beatos sine fine letari vōis domini que nec oculus vidit nec auris audiuit nec in cor hoīs ascendit. Quid ergo miser peccator pulvis et cinis vobis loquar: q̄ nec ego eorū gloriam valeo cogitare nec vos audire sufficitis profecto si ex abundantia cordis os loq̄. Ad dī laudē qui nos dignet ad amorē suū inflāmare dica-

mus q̄ possim'. In supernis spūs tibi non solum admirabilis dignitas est et dignatio amabilis inuenit. Sed tanta gloria est q̄ lingua vel cor humanū nullatenus dicere valeat vel cogitare. Ipsi deo semp̄ assistunt domestici dei sunt. celi ciues principes paradisi scientie magistri doctores sapiētie illuminatores aīarū custodes eorū corporū zelatores et defensores bonorū. Quod bene testat ille doctor doctorū et veritatis predicator: quando raptus fuit vsq̄ ad tertium celum et beate illi curie interesse meruit et videre deum sicuti est. Atq̄ sup̄ omnes homines meruit nosce secreta. Tunc. n. ait. Tunc. n. dixit et exclamauit q̄ oēs erant administratores spūs missi in misterium nr̄um. Ipsi prouinciarum custodes dignitatesq̄ nostras tam spūales quam temporales os diligentia custodientes. Ipsi sunt contra fomitem impetrantes. Ipsi sunt pro nobis contra demonem victoriā obtinentes. Ipsi sunt p̄ quos ad fletū p̄tritionis penitētie et orōis inducimur. Ipsi sunt p̄ quos nr̄a scā vel cogitata ad celū illariter portant. Ipsi sunt frēs nostri q̄ valde nos diligunt nos ubiq̄ instruūt in cūctis nos p̄tegunt nr̄m aduētum expectantes ad celū et sedes paradisi p̄ nos repleti affectāt. Isti sunt scīssimi spūs q̄ nobis dormientib' adsunt custodes nobis orātib' adsunt tripudiatēs. Quis ergo frēs angelorū memoria in mente carebit. Quis eos nō diligit. Quis nō venerat. Qui in p̄spectu dei sp̄ assistūt. Isti sūt p̄ quos sustentamur per q̄s i mari: et i terra uiuāmur p̄ q̄s mēte et corpe illūinamur p̄ q̄s i tribulationib' et angustijs p̄solamur p̄ q̄s ab infirmitatib' frequenter liberāmur p̄ q̄s

De angelis: et hospitalitate

et a quibus in extremis contempla-
mur i fide solidamur et a maligno
spiritu defensamur et obtenta victo-
ria ad paradysum vel ad purgatori-
um p eosdē deportamur et dū pur-
gamur ab eis sepe visitari et psolari
nō dubitam⁹. promittentes celestes
iherusalē ciuitatem ingressuros. Eia
ergo fratres studeamus sanctos an-
gelos imitari et nō solum ipsos sed
etiam angelorū amicos. Circūspicia-
mus. n. integra mente perlegamus
scripturas vt possim⁹ et inueniamus
angelorū amicos qbus inuentis pe-
tamus quid fecerūt quō angelis pla-
cuerunt in quib⁹ eos securi imitati
sunt. Veniat scūs pater Abrahā et
qd fecit inotescat veniat et frater ei⁹
Loth et dicat ppter qd vel quō a so-
doma per angelos liberari meruit.
veniat et Tobias dicens secum filiū
et ppter qd per angelum illuminari
meruit et filius custodiri doceat. ve-
niat et tres pueri et quomō actiuis
et passiuis approximatis nō sequat⁹
necessario actio scribāt. veniat et pe-
trus et quomodo p angelū liberari
meruit audiam⁹ vt et audientes ma-
gna magnalia q sancti angeli fece-
runt eos sequi et imitari valeamus.
dic nobis sancte pater Abrahā qd
fecisti vel quid facere docuisti vt sā-
ctis angelis taz iucūde placeres: dic
vt a te discamus doce vt nos a te do-
ceri valeam⁹. Nā pater es et qz oēs fi-
lij tui sumus te decet nos docere. O
fratres qd aliō dice⁹ poterit. Quid
aliud vel docere nisi q hospitalita-
tem semper seruari voluit: O sancta
veraq hospitalitas que nō solū an-
gelos s3 et ipm deum aliquādo reci-
pere meruisti. Ecce pp quid abrahā
dei angelis placuit. Ecce propter qd
Loth liberari meruit. Ecce ppter

quid Tobias illuminat⁹ et filius ille
sus reseruatur. Ecce ppter qd tres
pueri et petrus illesus reseruatur in
carcere. Discite ergo xpiani discite
hospitalitatem exhibere in cunctis
ne forte cui domū clauferitis cui ho-
spitalitatez negaueris ipse sit deus.
Obuia. n. iuit Loth angelis tāq pe-
regrinis q ex sua laudabili cōsuetu-
dine iaz sodomitico vitio liberatus
est et inter pessimos et optimos con-
seruatur a periculo ciuitatis eripit⁹
et corporale euadit incendium et ad
eternū cōseruatus est premiū. Nun-
quid et abrahā deum vidit quādo
tres vidit et vnū adorauit. Igitur o
fratres recipere peregrinos festina-
te: tu. n. nescis an christus dignet te
visitare licet xps semp in hospite sit.
Pateat. n. peregrinos ianua tua susci-
pe eos alacriter obluē pedes laua eo-
rum capita purga eorū in mūditiis
et noli auertere manum tuā ab illo
paupe et si cūctis subuenire non va-
les saltē voluntas bona sit circa eos.
Suscipite ergo fratres peregrinos.
qz qualem mercedem habemus pe-
regrinando talem habebimus pere-
grinos suscipiendo fiunt enī ambo
equales et qui pp deum refrigerat et
qui pp deū laborat. O sancta nanq
hospitalitas angelorum amica. cha-
ritas soror. humilitatis corona. Nā
qui habet te habet veram humilita-
tem qui te o humilitas habet veraz
hospitalitatem habet. Nam sine te
hospitalitas nulla est. discamus er-
go fratres non solū a patribus ho-
spitalitatez seruare: sed a xpo humi-
litem astringere discamus ab eo
non mundum fabricare: non cūcta
visibilia et inuisibilia creare: non in
ipso mundo miracula facere et mor-
tuos resuscitare non siccis pedibus

Sermo. xlii.

super aq̄s ambulare: nō hec oīa sed tantū q̄ mitis est ⁊ humilis corde. hoc est perfectum hospitalitatis fū-
damentum. o sancta nanq̄ humili-
tas hospitalitatis soror ⁊ amica sua
uis qui te habet in cunctis magis
indignorem se alijs arbitratur. Nū-
q̄ dederat superior apparere prima-
tus ⁊ cathedras oēs fugit omne dñs
abhorret solaz hospitalitatē ample-
ctitur solaz eaz possidere desiderat.
Eia ergo fr̄s excelsa ē p̄ria s̄z humi-
lis ē via. **Ad**esurem⁹ ergo eā p̄gram⁹
eam ambulem⁹ peream. sic. n. fecit
abraam ⁊ Loth dum peregrinos su-
scipiebāt sic Tobias dum mortuos
sepeliebant. sic. n. ⁊ angeli de quib⁹
ait saluator q̄ semper vidēt faciem
patris qui est in celis. Amen.

De sodomis ⁊ gomoreis. S. 49.

Audite nūc fratres caris-
simi sed principes sodo-
mitarū precipite. auri-
bus legem dei vestri po-
pulus gomore. Audite ⁊ auditū fa-
cite filijs vestris o genus plena pec-
cato grau iniquitate semine neq̄ fi-
lijs sceleratis. Ecce dereliquistis de-
um blasphemastis scūz israel ⁊ aie-
nati estis iam retrosum a plāta. n.
pedis vsq̄ ad verticē nō est in vobis
sanitas. Ideo terra vestra deserta:
ciuitates vestre succedūt igni. regio
nē vestraz corā vobis aliēi deuorāt: ⁊
desolabitur sicut in vastitate ciuita-
tis hostili. quare hoc patimī nisi q̄
similes sodomitis iā estis. Audite er-
go principes sodomorum. Audite
isaiaz vobis dicentē multitudine vi-
ctimarū vestrarum plenus suz eo q̄
indigne mihi offertis. Ne offeratis
igitur ultra sacrificium. Quia sab-
bata vestra incensuz vestrum ⁊ solē-
nitates vestras odiuit anima mea ⁊

omnia facta sunt mihi molesta. Lū
extenderitis manus vestras auertā
oculos meos a vobis. Et cuz multi-
plicaueritis orationes non exaudia-
pro eo q̄ turpitudinez operamini.
Que est illa turpitudine nisi illa que
immunditia per apostolum appel-
latur. Illa deniq̄ ē turpitudine. Illa
summa imunditia. illa summa mi-
seria aqua angeli fugiunt quam de-
mones videntes. oculos claudunt.
Illā est. n. imunditia ⁊ miseria quā
masculi in masculos operant de q̄-
bus ait apostolus. Non solum qui
faciunt sed ⁊ qui faciētibus consen-
tunt digni sunt morte h. c. est meri-
to imunditia q̄ est nimia mentis
⁊ corporis spurcitia. Et hec spurci-
tia: nō solū peccatuz est: sed ⁊ pena
peccati. Lū. n. deus videt oīno se cō-
tēnentes ⁊ mandata sua cōculcātes
vertit eos in reprobū sensuz vt illaz
abominationem exerceant ⁊ nō in-
telligant ⁊ animaduertāt sic ait apo-
stolus. q̄ non probauerunt deū ha-
bere notitia tradit eos dñs ignomi-
nie. nā masculi relicto naturali vsu
femineo exarserūt ī desiderijs suis:
id est masculi in masculos turpitu-
dinem operantes: o q̄ abominabile
vitium o q̄ detestabile crimen: o q̄
mortiferum damnum: o q̄ pessimū
scelus: o q̄ inaudibile malum. Ecce
enim membrum xpī non solum for-
nicatur: sed etiā meretrix efficitur.
Hec est enim illa imunditia quaz
deus odio summa habet quam de-
testantur sancti: quam odium bea-
ti. quam fugiunt illi qui regnum dī
consequuntur eternum quam dili-
gunt illi qui cruciandi ⁊ maledicen-
di sunt cū diabolo ⁊ angelis suis. o
pessimū sodomite ⁊ vī pcōres: o pes-
simi attestāte scriptura. Erant sodo-

De sodomis: et gomoreis

Quite pessimi et peccatores coram domino peccator. n. dicitur coram domino: cuius peccatum deus non dimittit impunitum: et non differt diu differens penam: tamen ait. Clamor sodomitarum et gomoreorum multiplicatus est: et peccatum eorum grauatum est nimis. Clamor. n. dicitur peccatum quando non solum cogitatur sed absque omni timore ad actum perducitur: et in consuetudine multiplicatur. Et tunc dominus gladium furoris sui extendens pluit ignem et sulfur de celo: et combuste sunt ciuitates et submersae merito igitur per sulfur ciuitates ille submersae sunt et destruite quia tunc eorum semine quod eorum masculi fetenti luxuria ardebant. O luxuria pessima virtutum destructio: vitiorum augmentatio: delectationis: combustio: charitatis diminutio: burzarum euacuatio: dulcis es: sed ecce omnis dulcedo in amaritudine gradum morum conuertitur. O luxuria per te pax destructa est: per te homicidium factum est: per te ciuitates combuste sunt: per te regna perita sunt: per te omnia fere mala facta sunt: per te Dauid exulat a deo: per te Sanson moritur per te Salomon expellitur: per te Loth periturus: relinquens patriam et uxorem amittens. et ideo preuaricatores legis attendite legite leges. O gomoreorum sequaces quiescite iam agere peruerse discite iam bene facere: fugite sodomitas ut mortem. Nolite querelari cum eis: ne forte cum eis deperatis. Veniat. n. tempus et non tardabit: in surget ille sanctus Ioseph qui de hoc crimine pessimo suos fratres incusare patri non timuit. Surgat et nunc hic castitatis exemplum. et interficiat omnes tales operantes iniquitate: veniat ille magnus sanctus paulus vas electionis: et confundat omnes tales

taliter diligentes ut nullus reperatur orbe: veniat ille dilectus dei virginis tatis imago sanctus Iohannes et sua virginali presentia tales confundat. veniat etiam illa lucerna mundi et precursor dilectus et sua grandi audacia: omnes tales interficiat spiritu oris sui. veniat et Loth nepos sancti abraham cum nepotibus suis et omnes tales expellant de terra vivente: veniant omnes sancti angeli et comburant omnes qui operantur iniquitatem gomoreorum. Eia ergo quiescite iam agere peruerse. Discite cum loth et ioseph bene facere aliquid ad impleant quod diximus. Ad emendationem frequenter et nolite oblitisci: quod fecerit illa femina romana Tarpeia. Quid. n. fecit: nam luxuria magna regnabat in ea tamen ipsa pagana caste vivere volebat. Quid. n. fecit oculos sibi erui: voluit et precepit et delitiis cunctis depositis panem tantum cum aqua sumere voluit ad mensuram. O fides mirabilis conditio mulieris: mirabilis bonitas: mirabilis formido. quia per hoc non paradisi expectat: nec per hoc laudari desiderat: nec beatam predicari affectat. nam propter quod hoc fecerit ignoramus. quia paganam eam fuisse predicamus. unum tamen scio: quod si consilium Augustino petisset: ego tantum fidelis nihil aliud dicere potuisset nisi quod tantum panem et aquam sumpisset. determinato pondere et mensura. Nos ergo fratres scire debemus et nullatenus dubitare quod castitas cum abundantia et fertilitate stare non potest. Sed si mihi non creditis gomorentibus credite. abundabat. n. valde in cunctis bonis: et postquam comederat et biberat surrexerunt laudare: sic et vos operantes video. Nam fertilitatem habetis pane vino et cunctis omnibus quibus indigetis: non timeo ne pereatis: Quare: quia non est malum quod

Sermo. xlii.

in vobis non regnet. Nunquid superbi:
nunquid avari: nunquid gulosi: nunquid
puerorum concubitores. O miseri me-
bra diaboli: cur non erubescitis: Cur
non desistitis talia operari: Confundor ego
episcopus talia loqui: confundor et vo-
bis talia enarrare. Sed et si tacuero
mors mihi est et si hoc predicauero:
si effugias linguas vestras. Audacter
igitur predicabo: quia et vos publice opa-
ri non erubescitis. Emendate igitur vi-
tam et emendabo verba. Quescite age-
re peruersae: et ego mala vestra vobis
improperare. Sic et dominus facit: quia
mutata vita mutat sensus boni operum
permittit gloriam male vero penam eter-
nam. erudimur igitur fratres nosmetipsos
in scientia et castitate: ut studentes et
intelligentes simus. suaves affabiles et
mites in charitate non ficta nam si lu-
xuriari volueritis: nunquam charitatem
habere poteritis. Charitas. n. est vir-
tus quae consummatio et perfectio aliarum
virtutum dicitur. Sic et luxuria obstru-
ctio. Nam nulla virtus: nulla bonitas:
nulla sapientia cum luxuria stare potest.
nulla iustitia: nulla laus: sed omnis per-
uersitas: et personarum acceptio in ea re-
gnat. Non attendite sed quod necessaria
est ipsa castitas. Nam si caste vixeremus
vix intus non erant: non verba ma-
la: et si mihi non creditis quod Loth ac-
ciderit legite. Nam sancti angeli domum
eius intraverunt: quo facto: sodomites
domum eius circumdederunt: et foris non
solum per hostium: sed per fenestras irave-
runt. Nunquid et Loth cum nepotibus
suis vberauerunt. Oportet ut arbitror non
solum verba sed verba receperunt: et foris
fratres. et ideo uxor Loth conuersa fuit
in statum salis: quia sodomitis non pec-
cabat resistere. in simili et scelere in
eodem crimine mulieres et erant: et foris
nam in maiori: quia principium tanti crimi-

nis in illis ciuitatibus mulieres fue-
runt: et homines postmodum ipse pes-
sime docuerunt. O mulieres luxurie
matres: non sufficiebat primum homines
decepisse. et ideo conuertamur ad dominum
simus penitentes unanimiter in di-
lectione dei: ut membra unita nunquam labo-
rent. Nam sicut odium dissipat ecclesi-
am: ita vinculum dilectionis edificat eam.
odium. n. generat detractionem et in-
uidiam: quae pestilentia et praeiudicium est
ecclesiae: per odium amittitur illa san-
cta utilitas et incunditas de qua di-
citur. ecce quod bonum et quod incundum
habitare fratres in unum. Per odi-
um expellitur christus qui est vera
sapientia: quia in malivolam ani-
mam non introibit sapientia. et ideo
rogo vos et vitas vestras emendatis
dicentes filios vestros et filias quomodo
caste uiuant et mature incedant: ab-
stineant a cibo et potu: sit eorum ser-
mo pudicus: incessus honestus: vultus
inclinatus: lingua affabilis: mens
plena dilectione: manus plena ope-
ratione: ut si sic feceritis fratres cum
sancto Loth liberamini de inferno
fugientes et volantes per gratias ad
gloriam. Amen.

De cura anime. Sermo. 50.

Numa humana fratres
carissimi de omnium crea-
turarum natura partici-
pat ambit et caput et tan-
to amplius quanto gloriosius est ad
dei imagines insignita. De. n. spirituale
suum est quia celum habet ad manendum
angelos ad gaudentium: gloriam ad habendum
trinitatem ad fruendum. In ipso denique
homine reposita erat et corpus et creatu-
ra et omnis corporaliu naturalis se et ad se
et per se continens. Et tanto perfectius quanto
mirabilius creata erat cum corpore. omnia. n.
possidebat: omnia sibi obediabant

De cura anime

quia omnia ei subiecta erāt. Astra scilicet vt lucerent: elementa vt alterent: aialia vt subirent cibaria vt nutrent oues et boues leones et aues oia obediebant homini sine vlla rebellione. Et qd plura: etia3 hoc quod maius. Quid est quod maius est: et nisi qd diuinū est. Quid. n. in hoīe diuinum est nisi quod ad imaginē sancte trinitatis ipse homo decoratus est. Faciam⁹ inquit sancta trinitas hominem ad imaginem et similitudinē nostrā. Quid est dei imago in nobis: nisi ratio intellect⁹ memoria et voluntas: O homo audisti tuam gloriam audi tuā miseriam. O homo natus de muliere breui uiuens tēpore. repletus multis miserijs: qui quasi flos campi egrederis: et cōterreris: et vgis velut umbra nec in eodem statu pmanes nūc sanus: nunc languidus nunc gaudens nūc tristis nunc scies nunc ignarus nūc vidēs nūc cec⁹: nūc ciues nunc exul: nunc bonus nunc malus. Ecce quō stabilis. ecce quō permanes. O hō an ignoras qz potuisses non mori. Ultraq3 enī portio tua erat posse et nō posse mori. Cōtēpsisti primā et elegisti secundā cōtēpsisti vitā et elegisti mortē. contēpsisti dulce recipiendo amarum. cōtēpsisti vitā eternā et eternā mentē eligere voluisti et vnde hoc homo: nunquid bonus rect⁹ sanctus et deo dilectus creatus es: et tamen miserrime in-crasatus impinguatus dilatatus recalcitraſti contra deū factorem tuam. Et ecce elatus de superbia ignarus de gratia: iscius de iustitia cecidisti in lacuz miserie: in luto fecis et vnoa mortis. Nō attende quid sequit^r. Putas qd deus mentiat^r vel vt filius hoīs mutetur. statuit enī ipse

et sententiā posuit vt quotienscūq3 comederes ex ligno mori debuisses. Nunqd ludēdo hoc dixit vel ridēdo hoc asseruit: Dīo mihi si appet. quare nō appet: nisi qz experiētia didici et oculata fide probauī. Nunqd ex-terior qd pp peccatū elementa que i summa et optima qlitate erāt mor ppter peccatū pugnare ceperunt: et sicut nostri primi parētes infirmitatib⁹ aggrauamur: dolore capitis stomachi: epatis: oīumq3 mēbroꝝ vera mur. Sicq3 morimur. sicque ad sepulchra deducimur. Sed dicet q3: quid est hō post mortē: certū ē qd nō hō: tamē aliq quantū ad illas duas ptes. Que sūt ille partes corpis materia et aīa. Anima. n. nō morit^r nec succūbit per mortē: cū oīno sit immortalis: nec corpis materia sit vna numero qz licet: corp⁹ resoluat^r: nō tū deuenit ad tātā resolutionē qd oīno nihil sit et qd cedat in natura ens. Adanet ergo ea dē aīa semp tāq aliqd diuinū: et si eadē corpis materia deficit: tū homo qptū ad esse manet. Dēs. n. aīe spūs sūt et oīa corpora terra sūt et erunt: quousq3 tot⁹ hō gloriſiceſ corpe v3 aīa. Si ergo petis qd est homo mortu⁹ qd aliud dicere possum⁹: nisi qd terra est: putredo cadaueris et fetor. Si petis d suo esse: vides qd dicit. Si petis d corpe: interroga terrā. Euntēs vos o iuuenes et potētes ad sepulchra patꝝ vestroꝝ: cōsiderate quid fuerunt et qd sūt. Adonumēta eorūz apiamus: et videam⁹ q3 dñs et quis seruus: quis pulcher q3: turpis: quis rect⁹: q3 curuus inter eos fuerit. Apiamus oculos mentis et corporis: et nostrā grandē miseriam frequenter non pigeat cogitare. Intremus sepulchra: et quid inueniemus discamus: Quid

Sermo. I.

fratres inuicem⁹: vel quid nā si respexerimus mortuorum capita renes. et ventrem. Uerū et indubitanter uerū mihi experto credite. q̄ in capitibus inuenietis bufones saltantes generatos ex cerebro. In renib⁹ serpentes generatos in lumbis saltantes. In uenteris oēs scaturientes generatos ex uiscerib⁹. Ecce qd sum⁹: et quid iam erimus ecce in quo iā dissolui mur. Quid ergo inflaris o diues: Cur non attendis que audis. Cur nō turbaris cū perspicis. Cur nō auertis cū hoc quotidie expiris. Memento fratres hec oīa et agite penitentiam in fletu et lamento ante q̄ veniant dies illi amari pleni miserie et tristitie. audistis iam qd est homo mortu⁹: restat nūc dicere qd sit o anima. O fratres mei quid de hōe dicemus: non quod uel in paradiso cū gaudentib⁹. uel in inferno cum dolentib⁹: sed si sunt in purgatorio. in via eundi ad patriam sunt: et isti iam bene sunt: q̄ secuti sunt. Orandum tamen pro eis est: et eis toto affectu subueniendū est orationib⁹: elemosinis: sacrificijs: ieiunijs: et macerationibus. Isti deniq̄ sunt illi afflicti. qui ad dominum quotidie clamant: et ad illum recurrunt cuius scientia ubiq̄ allegatur cui⁹ sapientia demonstratur. cuius clementia ubique ponderatur. cuius potentia ubiq̄ promulgat. Isti quotidie clamant quilibet suam scientiam deplorat dicens. Domine scias q̄ comparator ideo ad te recurro. non cōtemnendo scientiam tuam: non auertendo tuas sapientias: sed interpello clementias tuas. Nō. n. domine iniuste patior. q̄ nō alieno delicto. sed pro meo patior uim tantum domine patior: q̄ foriter pati

or. et iuste patior: peccaui dñe substantias et diuitias cōgregando nec pauperibus ut iusseras sufficienter tribuens. Sed multa infelix congregaui cū dolore et merore nesciens cui ea dimittere amico vel pximo o infelix hō considera et diligenter aduerte qd agas qd cogitas. aut cunctis dieb⁹ uite tue cōgregare nō desinis. O hō auaritia plenus. an ignoras tria eē insaturabilia. et q̄tūz hnt nūq̄ dicūt sufficit: et qd est q̄ nunq̄ dicit sufficit nisi aīus hōis q̄ nūq̄ dicit satis ē. O hō an ignoras q̄ radix oīuz maloz auaritia ē. idolorū seruit⁹ idolatrie mī. usure genitrix. simōie fōes. eterne pene uia nutritrix gehēne. O auaritia abissus insatiabilis q̄ nūq̄ dicit sufficit. s̄z famescis. sp̄ doles: sp̄ tristaris i cūctis. Nā si sol q̄tidie orit: dolēdo dicit siccitas erit. Si pluuia descēdit. oīa periclitari afferis. Si tēperie adesse p̄spicis. solē et pluiā adesse desiderabis. O pestis iterminabilis o famelica rabies: nā oīa suis terminis claudunt. sola auaritia nullo claudit fine. Oīa in hōie senescūt vitia. sola auaritia iuuenescit. o rabies oī fine carēs nūq̄ terra suis limitib⁹ teriat: aq̄ suis finib⁹ limitat: aer suo finē: p̄cludit celū suis teris artat: sola auaritia: terminari nescit. O auare si terra tota tibi daret: mare q̄ris. s̄z si terra et mare: aerē petis: S̄z si terra mare: aerē postulas et celū ambis: ip̄z celū penetrare affectas et si celū penetraueris adhuc nō ueneris quāq̄ deo eq̄beris et eris filius altissimo. O pestis demone senior. nā demō filius altissimo eē uoluit. s̄z auar⁹ sup̄ deū si possit ascendere cupit. merito auaris in die nouissimo loquet dicens. o hō sine honore mundū itraisti i pellicula sanguinea sine

De cura anime

Omnes nat^{es} sine auaritia te genu-
it: et tu i auaritia viristi: dilatat^{es} in
auro et argento et oblit^{es} creatoris
tui. Ubi est fruct^{us} et lucrū labor^{is} ve-
strop. Ite ergo maledicti in ignem
eternū: sicut voluistis. et ita fiat. ecce
sententia summi regis. Itaq^{ue} fr̄es no-
lite amare plus corpus q̄ animā et
pl^{us} filio q̄ vosipso. ecce. n. in ianua
dies mortis est. tūc. n. q̄libet cū suis
excludit ab vxore dimittit a cognat^{is}
sepatur: et ab eisde^m ad sepulchrū
ducit. o magna crudelitas. o ma-
gna admiratio. o admirabilis infe-
licitas. ecce marit^{us} dilectus ab vxore
dilecta relinquitur. filius a matre
proicitur. et patres a filiis. et filij a
patre sub terra recūduntur. Solus
ille dimittit. et q̄libet ad propria re-
uertitur et cito obliuioni tradit rāq̄
mortu^{us} a corde ecce fratres mundi
amicitia quāta vel qualis est. Non
enim est aliq^{is} q̄ tantū amicū vel co-
gnatum diligat. q̄d per noctē vnā
secū morari capiat. vide ergo o hō
quales amicos habes pro quib^{us} aīaz
perdis. pro quib^{us} deum offendis.
Omnes dimittunt te: omnes ab-
scondunt: omnes cito fugiunt a te.
et in foueam trium brachiorum col-
locabunt te. nam cum eīsemus
apud hostia tiberina misericordie
charitatis sociati expectātes tēporis
trāquillitatē. causa remeādī ad afri-
cam: et gratiaz illius cui terra et ma-
re obediunt. cōpulsi a pōtiano viro
clarissimo qui de roma ad nos vidē-
dum venerat cū eodem itēx reuer-
si sumus romam ad intuentū dili-
gentius magnifica edifica et opera
paganorū. Et duct^{us} cū ceteris ad
videndū cadauer cesaris in sepul-
chro. et vidi quod esset liuido colore
pro ornatu: putredine. circumdatus

ventrem eius diruptum et verminis
per illū catenas transeuntes pro-
speri. Duo quoq^{ue} famelici in foue-
is oculorum pascebantur. crines ei^{us}
nō adherebant capiti dentes ei^{us} ap-
parebant labijs consumptis et reue-
latum erat nariū fundamentum.
Et intuens matrem christianissimā
dixi ubi nam est cesaris corp^{us} p̄cla-
rum ubi magnitudo deliciarū: ubi
multitudo dñorum. ubi caterua ba-
ronum: ubi acies militū: ubi canes
venaces: ubi equi veloces: ubi aues
cantantes: ubi thalam^{us} pictus: ubi
lectus eburneus: ubi tron^{us} regalis:
ubi muratoria vestimentorū: capilli
solares: ubi facies decora. ubi oīa q̄
sub celo sunt. Te nāq^{ue} verebantur
homines. te timebāt principes. Te
colebant vrbes. Te timebāt omnes
ubi nam queso sunt hec oīa: Et quo
recessit tanta iactātia. Quo mit tua
magnificentia. Et rñdit mater pie-
tate plena filij omnia sibi penit^{us} de-
fecerunt quādo defecit spirit^{us} eius.
et reliquerunt eū captiuatū in sepul-
chro triū brachiorum plenū fetore
et putredine. Eia ergo fideles xpī cō-
siderate qd sumus: animaduerte
ad quid venim^{us} prospicite quid iaz
sum^{us}. Eligite ergo penitentiaz filij
mei quos iterū parturio donec for-
metur in vos. Christus. Eligite ergo
penitentiā. antequā mors inimica
nature vos aggrediatur. Statuatis
vobis simplicē humilē vtilem. secre-
ta frequentē. prōptaz: amarā lachri-
mosaz. et festināz cōfessionē. cū etiā
horā mortis oīno ignorem^{us}. nā cū in
extrema egritudine fueritis fr̄es. o
q̄ forte. o q̄ dux o q̄ penosus. o q̄ la-
chrimabile erit vobis penitere et do-
lere de malis p̄missis et de bonis om-
missis. Quare hoc est. nisi q̄ illis p̄

Sermo. l.

pit corpus carnis mentis ubi est vis
doloris occurrat impedimenta cordis.
nā corp⁹ dolet pena affligit qz mors
appropinqr. Itē filios quos p^res sū
me dilexerunt. p qbus ē se dānatos
existimāt tenebroso oculo aspiciūt.
vires iā lachrymātes cōsiderāt mū
dus adhuc eis fiduciā prestat. Dia-
bolus ne de peccatis doleat fidē tri-
buit. z chirographū infirmatib⁹ pre-
bet. Caro non deficere adhuc satis
spat medici vt lucrant ipsum cōfor-
tant parentes applaudūt sacerdotes
alliciūt. z sic diuites moriūtur z se-
pellunt in inferno. O hō audisti qd
locutus sum: oīno crede qd hec oīa
cito experieris. Obsecro igit vt ante
q infirmitate graueris agis penitētiā
dispōas domū tuā. fac qd faciendū ē
fac testamētū dum san⁹ es: dū sapi-
ens est: dū tuus es. Nā si expectaue-
ris in infirmitate oīno minis vel blan-
dimētis: duceris quo tu non vis. O
hō dū inuenis sis dispōe domū tuā
age penitētiā. dilige dñz. nō solū ver-
bo s; ope z fuitate. Et si primū offē-
disti v^obo placa eum verbo. si facto
placa eū facto. qz eadē mēsurā par-
cet vobis q pepcistis alijs. O hō fac
pēitentiā memorare nouissima tua
vt non pecces reuertere ad teipsum
memorans. quod fuisti sperma li-
quidum. quod est vas stercoreum qd
eris cibus vermium hec enim sunt
nouissima que quilibet cogitare de-
bet quoridie. si fidelis est. O homo
memora^r nouissima tua qz vermis
nascetur tibi de lingua pro pecca-
to lingue. de stomacho pro pecca-
to gule. de spermate renū scor-
piones pro peccato luxurie. de ce-
rebro busones pro peccato super-
bie. Ademorare nouissima tua o
inuenis qui floride ambis z per-

gis capite eleuato. cunctis que vel
sunt despiciendo. Ademorare no-
uissima tua quia terra es z inter-
ram ibis. Ademorare nouissima
tua quia conceptus es in culpa. na-
tus in pena. viuens in miseria z
necessario morieris in angustia. O
homo cur te iactas fortitudine. Ec-
ce nunc postmodum infirmaris z
deficis. Cur inflaris tua sapientia.
Ecce q stultitia est z iam perdes:
Et tuam prudentiam reprobabo dī-
cit dominus. Cur inflaris sci-
entia. Nunquid philosophis ob-
scuratum est cor: z in cogitationi-
bus suis euauerunt. Nunquid
traditi sunt in reprobū sensum.
Cur te iactas generis nobilitate.
Nunquid omnium nascendi con-
ditio. vna est. Nunquid z moriēdi
vna conclusio. Quis nobilium vn-
quam natus est sine sanguinis ten-
tatione. Nunquid nobilis simul cum
paupere per eundem dum nasci-
tur meatum transijt. Et regula etias
mortis. Nunquid parcitur diui-
ti. Cur diuitijs te iactas. Ipse enī
potius insidie sunt quam amicitie.
Nam pauper fere nunquam occi-
di queritur. diuiti vero semper in-
sidiatur. Ademorare o homo no-
uissima tua qui quotidie epularis.
quomodo nudus de vtero matris
venisti. z nud⁹ reuertēris. Eia ergo
fratres domos vestras pauperibus
apite eleosinas facite. volūtares ve-
stras rationi subiugate. in cunctis
memorantes nouissima vestra. vt
mortaliter non peccetis in eternū.
Ediuuet autem nos deus sine cu-
ius voluntate solum arboris non
mouetur. ad perficiendum ea. que
placita sunt ei qui est benedictus
in secula seculorum. Amen.

De miseria carnis: et falsitatis presentis vite

De miseria carnis: et falsitatis presentis vite. Ser. 51.

O Vita que tantos decipis de proprijs. tantos seduxisti tantos excecasti: quod dum fugis nihil es: dum videris umbra es. dum exaltaris fumus es. dulcis es stultis: et amara sapientibus. qui te amat non te cognoscit qui te contemnunt. ipsi te intelligunt timenda es et fugienda es. ve qui tibi credunt. beati qui te contemnunt. vera non es vita quam te ostendis. Alijs ostendis te longam. ut perdas in finem. Alijs breuem ut dum penitere volunt non permittas. Alijs largas ut faciant. quod volunt. Alijs angustas ut non faciant bonum. Quare o sapiens fuge quod fugis. Sic. n. est vita nostra. quasi homo in domo aliena nesciens quam hora vel die dicat: vade foras: quia non est tua domus in qua es. O seculum vanum quod nobis tanta promittis dum decipis: qui tibi amicus voluerit esse inimicus dei constituit. Amicitia seculi inimicitia dei est. Caro est quam animam perdit: caro est que recipit inimicum cum virijs suis. Inter seminat homicidia: seminat fornicationem: seminat concupiscentiam: seminat rixas: seminat libidinem. seminat furtum: seminat idolatriam: seminat cupiditatem: seminat superbiam inter fratres discordiam: seminat inuidiam: seminat contra deum blasphemiam: provocat scismata irritat hereses: et inter ecclesiam dei infert divisiones. Inter populos christianos ponit offendicula: et inter gentes pugnas: et inter consanguinitatem incantationes. Et quod peius est in corda servorum dei diversa genera cogitationum immittit: et omnia que mala sunt in hoc mundo caduco pessimo: et nequissimo: et quasi orta sub

omni velocitate transit. Carnem et potestatem habet diabolus et non anima dicente domino ad diabolum de beato Job. Do tibi illum in potestate sed non animam eius. Caro misera gravat animam: caro vana demergit in infernum: caro inimica est anime. Que si inimica non esset: non utique dilexisset istius seculi vanitatem et vita vana non frueretur o vita atrocissima quam humores tumidant: dolores estuant aeres morbidant: esce inflant: ieiunia macerant: loci solvant: tristitie consumunt: sollicitudo coartat: securitas ebeatat. divitie superbiunt: paupertas eijcit: iuventus extollit: senectus incurvat frangit infirmitas: meror consumit: et in his omnibus mors atrocissima succubit insuribunda. o caro cum deformitate depressa illam debuisti vitam amplecti quam in eternitate consistit: ubi vita est sine morte: iuventus sine senectute: ubi lux sine tenebris: ubi gaudium sine tristitia: ubi nobilitas et voluntas sine iniuria: ubi regnum sine commutatione: hec sunt septem que consequi debueras. O caro miserabilis quare negasti dum viveres: sic perseverasses bona et quibuslibet bonis preuata non fuisses si bene egisses. Illuc. n. permansisses ubi est gaudium sempiternum: ubi in marcessibilis est gloria: ubi incorruptibilis est et incomparabilis delectatio: ubi christus apostolorum et prophetarum et sanctorum omnium cum iucunditate etiam non letitie cum sanctis angelis canentibus laudes deo ubi dilectio omnium bonorum et omnia bona delectabilia per huius seculi prauitates spreuisti. Ecce post finem quamuis in limo terre manciperis habes inimicitiam idest corruptionem: fetorem et vermem et dissolutionem: fetorem pateris ut viuentes de te exent

Sermo. li.

plum accipiat qd fuisse: et qd est ver-
mis et psumeris postremovero in fi-
nem pp nouissima: pp redeunte ani-
mam. i. vitam in corpore in quo pri-
us fuisti supplicij eternis macipas-
beris et simul cu anima danaberis.
O misera vita que caro psequit: et
concupiscit corp⁹ operat. Caro aut
satiat a fluentissimis cibis et potib⁹
et delectationib⁹: horat oia mala fa-
cere. Caro puocat homicidia: caro
perpetrat adulteria: caro commit-
tit rixas et scandala: caro iherit ebie-
tate: caro portat oem pcupiscenciam
hui⁹ seculi. O caro misera quid ho-
mines: qd agis: quid tui grauas ani-
mam que nihil desiderat nisi do ser-
uire. Tu o caro misera non sufficit
tibi perditio tua. Adhuc es ale que
a carne concipis contraria. Caro ma-
la quid qris. quid desideras: no. n.
poterit sine te ala iudicari in die iu-
dicii. Caro misera et putribilis et oi
squalore pcorum plena. quando viua
eras pulchra eras vt sol splendida vt
luna et oculi tui micabant vt stelle.
et crines tui longevi et ungebas te p-
ciosis unguetis vestib⁹ utebaris opti-
mis et in cibis tuis et potib⁹ conde-
bas aromatū multitudinē. Et scio
anima dum corpus tenebrosū et fe-
tidum reficiebas atqz fouebas escas
vermib⁹ preparabas. Ademorare
deuisti que a factore et opifice tuo
audieris cuz primū pcū cōmisisti.
Terra es inquit et in terra reuerte-
ris. Et Job audi dicentem nudus
egressus sum de vtero mris mee: et
nudus reuertar illuc. Audi est Isa-
iam vaticinantem: vere fenum est.
populus. Caro misera et nephāda.
Audi Paulum apostolum predica-
torem egregium dicentē nihil inta-
lum⁹ in hunc mundum: nec auferre

quid possim⁹. Nihil aliud caro mi-
sera nisi pcor⁹ sarcinam secum por-
tat. Non nisi p carnem aia peccat.
Alia quo potest videat. Anima no-
stra carcerem parit: caro eam et in-
clusam. Alia clamat ad dñm: no ca-
ro que in malitia pseuerat. Anima
remedium aliud non hz nisi tollat a
carne: et caro redigat in puluerem.
Tollat ei vinum et det ei aqua: aue-
rat ei sanguis et det ei humor terre-
nus. O caro misera quid de te age-
quando a te egrediar et vita a te re-
cedet: Tu sola in vtero et in sinu ter-
re iacebis: et aliquid nunq⁹ manipe-
ris: habebis in te hereditatem pesti-
mam. i. corruptionē: fetorē et vmes.
Ecce que acquisuisti dū viua eras.
ecce qd possides dū in sepulchro ia-
ces. Non posuisti te ieiunijs mace-
rare: ac ieiunijs in cinere et cilicio hu-
miliare. In perpetuo cum anima
salua fuisses si ei credidisses: qz non
bene facere potest: nisi alijs bñsece-
ris. hoc est nisi corpus per abstinen-
tiam affligeris aiam saluare nō po-
teris. Audi qd creator noster dicat
ad carnes. o inqt mea creatura: ego
te ex limo terre pulchram et lucidā
assumpsi imaginē meā in te condi-
dit spiramen vite tribui: animā in-
sibilem tibi concessi immortalitatis
tunicā te indumi in paradiso volu-
ptatis te collocaui: vita angelica per-
fruebaris cibos et delectabilia incū-
ditatis contemplabaris: et oia quāta
creaui in tua dominatione humilia-
ui: et affluentes diuitias dedi in sup-
et omnia ligna paradisi tibi subtra-
erant. Et pro vno vetito qz ibidem
comedisti ecce vbi incidisti. s. de pa-
radiso in infernum: de luce ad tene-
bras de amenitatis: et incanditatis
loco ad chaos: et ad omnia obscuris

De salutis anime

suma mala de delectabili odore nunc putredine et pudore manciparis: per esca angelica in cibo vermicibus subiaceris: per immortalitatis veste: corrupto induta es vestimento. Ecce quod concessi abstuli vitam substraxi: et tu misera et putribilis caro in inferno manciperis: ubi est fletus et mugitus atque ululatus super stridor dentium et terribilia tormenta et quod peius est post mortem in corruptione: post vermes et fetorem consumptione: postea in pulvere redacta. O caro que iam in extinguiibili manciperis. audi animam dicentem ad corpus. ego de celo veni a deo concessa tibi. natus de terra es. melius est ut tecum ascendas ad celum: quam me trahas ad infernum: dum vivimus et sumus in unum operamur manibus quod bonum est in elemosinis et ieiuniis in castitate et in hospitalitate egenorum et in nuditate pauperum: et in omnibus bonis operibus. ut per bonam operationem quam agimus ascendere ad celestia valeamus ubi non iam solutionem corporis sed in corruptionis veste induamur. ubi non iam fetor sed odor suavissimus: ubi non iam tenebre: sed lux perpetua micat: ubi non iam vermicum multitudo sed caterva angelorum et innumerabilia milia sanctorum et prophetarum omnium chorus cum sanctis angelis hymnum deo incessanter canunt cum ipsis nos faciat eterna gaudia percipere christo prestante qui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat in secula seculorum. Amen.

De salute anime. Sermo. 52.

Quamvis ad anime nostre desiderium pertinet fratres carissimi voluntatis nostre est: ut ad vos requirendos frequenter veniamus sed necessari

as temporis multum venimus incolimus nos venire meruimus: et ideo quod de corporis sanitate gaudemus: de animarum salute que vera salus est in quantum dominus dederit colloquamur. Ideo fratres ad imaginez dei facti sumus: ut deo donante intelligamus que sit desideranda patria: que sit vera beatitudo: que vera vita que perfecta sanitas: que sit eterna felicitas. Sed litus in corde deo inspirante cognoscamus. Nemo se excusare poterit ut dicat non novi litteras ideo dei precepta intelligere non possumus quia litteras non novit quid sit aut non sit intelligere debet. Interroget homo conscientiam suam et alloquatur seipsum: et dicat sibi suis verbis. O homo quis es et unde venisti. Et respondit tibi homo sum: et dei creaturas me esse cognosco iterum interroget et dicat quid in te habes aut ex quibus rebus te factum esse cognoscis. Respondeat et dicat ex anima et carne me constare cognosco. Quid in te ex his duabus rebus melius habes. Respondeat sine dubio animam meliorem habere quam carnem. Opus me et ordine legitimo respondisti: dixisti te animam meliorem habere quam carnem. Sic mihi adhuc ubi es homo: respondebis in mundo: Postea vero ubi eris in celo: quod diu ibi eris in secula seculorum iustissime respondisti et verum dixisti. fac modo rationem vite tue et esto iudex iustus ex omnibus rebus quas dedit tibi deus. Serva carnem tue unde sustentetur in mundo: et repone anime tue unde in perpetuum vivat in celo. Attende diligenter conscientiam tuam et vide si tantas res anime tue reposuisti in celo: quantas habes corpori tuo in mundo. Si tot solidos reposuisti in celo quantos tibi servasti in mundo. Vide si tot mo-

Sermo. lli.

diós tritici: si tot amphoras vini p
elemosinam in paradiso vndeuiat
anima tua reposuisti: quantus tibi
seruasti vnde viuere possit caro tua
in mundo. Euz ergo ista diligenter
attenderis et cōsiderans sapienter vi
des te ppe totaz libraz carni tue ser
uasse in mundo et vnam vnciam re
posuisse i celo: erubescet et cito ad pe
nitentie medicamēta confuge: qz in
ceptum in teipsum iudiciuz iudica
sti. Aliud verum dixisti et aliud ope
ribus perfecisti qz totum carni non
solum fideliter sed etiā infideliter
putasti. Nescio si apud te perichet
iudicium tuum: quando inter ani
mam et carnem tuaz iniqua sunt iu
dicia tua. Et vbi te iustum inueniri
potero quē in teipsum iniquus esse
cognosco. Et nunc certe nutrimus
carnem ornamus carnē: aliquoties
inebriamus nos et nimium delicio
se pascimus carnem q̄ velimus no
lumus post paucos menses aut an
nos vmes deuoraturi sunt in sepul
chro: et contemnimus animam que
deo ab angelis presentatur in celis.
O q̄ dura erit anime peccatrici et q̄
intollerabilis hora illa quando vide
rit bonam animam requiem recipe
re in paradiso: se vero torqueri in
eterno supplicio. Ergo considerate
fratres carissimi si maiore certe vel
equalem partem anime faciamus
non. n. foris in corpore sed int^r in in
teriori homine facti sumus ad ima
ginem dei. Caro enim nostra de li
mo terre formata est. Nunquid iu
stum est vt limus terre imagini pro
ponatur. Caro enim debet seruire
et anima imperare. Ista debet exer
cere imperium: et illa subiecta serui
rium. In omnibus christianis bo
nis anima dominatur: et caro seruit

compellitur. In peccatoribus vero
et amatoribus huius mundi inuer
so immo peruerso ordine caro eri
gitur et anima humiliatur illa de
licijs pascitur et ista fame torque
tur: illa luxuriatur i vestibus precio
sis et ista vix in veteribus inuolui
tur pannis et si in peccatis fuerit ob
noxia eterno iudici presentatur: et
tunc eius aut vera ignominia ap
parebit. Nam cum anima in corpe
suo caput esse debeat quicūqz carnē
delicijs aut voluptatibus nimium
erigit: nutrit: fouet: et palpat. Etiam
vero despiciet et contemnit: pedes le
uat in alto et caput ipamit in p̄fū
do qualis ē in oculis hoīuz: q in v̄s
pedibus ambulare videt. Talis in
oculis angeloz cui caro ppria domi
nat. Sicut ergo supra dixi fecit nos
de⁹ ad imaginē dei miserabili limo
seruire faciamus: hoc est iniquum
iudicium: vt carnem nostram a se p
ponamus. Sed hoc oēs homines re
cto iudicio nō faciūt. Adulti. n. sūt
hōesti: sobrii et hūiles: misericordes:
casti: in quib⁹ anima tenet iperū et
caro subiecta seruit. Et iō rogo vos
fratres attendat vnusquisqz consci
entiam suam et si illi dñatur caro: ci
to erigat dñaz et stimulet ancillam:
vt nō caro vincat aīaz et ad luxurias
trahat: sed magistra carnem suam
regat et per via castitatis et iustitie
ducat. Qui vero in se sentit animā
dominari teneat cum dei adiuto
rio discipline continentiam et per
freta pelagi huius mundi ita nati
gium corporeum veritate gubernā
te cōtēdat: ne iter fluct⁹ iustitie nau
fragiū icantu icurrit. vt. n. agnoscat
q̄ ex nobis vitate asa dñetur. de sub
stantia nostra victum nobis sufficie
ter et vestitum simplicē reseruemus.

De psalmus super deus deorum

Quicquid amplius de^o dederit aie
in eternam beatitudinem per elemo-
sinam pauperum reponam⁹. Ne forte
cum carne nostram ornamentis co-
ponim⁹ et multis delitijs saginam⁹
partem cum illo diuite purpurato:
et non cum Lazaro habere possim⁹.
Scitis. n. in euangelio frequenter au-
distis. q^d diues ille q^d epulabatur quo-
tidie splendide et purpura induebat:
et bisso: post de corpore exijt. et sepul-
tus est in inferno. et ibi inter flam-
mas aque guttari et locum refrige-
rii requisivit et inuenire non meru-
it. Ecce cui⁹ caro luxuriat et epulat⁹
in seculo quales diuitias inuenit in
inferno Lazar⁹ vero qui nec diuiti-
as nec ornamenta habuit in seculo
post mortem in sancti abrahe requie-
uit gremio. Sicut ergo supra dixi
fres carissimi refrenem⁹ gulam no-
stram et vicem ac vestrum simpli-
cem carni nre in hoc seculo prepa-
rem⁹ ut remaneat aliquid quod in
futuro seculo aie reponam⁹. Quid
peritura gula cupit reseruet elemo-
sine ornamenta que luxuria ac sua-
uitas requirit in mundo. Adiseri-
cordia et veritas reponat in celo. Si
ornati volum⁹ esse queramus orna-
menta unde nemo ornat indign⁹.
Si delicias concupiscim⁹ non que-
ram⁹ carnales ac transitorias ex qui-
bus stercoza conficiuntur in mundo
sed magis spuales: et eternas unde
angeli epulant⁹ i celo. Et si forte que-
ris que sint ille delicie. Audi aposto-
lum dicentem. Quod nec oculus vi-
dit nec auris audiuit nec in cor ho-
minis ascendit que pparauit dñs dili-
gentib⁹ se. Adhuc queris et interro-
gas quid sit hoc. Si vis verum agnosce-
re. de⁹ est delitie tue. reges tua sani-
tas tua gaudium tuum felicitas tua.

refrigerium tuum amenitas tua.
Et quicquid est q^d scē possit deside-
rare anima tua. totum ubi de⁹ erit.
sic beat⁹ apostolus dicit. et erit deus
omnia in omnib⁹. anare audi me.
quid tibi sufficit. Si de⁹ tibi nō suf-
ficit. Si ergo ista oia desideratis pa-
radisi requies querite. p eterna bea-
titudie suspirate. unde nō erit ami-
cus. ubi non erat inimic⁹. unde nec
bon⁹ potest exire aliquādo. nec ma-
lus vllō modo introire. Ad istam er-
go primam ornati bonis operibus
dederimus. ad celestia regna perue-
nire possimus. ad que ille nos per-
ducat qui est benedictus in secula
seculorum. Amen.

¶ Sermo super psalmo deus deorum
domin⁹ locutus est. Sermo. 53

Demo fres carissimi fal-
sa securitate se decipiat
et putet añ tribunal xpi
non eē ventur⁹ nec red-
diturū de scis ppijs rōnem veniet
enim dñs de⁹ n^r et nō silebit. modo
enim filere dicit⁹. quia adhuc vindi-
ctaz suspēdere videt⁹. hec fecisti et ta-
cui. Quid est tacui nisi non indica-
ui. Seueritatē meam distuli patien-
tiam tibi prelongavi. penitentiam
tuā diu expectavi. h fecisti et tacui.
Ego autē cum adhuc expectare ut
te peniteret. tu autē et me contēph-
sti et apostolum audire qz secundus
duritiē cordis tui: et impenitēs cor-
thesaurizasti tibi iram in die ire: et
revelationis iusti iudicii dei. Suspi-
cat⁹ es inique. q^d ero tui similis. pa-
rum est: qz male facta tua placent ti-
bi putasti placere et mihi. Deum
quia non statim pateris ultorem vis
tenere participem. et tanq^d corruptū
iudicē. prede socium vis habere. de
multis que rapuisti. paruas elemo-

Sermo. lxi.

finas faciens: et adhuc peccata non deferens quasi corrupto iudici putas te posse redimere cum si etiam totum dares et petam ipsa non deseras ne teipsum deciperis pecuniis perdendo et peccata non redimendo. Suspicares iniquis quod ero tui similis. arguam te quando veniet. n. dominus deus noster. et non silebit. Argua te. et quod faciam arguendo te. quod faciam tibi modo te non vides faciam ut videas te quia si videres et displiceris tibi et placeres mihi: quod vero te non videris. placuisti tibi displiceris tibi et mihi. Adhuc cum iudicaberis tibi cum ardebis. quid enim tibi faciam inquit. constituam te ante faciem tuam quid enim vis latere teipsum dorso tuo est tibi: non te vides: faciam ut videas te: quod tu post dorsum tuum posuisti ego ponam ante faciem tuam: non ut tu corrigas te: sed ut erubescas.

Adodo. n. fratres carissimi: omnes amantes luxurie: et qui cum delectatione faciunt iniquitatem peccata sua post dorsum eiciunt. Si vero aliquid boni casu aliquo: vel pro aliquibus occasionem fecerint ante se ponunt: et inde assidue gloriantur et dicunt. ego illum liberaui. ego illi benefeci. ego illi tantum dedi. Et dum bona que per illos facit deus sibi assignant per vanitatem perdunt. quod per elemosinas acquirere vident: ac si ante tribunal christi perditis bonis que ante se habebant peccata que post dorsum preceperant ante eorum faciem prouocant: et sine ulla termino supplicium sustinebunt: quod sibi dum viuerent noluerunt prouidere remedium: ut faciunt illi qui plus diligunt presentia quam futura: quod vero de anime sue salute attentius cogitant: e contrario faciunt bona quicquid fecerunt post dorsum projiciunt: ma-

la quecumque subreperint ante oculos ponunt. ut deinde ipsis in presenti seculo erubescunt et vulnera curare et mortua suscitare: et sordida abluere: tota deuotione pretendunt: cum in die iudicii ante tribunal christi venerint mala que ante faciem suam posuerunt et bonis operibus redempta sunt auferent. bona vero que per vanitatem post regnum preceperant ante oculos collocabunt: et merentur audire. Venite benedicti patris mei percipite regnum veniet dominus deus noster et non silebit. et tunc arguet quando correctionis locus nullus erit. Stas tuam te inquit ante faciem tuam. modo ergo tu sicut iam supra dictum est quisquis talis es fac quod dominus tibi minatur facere. Tolle te a dorso tuo. ubi te videre non vis dissimulans a factis tuis et constituere ante te. ascende tribunal mentis tue esto tibi iudex. torqueat timor rumpat confessio. dic deo tu. Quoniam iniquitatem meam ego cognosco et peccatum meum contra me est semper. Quod erat post te fiat ante te. cum factum fuerit ante te. puniatur a te ne tu postea a deo iudice fias ante te. et non sit quo fugias a te. Intelligite autem hec qui obliuiscimini deus non cogitabas de vita tua mala. Intellige qui oblitus es deum ne quando rapiat sicut Leo. et non sit qui eruat quid est sicut Leo. sicut potens sicut ortus sicut ille cui nemo resistere potest. illi. n. quos supra diximus. id est amatore suo deum amare videtur. sed longe aliud ab operibus exercere secundum illud quod ait propheta populus hinc labijs me honorat cor. autem eorum longe est a me. clamat illis spiritus sanctus peccatori autem dicit deus. ut qui enarra-

De cōi vita clericorū ex sui dispōne

ris iustitias meas et assumitis testamentum meum per os vestrum. tanquam ut diceret eis. nihil mihi prodest quod laudes deus. Illis. n. qui bene viuunt prodest quod laudant. Tu autem si laudas et peccata non deseris nihil tibi prodest. ut quod deum laudas. Etudi scripturam dicentem. non est speciosa laus in ore peccatoris. si. n. malus viuis et bene doctes non deum laudas. ergo audite quod bene viuitis sacrificium laudis honorificabit. Nemo offeret mihi hoc sacrificium et malus est. non dico non mihi hoc offert malus. Qui. n. laudat bonus est. qui si laudat et bene viuunt. Qui laudat non solum lingua laudat. sed et lingua cum vita consentit. Et ideo rogo vos fratres carissimi. quantum possim cum dei adiutorio studeamus ut quomodo deum laudamus uocibus. sic et bonis operibus collaudemus. Melius est tacere et benefacere quam deum laudare et peccata committere quod enim laudat laudat deus uita simul et lingua uocibus pariter et bonis operibus: dupliciter in se prouocat gratiam dei. Si. n. non preualeat deum laudare uocibus laudet bonis operibus. assiduus orationibus. sanctis cogitationibus. Si. n. diligenter attendimus et in hoc seculo cum secura conscientia deum laudare possimus uti futuro eternum gaudium feliciter inueniamus. Amen.

Incipit sermo primus sancti patris nostri Augustini de communis uita clericorum ex sui dispositione. Sermo.

54.

Propter quod volui rogauit hesternum die ut hodie frequentius ueneritis hoc est quod dicturus sum. uobis cum uiuimus et propter uos uiuimus. et intentio nostra totumque nostrum

desiderium est. ut apud christum uobiscum sine fine uiuamus. credo autem ante oculos vestros esse conuersionem nostram. et ut nos dicere fortassis audeamus. Quamuis multum illi imperes quod dixit apostolus. Imitatores mei estote sicut et ego christi. et ideo uos ut alias de nobis inueniat male uiuendi occasionem. Prouidemus enim bona ait idem apostolus. non solum coram deo. sed etiam coram hominibus propter nos conscientia nostra sufficit nobis. propter uos fama non posui. sed polere debet in nobis. Tenete quod dixi atque distiguite. due sunt res. conscientia et fama. Conscientia tibi primo tuo. quod fidens conscientie sue negligit famam suam crudelis est. maxime in loco isto positus de quo dicit apostolus scribens ad discipulum suum. Circa omnes teipsum bonorum operum prebe exemplum. ut ergo non uos diu teneam presertim. quia ego sedens loquor uos stando laboratis. Nostis autem omnes aut pene omnes sic nos uiuere in ea domo que dicitur domus episcopi ut quantum possimus imitemur eos sanctos de quibus loquitur liber actuum apostolorum. Nemo dicebat aliquid proprium. sed erant illis omnia communia. quia forte aliqui vestrum sunt non tam diligentes uite nostre scrutatores ut hoc si nouerunt quomodo nolo uos nosse dico quod sit quod breuiter dixi. ego qui uere deo propitius inclitis episcopum vestrum inuenis ueni ad istam ciuitatem multi vestrum nouerunt querebam ubi construere monasterium et uiuere cum fratribus meis. Spero quod per omnem seculum reliqueram. et quod esse potui esse uolui. non quesui tamen quod sum. Elegi in domo dei abiectus esse magis quam habitare in tabernaculis peccatorum. Ab eis qui diligunt seculum

Sermo. lliii.

Aggregavi me sed eis q̄ presunt popu-
lis coequavi. nec in cōtinuo domini
mei supiorem locū elegi: sed inferiorem
et abiectum. et placuit illi dicere mihi
ascende sursum vsq; adeo tenebam
ep̄atum. ut qm̄ ceperat esse alicuius
iam momēti inter dei seruos fama
mea: in quo loco sciebam nō esse ep̄m
nō illo irez hoc et agebam q̄tum po-
teram ut in loco humili saluare non
in alto piclitarer sed ut dixi dñō ser-
uus cōtradicare non debet: veni ad
istam ciuitatem propter videndum
amicū quē putabas me lucrari pos-
sem deo ut vobiscum esset mona-
sterio. quā securus perueni quia
locus habebat episcopatum non
attuli aliquid. Non veni ad hanc
ecclesiam nisi cum his vestimētis
quibus illo tempore vestiebat. et qz
hoc disponebam esse in monaste-
rio cum fratribus cognito institu-
to. et volūate beate memoriē senex.
Valerius dedit mihi hortum illuz
in quo ē nūc monasteriū dedit mi-
hi hortuz illum in quo est nunc mo-
nasterium: cepi boni propositi fra-
tres colligere compares meos: nihil
habentes sicut nihil habebam et in-
erantes me ut quomodo ego tenuerz
paupertaculam meam vendidi: et
pauperibus erogavi: sic fecerunt illi
qui mecum esse voluissent ut de cōi-
uiueremus. cōe aut nobis esset ma-
gnū et vberimū prediū ipse deus.
Perueni ad ep̄atū vidi necesse hēre
episcopatum exhibere humanitatē
assiduam quibusq; veniētibus siue
trāseuntib⁹: qd̄ si nō fecisses ep̄us in
human⁹ diceret. Si at psuetudo illa
in mōasterio missa eēt decēs eēt: et vo-
lui hēre in illa domo ep̄i meuz mo-
nasterium clericorum. Ecce quō vi-
uimus: nulli propriū habere licz:

si qui habent faciunt q̄ non licet.
Bene autē sentio de fratrib⁹ meis
et semper bene credens ab hac inq-
sitione dissimulaui. quare etiaq; que-
rimus illa querere quā male senti-
re mihi videatur. Noueram enim et
nouī omnes qui mecum viuerat. no-
sce propositum nostrum nosce le-
gem vite nostre. venit etiaq; ad nos
presbyter ianuarius quem videba-
tur habere honeste erogandus: q̄
si consumpsit. Remansit illi que-
dam pecunia idest argentum quod
diceret esse filie sue. Filia ipsius deo
propitio monasterio feminarum:
et bone spei est. Subernat illam do-
minus ut imploret que de ea iā spe-
ramus in illius misericordia non
eius meritis: et quia infra annos
erat et de sua pecunia nihil facere
poterat: quamuis ei videremus sul-
gozem professionis tamen lubricuz
timebamus etatis. Factū est ut ip̄m
argentum quā puelle seruaret: et
tum ad legitimos venisset et faceret
inde q̄ vginem xp̄i diceret qn̄ optie-
iam facere posset: duz hec expectan-
tur cepit ille morti propinquare: q̄
diu tanquam de suo iurans quia ip-
sius erat non filie testamentum in
q̄ fecit presbyter soci⁹ noster nobis-
cum manēs: de ecclesia viues cōem-
vitā pfitēs. Testamētū fecit heredes
istituit. O dolor illi⁹ societatis o fru-
ctus natus nō de arbore quāz plāta-
uit dñs: sed ecclesiaz scripsit heredē.
Nolo munera ista non amo amari-
tudinis fructum. Ego illum deo
querebam societatez professus erat
hanc teneret: hanc exhiberet nihil
habebat testamentū nō faceret. ha-
bebat aliqd nō se nostrum sociū
quā dei pauperem fingeret. Ma-
gnus mihi videt dolor esse fratres.

De cōvita clericoy ex sui dispositione

Dico charitati vestre pp hunc dolo-
rem statui hereditatē ipsaz in eccle-
sia nō suscipere filioz ipsi⁹ sit qđ re-
liquie ipsi inde faciāt qđ voluerint.
videf. n. mibi qz eam suscepo in il-
lo facto quod mibi displicet ⁊ quod
doleo particeps ero: hoc volui non
latere charitatē vestram. Filia ipsi⁹
monasterio feminaz est filius ipsi⁹
in monasterio viroz est. ambos ex
heredani illam cū laude istum cū
eulogio. i. cum vituperatione cōmē-
dani aut ecclesie vt nō accipiant ip-
sas porciunculas q̄ pertinet ex here-
datos: nisi cum ad legitimam etatem
peruenerint: hoc eis seruat ecclesia.
Deinde litē dimisit iter filios suos:
in qua labozo puello dicit: meū est
nostis qz hoc dicebat sp̄ pater me⁹.
Puer dicit credatur patri meo: qz
moriens mēiri nō potuit: ⁊ ista cō-
tentio quale maluz sit. Sed si pueri
isti serui dei sunt litem hanc inter
illos cito finim⁹. Eludio illos vt pa-
ter ⁊ forte melius q̄ pater ipsorū. vi-
debo qđ sit iure sic deus voluerit cū
paucis fratrib⁹ fidelibus honoratis
deo propitio de numero vestro. i. de
plebe ista. Eludio iter illos causam:
⁊ sicut dominus donauerit vnio. tñ
rogo vos nemo me reprehendat. qz
eius hereditatem nolo suscipiat ec-
clesia. Primo qz factuz illi⁹ testor.
deinde qz institutū meum est multi
laudant qđ diciturus suz: sed aliqui
etiā reprehendūt vtriusqz satisface-
re valde difficile est. audistis modo
cū euangeliz legeretur cantauim⁹
vobis ⁊ non saltastis plausim⁹ vob⁹
⁊ non iussistis. venit Ioannes bap-
tista: nō manducās neqz bibens ⁊ di-
cunt demoniū habz. venit filius ho-
minis manducās ⁊ bibens ⁊ dicūt.
Ecce hō vorax potator vini amicus

publicanorū. Quid ergo facio inter
illos qui parant me reprehendere ⁊
tentes in me ducere. Si suscepo he-
reditates eorū: qz filios suos irati ex-
heredāt. iterū quid suz facturuz eis
quib⁹ cāto: ⁊ non volunt saltare: qui
dicūt. ecce quare nemo donat eccle-
sie iponens aliquid ecce quare non
eā faciūt q̄ moriunt heredem: quia
episcopus augustin⁹ d̄ bonitate sua
laudando. n. mordēt labijs mulcēt:
dentē figūt: donat totū nō suscipit.
Plane suscipio p̄fiteor: me suscipe-
re oblatiōes sanctas. Si qz inde ira-
scitur filio suo ⁊ moriēs ex hereditatē
eū: si viueret nō eū placare nō ei fili-
um recōciliare deberē. Sed plane si
faciat qz sepe orat⁹ sum vnū filium
h̄z putet xp̄um aliez. duos h̄z xp̄uz
tertium. decē h̄z. vndecimūz faciat
⁊ suscipio. qz ergo feci hoc in qbus-
dam reb⁹ volunt bonitatē meam vlt
cōmēdationē fame mee in aliō ver-
tere vt in alio mō me reprehendāt:
oblatiōes deuotōz hoīum nolo susci-
pere: Considerent q̄ multa suscep-
erim. qđ opus est ea numerare. Ecce
vnā dico filij iuniani hereditates
suscepi. quare qz sine filiis defunct⁹
est. Bonifacij hereditates suscipere
nolui: nō misericordia sed timore.
amulariā nolui eē ecclesiā dei. mul-
ti sunt quidem q̄ etiam de manib⁹
acgrūt tamen: vna temptatio esset.
si iret nauis ⁊ naufragaret hoīes ad
tormenta daturi eramus: vt de sub-
mersiōe nauis fm cōsuetudinē q̄re-
retur ⁊ torquerent a iudice q̄ essent
de fluctibus liberati. Sed nō eos da-
rem⁹ nullo pacto. n. hoc faceret di-
ceret ecclesia. Quid ergo fiscale p̄sol-
ueret: sed vnde persolueret entheca
nobis habere nō lz: est episcopi ser-
uare aurum ⁊ reuocare a se mendi-

Sermo. liiij.

cantis manu. Quotidie tam multi petunt: tam: multi gemunt: tam: multi nos inopes interpellant ut plures testes reliquamus quod quod possimus dare omnibus non habemus. Non habemus ergo enthecā: propter ergo naufragiū hoc vitando feci non. donando. Nemo me ibi laudet sed nemo nec vituperet plane quoniam donavi filio quod iratus pater mortuus abstulit benefeci. Laudent qui volunt: parca qui laudare volunt. Quid plura fratres mei. Qui cumque vult exheredato filio heredes facere ecclesiam querat alterum qui suscipiat non augustinum: imo dono propositio nullum inueniat. Quam laudabile factum sancti et venerandi episcopi aurelij carthaginensis quoniam impleuit omnibus qui sciunt in laudibus dei. Quidam cum filios non haberet: neque sparet res suas omnes retento sibi fructu donauit ecclesie. Nati sunt filij: et reddidit episcopus nec opinanti que illi donauerat in potestate habebat episcopus si reddere sed iure fori non iure celi. Sane etiam hoc nouerit charitas vestra dixisse fratribus meis qui mecum manent: ut quicumque qui habet aliquid aut vendat aut erogat aut donet aut commune illud faciat. Ecclesia huius per quas deus pascit. Ego dedi dilationem usque ad epiphaniā propter eos qui cum fratribus suis non diuiserunt et dimiserunt quod habent apud fratres suos: vel nondum de re sua aliquid fecerunt quod expectabatur etas legitima. Faciant tamen quod volunt: dum tamen sint pauperes mecum simul expectantes misericordiam dei. Si autem volunt qui forte nolunt: certe ego sum qui statueram sicut nostis nullum ordinare clericum nisi qui mecum vellet manere. Ut si vellet discedere a proposito recte illi tollerem clerica-

tum quod desereret sancte societatis proprium ceptumque consortium. Ecce in conspectu dei non vestro muto consilium. Qui volunt habere aliquid proprium: quibus non sufficit deus et ecclesia: sua maneat ubi volunt et ubi possunt. Non eis aufero clericatum: Nolo habere hypocritas. Malus est quis nescit malus esse cadere a proposito sed peius est simulare propositum. Ecce dico audite qui societatem communis vite iam susceptam que laudatur in actibus apostolorum deserit: a voto suo cadit. id est a professione sancta cadit. Obseruet iudicem: sed deum non me: Ego ei non aufero clericatum. Quantum sit periculum ante oculos eius posui faciat quod vult. Noui. n. quod aliquem hoc facientem degradare uoluerim: non ei de erunt suffragatores et hic et apud episcopos: qui dicant. quod male fecit: non poterit tollerare te cum ista vitam. Extra episcopatum vult manere de proprio vult viuere: ideo non debet perdere clericatum. ego scio quantum mali sit profiteri sanctum aliquem nec implere. Mouete inquit et reddite domino deo vestro: et melius est non vouere quam vouere et non reddere. Virgo tamen nunquam fuit in monasterio et virgo sacrata est nubere non licet esse in monasterio non compellitur. Si autem cepit esse in monasterio. et deseruit: et tamen virgo est dimidia ruit. Sic et clericus duas res professus est et sanctitatem et clericatum. Interius sanctitatem nam clericatum propter populum suum deus imposuit cervicibus suis is magis onus est quam honor. Sed quis sapiens: et intelliget hec. Ergo professus est sanctitatem: professus est communiter viuendi societatem professus est: quam bonum quam iucundum

De cōiuita clerici. et ordinatōe seu dispōne

habitare fratres in vnus. Si ab hoc pposito ceciderit. et extra manēs clericus fuerit: dimidi⁹ ei ipse cecidit. quid ad me: nō eum iudicō. Si foras seruat sanctitatem dimidi⁹ cecidit. Nolo q̄ habeat necessitatem simulādī. Scio quō hōies ament clericatum nemini cum tollo nolenti mecum cōmuniter viuere habz deū qui mecum manere vult. Si paratus est pasci a dō p ecclesiam ipsius non habere aliquid p̄prium: s; aut erregare in paupibus: aut in cōmune mittere mecū. Qui hoc nō vult: habeat libertatē et videat: vtrum habere possit felicitatis eternitatem. Sufficiant hec nunc itez charitati v̄re q̄ egero cum fratribus meis annuntiabo vobis. Spero. n. bona q̄ omnes mibi libēter obediunt. nec inuēturus sum aliquos h̄re aliquid nisi aliqua necessitate religionis: nō occasiōe cupiditatis. Quid ergo egero post epiphaniaz charitati v̄re in voluntate et quō litē finiero. Inter duos fr̄es filios presbyteri Ianuarij non vobis tacebo. Multa locut⁹ sum date veniā loquaci senectuti: et timide infirmitati corporis olim sū senex. Tamen si deo placet quod dixi modo ipse dat vires non vos desero. Orate pro me vt q̄tum inest anima in hoc corpore et qualescūq; vires supunt in v̄bo dei fiant vobis.

Sermo sc̄ds de cōmuniuita clericorum ex sui ordinatione seu dispositione.

Sermo. 55.
Quoniam charitati vestre hodie de nobis ipsis sermo reddendus est: quod. n. ait apostolus: spectaculum facti sumus mundo et angelis et hōibus. Qui nos amant querunt q̄ laudet in nobis q̄ aut non oderūt detrahūt

nobis. Nos autē in vtroq; medio constituti adiuvāte domino dō nostro et vitam nr̄am et famam nr̄am sic custodire debemus: vt non erubescant detractoribus laudatores. Quō autē viuere velimus quō deo propitius iam viuamus q̄uis de scriptura sancta. multa noueritis tamē ad cōmemorādos vos: ipsa de libro actū apostolorū vobis lectio recitabit. vt videatis vbi descripta sit forma quā desiderauimus adimplere. Dum ergo recitatur vos intentissimos eē volo vt recitationē quā institui loquar domino donāte intentioni v̄re. Cūq; diaconus Lazarus legeret cū orta esset motus est locus in quo erant congregati et impleri sunt omnes spiritu sancto: et loquebant verbum dei cū fiducia omni volenti credere multitudinis autem credentium erat aīa vna et cor vnum. et nemo eorū q̄ possederat dicebat aliquid suum eē: s; erant illis omnia cōmunia et virtute magna reddebāt apostoli testimonium resurrectionis domini Jesu gratia q̄ magna erat super omnes illos. neq; enim egens quicq; erat inter illos. Quotquot. n. possesores p̄diorum vel domorū erant vendentes afferebant precia illorū et ponebant ante pedes apostolorū distributebant aut vnicuiq; prout cuiq; opus erat. Cūq; Lazarus diacon⁹ recitaret et episcopo codicem tradidisset. Augustinus episcopus dixit etiam ego legere volo. Plus enim me delectat huius verbi esse lector: quam verbi mei disputator. Cum orasset motus est locus in quo erant cōgregati et impleti sunt omnes spiritu sancto et loquebant verbum dei. cum fiducia omni volenti. Multitudinis autem erat cre-

Sermo. lv.

dentius anima et cor vnum et nemo eorum que possidebat dicebat aliquid suum esse. sed erant illis omnia communia et virtute magna reddebant apostoli testimonium resurrectionis domini iesu gratia que magna erat super omnes illos. Neque egens quicquam erat inter illos. Quotquot enim possessores prediorum vel domorum erant vendentes afferabant precia eorum et ponebant ante pedes apostolorum distribuebant autem unicuique prout opus erat. cumque episcopus legeret dixit audistis que iam melius orare ut possimus. contingit autem quedam necessitas ut hec diligentius agere. quando iam sicut nostis presbyter in nostra societate constitutus quali societati perhibet testimonium quam modo cum recitarem audistis. moriens testamentum fecit: quia habuit unde faceret. erat quod diceret suum in ea societate videret ubi nemini licebat suum aliquid dicere. sed essent illis omnia communia. Si quis dilector et laudator noster apud deum auctorem nostrum predicaret istam societatem. et diceret cum episcopo Augustino sic viuunt omnes cohabitatores eius quomodo scriptum est in actibus apostolorum continuo ille detractor caput moueas. dentem promouens diceret ita vere sic ibi viuunt. quomodo dicitur quod mentiris quod falsa laude. honores indignos nonne ibi modo id eorum societate posuit presbyter testamentum fecit et quod habuit quomodo voluit disposuit et reliquit. Certe omnia sibi sunt communis. certe nemo dicit aliquid suum. sub his verbis quid ageret laudator meus. Nonne os eius quasi plumbo opilaret ille detractor: non

ne ille laudans se peniteret: nonne reuerentia perfusus. et illius sermone confusus vel nobis. vel testatori illi male diceret: hec fuit necessitas ut ad istam diligentiam venire. Nuncio ergo vobis unde gaudeatis quia omnes fratres et clericos meos qui mecum habitant presbyteros diaconos subdiaconos et patricium nepotem meum. tales inueni quales desideravi. sed quia de sua qualicunque paupertate quod statuerat mundus fecerunt. Hi duo sunt Valens subdiaconus et paulo ante dictus nepos meus subdiaconus et miris vita impediebat: quod inde viuebat expectabatur in illo et et legitime etatis accessus ut quod faceret. firmitissime faceret. nondum autem fecit. quod ipsos agellos habet cum suo fratre. communes et indivisi possidentur. Sic autem aut eos cupit ecclesie conferre: ut inde alantur qui sunt in proposito sanctitatis quousque in hac vita degunt scriptum est enim et hoc apostolus loquitur. Qui autem suis et maxime domesticis non prouidet fidem denegat. et est infideli deterior. Hec autem mancipia sunt ei similiter cum fratre communia nondum diuisa disponit ea manumittere non potest antequam diuidantur. Quid enim ad quem pertinet adhuc ignorat ad ipsum sane. quia ad maiorem pertinet diuisio: et ad fratrem eius electio. Et ipse frater eius deo seruit subdiaconus est sub sancto fratre meo et quo episcopo Senero in ecclesia milleritana: hoc agitur hoc sine dilectione peragendum est: ut illi serui diuidantur manumittantur. Et sic dei ecclesie in eorum accipiat alimentum. Nepos autem meus ex

De cōiuita cleri. ⁊ ordinatōe seu dispositōe

quo conuersus est ⁊ mecum esse cepit impediabatur ⁊ ipse aliquid de agellulis suis agere vita vsufructuarie matri sue. hoc anno defuncta ē inter ipsam ⁊ sorores eius sunt qdā i tristi adiutorio cito finienda vt ⁊ ipse faciat qd dei seruū decet qd ipsa pfectio ⁊ ista exigit lectio Diaconus faustin⁹ sicut pene oēs nostis hic de militia seculi ad monasteriū cōuersus est hic baptizat⁹ inde Diacon⁹ ordinatus. Sed exiguus est qd videtur possideri sicut iurisperiti loquuntur iure corpore reliquerat illō. Et ab eius fratrib⁹ tenebat. Nunq̃ ide cogitauit ex quo conuersus est. Nec ipse aliqd quesuit a fratribus suis nec ab illo est aliquid modo qz ventum est adhuc articulus tēporis cū cōsilio meo diuinit ipsam rez ⁊ dimidiāz donauit fratrib⁹ suis. Dimidiā am ecclesie pauperi loco eodē cōstitute Diaconus seru⁹ sub qua dei disciplina ⁊ flagello sit nostis lumē tñ non perdidit mentis vnā domuz hic emerat propter matrem ⁊ sororem suā quas de sua patria hic desiderabat adducere. Emerat aut nō sua pecuniā quā nō habebat. Sz ex cōsolatione religiosorū viroz quos mihi querenti ēt nominans indicauit de ipso non posset dicere quid fecerit aut quid disponat nisi qz ipse totū in mea posuit voluntate vt quicquid ipse vellem hoc inde fieret sed habet quasdā causas cū matre sua. Quas causas me iudicē poscit vtp ille cause fuerint terminate fiat de ipsa domo qd ego voluero. Quid at velle poterō deo regēte nisi qd iustitia iubet ⁊ pietas postulat: habet ēt in patria sua aliquos angelos disponit eos sic distribuere vt etiaz ille in ipso loco posite paupi largiat eccle-

sie. Diaconus iponēsis homo pauper est. qd alicui pferat. nō habet. tamē de laborib⁹ suis anteq̃ esset clericus emerat aliquos seruulos hodie illos in conspectu nostro māumissur⁹ est episcopolib⁹ gestis. Diacon⁹ Eradius ante vestros oculos versat opera eius lucent coram oculis vestris de opere eius expensa pecunia memoria sancti martyris habem⁹ de pecunia sua emit ēt possessionē ex cōsilio meo. Nā ipsam pecuniam volebat per man⁹ meas erogari sicut mihi placeret. Ego si pecunie audus esse aut necessitates ipsas meas quas p pauperib⁹ habeo in hac causa plus curare pecuniam acciperem. Quare dicit aliquis quō possessio illa q ab illo emptā ⁊ ecclesie donata ē adhuc fructib⁹ redditur: hō suz senex. quantus mihi de illa possessionē potest fruct⁹ accedere. Nunquid pmitto mihi tot annos esse victur donec suū precium illa persoluat. qz igitur vix diu partib⁹ reddidit ⁊ proximo haberem totū si accipere voluisset. Nō feci aliud attendi. Fateor. n. vobis ⁊ ipsi suspecta mihi. adhuc enī abbas fuit vt verebar ne forte sit hoīes matri ei⁹. hoc displiceret ⁊ diceret inductū a me fuisse. adolescentē ⁊ bona ei⁹ paterna cōsumerem ⁊ eum agentē relinquerē. Ideo voluit ei⁹ pecuniā i illa possessionē suare. vt si aliqd: quod deus auertat: aliter quas volum⁹ euenisset redderetur villa. ne culpāretur episcopi fama. Scio. n. quantū vobis sit necessaria fama mea. Nam mihi sufficit conscientia mea ⁊ mīstite. iam spaciuz ab ipsa postea ecclesia notū vobis ⁊ sua pecunia edificauit domum. Et hoc nostis ante paucos dies prius qd sermonez de hac re haberez vobiscū

Sermo. lv

eam donauit ecclesie. expectabat. n. ut eaz perficeret perfectaz donaret. Fabricandi aut domum necessitas illi nulla erat nisi quia cogitauit matrem suam huc esse venturam. si ente venisset iure. filij sui habitaret. Ad. o. do si venerit i ope filij sui habitabit testimoniu ei perhibeo pauper remansit. sed in charitatis pessione pmanet. aliqui serui eius reliqui fuerant iaz qdem in monasterio viuetes. qstamē gestis ecclesiasticis manumissus ē hodie. Nemo ergo dicat diues ē. nēo existit. nēo mala loquat seipz et animā suam suis dentib' laniet. pecuniā nullam habet seruata vti nam quā debet restituat. Ceteri subdiaconi pauperes sunt deo p picio misericordiam dei expectant. vnde ipsi faciant nō habent nullas habentes facultates: finierunt mundi cupiditates viuunt nobiscū in societate cōmuni. Nemo eos distinguit ab eis q aliquid attulerunt. Charitatis vnitas pponenda est terrene cōmodo hereditatis. Restant presbyteri. sicut ad nos gradati ascēdere voluicito dixeris pauperes dei sunt nihil ad domū societatis nostre attulerūt nisi ipsam qua nihil est carius charitatē. Uex tamē quoniam scio natos fuisse rumores de diuitijs ipsoz n a me aliqd cōpellēdi sed vobiscū meo sermone purgādi sunt. Vobis dico q forte nescitis nam vestz plurimi sciunt presbyterz leporiuz quāuis seculi natalib' clarū et apud suos honestissimo loco natū tñ iaz dōseruientem cunctis que habebat relictis inopē suscepit. non qz nihil habuit. sed qz iam fecerat q lectio ista pluadet hic nō fecit. sed nos scimus et vbi fecit vnitas xps est ecclesia est. vbi cunqz fecit bonū opus pertinet

et ad nos sic vt gaudeam. ortus est vnus vbi nostri sibi monasteriuz suis constituit qz et ipsi deo seruiunt. Ille ortus ad ecclesiam nō pertinet nec ad ipsum et ad quē dixerit aliqs ad illud q ibi est monasterium. sed q verum est. vsqz ad hoc temp' curam pro illis ita gerebat. vt sunticulos quib' sustentatur apud se haberet. et eis ipse vt videbatur impenderet. Sed ne ppter hoc daret loc' hominibus suspitiōes suas cedentibus et ventres non implētibus. hoc placuit et mihi et ipsi. vt sic se illi trāsfigant quasi ista iam de seculo eriret. Nunquid enim cum obierit ipse illis dispēsaturus est aliqd meli' est vt videant illos bñ versantes regente deo in disciplina. Christi sic viuetes et de illis tantūmō gaudet: non eorum necessitatib' occupetur pecuniam nō habet quā suaz dare possit audebat xenodochium q mō videtis edificatū. ego illuz nisi. ego iussi. obtemperauit mihi libētissime et sicut videris opatus est. Quō. n. meo iussu basilicam ad octo martyres fabricauit de his que per vos deus donat. Lepit. n. de pecunia que data erat ecclesie ppter xenodochium: et cū cepisset edificare vt sunt religiose cōsiderantes opera sua in celo scribi adiunuerunt prout qsqz voluit: et fabricauit op' ante oculos habemus omnis homo qd factū sit videt. De pecunia q ante habetur mihi credant: dentem crepescant non frangant finierat de ipsa pecunia xenodochij quandam domum in cararia sibi existimabat propter lapides profuturam: sed lapides eius dom' fabricę necessarij non fuerunt quoniam aliunde prouisi sunt. domus ergo ipsa sic remansit pensionē pre-

De cōvita clerici. ⁊ ordinatōe seu dispōne

stat: sed ecclesie nō p̄bytero. Nemo ampli⁹ dicat in domū p̄byteri ante domū p̄byteri: ecce vbi ē dom⁹ p̄byteri vbi ē dom⁹ mea vbi ē dom⁹ p̄byteri. Ellibi non habent domum: sed ubicunq; habēt deum. quid ampli⁹ queritis nisi quia me illud meminī etiāz promissū: vt ad nos perferrem qd̄ egissem inter duos fr̄es videlicet sororē filios Ianuarij p̄byteri: quia orta inter illos fuerat controuersia pecuniaria. sed tamē sicut inter fr̄es saluandos pp̄tia charitate promiseram audire: vt inter illos quicquid esset iudicando finirem. Parabam ēt me iudicē: s; anteq̄ iudicārē ipsum qd̄ diiudicatur⁹ fueram finierūt. Non inueni vnde iudicārē: sed vnde laxaret. Elceuerunt oīno concorditer volūtati mee ⁊ p̄silio meo vt pares essent in pecunia quam reliq; p̄ eorum ecclesia renunciante. Post sermonem meū locuturi sunt hoīs: sed ⁊ quodlibet homines loquant̄ qualecunq; auralante p̄ducent̄ idē aliqd̄ ad aures meas: ⁊ si fuerit tale vt nos ierūt necesse pugnare. Respōdebo maledicis: respondebo vt potero qd̄ dominus interim modo nō ē necesse: quia nihil forte dicturi sūt. Qui nos amāt libere gaudebunt qui nos oderunt tacite dolebūt tñ si linguas exercuerint audient deo propitio vobis cū responsionē meam nō litem meaz. Nō. n. homines nominaturus sum ⁊ dicitur⁹: ille hoc dixit. ille sic detrahit: cum fortasse ēt ad me falsa quia ⁊ hoc pōt fieri perferant̄ verūtamenē quecūq; perlata fuerint si oportere videbit̄ loquar inde charitatē v̄re. Ante oculos v̄ros volo sit vita n̄ra scio quia querentes licentiam male faciendi querunt sibi exempla ma-

le viuentium ⁊ multos infamant vt socios inuenisse videant̄. Ideo qd̄ nostrum est plus qd̄ faciam⁹ nō hēmus. Ante oculos v̄ros sum⁹ null⁹ aliquid desideramus nisi bona opa v̄ra. Et vos exhortor fr̄es mei si aliquid vultis clericis dare: sciatis qd̄ non debetis quasi vitia eorū fouere contra me. Oībus offerite qd̄ vultis offerre de voluntate vestra. Quod commūne erit distribuetur vnicuiq; sicut cuiq; opus erit gazophilatius attendite ⁊ oēs habebim⁹: valde me delectat: si ipsum fuerit p̄sepe n̄m vt nos sim⁹ iūmēta dei: nos ager di. Nemo debz librum lineam tunicā: nisi in cōe de cōmuni accipias: mihi ipsi cum sciā cōmune me habere velle quicquid habeo. Nolo talia offerat sanctitas v̄ra qd̄ ego solus q̄si decēt⁹ vtar. Offerā mihi verbi gratia bīrium preciosum. forte decet episcopum quīs non deceat Augustinum. i. hominē pauperē de pauperibus natum. modo dicturi sunt homines quia inueni p̄ciosas vestes quas non possem habere. vel in domo patris mei. vel in illa seculari p̄fessione mea habere non decet. Talem debeo habere qualem possum: si non habuerit: fratri meo darem: qualem: qualem potest habere decet diaconus ⁊ subdiaconus qualem potest habere p̄byter: talē volo accipere: quia in commune accipio. si quis meliorē dederit vendo qd̄ ⁊ facere soleo vt quia non pōt vestis esse communis: precium vestis possit esse commune. v̄cēdo ergo pauperibus: si hoc eū delectat vt ego habeam talem de qua non erubescam. Fateor enim vobis de p̄ciosa veste erubesco ⁊ non decet hāc p̄fessionē: nō decet hanc admonitionem non decet bec

Sermo.lv.

membra non dicet hos canos et il-
 lud dico. Si dico forte in nra domo
 in nra societate ageret aliquis vel
 post egritudinem necesse sit eni ante
 horam prandij reficere no phibeo:
 vel religiosas mittere eis: q eis vi-
 det: et mutant pradium. Tamen et
 cenā extra nemo habebit. Ecce dico
 audiuitis audiant qui habere vo-
 luerit proprium et proprio viuere
 et contra ista precepta nostra facere
 parum est ut dicam non mecu ma-
 nebit: sed dico qz clericus non erit.
 Dixeras. n. et scio me dixisse: ut si vo-
 lent suscipere socialem vitam mecum
 non illis tollerem clericatu sed usq
 maneret seorsus viueret. quo nocet
 deo viueret: et tamen ante oculos po-
 sui quantus mali sit ut appposito ca-
 derent. Ad alui. n. bre vel claudos:
 q plangere mortuos. Qui. n. ipocri-
 ta e mortuus est. Quo ergo quicunq
 voluissz extra manere et de suo viue-
 re non tollerez ei clericatu. Ita mo
 qz placuit illis deo propitio socialis
 hec vita qsq cum ipocrisi vixerint.
 qsq inuentus fuerit bens ppius:
 no illi promitto ut inde faciat testa-
 mentum sz debeo euz de tabula cle-
 ricor. Interpellet contra me mille
 pcilia nauiget contra me quo volue-
 rit sic certe vbi potuerit. adiuuabit
 me deus. ut vbi ego episcopus sum
 illic clericus ee non possit. Quia istis
 audierunt. Sed spero in deum no-
 strum et misericordiam eius: qz sic
 dispositione meam istaz illariter ac-
 ceperut sic ea pure fideliterq serua-
 bunt. Dixi aliqd suum non habere
 presbyteros cohabitatores meos: in-
 terest et presbyter Barnabas: sed de
 illo audiui quedam fuisse tactata.
 Ante omnia q emittilla a dilecto et
 honorabili filio meo Eleusino. hoc

falsum est. Ad monasterio donauit il-
 le: non vendidit: ego su testis. Quid
 amplius queratis ignoro. Ego su
 testis: donauit ille non vendidit. Sz
 dum non creditur donare potuisse:
 dictus homo q tam bonu opus fecit
 ut non crederetur. Tamen vel modo
 credite: et detractores audire libeter
 desinite. Ia vulture sue p industria:
 debitam fecerit ut duz volo ego red-
 didi debita: dare illi poscenti fundu
 victorianensem tanq dixisset mihi ut
 reddā debita mea: da mihi in decem
 annos fundu victorianensem: et hoc
 falsus est. Sed vnde fuit rumor na-
 scereretur: fecit debita reddenda a no-
 bis reddita sunt parti vnde potue-
 runt. Remansit aliqd qd no debebat
 et monasterio illi qd p ipm deus in-
 stituit. Cum ergo remansisset: cepi-
 mus qre vnde debitū redderem.
 Ad pductorem ipsi fundus nullus
 accessit nisi quadraginta solidos of-
 ferēs pensione. Sz vidim fundum
 ampli posse dare: ut celerilis editu
 redderet et commissi fidei cui ut de
 ipsa pductione lucra non quererēt
 frēs. Sz qcqd daret fundus de ipsi
 fructibus imputaret ad debitū. Fi-
 de agitur: paratus e presbyter ut ali-
 um constituat: q de fructib frīb red-
 dat. Ex numero nro sit aliquis cui hec
 comittā ex numero ipsoz q ad nos
 talia ptulerunt. Sūt. n. in vobis ho-
 mines religiosi qui en timorem sal-
 so reprehensum ee doluerunt tamen
 crediderut factum. ex ipsis ergo ali-
 quis veniat ad nos suscipiat posses-
 sionem: omnes fructus precijs suis
 fideliter vendat ut reddi possit faci-
 lius: quod debetur et hodie rece-
 dat inde cura presbyteri. Focis
 etiam ipse vbi monasterium consti-
 tutum est a memorato filio meo

De tenēda obediētia: ⁊ de vīstāda supbia

Eleusino ipsi p̄bytero Barnabe donatus ē: anq̄ ordinaret p̄byter i isto loco monasteriū instituit. S; tamē q; nō ē ipsi donat⁹ erat locus: mutauit instrumenta in noīe monasterij possidebat de fundo victoriēsi. Ego rogo: ego hortor: ego peto: vt siqs religiosus ē: fide agat ⁊ exhibeat ecclesie istam opaz. vt cito debitū reddā. Qd si nemo de laicis fuerit inuent⁹ ego prepono alium iste illuc non accedēt. Quid vultis ampli⁹ nemo placeret seruos dei: q; nō expedit lacerantib⁹ seruis dei qdē merces falsis detractionib⁹ crescit: s; crescit pena ē detrahentib⁹. Nam nō sine causa dētm ē gaudete ⁊ exultate: quando detrahūt de vobis dicēt es falsa: q; merces nra magna est in celis. Nolum⁹ cū detrimento nro magnā hēre mercedē: nimis ibi hēamus: ⁊ tamē vobiscum ibi regnemus. Amen.

De tenenda obedientia ⁊ de vitanda superbia. Ser. 56.

Nihil itaq; sic deo placz quō obedientia Chaz maledictus fuit ⁊ post multa secula manz: qd dī semē chanaā: ⁊ nō Iuda: q; p̄ri nō est obsecut⁹. Letex sem q est obsecut⁹: p̄ris b̄ndictionē habuit i oīa secula. Hoc itaq; dico nō ē filioꝝ iudicare de p̄rib⁹. Nemo vadit ad magistrū ⁊ docet didascalū suū. Venisti ad me vt docerē lras. Si tibi scripsero ⁊ dixerō tibi: scribe quō ⁊ ego scribo. Itaq; imitari debes quē elegisti magistrū ab aliquo doct⁹ es ⁊ vadis ad pitiorē magistrū. Hoc totū quare dico: vt obediētiā exhibeam⁹ in p̄res nros. Qui p̄rib⁹ nō obseqt. Dicit. n. dñs qui vos spernit: me spernit. Qui ergo contemnit apostolos contemnit xpm. Qui p̄temnit p̄tem

xpm. q in p̄rib⁹ est. Hoc dico: q; hic in vobis sūma ⁊ sola ē virt⁹ obediētie. Si ieiunaueris dieb⁹ ⁊ noctibus oronemq; feceris: in sacco ⁊ cinere fueris: si aliud nihil feceris nisi qd cunq; preceptū ē in lege: ⁊ tibi fueris quasi sapiēs: ⁊ obediēs p̄ri non fueris: oēs virtutes perdidisti. Una obediētia plusq; oēs virtutes aliē v;.

Ieiuniū vel p̄mentia si diligenter attenderis supbiā tibi facit. Supbia autē ē inimica deo. nihil sic odio h; de⁹ sicut supbiaz. Quicunq; nō obedit nō facit de sanctitate: s; de supbia. Iō nō obedit: q; meliorē se credit illo cui nō obedit. Simplr dico vobis oīa pctā odio h; de⁹: mendacium: p̄iuriā: furtū: latrocinium: adulterium: fornicationē: in qbus siqs de p̄bēsus fuisset: nō pōt oculus leuare. S; hic habemus eū quasi execrabilem. Si qs supbus ē: multo peius facit q; adulteriū: ⁊ tñ loquimur cum eo qui fornicator est. Pōt aliquis dicere vicit me caro mea: superauit me adolescētia. Nō dico q; semp facere debeat: siqdē ⁊ hec odio h; de⁹ s; in cōparatione malī dico: quicq; aliquod pcm fecerit v. g. si furtū fecerit excusare pōt. Dicit. n. iō furtum feci: q; alebaz vel q; fame moriebar vel q; egrotabam. Supbus qd dicere pōt. Iō supbus quāq; malum sit q; excusationem nō h;: cetera vitia eis nocēt q; i eis committūt. Letex supbia plus oīb⁹ nocet. Nec ergo dico ne nō cogitetis pcm eē supbiaz. Nā ergo qd dicit apl⁹ negs incidat in iudiciū diaboli. vides ergo qm quicq; inflat in iudiciū diaboli intrat. hoc ergo scdm q; dcm ē. de⁹ supbis resistit humilib⁹ dat grāz vt oīa inqt pctā fugiam⁹ maxime at supbiā. Dico vobis de supbo semp

Sermo. lvi.

sibi sapiens videt. Si q̄s ei de fratri
b⁹ filiū dederit et dixerit ei. Fratres
nō debes sic agere. nō eū dignat̄ au-
dire: q̄ se magis sapientē putat quā
illum qui dāt filiū. Et qd dicit in
corde suo: ego mihi sapientior. Ego
ergo nō habeo filiū. Nō sapienti-
or tu es me. l̄z. non dicat tamē ex eo
q̄ contemnit filiū fratris in corde
hoc loquitur. ergo hoc dico. q̄ supbiāz
h̄z sine causa habz alias virtutes h̄z
virtutes immo nō h̄z: s̄z videt̄ habe-
re. Qui. n. hoc h̄z q̄ deo p̄trarium ē
quō pōt habere. aliud q̄ deo amicū
sit. Supbia in monasterio sic. Si ie-
iunamus erigit̄ orōnem facimus p̄
peccatis et in supbiāz erigimur. Ali-
quis ieiunat pro peccatis suis et pro
peccatis suis penitentiam agens in
superbiam extollitur. Ideo ieu-
nas. ideo oras. ideo precepta facis
vt p̄tra deum facias. Monachus
si supbus est multū ei melius erat si
uxorem duceret. Ego simplr dico et
libera fronte dico hoc dico q̄ q̄cūq̄
supbus est. melius erat ei et hoc ad
cōparationem mali dico. vt oīa alia
vitia haberet: q̄ ex malis suis incli-
naret̄ ad penitentiā: et nō despererūt
hoīes. si aut̄ post pctā gereret penitē-
tiam vtriq̄ dei misericordiā conseq-
ueret̄. Qui aut̄ supbus est: olum
maloz h̄z principium et nō ager pe-
nitentiā q̄si iustus sit. Supb⁹ nō agit
penitentiā p̄ malis: et gloriat̄ q̄si p̄ bo-
no. hoc quare dixerim et vōsp̄i scel-
ligus et alioz ruine n̄ra debent esse
exempla p̄pterea venimus ad mo-
nasteriū libertatē seculi pdidimus
seruitutē xp̄i accipiamus. Deinde
ista de fratrib⁹ loquor q̄ solent sede-
re lōgius a monasterio: nō eis debz
nasci supbia de exēplo. In zenobio
vixisti placuit tibi vt maneres in de-

cimo militario nō debes sinerim san-
ctoꝝ fratꝝ p̄tineri. Nō te iō viliores
putes si ad fr̄s veneris in ciuitatē.
si necessitatem haberes ire et videre
mulieres. si necesse habuisses ire in
plateas: recte non ires si ad sinaxim
sanctoꝝ nō vadis. O vos q̄ manetis
in secreto: aut meliores fr̄ib⁹ estis q̄
sunt in zenobijs aut peiores. si me-
liores. veni vt exēplū eis vite tribu-
as: si aut̄ deteriores veni vt discas q̄
non scis supbia nascit̄ quādo aliquis
dicit se secretū sedere. fr̄s nō digna-
tur videre et visnare et in supbiā eri-
git̄ hoc p̄pterea loquor p̄sente san-
cto fratre q̄ hoc opus facit: vt quod
ego loquor. hunc sciatis opa facere.
Beniq̄ multi sancti p̄res q̄ veri pa-
tres sunt. q̄ regūt animas sanctoꝝ.
quando aliquos viderint iuniores
ire ad desertā et ad zenobiū nō veni-
re et in supbia esse. vadunt et cum eis
faciunt. et adducunt eos. non vt no-
ceant. sed vt tollat̄ eis supbia hoc p̄-
pterea dico vt magis sibi q̄ manent
in secretis et veniunt ad zenobium
et fr̄s visitant. ab his q̄ sunt in zen-
obijs non arguant̄ quasi impatien-
tes. sed q̄si humiles. Nemo dicat de
vobis. Ecce ille qui in limo sedet
q̄ non patitur venire propterea ve-
nit vt te edificaret non destruet. et vt
supbiam perdat: videre q̄lis vite sit.
venit in deserto et tamē gloriam nō
h̄z eoꝝ qui in deserto sunt. De⁹ itaq̄
olipotens omnia q̄ locuti sumus ora-
tionibus sanctoꝝ nos quoq̄ imple-
re faciat. Nihil est. n. grāde dicere.
Sed facere: sed q̄ facere nō possum
loquor. id ideo loquor q̄ potest face-
re faciat q̄ vt h̄z aures audiendi au-
diat in Christo iesu domino nostro
cui est honor virtus et potestas in se-
cula seculorum. Amen.

De obitu valentini epi carthaginensis

Sermo sancti Augustini episcopi in obitu valentini episcopi carthaginensis. Sermo. 57.

Iber sapie fratres carissimi multi modis commendat hominis sapientiam. primo quia hominem a periculo liberat. secundo quia conservat liberatum. tertio quia coram deo conservatum. Quomodo autem liberat exemplum patet de Noe. quem cum aqua deleret terram liberauit in arca. Quomodo autem conservat: patet de Jacob quomodo duxit eum dominus per vias rectas. et ostendit illi dormienti regnum dei qui euigilans ait. vere hic est domus dei. et porta celi. De gloria dei vero quam conservat. subditur. Reddet deus mercedem sanctis suis laborum suorum. et deducet eos in viam mirabilem. Isti. n. sunt tres status ecclesie in primo liberat. in secundo conservat. in tertio coronat dominus. In primo afficitur in secundo reficitur. in tertio perficitur. In primo est labor et dolor: in secundo sapor et delectatio. in tertio gloria et honor. verumtamen quia de his statibus frequenter fratribus nostris canonicis frequenter fuit lectio exhortatio et imensa quotidiana disputatio. fortasse in corde dicetis. Tediuz est tamen de hoc nobis audire. quia etiam obsequium oportet ut nos decet reuerendo valentino episcopo exhibere sed non pigeat vos fratres me supportare. Sed si tedium vobis esset ad fratres meos consuevit quod me audire tota mente et toto affectu desiderat. nam verbum totum et antiquum novum aliqui fieri possunt. Libus est diu masticatus citius digeritur. Ut ergo fratres distinctio trium statuum clarius elucescat. cognitos eos commendemus sermones in hoc mundo in statu penitentie. cecum ducit dominus per vias duras. et promittit

illi regnum dei patris sui in statu iustitie. Iustum deduxit dominus per vias rectas ostendens illi regnum dei. Ecce fratres quomodo reducitur cecus deinuo ad vias de exilio ad patriam de mansionem ad mansionem de vitute ad virtutem de corporis carcere ad eternam gloriam. Ecce quomodo reducitur cecus. nescit sine christo deducitur iustus ut sit cum christo: et Christus cum eo educit sanctus ut cum sic christo. O fratres mei: ecce quomodo esse sine christo miserum est. Christum sequi tutum esse. esse cum Christo beatum est. Non enim existimandum quod idem esse secum esse Christum et esse cum Christo apostolus enim habebat secum Christum dum dicebat. non ego sum: sed gratia mecum dei est. Mundum erat cum christo latro secum habebat christum cui promittebat christus hodie eris mecum in paradiso. Reducitur itaque cecus per vias duras sed durum est relinquere consuetam durum aggredi inconsuetam. sed durissimum est deco qui in fornace continua in qua necesse est ut decoquantur tales: ut velut carnes possit amputari et velut omnia dura amare super omnia amare ut mors. Que sunt iste vie fratres nisi relinquere quod mundi sunt. O quam durum est: o quam mortale videtur: o quam amarum relinquere que mundi sunt. Sed quia dura: quia amara: quia penosa. Pro centuplum accipies. et vitam eternam possidebis. Eia milites surgite iam quis iam diu dormistis armate vos contritione cordis professione oris afflictione carnis quia ecce venit saluator et non tardabit. ecce iam in ianua est ecce iam te vocat ecce te venire compellit. Sed dices. O miser in contritione est dolor. in confessione rubor in afflictione labor quod ergo faciam? Eia o milites christi cives celorum iam denunciatis ab illo qui super te est

Sermo. lviij.

ipse q̄ labore & dolore cōsiderat. Ue-
rum tñ quāto duriora tāto meliora
tibi erunt. Uerumtñ certa valenter
dum potes. qm̄ reposita est tibi coro-
na iustitie. quā reddet tibi dñs i illa
die iustus iudex. Postq̄ qm̄ reposita
est tibi corona iustitie. quā reddet
tibi dñs illa die iustus iudex. postq̄
aut̄ cecus factus est videns impius
iustus. nec tūc deduxit dñs per vias
rectas cantare poterimus fr̄es. sunt
enī fr̄es vt scolares nostri vacui. non
redeā tres species rectitudis. Aliud
est. n. regi. Aliud dirigi. Aliud corri-
gi. Nam ppheta dicebat. dñs regit
me & nihil mihi deerit. Et iteruz di-
rige i p̄spectu tuo viā meā. Et itē in
quo corrigit adolescētiōr viā suā. Et
iterum mane inquit isaías corrigit
mihi aurē. Res. n. fr̄es inanimata
pprie dicūt regi. vt currus & nauis.
Res sēfata p̄ter rōnē dirigit. vt equ-
us & mulus qbus nō ē intellect⁹. Res
rōnalis corrigit. si corde regit vt hō.
iust⁹ vō erigit vt sapiat q̄ sursum sunt
& q̄rat. Sic. n. volebat ieremias dūz
dicebat: state in vijs v̄ris & p̄sidera-
te q̄ sit vita eterna. Daniel ad maie-
statis visionē p̄stratus: audiuit ab an-
gelo. sta super pedes tuos. q̄ tamen
si non credis prophete. Crede poete
scholaris peruerse cui deus os sub-
lime dedit celūq̄ videre. Uix enim
quereret tyrann⁹ poete & diceret. q̄-
re te deus fecit rñdit: vt contemplet
celum & celoz nūma. Factus est hō
in terra non propter terrā sed p̄pter
celum. Quis fidelium plus dixisset
fratres. probabiliōri augmento ne-
scio. Nunq̄d etiam animal mutus
& brutum nouit argumentum egri-
tudinis sue. Nunq̄d leo infirmans:
aīal qđ simia dicūt q̄rit. qua deuora-
ta mor conualefcit. Nunquid etia;

simia egrotans querit sanguinem
canis vrsus formicas. Leopardus
Lapreas inter serpentes ferculum.
Homo vero nutrit i phisica hec oīa
ignorare videtur. Unūquodq̄ feli-
citatē affectat operire tñ affectat
nō videt. Quere ergo o homo celū.
ad quod fact⁹ es: noli querere philo-
sophica. qm̄ ad philosophiā factus
nō es. Non expedit tibi scire q̄ sunt
super terrā. Sed tantū que sursum
sūt. sta igit̄ sup pedes tuos. sta i vijs
naturalibus ad quas tamen factus
es & dirige eas si necesse est in dādo
& dimittendo. Date & dabitur vobis
dimittite & dimittet vobis. Et tunc
dñs tibi dicet. Amice ascende supe-
rius intra in gaudium domini tui.
sed dicet q̄s cōmodo & qualiter egre-
diat̄ spiritus de corpore. Nunq̄d salo-
mon hoc ignorare videt: dum dixit
penitentes ignorare viam Aquile
in celo. Quomodo ergo deum vi-
det: quomodo seipsum: quomo-
do spiritum alium bonum vel ma-
lus super hoc hodie ille magnificus
philosophus admiratur. nam in
libris de animalibus quandoque
sensus corporis communis esset no-
bis ad vsum tantum in brutis po-
suit: nisi ad oblectamentum. Ho-
mo autem in omnibus delectatur:
pecus vero tantum in duobus de-
lectatur scilicet in gustu & tactu.
In alijs vero mouetur quandoq̄ &
ēxcitatur: sed non delectatur. vn-
de ergo est quod spiritus egressus
a corpore duos quos habet com-
mune cum bestiis penitus amittit:
non enim gustu vel tactu vti-
tur vel oblectatur. Sed alios tres
ad vsum retinet & oblectamentum.
mirabile tamen videtur: ei scili-
cet q̄ spiritus sine corpore sensibus

De admonitione. s. Augustini

corporis vititur. Quod tantū philo-
sophus forte si plane non intellexit.
verum. est. n. z oīno veruz q̄ z irre-
fragabile: q̄ spiritus libet videt de-
um: dilectatur in deum: ne semper
sibi dicat. **O** homo vbi est ergo tu?
auditus etiam angelos cantantes z
iubilantes videbunt etiam z audiet:
estote super quinq; ciuitates. i. bea-
titudines: z sic vnicuiq; secūdu ope-
ra sua. Et sic dicitur a vobis. domie
quid facies quando hec omnia vi-
derimus a te largiri respondet ille
magnus paterfamilias velut alexā-
der militi petenti minus cui ciuita-
tem dedisse fertur. Si tu tñ non es
dignus tanta recipere. ego tñ suz di-
gnus z potens tanta donare. Ange-
li fratres mirabunt non modicum
in operibus dei in coniunctione aie
z corporis in homine: in cōiunctiōe
hominis z verbi in christo. in cōiun-
ctione hoīs z dei in celo. Nam di-
crurus est domin⁹ patri. volo vt sint
vnum nobiscum sicut ego z tu vnū
sumus. De priā admirant vbi vni
enū iungitur. de scda plus vbi vnus
duob⁹ iungetur. Sed de tertia pluri-
mū: vbi vnū trib⁹ i trinitate iungit.
Hec aut gñaliter exposita spūalr. tñ
ad cōmemorationes hui⁹ sc̄i z epi-
scopi. Valentini trahi possunt. qui
duz eēt cathecumenus aūorum. 19.
ad baptismū peruenit. z sic re duxit
domin⁹ per vias rectas postmodū
deduxit euz per vias duras epi z pe-
nitentie. postmodū dixit eum per
vias admiratōis z glie sic ergo post
eum curamus fratres vt cōprehēdi-
mus brauium eterne vocationis in
die illa cum venerit Iesus filius di:
qui cūz patre z spiritu sancto viuit
z regnat in secula seculorum. Amē.
Incipit admonitio sancti augu-

stini episcopi per quam oñditur q̄
bonum sit lectionē diuinā legere
z q̄tum mali sit ab illa vel eius inq̄-
sitione desistere.

Proptio christo fratres
carissimi lectionē diuinā
audio z scienti corde vo-
bis spirituale gaudiū de-
vestra fidelissima obedientia facia-
tis. Sed si vultis vt vobis scripture
sancte dulcescant: z secundū quod
opz diuina vobis precepta pficiant
subtrahite vos aliquibus horis z oc-
cupationib⁹ mūdi. qbus ē in domi-
bus vestris diuina eloquia relegētes:
ad integrū vos dei misericordie con-
seruetis: vt in vobis illd feliciter im-
pleatur qd de beato viro scriptū est
q̄ in lege domini meditabit die ac
nocte. Et illd beati qui scrutant te-
stimonia eius in toto corde exquirunt
eum. In toto corde meo abscondi
eloquia tua: vt peccē tibi. Sicut. n.
vt ipsi audistis ille q i corde suo ab-
scondit eloquia dei nō peccat. ita z
ille q non abscondit peccare nō ces-
sat. Si. n. negociatorib⁹ nō sufficit
tantū de vna merce lucra p̄quirere:
sed plures merces cōparant ex qui-
bus substantias suas augeāt z agri-
cole diuersa genera seminum conat
serere. vnde sufficiēter sibi z suis ci-
bū valeant p̄parare: q̄to magis non
spūalibus lucris nō debet vobis suf-
ficere q̄ in ecclesia lectiones diuinas
audiatis: sed id domib⁹ z in quinijs
vestris. z quādo breues dies sunt et
aliquibus horis in noctib⁹ lectioni
diuine debitis insistere vt in horeo
cordis vestri spūale possitis triticū
cōparare z thesauris aīarū vestrarū
scripturarū margaritas recōdere. vt
cū in die iudicij ante tribunal eternū
iudicis venerim⁹. sicut dicit aposto-

Sermo. lix.

lus stetit: et non nudi inueniamur. Et illud fratres carissimi diligenter attendite: quia scripture diuine quasi littere de patria nostra nobis transmissae sunt. Patria. n. nostra paradysus est: parentes nostri sunt patriarche et prophete et apostoli. et martyres. Ciuēs. n. sunt angeli. Rex noster est xps. quando peccauit Adā tūc in ipso velut in exilio mundi peccati sumus: sed quia rex noster plusquam cogitari vel dici potest plus et misericors est. scripturas diuinas nos inuitatorias per patriarchas et prophetas dignatus est mittere: quibus nos ad eternam patriam inuitaret. Et cum scripturas rebeli spiritus fragilitas humana cōtēneret dignatus est per seipsum descendere: et nos de tyrannide et de supbia diaboli libertate et ad meas humilitatē exemplo nos sue mansuetudinis prouocare. De potestate et antiqui serpentis per passionis iniuriam liberare. Ad inferna descendere et antiquos sanctos qui originali peccato obnoxij tenebantur eripere. In altum ascendere spiritu sanctū qui nos contra omnes insidias diaboli confortaret de celis mittere: etiam apostolos suos ut regnum dei per vniuersum mundum euangelizarent dirigere: et licet non solum superbos: sed et ipsos non solum originalibus: sed et actualibus peccatis obnoxios inuenisset. totum tamen nemine supplicare dimisit. Et non solum sicut merebamur multis catenis vel compedibus oppressos ad exercenda laboriosa opera non traxit: sed magnum ineffabile ut cum illo regnemus clementer ac misericorditer inuitauit. Cum hec in vita sunt fratres carissimi: quod de se cogitant serui qui ita presumunt domini sui precepta contere. ut nec ipsas inuitatorias li-

teras quibus ad regni beatitudines eos inuitat diligenter relegere. Quod si aliquis nostrum ad procurationes suas litteras dirigeres: et ille non solum implorat. quod precipitur: sed etiam ipsa iussoria relegere dignetur non indulgentiam: sed penam libertatem accipere sed carcerem merebatur sustinere. Ita ille qui diuinas scripturas de patria eterna transmissas dissimulat legere timere debet ne forte premia eterna non accipiat: sed et penam perpetuam non euadat. nam in tantum periculosum est nobis diuina precepta non legere: ut propheta lugubriter clamat. Non captiuus deus est populus meus quia non habuit scientiam. Qui autem ignorat ignorabitur. Sine dubio qui deus per diuinam lectionem in hoc seculo dissimulat ingredi et deus illum in eterna beatitudine dedignabit agnoscere et timor nobis debet esse ne clausis ianuis cum stultis virginibus foris exclusis mereamur audire. Nescio vos. Non noui vos discedite a me operari iniquitatem. Quid est nescio vos non noui vos. Quomodo eos nescit: quos in ignem mittit. Non utrumque quia sicut dictum est qui cum in hoc seculo legendo. volunt intelligere: in die iudicii illos deus dignabit agnoscere. Et illud in Salomone quod scriptum est: non negligenter sed cum gratia dei sollicitudine ac timore debemus audire. Qui obturat inquit auris suas ne audiat legem: oratio eius exit execrabilis. Sed prius ipse audiat deum: qui vult exaudiri a deo. Nam qui fronte vult ut deus eum exaudiat: quibus in tantum despiciat: ut eius precepta legere dissimulet. Et illud quod est fratres mei quod nonnulli christianam quam per ipsos est aliquoties et clerici quando iter acturi sunt: panem et vinum et oleum et diuersas sibi ipsas ordinari preparari. Et cum tanta unusquisque in ter-

De vanitate huius seculi

reno itinere pparat unde viuat caro sua: quare libellū legere non curat: unde hic et in eternū reficiatur aia sua. Et cū duos ipse homīs hēbas: vnum interiorē ad imaginē dei factum et aliū exteriorē de limo terre formatum. Ille tñ sollicitudinez pro corpore qđ in sepulchro verminibus deuoratuū est habere videtur: interiorē vero hominē qui ad imaginē dei factus est tanq̄ vile mancipium sine pabulo verbi dei fame et siti cruciare cognoscitur. Nam in tñ deū negligit: vt in se imaginē ipsius despiciat et contēnat. Hoc ergo fratres carissimi sapienter vtiliter cogitantes q̄tum possumus ociosis fabulis et detractionib⁹ ac scurrilitatib⁹ cūctis finē studeamus iponere: et totis viribus de impedimētis mūdi istius fugiendo aliquas horas querere in quib⁹ p salute aie nostre orationi vel lectioni possumus insistere: vt in nobis impleatur qđ scriptū est. Qui pocti fuerint fulgebūt sicut stelle in perpetuas eternitates. Quod ipse p stare dignetur q cū patre et spiritu sancto viuit et regnat deus in secula seculorum. Amen.

De vanitate huius seculi. S. 59.

In hac vita positi fratres ita agite: vt cum hinc migraveritis et caro v̄ra ceperit deuorari i sepulchro ala ornata bonis opibus cum sacris oibus letetur in celis. Retrahat vos a malis opibus vel peccatis interit⁹ eorum quos premisistis. Attendite calamitates: considerate diuitius sepulchra: vel eorū q ante tpa vobiscū erāt qđ sūt: vel qđ fuerūt: vel qđ eis dirie vel cupiditas seculi pfuerint. Ecce nihil ex eis nisi soli cineres remaserūt. Qui si mō loq possent bec

vobis dicerēt. Ut qđ infelices tānq̄ p seculi vanitate discurritis. Ut qđ vos crib⁹ et vitijs repletis. Cōsiderate oīa v̄ra: et v̄l sic vob horreat cupiditas: et muerav̄ra. Qđ vos estis et nos fuim⁹: et qđ sum⁹ vos eritis. Itaqz oīa fratres carissimi solicite cōsiderate: p̄sate: et hoc cōsiderātes expauescite: diem mortis añ oculos semper ponite: ad emēdationē q̄ruz potestis festinate. Nolite negligere q̄roz pius de⁹ peccantes sustineat qz q̄to diutius expectat vt emēderis: tanto graui⁹ iudicabit si neglexeritis. si forte putatis: qz finis mūdi tardi⁹ veniat vel suū cōsideret finē: ecce dū libēter ac iucūdisime morat hō in mūdo: multa qz in longa tpa disponit agenda: rep̄te rapit in morte: et ex ipso oniso auferit a corpe. Sed ille est beat⁹: q semp illā habuit añ oculos: et festinauit illa hora mortis parat⁹ iueniri. Qđ si vultis scire carissimi q cū magno metu magnisqz doloribus aia sepatur a corpe diligēter aduertite. Veniūt. n. angeli assumere eā: vt pducāt illā añ tribunal iudicis metuēdi et tūc illa memorat sua mala et pueria q die noctuqz gessit p̄re miscit et qrit ea fugere sduciasqz petere dicēs. Date mihi vel vni⁹ hore spaciū. Tunc qñ loqntia simul opaei⁹ dicent. Tu nos egisti: opa tua sum⁹: nō te deserem⁹: s; tecū semperimus: tecūqz pgem⁹ ad iudiciū. Hoc qđc p̄cōris aia agit: q eū horrēdo timore sepat a corpe pgit plena p̄cōris et igēti cōfusiōe. Iusti vō aia cū sepatur a corpe: n̄ timet nec expauescit: s; magis cū magno gaudio egredit: et cū exultatōe pgit ad deū deducēti b⁹ eā scis angelis. Illā horā s̄cō mō timete: vt nō tūc timeatis. Illā p̄caueat nunc: vt tunc securi eē possitis.

Sermo.lix.

ad emetote iugiter q̄ i medio laq̄o
rum diaboli ambulatis ⁊ iō semper
pati estote ut q̄n dñi p̄ceptus fuerit
missus liberi ab omni labe peccati
ad requiē transire possitis. Nō arbi
trēmini vos in hoc mūdo diu māsu
ros q̄: nimis puenit: ut post dñicuz
missus p̄ceptū nec vni⁹ hore momē
tus cōcedat in hac vita cōsistere. La
uete igitur ne i exitu vestro tristitiā
faciatis angelis ⁊ gaudiū inimicis.
Scitote vō q̄ cuz aīa a corpe euellit
statim aut paradiso p̄ meritis bōis col
locat aut certe p̄ pcis in iferni tarta
ra p̄cipitat. Eligite mō q̄ in mltis ⁊
hoc iā in vita dispōite: aut p̄petualr
gaudere cū s̄ctis sine fine cruciari
cū ipiis. Itaq̄ fratres vel pene vos
terreant si p̄mia nō inuitāt ⁊ p̄ns se
culū si despiciere nō valent vel cū iu
sticia possidere. Qui in adolēscētia
errauit saltē iā i senectute respiciat.
⁊ mala q̄ peccādo cōmissit. peniten
do iā expurget. Ecce paulatim deficit
mūdos cūcta q̄ videt velociter tāq̄
vespertina vmbra trāscurrunt. ecce
q̄ oī p̄nūciabat. p̄nti iā tpe p̄spicui
tā cernit. Subtrahūt ut ipsi videtis
oīa bōa ⁊ crescūt q̄tidie mala. Noli
te ergo fr̄es iā mūdū diligere. quē tā
ta cernitis cū velocitate trāscire noli
te i ei⁹ amore achorā cordis iā figere.
quē sic ad finē cōspicitis declinare.
P̄sertim cū ap̄lus clāet q̄ amicitia
hui⁹ mūdī inimica sit dō. Si. n. ipe
mūd⁹ nō diligeret diligēd⁹ vtiq̄ nō
eēt. q̄to magis nūc dñi ipe nos odire
p̄bat q̄s tātis malis iſeq̄ a nob oīo
sp̄nēd⁹ atq̄ figiēdus ē vitā g⁹ eternā
ex oib⁹ p̄cordijs v̄ris amate quā nū
q̄ in secula finitatis. Illi festinate
vbi semper viuatis. ⁊ vbi iam mori
nunquam timeatis. Si enī sic ama
tis istam vitam miserā fluidamq̄

vbi cum tanto labore viuatis ⁊ vbi
vix currendo satagēdo sudando su
spirando necessarijs cordis saūsfaci
tis. quāto magis amāda felix beati
tudo est vbi ē iplebitur illud q̄ dō
minus i euāgelio dicit. erūt hoīes si
miles angelis. ⁊ ill⁹ fulgebūt iusti sicut
sol in regno patris mei. Qualis
putatis tūc erit splendor aīar q̄n so
lis habebit claritatez lux corporuz.
iam nō erit vlla tristitia. nullus ibi
labor. nullus dolor. nullus timor.
nulla mors sed perpetua semp̄ iani
tas p̄seuerat nulla ibi cōsurgit mali
tia: nullā carnis miseria. nulla egri
tudo. nulla oīno necessitas. Nō erit
fames. nō sitis. nō frigus. nō estus.
non lassitudo ieiunij. nec vlla tenta
tio inimici. Non peccandi volun
tas nec delinquēdi possibilitas. sed
totum letitia. totum exultatio possi
debit. hominesq̄ sociati angelis si
ne vlla carnis infirmitate verna
bunt. Erit ibi incūditas īfinita bea
tudo sēpiterna quā q̄ semel adipi
scitur semper tenet. Nihil hoc loco
magnificentius nihil gloriosius. ni
hil clarius. nihil pulchrius. nihil
veri⁹. nihil illa bonitate sinceri⁹. ni
hil illa abūdantia copiosi⁹. Ibi ias
nō formidabit fortissimus hostis. q̄
cupit iugiter alas iugulare. nec faci
es oīo turbulēta tortoris nō incutet
timorē barbarorū iuanitas. nec vlla
vltēri⁹ timebit aduersitas. nemo i il
lo loco glorioso idiget vestimēto. n̄ ē
illic frig⁹ nō estus. nec vlla aeris in
eqlitas nullus ibi esurit null⁹ tristat
null⁹ est ibi pegrin⁹: s̄z oēs q̄ illud ve
nire meruerūt securi i p̄pria viuēt
non vltra aduersabit caro sp̄ui. sed
lenarrabilia cū angelis sempiterna
a xpo p̄mia tribuunt ⁊ q̄ oculus nō
vidit sicut dicit ap̄ls nec auris audi

De vanitate huius seculi

ne nec in cor hominis ascendit quod prepara-
uit deus diligentibus se. Ecce quies
breuitatem perditurus erit. quod modo se dux
licet emendare noluerit. Idcirco nos
fratres domino auxiliante odignemur ultro
seruire peccato. quibus tanta breuitudo prepa-
rat in celo. Dum ergo tempus est. festi-
nemus proprium habere dominum. Despiciamus
que terrena sunt. ut adipiscamur cele-
stia. cogitemus peregrinos nos esse
in hoc seculo ut libere festinemus
ad celos: velociter. nam transeunt et ci-
to tanquam umbra pereunt cuncta que hic vi-
dentur perpendamus carissimum fra-
tres. quales erimus in die iudicii dei et
angelorum eius conspectui presentandi. quoniam
opera nostra erunt ante oculos nostros
nobis ponenda qualis erit confusio. cui con-
tigerit per peccata suis in conspectu dei
omniumque hominum et angelorum erubescere
qui hic nec unum quidem hominem se pec-
cantem vult nunc inspicere. vel qui pauor
erit eum iratum videre quem placatum
non valet vniuersitas comprehendere.
illum ergo diem teneamus semper quies
modo prouidere nullatenus possumus
illum diem iugiter pauescamus et
sic actus nostros reuocemus confide-
remus qui terror in die illo erit. cum
dominus de celo ad iudicandum ve-
nerit. qui metus erit deum iratum vi-
dere. ad cuius aduentum vniuersa ele-
menta quatiantur. Celum cum terra
contremiscet. virtutesque celorum como-
uebuntur. Tunc nimis precincentibus
angelorum tubis. omnes gentes quecumque sub
celo fuerint et omnis homo tam viri
quam femine in eo sexus unusquisque quo
natus fuerit in mundo boni et mali.
sancti et peccatores. vel quicumque ab
initio nati et mortui fuerint. siue a
bestiis deuorati siue ab igne consum-
pti. siue etiam ab aquis absorpti om-
nes simul in momento temporis in

ictu oculi resurgent. In ipsis sine du-
bio corporibus. atque in ipsa carne quae
hic habuerunt. scilicet in virum perfectum
in mensuram etatis plenitudinis christi.
in qua et ipse dominus resurrexit a
mortuis. Et omne ante iudicium christi
venient pariter que electi et reprobi
oculis suis videbunt filium hominis veni-
entem in nubibus sicut et ipse domi-
nus in euangelio dicit. Tunc vide-
bunt filius hominis venientem in nubibus
celi cum virtute magna et potestate
constipantium agminibus angelorum
et congregabuntur ante eum omnes tri-
bus terre. et separabit eos ab invicem.
sicut pastor segregat oves ab hedis.
et statuet quies iustos a dextris ipsos
autem a sinistris. tunc dicit ad eos
qui a dextris erunt. venite benedicti
patris mei: possidete paratum vobis
regnum a constitutione mundi. esurimus
nam et dedistis mihi manducare. sitiimus
et dedistis mihi potum et cetera. que au-
distis in euangelio. Tunc omnibus aspi-
cientibus ostendet liuores fixurasque cla-
uorum in ipso sine dubio corpore. quod pro no-
stris peccatis vulneratum est. Et ita pecca-
tores compellens dicit. Ego te homo deter-
e limo manibus meis formaui. et
in paradysum meum quem non mereba-
ris collocaui. Sed tu me meaque iussa
contemns deceptorum sequi maluisti.
unde et iusta pena damnatus inferni
supplicijs deputatus eras. Postea
miserere tui carnem assumpsisti in terris.
inter peccatores habitavi contumelia et
verbera pro te sustinui ut te eriperem
colaphos et sputa suscepi ut tibi dul-
cedinem paradisi reddere acetum cum felle
bibere pro te reprobis coronatus cruci affi-
xus. lancea vulneratus sum pro te mortu-
us in sepulchro positus sum. Ad infer-
na descendi: ut te ad paradysum reducere.
Tartara adiungam ut in celo regnares.

Sermo.lix.

Agnosce impietas humanaq; p te p-
tuli. Ecce liuores quos p te suscepi.
Ecce clauoz foramina qbus affix⁹
in cruce pependi. Suscepi dolores
tuos vt te sanare. suscepi penā vt ti-
bi gloriā dare. suscepi mortē vt tu vi-
ueres sine fine. p dicitur iacui in sepul-
chro. vt tu regnares in celo hec oīa
p vobis sustinui. Ampliora horū qd
vobis debui facere et nō feci. Dicite
mibi nūc. et oīdite qd passi estis pp
me dānatōrē vestrū vel qd boni egi-
stis p vobis. Ego cū eē inuisibilis
et impassibilis. pp vos dignatus sum
spōte pati. Proptervos incarcerat⁹
sum. cū eē diues: pp vos egenus fa-
ctus suz: sed vos hūilitatē meā: et pre-
cepta mea semp renuētes seductōrē
magis q̄ me secuti estis. Ecce modo
nō pōt iustitia mea aliō iudicare: ni-
si qd merent^r opera vestra. Ergo qd
ipā elegistis tenere. Cōtēpistis lucez
possidete tenebras: q̄s amastis. Ite i
pditionē. secuti estis diabolu. Ite cū
illo in ignē eternū. Qui sputas tūc
erit meror. q̄ luct⁹: q̄ tristitia: q̄ an-
gustia: q̄ cū hec fuerit aduersus ipi-
os plata snia: tūc erit malis dura se-
patio a dulcedie pfortij sanctorū. Et
ipij traditi in potestātē dmonū ibūt
in ipis corpib⁹ suis: et cū diabolo in
suppliciū eternū. et pmanebūt sine fi-
ne in luctu et gemitu. Procul qppe
exulari a brā paradisi pīa cruciabunt^r
in gehēnā ppetuā: nūq̄ lucēvisuri nū-
q̄ refrigeriū adepturi: sed p millia
milliū ānoz in iferno cruciādī: nec
ide i seclā liberādī. Ubi nec q̄ torq̄t
aliqū fatigat: nec q̄ torq̄t aliqū mo-
riet. Sicut. n. ibi ignis psumit vt sp
reseruet: sic tormēta agūt vt sp reno-
uetur. Iuxta qualitatē vero culpe pe-
nam vnusquisq; sustinebit gehēne
et similis culpe reio suis similib⁹ iun-

gantur cruciādī: nō ibi aliud nisi fle-
tus et planctus atq; stridores dētūz
non ibi erit aliō cōsolamētū nisi flā-
me et terrores penarū. Ardebuntq;
miseri in igne eterno sp in secula se-
culorū amē. Iusti aut ibūt in vitam
eternā in ipā sine dubio quā hic ha-
buerūt: et sociabunt^r angelis sanctis
in glia sempiterna. Nunq̄ iā corru-
ptionē visuri: sed sp leti ac dulcedie
Christi iugiter sacietati fulgebūt: si-
cut sol in glia et charitate quā ppara-
uit deus diligētib⁹ se. Et erit tūc q̄to
ampli⁹ aliō hic obediens deo fuit tā-
to ampliorē illic mercedē accipiet.
Quātoq; hic amplius q̄ deū ama-
uit tāto ppitium eū videbit. Bñdi-
camus dñm deū fratres: q̄ ad letitiā
spūalē cōgregauit nos. Scim⁹ hūmi-
litate cordis semp vt gaudeū nostrū
penes ipsum sit. Nō igitur prosperi-
tate aliq̄ huius seculi infleamur: sed
nouerim⁹ felicitatē nō eē nisi cū ista
transierint: nō gaudiū vestrū in spe
futura totū desideriū vita eterna sit.
Oīa suspiria nra xpo hanelent. Ille
vnus pulcherrimus q̄ fedos dilexit
vt pulchros faceret: desideretur ad
illum vnū curatur illi ingemiscant^r
et dicāt semper magnificetur domi-
nus: qui volunt pacē serui ei⁹. amē.

De sancta monicha matre san-
cti Augustini. Sermo. 60.

Monicha mī sancti Au-
gustini: cui⁹ historia tra-
bitur ex sentētia sancti
augustini ex nono cōfēs-
sionum: et ex duabus epistolis quas
augustin⁹ scripsit sue sorori perpe-
tue virgini. Orator te inquit Augu-
stin⁹ dilecta sponsa Christi: vt deo
studeas in omnibus placere: sicut et
caram matrem nouisti perfecisse.
Nam duz esse puella ad ecclesiāz so-

De sancta monicha matre de. s. Augu.

giebar diu in angulo pmanens vir-
ginales orones ad xpm fundebat.
Dum aut domus tarde rediret ab
aui sua verberabatur eo qd extera
domus sine pedisse qua recessisset et
totu ipsa puella patietur portabat.
In tota aut pueritia sua nunq cu
puellis ludentib se miscuit. sed fre-
queter in nocte adhuc in pueritia o
lecto surgebat et genib flexis oratio-
nes qs in mre noie facundia dedice-
rat dno offerebat ab infantia aute
cu ea creuit miseratio et naturali af-
fectioe paupes diligebat. Sepe pa-
nem de msa in sinu collocabat: et o
pna domo fugies paupibus tribue-
bat: hospites et infirmos visitabat:
vicinas litigantes rephendebat: pe-
des infirmoz sepe lauabat: et eis vt
puella poterat seruebat. Cum aute
parentes ei more seculariu vestib
delicatis eam ornare voluissent. ipa
contristata respuebat: et cum eet an-
noz. xiiij. eam nobili Patricio car-
thaginensi tradiderut qto aute timo-
re et honestate: qta et summa pul-
chritudine dñs eam dotauerit: qta
etiam pudicitia eam dñs magnifi-
cauerit certe in breui dici nullaten
posset. tamen mrimonium optime
conseruauit: filios in omni timore
domini sufficiter erudiuit: thorus
immaculatu custodiuit. Adarum
ferocissimum cu magno labore in fi-
ne lucrata est. Cum aut virisset cu
viro suo fere annis. 12. respexit dñs
humilitate ancille sue: et exaudiuit
lachrymas ei. na inspirauit domi-
nus maritu: vt deinceps vxore pud-
cam et casta seruaret. O mira res: qz
cu eet ferocissim: qto affectu carna-
li ab ea diuisus est tanto magis ma-
trimonio spuali: et p dilectione con-
uentus est. Cu. n. vir ei esset anno-

rum. 72. obiit in pace. Quatis aut
salutarib monitis et ieiunijs: qtisq
lachrymis et oronib illam viduam
sanctam castam sobriam et piam do-
minus dotauit. mirum est omnia
tamen post morte viri ptempserit: om-
ne regnum mundi et oem ornatum
ei respuit pp deum intantu vt non
solum mr pauper vocaret: sed an-
cilla: et qz dum vir ei viuebat pote-
statem pprii corporis non hebat. io
elemosinas n ita largiter tribuebat:
sed mo no solum q elemosinas lar-
giter tribueret: sed et cicatrices pau-
perum liniret. ppter quod ei dñs cen-
tuplicem reddidit. dum crucem ei
in corde ei infixit et passionem. Dum
aut quadam de preuenta et visitata
a te domine. beneficia tua que tu in
carne humano gni clemes exhibui-
sti ancilla tua psideraret: tanta gra-
tiam tantam qz lachrymarum copiam
torculari tue crucis expressas in pas-
sione tua adinuenit q vestigia eius
peccata lachryme desup pavimen-
tum defluentes ostendebat. Et quato
plus ab effluetia lachrymarum hort-
bat desistere tato plus flui lachry-
marum oriebat. Tanta aut gra ancilla
xpi ieiunado alios pcellebat: qd die-
bus qb ad cenam vocabat tanq ad
amaram medicinam accedebat. Erat
aut ei timor castus i corde: tanq fa-
scia pectoralis: q cogitationes pstrin-
geret in ore tanq frenu quo lingua
reprimeret: in ope tanq stimulus:
ne pigritia torperet in cunctis tanq
regula ne modum excederet. Timor
autem iste tanq scopa purgabat cor
vidue ab omni duplicitate: os a fal-
sitate: opera ab omni vanitate: nun-
quam verbumulare ab ore ei re-
cordor me audiuisse: sed in omnib
verbis suis et factis semp christum

Sermo. lx.

primo noīabat. tū nūmō dñi men-
tem ei occupauerat: q nō solum ab
ol specie mali sibi cauebat: sed spū
pictatis ad oē bonum prona erat.
Satagebat mirabiliter opera pieta-
tis p posse cordialr implere. super
oīa infirmis seruire. sepulturā mor-
tuis pberē. orphanos custodire vt
filios viduas z maritatas psolari q
pp multa de carnis celestib⁹ domo
reuelante pcepit. vnde tanta ebrieta-
te spūs scī sepe rapiebat q in ea fe-
re p totū diem quiescens. dum esset
rex in acubitu sui cordis neqz vox
neqz sensus in ea audiebat neqz mi-
rum. qz illa pax q exupat oēm sen-
sum. sepeliebat vidue sensus corpa-
les: in tū q vix matrone nre z cum
vicine eam pungentes excitare vale-
rent: In die autē beati Lypriani: dū
hec Christi ancilla mereret acciperē
sacrā. dum esset in domo fere a ter-
ra p cubitum eleuata fuit. clamādo
que getillima esse psueuerat dicēs.
volemus ad celū. volemus ad celūz
fideles quā cū post interrogaremus
qd sibi acciderat. nō rīdebat. sed tā-
to gaudio replebat. q oēs ad festūz
pducebat. cantans euz ppheta: cor
meū z caro mea exultauerūt in deū
vīuū. dum etiam in die pent. eēt re-
fecta refecione illi⁹ panis q de celo
descēdit post sumptionem sacri tā-
ta sacietate repleta fuit. q p diem z
noctem absqz corporali cibo pseue-
rauit. cum apud hostia tiberina isir-
maret. z sacramentūz nobis fidelr
peteret. nec dolore stomachi vexata
valeret retinere. visibilr infantulus
nocte media ad lectū dei famule ve-
nit. eāqz in pectore amplectēs. aīa il-
la scā ad celum volauit. ergo die. ix.
egritudinis sue. lvi. anno etatis. 33.
anno etatis mee. aīa illa pia z reli-

giōsa carne soluta ē die. 4. maij: fle-
bā z effūdebā tibi dñe pces p illa sa-
mula tua vt nō irrāres cū ea in iudi-
ciū. gratulabar tū testimonio ei⁹ qz
appellabat me piū. z pmemorabat
gradē duotiōis affectū. pmemorās
nūqz se audisse ex ore meo vbu dux.
aut pumeliosū smonē. Illa famu-
la tua dñe ptnue satagebat vix suū
lucrari tibi quē amabilē z reuerētē
faciebas sibi. Expectabat. n. ipa mi-
sericordiā tuā sup eū vt in te credēs
castigare: erat. n. iracūdul. sz illa sa-
mula tua nō tū scō: sz nec vbo viro
tribulato rīdebat: sz qeto rōnē facti
reddebat quē tibi dñe i extrēa vita
corpali lucrata ē. Erat. n. ipsa serua
suoz dñe z oēs q eā videbāt te lauda-
bāt dñe sciētes z credētes pūtiā tuāz
eē in corde eius. Fuerat. n. vni⁹ viri
vroz. z filios toties parturiebat. qti-
ens a te dñe deuare cernebat. Im-
minēte at die q ex hac vita erat exi-
tura. nobis ignorātib⁹ dñe. ipa z ego
soli stabam⁹ icubētes ad qdaz sene-
strā: z terrēa obliuiscētes loqāmur
soli valde dulciter qlis eēt scōz vita.
quā nec ocul⁹ vidit. nec auris audī-
uit. Et iniebam⁹ ore cordis piter in
supna fluēta fōtis vite. vilescebatqz
mūdus iste iter vba cū dlectatiōib⁹
suis. Tūc ait illa filio vnū eēt pp qd
i hac vita aliqutulū morari cupiebat
vt te catholicū xpianū viderē pū⁹ q
morerer. Ecce cumulat⁹ mibi de⁹ p
stitit. vt te pēta ēt felicitate terrena
videā di spū. Quid iā amodo hic fa-
ciā nescio: qd sibi tūc rīderit n satis
recolo. sz post dies. 5. decubuit febrī-
b⁹ z subtracta a pūib⁹ cucurrim⁹. z
p⁹ modicū rddita ē sēsui. z lūēs nos
ait. poneris h mrezvraz ego flebā sz
fletū finiebā. Fr aut meus let⁹ est q
non peregre cōmori. sed in priā euz

De conuersione. s. Augustini

viro sepeliri debebat. Quo auditu vultu turbato reuerberas cū oculis q̄ talia dixisset. ait ponite hic inq̄ corp̄ meū nihilq̄ cura ei⁹ vos con-
turbet. Rogo tñ vos. vt ad altare do-
mini memineritis mei vbi fueritis.
domin⁹ aut ill⁹ resuscitabit vbiq̄q̄
sepultum fuerit in nouissimo die.

Calistus de conuersione sancti Au-
gustini episcopi. Ser. 62.

Quign⁹ ille doctor ⁊ egre-
gius Augustinus quere
sunt norma ⁊ speculum
in natura. duz eet ānoꝝ
30. m̄nis orōnib⁹ ⁊ Ambrosij p̄di-
cationib⁹ meditantib⁹. ⁊ fama An-
tonij audita. ab oī heresi purgat⁹ ē.
⁊ apud liguriā Italiē aduenientib⁹
dieb⁹ pascali⁹ baptizat⁹ ē. Et tunc
erultat liguriensis ecclesia. pia ei⁹ m̄
gaudet. Ambrosi⁹ deum laudat. Au-
gustin⁹ ias p̄fitef. Et fideles oēs sibi
tanq̄ ciui fidelissimo de babilonica
fuitute redempto. vna voce oēs ap-
plaudunt. Protinus in fide catho-
lica p̄firmatus spem oēm quā habe-
bat in seculo derelinqt: ⁊ romanorū
⁊ liguriensium scholas: ⁊ cum Eno-
dio ⁊ Alipio socijs viro preclarissi-
mo solitario Simpliciano se com-
miserunt: ibiq̄ cum p̄dicto famosis-
simo viro apostolicā vitā tenere cepe-
runt: ⁊ simul cū multis erāt habitā-
tes in palacio sc̄to. In dieb⁹ aut il-
lis dum fama Augustini crebresce-
ret apud oēs congregatisq̄ fratrib⁹
ait. Dum in hac valle miserie sum⁹
constituti: vtz boni siue mali simus
de nobis p̄sumendū nō ē. Etiam q̄-
buscūq̄ virtutib⁹ cognoscamus dei
gr̄a nos eē ornatos. Nā si q̄s n̄rūz be-
ne opaf: beatus tñ dicēdus nec p̄di-
candus est: cū similes simus nauib⁹
oībus bonis oneratis de q̄b⁹ tamen

incertum est utrū ad portū salutis
pueniant. Nunqd ludas in aposto-
latu optime incepit: ⁊ pessime fini-
uit. Nunqd et Paulus male incepit:
⁊ tamē vas electionis digne vocat⁹
est. Nolite obsecro laudare me: sed
orate vt valeam vsq̄ ad mortē p̄se-
uerare. Qm̄ finē n̄rū deus atten-
dit. Nec Calixtus de Augustino.

Sigibertus in epistola ad Ma-
cedonium de beato Augustino.

Tempore Theodosij se-
nioris Augustin⁹ vir acu-
tissim⁹ nobilibus cartha-
ginensibus ortus natali-
bus venit romā: ibiq̄ scholas libera-
lium annis fere. vi. glōriose rexit. de-
ntq̄ mediolanū venit: ⁊ dū esset an-
noꝝ. 30. filiusq̄ ei⁹ annoꝝ. 8. adue-
niētib⁹ dieb⁹ pascali⁹ meritis m̄ris
⁊ p̄dicatione Ambrosij: m̄ ei⁹ rege-
nerauit augmentū cū filio deo dato
⁊ multis alijs fere. 42. Qui baptiza-
tus Augustin⁹ mox ad viz simplicia-
num prexit: cui⁹ nomē celeberrimū
apud fideles erat: q̄ et habebat mā-
seolū remotū ⁊ agentib⁹ separatus.
Cū quo Augustinus fere p̄ānū cur-
dimidio p̄mansisse vidi ⁊ oculata si-
debaui: ⁊ qm̄ erāt in libertate q̄si vi-
uentes: licz p̄batissimū viri eēnt atq̄
p̄fecti tandem ex p̄cepto tanti patris
simpliciani Augustin⁹ post iter eos
instituit vt vitā aplicā oēs pariter te-
nerēt: ⁊ nihil iter eos p̄priū diceret.
Cōpleto vō āno: m̄re Augustini in-
stigante ad p̄pria reuertit: ⁊ morit⁹
m̄ Augustini apud hostia tiberi-
na: fili⁹ aut apud carthaginē anno
etatis sue. 19. Cū aut esset Augusti-
nus cū amicis in africa: meditabat⁹
in lege dñi die ac nocte scribens li-
bros: ⁊ docebat idoctos. hoc aut Va-
lerius iponēsis audiēs p̄gaudio la-

De Sigiberto in epistola ad macedonium

chrymabat et statum eum ad se accersiri fecit et ortum secretum et remorum a ciuitate Augustino donauit. Ibiq; prius pater Augustinus cum ceteris amicis et fratribus in despecto habitauit et cum incredibili humiliate annis tribus mansit. Deinde cum in getudine uenientiu ferre non posset: duobus fere milibus a predicto loco secessit et ad montem quendam altissimum abiit ad quem per viam valde aridam et penosam adiri poterat. Ibiq; Augustinus habitationes ex lapidibus coctis construere fecit: et sic homines fugiens habitabat. Ibiq; composuit libros de medicina aie: et de vita monastica: de innocencia Joannis baptiste et Elie. Multi quidem ex fratribus infra saxa et figuras montium receptacula sibi fecerant et ibi pater patrem Augustinum per tactum baliste in omni sanctitate habitabant. Erant autem fere. 122. qui sub obediencia Augustini concordia vivebant: omnia reputantes esse terrena. vinum nemo nouerat nisi quando infirmitas cogeret: aut Valerius episcopus sanctus ad eos visitandos venisset. Cum autem appropinquaret festum petri. sanctus episcopus Valerius misit per Augustino: et iuuenem presbyterum ordinauit. Factus presbyter monasterium clericorum instituit in domo episcopi et infra annum idem vivere cepit secundum regulam apostolicam: ut hactenus fecerat. hoc autem Valerius episcopus fecit quia ipse grecus erat: et idcirco maxime in respondendo hereticis in erroribus. Iam Augustino episcopo potestate plena dedit predicandi quoniam necessarium fuisse. nam multi iam heretici surrexerant contra quos dominus Augustinus instituit et ordinauit hunc ille.

Anno domini. ccccxxvij. Sixtus sedit annis. viij. et diebus. xxx. eo tempore Valla rex Gothorum vada-

los odio insectans: etiam in africa eos persequi disposuit: sed morte putatus obiit: eiq; in regnum Theodorici successit: vandalis africe nauibus irruentes prouinciam vniuersam deuastant rapinis cede incendijs nulli sexui parcetes etati vel ordini: sub hoc turbine tribulationis beatissimus. Augustinus amarissimus. et lugubris preteritis diebus sue senectutis iam pene extremam duxit vitam. videns tantam seuitiam vtiq; crassari videns alios hostili nece extinctos: alios effugatos: ecclesias sacerdotibus viduatas ciuitates cum accolis dissipatas. accreuit denique causa meroris eius: quod sub ipsius tempore iponensem urbem cui pontifex preerat barbari obsederunt: sed ecce tertio obsidionis mense febribus incubuit sibiq; septem penitenciales psalmos scriui iussit ipsos quoque quaterniones iacentes in lecto circa parietem positos diebus infirmitatis sue intuebat ac legebat: et vberissime ac iugiter flebat: et ne a quoquam impediret ei intentio. ante ferme decem dies migrationis sue: petijt ad se nullum ingredi: nisi his tantum horis quibus medici ad inspiciendum ingrediebant: vel eius refectio offereretur: obsidionis denique mense. xiii. coram positus fratribus migravit ad dominum anno etatis sue. lxxvi. episcopatus vero sui. xl. hispanie lumen prefulgidum propugnatum veritatis eorum excidium fidei tutamentum: omnes ecclesie doctores tam ingenio quam scientia vixit insuperabiliter flores tam exemplis virtutum quam affluentia doctrinarum: Et enim tanta scripsit: ut non solum ab aliquo toto vite sue tempore scribi: sed nec quidem possint lectione percurrere obiit autem anno domini. cccclxj. premissa habentur ex cronica bede.

De extractu cronica Antonini florentini

Anno leonis. a. Limpria
dus logobardorum rex au
diens quod saraceni depopu
lata sardinia: illa etiam
loca sedassent ubi ossa beati Augu
stini obvastatione barbarorum olim ab
imponere translata et recodita fuerat.
legatos suos illuc direxit: quod dato ma
gno anno priores illas reliquas secum
detulerunt: et ad urbem Iannensem
regressi sunt. ubi prefatus rex occurrens
cum gaudio corporis amicum deuote
adorauit: et reuerenter excepit. Sane
rex et sui inde progressu cum preciosissi
mo illo thesauro veniunt ad quendam
villam in terdonem si epatu si tam et cum in
choris sanctissimum tollere voluissent
ita stetit immobile: ut nulla vis huma
na possit illud mouere: quod videns rex
nouit: quod si beatus professor ex loco il
lo te tolli pmitteret et traduci papiam
villam cum omnibus appenditijs suis pcederet
seruiens ipsi perpetuo possidenda: vo
to facto atque firmato chorus sanctis
simum inestimabili facilitate sustulit
et vicinam usque transiit: claro ac pa
uiter populo pcurante honorifice ac
gaudenter suscipit et in basilica beati
Petri in qua prefatus rex pstruens celum
aureum dignissime collocat. Facta est
autem ista translatio. anno domini. ccccc.
xxi. cc. et. lxxvi. annis ab eiusdem profes
soris transitu iam decursis: quod autem in pre
dicta ecclesia corporis eius preciosus the
saurus sit recoditus stupendo et eui
denti miraculo elucescit. Siqde in
supradicta ecclesia in qua iacet pu
rens est. quod aliquot annis in die festi
ei supabundans: tota scripta pefluxit
in signum quod sicut aqua illa sordes di
luit sic sordes hereticorum ab ecclesia
effluens eius doctrina absterfit.
Extractum ex cronica archiepi flo
rentini Antonini in calce tertie par

tis: ubi contra opinionem stolidam asserere
tium beatus Augustinus non prius
religiosum fuisse quam episcopum nec ha
bitum nigrum aliquando portasse.

Drandum est quod beatus Au
gustinus habitu religio
so in triplici suo statu in
ducus est. Nam primo post
persionem suam et baptismum. dicit
Ambrosius in sermone de baptismo
et persione Augustini. Hunc scilicet Au
gustinum in christo genui et postquam bap
tizatum eum indui cuculam nigram et ipse
ad oriam monachorum se supcinit 30
na pellicea pgens ad Simplicianum
qui ei bonum apparebat seruus dei. et vere
sic erat: ut scilicet de modo viuendi cum eo
pferret et ipse Augustinus in quodam
suo sermone sic ait. xij. fuimus fratres
qui induimus cuculam nigram calciame
ta et zonas nigram desuper cinctam ad dif
ferentiam monachorum nota autem istorum
xij. sunt Augustinus ipse primus sedes
Nebrius. tertius Enodius. quartus
Alipius. quintus Pontianus. sextus
adeo datus septimus Simplicianus.
octauus Faustinus grecus. ix. Corduli
us. x. Valerius. xi. Iustus. xij. Pau
lus. Remaneans igitur ad africanam post
mortem matris in hostijs tiberinis reli
ctus et prius bonis et pauperibus irrogan
do monasterium in nemore apud ipo
niam ciuitatem primum construxit. ubi
cum amicis ieiunijs et orationibus vacans
scribebat libros et docebat idocos.
et alios per nemora heremi quesuit
religiosos siue heremitas. et eos secum
in ipso monasterio collocauit: et cum
esset in itinere reuertens ad africanam
visitauit heremitas qui erant in mon
te pisano aliquibus diebus eum eis
moram trahens. et alios heremitas
qui erant centum cellis prope Ro
mam. hec ibi.

De oratione sancti Augustini

Bonifacius papa octauus cōces-
sit omnibus vere confessis ⁊ contri-
tis infrascriptam orationem quadra-
ginta diebus continuus dicentibus
indulgentiam omnium peccatorū.
quam quidem orationem edidit san-
ctus Augustinus. ⁊ Benedictus papa
vndecimus hoc idem confirmauit.

O Eus qui pro redemptio-
ne mūdi voluisti nasci:
circūdi: a iudeis impro-
bari: a Iuda traditore
osculo tradi: viculis alligari: ⁊ sicut
agnus innocens ad victimam duci:
atq; conspectibus anne: caphe: pila-
ti: ⁊ herodis indecenter offerri a fal-
sis testib⁹ accusari: flagellis ⁊ oppro-
brijs vexari: sputis conspui: spinis
coronari: colaphis cedi: arundine

percuti: facie velari: vestibus spoli-
ri: cruci clauis affigi: i cruce leuari:
inter latrones deputari: felle ⁊ aceto
potari: ⁊ lancea vulnerari. Tu do-
mine per has sacratissimas penas
tuas: quas ego indignus recolo: ⁊ p
sanctam crucem ac mortem tuam:
libera me a penis inferni: ⁊ perdu-
cere me digneris quo perduxisti la-
tronem tecum crucifixum. Qui cū
p̄re ⁊ spiritu sancto viuas ⁊ regnas
in secula seculorum. Amen.

FINIS.

Impressum venetijs per Pe-
trum Bergomensem de Quarègus.
Anno domini. M. cccc. v. die. xv.
Nouembrijs.

